

1970

2015 №7

ბენედიქტის და
ანონსების
ჟურნალი

№ 7 (25)

ივლისი, 2015 წელი
ფასი 2,5 ლარი
ქართული
ბიბლიოთეკა

ნომრის ავტორები
ლიანა აფთიყაძე & ბენედიქტ ლედებური

კოფია

პაატა შამუგია

ბექა ახალაია

თორნიკე გოგინაშვილი

პროზა

დათო ბარბაქაძე

ბელა ჩვენაძე

მანანა მენაბდე

ოზარ ქაჯაია

ახალი თარგმანები

ჰინერი მიულერი

არნო შილდტი

საუბარი

საუბარი

BENEDIKT LEDEBUR

- კრიტიკა
- ლექსო დორაული
„15 საუკეთესო“
- ლევან ბრეგვაძე
ტარანტი ბრანელზე
- ლელა კოდლაშვილი
მიხელ უალბაქო

სავიზიტო ბარათები; მოსაწვევები და მისალოცები;
 დიპლომები; სერთიფიკატები; ბროშურები; ფლაერები;
 ბუკლეტები; კატალოგები; მენიუები; კალენდრები;
 პოსტერები ბლანკები; კონვერტები;
 ბლოკნოტები; CD/DVD შეფუთვა
 ნებისმიერი სირთულის ყუთები;
 ასევე ყუთებზე ბეჭდვა;
 ყველა სირთულის კვეთები;
 ეტიკეტები და სხვა თვითნებადი
 პროდუქტები; ბილეთები;
 აფიშები, ბანერები, ვიტრინების
 და ავტომობილების გაფორმება;
 საათების ბრენდირება;
 ბეჭდვა ოქროს და ვერცხლის ფოლგაზე,
 ნატურალურ ტილოზე;
 პლასტიკური ბარათებზე ბეჭდვა;
 მაისურებზე, ჩანთებზე, კალმებზე ბეჭდვა

თათელაძის 8. ტელ.: 597 39 55 87; 2 39 55 87; 2 14 12 14 innostd@gmail.com

შურნალი გამომცემლის საპარტავლოს
 კულტურისა და ქველთა დაცვის სამინისტროს
 მხარდაჭერით

ნომრის ავტორები

დიანა ანფიმიადი

თეა თოფურია – დიანა ანფიმიადი: „ავდგეთ და გადავრჩეთ!“ – 3

დინან ანფიმიადი – ლექსები – 8

ამონარიდები (გიორგი ლობჯანიძე, ეკა ქევანიშვილი) – 12

ბენედიქტ ლედებური

„ენობრივად დამყაყებულის და ავტომატიზებული მსხვერვეა
პოეზიის პრეროგატივა“ (ინტერვიუ დათო ბარბაქაძესთან) – 14

ბენედიქტ ლედებური – ლექსები
(გერმანულიდან თარგმნა ლევან კავლეშმა) – 19

ბენედიქტ ლედებური – ერთი ფილოსოფიური შემთხვევა
ნინასწარი განზრახვის შესახებ ლიტერატურაში
(გერმანულიდან თარგმნა თამარ კოტრიკაძემ) – 7

პოეზია

ააატა შაფუზია – 33

ბექა ახალაია – 34

თორნიკე გომინაშვილი – 40

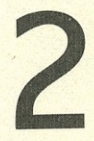
პროზა

დათო ბარბაქაძე – მნემოზინა და ქალაქები – 42

ბელა ჩქვანავა – შეგირდი – 45

მანანა მინაგაძე – AMADI; ბოსანოვა – 50

ომარ კაჭკა – ქინძადრომი; უხეირო ოპერაცია – 59

პროექტის ავტორი:
ვაჟა წონაძე

საქართველო

მთავარი რედაქტორი:
შოთა იათაშვილი

კრიტიკა

ლექსო დორეული – მუზა გამოძახებით – 64

ლევან ბრეგვაძე – „სადღაც“ და „ვიღაც“ ტერენტი
გრანელის შემოქმედებაში – 69

ლელა კოდალაშვილი – სიყვარულის და სექსის
სასონარკვეთილი აღლუმში სიკვდილამდე – 72

ახალი თარგმანები

დავით კაკაბაძე – ორი ქვეყანა – ორი ლიტერატურა? – 76

ჰინერ მიულერი – რკინის ჯვარი
(გერმანულიდან თარგმნა დავით კაკაბაძემ) – 78

არნო შვიდტი – ზაფხულის მეტეორი
(გერმანულიდან თარგმნა ალექსანდრე კარტოზიამ) – 79

4

რედაქტორი-სტილისტი:
ლელა კოდალაშვილი

დიზაინი და დაკაბადონება:
ნინო სვიდელიძე

სარედაქციო კოლეგია:
დავით ანდრიასძე
გიო ექვთარაძე
დათო ტურაშვილი
ეკა ქვიციანი
ზაზა შათირიშვილი
დავით ჩიხლაძე
გიო ხაღურია

5

ნომერზე მუშაობდნენ:
თეა თოფურია
დათო ბარბაქაძე
ლევან კავლელი
თამარ კოტრიკაძე
პაატო შაფუგია
ბექა ახალაია
თორნიკე გომინაშვილი
გილა ჩვენაშვილი
მანანა გინაშვილი
ოზარ კაჭკა
ლექსო დორეული
ლევან ბრეგვაძე
ლელა კოდალაშვილი
დავით კაკაბაძე
ალექსანდრე კარტოზია

გამომცემლობა – „საუნჯე“

მის.: ალ. ყაზბეგის 32/34

ტელ.: 2141214, 2395587, 2397188

Skype: saunje-saunje

ელ-ფოსტა: saungeo@gmail.com

Facebook: გამომცემლობა საუნჯე/Saunje publishing <http://www.facebook.com/saunjee>

www.saungeo.ge

1

ნომრის ავტორები

დიანა ანჯიმიანი: „ავღბით და დავრჩით!“

თეა თოფურია

1982 წლის 28 ივლისს დაიბადა, ანუ ცხელი დროის ცხელ დღეს. პირველი, რაც ახსოვს, მამის გასვენებაა. იმდენად პატარა იყო, მამა რომ მოუკვდა, შინაურებმა არც უთხრეს და როცა მეზობელმა მაინც მიახალა, ვერ გაიგო, რა მოხდა. დედა, 33 წლის ქალი, სამი პატარა ბავშვით დარჩა, სამივეს მიხედვა სჭირდებოდა. დიანა უმცროსი იყო.

„კიდევ ერთი კადრი მახსოვს მამაჩემთან დაკავშირებით: ეზოში წავიქეცი. ჩამოვიდა და ამიყვანა. არ ვიცი, რამდენად მართლა მოხდა ეს“.

მამის სიკვდილის შემდეგ, რამდენიმე თვეში, სახლი გაქურდეს. ოჯახს გასაყიდიც არაფერი დარჩა. ბოსტანი ჰქონდათ, უამრავი რამ მოჰყავდათ იქ და რაც მოჰყავდათ, შემოდგომაზე მინის ქილებში ინახავდნენ, აკონსერვებდნენ, ხუფავდნენ. საქმელი არასოდეს იყო საკმარისი. ერთ-ერთი ფობია, რომელიც დიანამ მაშინ შეიძინა, ცარიელი მაცივრის შიშია. დღესაც კი, სახლში, აუცილებლად უნდა იყოს საკმარისი პროდუქტი, მინიმუმ ორი კერძის მოსამზადებლად, და კიდევ ყავა.

ყოვლად არასპორტული ბავშვი იყო, რეზინობანასაც კი ვერ თამაშობდა. სულ წიგნში ჰქონდა თავი ჩარგული. დღემდე ახსოვს, რომელ ნაწარმოებში რა კერძებია ნახსენები. ესეც უფრო იმიტომ დაამახსოვრდა, რომ წიგნში ნახსენები ძეხვები და გუფთები მაშინდელ რეალობაში დეფიციტი იყო.

– თუ შია, აგერაა ძეხვი და კარტოფილი, – თქვა კარლსონმა, რომელიც ამ დროს ბუფეტს ათვალეირებდა. – არც ერთი ბავშვი არ მოკვდება შიმშილით, სანამ კარლსონს ძეხვი და კარტოფილი მოეძვეება.

ბიჭუნა შეეჭვდა, როგორ შეჭამს გულ-ფია ძეხვსა და კარტოფილს.

– ასე პატარებს, მე მგონი, რძეს ასმევენ, – ძლივს შეჰკადრა კარლსონს.

– მაშ, შენი აზრით, მსოფლიოს საუკეთესო გადიამ არ იცის, რას აჭმევენ ჩვილ ბავშვებს და რას არა? – აღშფოთდა კარლსონი. – მაგრამ კარგი. რაკი ეგრე გსურს, გავფრინდები ძროხის მოსაყვანად...“

ეს კი დიანას ერთ-ერთი ლექსია:
„კარაქის გარდა,
ამ პურზე რომ მურაბაც ესვას,
ტკბილად წვეთავდეს,

სიზმარი N1

„ქუჩაში მამას ვხვდები მის მეორე ოჯახთან ერთად“
– ცხადში არავითარი მეორე ოჯახი მამას არ შექონია. ფსიქოლოგმა აუხსნა, რომ რადგან თავის დროზე მშობლის გაუჩინარების მიზეზი არ უთხრეს, ამიტომაც ასეთი რამ ესიზმრება, თან მუდმივად.

სიზმარი N2

„ომია, ისვრიან. ვიცი, ტყვია უნდა მომხვდეს და სანამ მომხვდება, ვკვდები“ – ტკივილის საოცარი შიში აქვს. ექიმთან მისვლა მისთვის ნამდვილი განსაცდელია.

სიზმარი N3

„გიორგის ვკარგავ და ვერ ვპოულობ, ან ხელიდან მივარდება“ – გიორგი შვილია.

HELLADOS

დმანისის რაიონში არის სოფელი გორა, სადაც ადრე ბერძნები სახლობდნენ, ახლა კი მხოლოდ რამდენიმე ოჯახი დარჩა. აქ ცხოვრობდა დიანას ბერძენი პაპაც. მე-19 საუკუნის ბოლოს, რუსეთ-თურქეთის ომის დროს თურქეთში მცხოვრები ბერძნები ეთნიკურ წმენდას გამოექცნენ, მათი ნაწილი საქართველოში დასახლდა.

დიანამ ბერძნული გვიან ისწავლა. 90-იან წლებში, როცა ყველას გაუჭირდა, ბერძნული გვარის მქონესთვის საბერძნეთში სამუშაოდ წასვლა გაცილებით ადვილი იყო. უფროსი და წავიდა და დღემდე იქ ცხოვრობს. მანამდე წავიდა ნათლია, საბერძნეთიდან სპორტული ტანსაცმელი კი გამოუგზავნა, ძალიან დიდი ჰქონდა, მაგრამ მაინც.

„მეგონა, საბერძნეთი დმანისში იყო. იქ იყო ჩემი საბერძნეთი, იქაური დიალექტი, ბერძნული, რომელსაც თურქული ენის გავლენა აქვს, იქაური ლანდშაფტი და კამერის მანონი. მახსოვს მათი ძალიან ხმამაღალი ლაპარაკი. საბერძნეთშიც რომ ჩავედი და ვნახე, ერთმანეთში როგორ ლაპარაკობდნენ, მეგონა ჩხუბობდნენ. საბერძნეთთან შემდეგი შეხება ბერძნული მითოლოგია იყო. ჰექტორზე დღემდე შეყვარებული ვარ. მაგალითად, აქილევსს თვალებში უნდა ატაკო პრობლემა, გული რომ აუჩვილდეს. მიცვალებულის მამა უნდა მივიდეს მასთან და მერე შეიძლება რამე ქნას. ჰექტორი კი ვაჟკაცია. მისი ცოლთან გამოთხოვების სცენა განსაკუთრებით კარგია“.

„ეგ სიმამაცე გლუპავს, კაცო გასაოცარო: არ გეცოდება არცა ჩვილი, დედაც ბედშავი! დაგიქვრივდები, უბედური“...
(„ილიადა“)

ვუხვედრებდე ენას და თითებს,
და მამაც იჯდეს მაგიდასთან
მკაცრად და მშვიდად,
მურაბით დასვრილ სახელოზე
მიმითითებდეს,
ქიშმიშის გარდა
ამ შოკოლადს
თხილიც რომ ჰქონდეს
ციყვების ყველა ბუნაგიდან
გამოტანილი,
ბაბუაჩემი თავის ახალ ღვინოს სინჯავდეს,
აქებდეს
– კარგი სურნელი აქვს, გემო, ტანინი,
ჩაიდნის გარდა,
შოკოლადიც დულდეს ქურაზე,
მე – მნიკვით ვანილს ვუმატებდე,
დედა – დარიჩინს,
შუადღე იყოს,
ჰაერი კი სუფთა და თბილი,
ჩემი და – შოპენს,
ძმა – დამტვრეულ კაკალს არჩევდეს...
განმეორებადი სიზმრები და ფსიქონალიზმი

„საბერძნეთში გათხრი ბოსტანს და დემეტრეს ტაძარს იპოვი. ეს სულ გბოჭავს. იგივე დამემართა ფლორენციაშიც. ვერ მივხვდი, ხალხი იქ ცხოვრებას როგორ ეჩვეოდა. ქუჩაში რომ დადიოდნენ და ნამცხვრებს და რაღაცებს ყიდდნენ, ისე მიკვირდა“.

კაცი წავიდა და წავიდა კაცი

დიანა ფილოლოგია, ქართული ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტი, ლინგვისტი. თავისი საყვარელი ბგერები აქვს: ნ, რ, ლ, მ – ესენი ზოგიერთ ენაში მარცვლებს ქმნიანო, ზოგიერთი ვარაუდით ქართულშიც ასე იყო, ქართულ გალობაში ცალკე მუსიკალური მარცვალაია, მაგალითად: „ყოველმან“. კიდევ იოტაზე სწყდება გული, ძველი ქართულის სინტაქსზეც: „წავიდა კაცი და არა, კაცი წავიდა, ვენახი ახლადაყვავებული და არა, ახლადაყვავებული ვენახი“. სულ სხვა მუსიკა აქვს.

„ცოტა რთულია, მაგრამ ის მუსიკა, რომელიც ძველ ქართულს აქვს, მე ძალიან მომწონს“.

ეს „წასულ“ კაცზე, რაც შეეხება მოსულს, ზაზა ბარბაქაძე, ვინც დღეს დიანას ქმარია, მეექვსე კლასამდე მისივე თანაკლასელი იყო. მაშინ ერთმანეთს დიდად არ აქცევდნენ ყურადღებას. დიანაზე ბევრად მაღალ ზაზას მათემატიკა უყვარდა იმ დროს დიანაზე მეტად, იმდენად, რომ საშინაო დავალებას არავის გადააწერიებდა. წლების მერე ერთმანეთს ინტერნეტით შეეხმინან. ახლა უკვე საერთო სახლი და საერთო შვილი ჰყავთ – გიორგი, აი ის, მესამე, განმეორებად სიზმარში სულ რომ იკარგება.

„ზუსტად ვიცი, რომ ძალიან, ძალიან, ძალიან ერთგული ადამიანი მყავს გვერდით“.

ძალიან ერთგულ ადამიანს საშინლად საინტერესო ადამიანი ერთვის. ისევ გიორგიზეა საუბარი. მას უყვარს ციფრები, ასოები და ზოგადად, ყველაფერი, რაც სისტემას უკავშირდება.

„ყველაზე რთული ისეთი რაღაცების გულახდილად დანერაა, რის გამოც შეიძლება შენს ახლობლებს გული ეტკინოთ. ძალიან ძნელია დედაზე ლექსის დანერა. მე ვერ დავწერე. შვილზეც ძნელია, მაგრამ ისიც რთულია, სხვა რაღაცას რომ წერ და შვილზე არ წერ, გინდა, სულ მასზე წერო. მწერლისთვის რამე ტაბუ არ უნდა არსებობდეს, შეიძლება, მხოლოდ თვითცნუნურა ჰქონდეს საკუთარი გემოვნებიდან გამომდინარე. ავტორი კარგი მკითხველიც უნდა იყოს და მისი შემოქმედება მის გემოვნებას არ უნდა ჩამორჩეს“.

„შოკოლადი“ – 2008, „კონსპექტური მითოლოგია“ – 2009, „ახლოხედვის ტრაექტორია“ – 2012, „პირადი კულინარია“ – 2012

დიანას პირველმა წიგნმა „შოკოლადმა“ საუკეთესო დებიუტის კატეგორიაში ლიტერატურული პრემია „საბა“ აიღო. აქვე უნდა ითქვას, რომ „შოკოლადის“ შემდეგ გამოცემული ლექსების ორივე კრებული გაცილებით უკეთესი წიგნებია, უბრალოდ, ლიტერატურული პრემია, ხშირად კარგი ქმარითაა, უნდა გაგიმართლოს, რომ შეგხვდეს.

დიანას კიდევ ერთი წიგნი კულინარიაზეა, ოღონდ, მხატვრული გადახვევებით, სხვადასხვა ამბებია მოყოლილი კერძებთან და ზოგადად საქმელთან დაკავშირებული ექვე არის ის რეცეპტები, რომლის მიხედვითაც ოციოდე წლის წინ მთელი ერი იკვებებოდა: ზეთში შემწვარი მარილიანი პური, ხახვის წვნიანი... დღეს ისტორიკოსები თავს იმტვრევენ, თუ რას ჭამდნენ ძველი ქართველები მასობრივი შიმშილობების დროს, აი, თუნდაც მაშინ, კიმერიელებმა მთებში რომ გაგვყარეს, ან მურვან ყრუ რომ თბილისს მოადგა. გვეცოდინებოდა, ერთი დიანასთანა იმ დროსაც რომ ყოფილიყო, მაგრამ არ იყო და მხოლოდ მეფეების და ბრძოლების ამბები ვიცით. დიანა თავისი ადამიანური ისტორიებით ხშირად იმ გადამწერს მახსენებს, მეთერთმეტე საუკუნის მარტივლის სახარებას ბოლოში რომ მიანერა, მომემშაო და ამით თავისა და ქრისტეს ამბავი ერთად მოჰყვა.

„პირში წყალი რომ ჩავიგუბო მუცელში წყალი ჩავუბდება?“

იქ ოქროს თევზი ოქროს ფარფლებით იცურებს?

დინას კიდევ ერთი ლექსი აქვს, „მოყვასი“, ასევე რიტ-
მულად დანერვილი, ოღონდ კანიბალზე და ომზეა, კიდევ,
მოყვასზე, რომელიც შენ გადაგივლის, ოღონდ თვითონ გა-
დარჩეს.

ეს კიდევ ცალკე ნიჭია, მძიმე თემები ადამიანს მსუბუქად
მიანოდო, თორემ ხალხი ვიცი, გამარჯობას ვერ დანერს ისე,
ვინმეს ნერვები არ მოუშალოს.

როგორ გავხდეთ კაჭკაჭის ლუკმა

„რაც არ ბრწყინავს
იმას კაჭკაჭიც არ მოგპარავს,
შენც მოოქროვდი,
ანუ თავი მოივარაყე“

ჯერ კიდევ რამდენიმე წლის წინ, დინა ის ადამიანი იყო,
რომელსაც პოეზიის სალამოების, თუ, ზოგადად, სალამოების,
დადგმების, შეხვედრების... ორგანიზება უყვარდა. ახლა ეს
მიანცდამიანც აღარ იზიდავს. კიდევ უფრო ადრე (ცხოვრება
ხომ უცნაური რამეა) სოციოფობია სჭირდა. თუ გამოუვალ
მდგომარეობაში აღმოჩნდებოდა და სადმე წასვლა აუცილე-
ბელი იყო, დაჯდებოდა და წარმოიდგენდა, რომ მის გარშემო
კედლებია. ასე უფრო დაცულად გრძნობდა თავს. მერე
კედლები ქალღმერთად შეცვალა. სხვადასხვა სტრესულ სიტუა-
ციაში საკუთარ თავს ეუბნებოდა: „სამაგიეროდ, მე ვწერ“!
„სამაგიეროდ, მე ვწერ“!! „სამაგიეროდ, მე ვწერ“!!! ასე ხდე-
ბოდა ყოველთვის, როცა იქ არ იყო, სადაც უნდა ყოფილიყო,
ან იმას არ უყვარდა, ვისზეც თვითონ იყო შეყვარებული.

„ისე უბრალოდ,
შენი სახლის შემოვლით ვინმე
წავიდე სხვასთან –
ვინც გიყვარდა და მოითმინე“.

დინა მშვიდი ადამიანია, დინჯი. ბევრ რამეს დათმობს
სიმშვიდისთვის. მართალი ადამიანები მიყვარსო, – ამბობს, –
და ამატებს – „ძალიან“.

„ცხოველები მიყვარს, მაგრამ შორს, რადგან პასუხისმგე-
ბლობის მეშინია. მგონია, ისედაც დიდი პასუხისმგებლობა
მაქვს: ეს პატარა ბავშვი როგორი გაიზრდება, მეტწილად
ჩემზეა დამოკიდებული. თან, მოვიყვანეთ თუთიყუში და მოგ-
ვიკვდა.“

კიდევ, მუსიკა მიყვარს; ძილი; ახალი რალაცების მოფიქრე-
ბა, პროექტების; ცეკვა; ხალხის მიღება და გამასპინძლება –
მშვიდები რომ მოდიან და შემდეგ სახეზე რომ ეტყობათ, რომ
ყველა დანაყრდა. მოგზაურობა მიყვარს, ძვირი რომ არ იყოს.
გიორგი სანამ დაიბადებოდა, მთელი საქართველო მოვიარე.

ქარგვა და ქსოვა არ მიყვარს; კიდევ, დაჭმუჭნული გა-
დასაფარებელი; ჩამონყვეტილი ფარდები; ადამიანები, რომ-
ლებიც მეტისმეტად ერევიან შენს ცხოვრებაში; ბავშვი რომ

ვწყვეტ ხმას, რომელიც აღარა მაქვს.
ვწყვეტ ლექსს, რომელსაც ველარ დავწერ,
ვწყვეტ რძეს, რომელსაც მკვახე მკერდი-
დან ვინურავ“.

ამ ლექსს თავისი მუსიკა აქვს, დასამახ-
სოვრებელი მუსიკა, სიტყვები რომ დაგავი-
წყდეს, დაუკრავ. ზოგადად, დინას ლექსები
განსაკუთრებულად რიტმიანია, თავისთავად
ასე გამოდისო, ამბობს, „არასოდეს ვფიქრობ,
სიტყვები ჟღერადობის მიხედვით დავალაგო“.
ხშირად სწორედ ეს დაუფიქრებელი და მაინც
ძალიან დალაგებული რიტმი ფარავს შინაარ-
სის მთელ სიმძიმეს. ხანდახან ეს გოგო ისეთ
რალაცებს წერს, იგივე ცოტა უხეშად რომ
თქვა, თმა ყალყზე დაგიდგება. მაგალითად:

„ამ მუცელში მოფრთხილავ ჩიტბატონები
ამოკენკავენ ყველა ნაყოფს,
ყველა ემბრიონს“

სიტყვა „ჩიტბატონებმა“ ლექსი შეამსუბუ-
ქა, არადა, რომ დაუკვირდე ძალიან ცუდი
რალაც წერია, მძიმე ვირუსი ბავშვს მუცელ-
შივე ჭამს.

ავად არის, ან – დიდი. არ მიყვარს უგემური საჭმელი და გაციებული ყავა. არ მიყვარს, როცა ვინმეს არ ვუყვარვარ, ან არ მოვწონვარ მაინც“.

ერთ-ერთი ყველაზე განმეორებადი სახე დიანას პოეზიაში საკუთარი თავის დანაწევრებაა. მის ლექსებში ხან ხელია ცალკე, ხან – თვალები, თავი კი საერთოდ საათს აჩვენებს. ბევრგან ავადაა, რალაც უკურნებელი სჭირს. ზოგადად, დიანას მთელი პოეზია ერთი დიდი ბჭობაა საკუთარ თავთან, თუ როგორ უნდა მოახერხო ცხოვრება, ან უნდა მოახერხო თუ არა, საერთოდ. ეს კამათი თავისი დასკვნით დაახლოებით ასე გამოიყურება: „დავრჩით ტყავის ძველი ბურთის ერთი დაბერვა“. „ის, რაც ნამდვილად საშიშია, წვრილმანებაა“, „ეს ყველაფერი ჰგავს კაბის კალთით წყლის მოტანას“, „აქ მხოლოდ ქვაა თავზე საყარი, სხვა ყველაფერი გამოიზოგე“, „თუ ჩემი ჩრდილი დააბიჯებს წყლის ზედაპირზე – მეც კი შევძლებდი“, „აბა, მე როგორ, როცა გექმნიდა, ვერც მან მოგვზომა“, „ავდგეთ და დავრჩეთ, ისინი კი ადგნენ, წავიდნენ“.

მე მაინც მგონია, რომ ესაა ბოლო სიტყვა: „ავდგეთ და დავრჩეთ“, მიუხედავად იმისა, რასაც დიანა ქვევით ამბობს:

„მეშინია, რომ ჩემს შვილს არ ექნება ისეთი გარემო, სადაც თავისი შესაძლებლობების გამოვლენას მოახერხებს. ძალიან მეშინია მასწავლებლების ორმოცდაათი პროცენტის.

რუსეთის მეშინია. მეშინია, რომ ერთ დღეს დადგება დრო, როცა დედაჩემი აღარ იქნება. სიკვდილის არ მეშინია“.

– რამე შეხება გქონია სიკვდილს, რომ იცოდე, გეშინია თუ არა?

– კი, მაგალითად, რომ გეუბნებიან, რომ სიმსივნე გაქვს, სანამ გაირკვევა რომ კეთილთვისებიანია, გეშინია. თან საკუთარი თავის პანაშვიდების წარმოდგენის სიტკბოება ყველას განგვიცდია.

– ავად გახდომა გინდა? – გაოცდა ბიჭუნა.

– აბა რა! ვის არ უნდა! მინდა ვინვე ლოგინში და მქონდეს მაღალზე მაღალი სიცხე. მერე შენ მოხვალ. იკითხავ ჩემს ამბავს. მე კი გეტყვი, მსოფლიოში ყველაზე მძიმე ავადმყოფი ვარ-მეთქი. მერე შენ შემეკითხები, რამე ხომ არ გენატრებაო. მე კი გიპასუხებ; რომ არაფერი მინდა ვეებერთელა ტორტის, შოკოლადის, ნამცხვრის და კანფეტების გარდა“.

დიანა ანფიმიადი

მარტივი დასასრული

1. შედეგი

არაფერი ქარონის ნავს ამას არ უგავს,
ქუსლიანი ფეხსაცმელია
(ცეკვისას ფეხი გადაუბრუნდა
და მოკვდა რომელიღაც ბარონესა).
ჰო, ასეც ხდება.
მივდივარ.
არ გიხსნი.

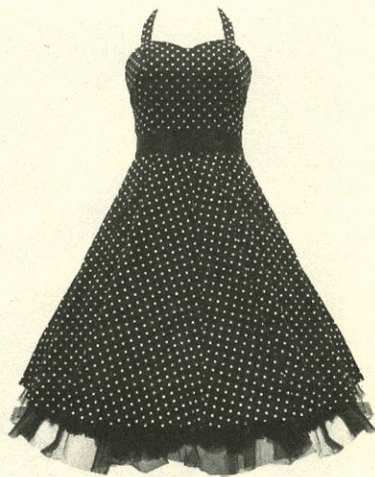

2. საბაბი

არადა, ეს კაბა,
ჩრჩილების დაკემსილი,
ჩრდილის კარადაში იმდენხანს მეკიდა
(უქმად და უმიზნოდ).
იმდენხანს მიყვარდი –
რა ნემსი დალამბავს –
ნაკითხვის რომელი წესი.

3. მიზეზი

სახელი დავკარგე,
სახელის წარმოთქმის გასაღები –
ის წესი, რომლითაც და როგორც შეგეძლო
დაძახება ჩემი.
სიმღერის შიშველ სადენებზე
ჩიტების ექოლალიები –
დავკარგე.
მანძილი შვილივით გავზარდე, მტრად მექცა,
ვერაფერს ვუხერხებ
გარეულს, ონავარს,
როგორც ვინერები,
აღარ ვიკითხები –
სხვა, შენთვის უცნობი ენა ვარ –
ბაგეს და ხელს შორის დავკარგე კავშირი.

ბალიშზე გიტოვებ
ძვირფასი ნაყშივით
რაც დამრჩა, რაც დაგრჩა
სახატავ თუ საწერ მასალად –
ნახშირი –
ჩემი თმის ნახშირი.

გკის სიზღვრა

ზაფხული მომკის ჩემს ხელეებზე
თარიღებს, ვადებს,
სიხარულის ძნას თვალეებიდან.
ჩვილის აკვნიდან
მომკის შეხეების ბამბაზიას
და კიდევ რამდენ
პირველ შეგრძნებას –
მოისმინა, ნახა, გააკვირდა.

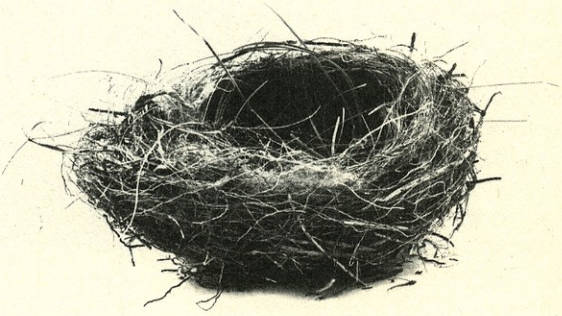
ზაფხული მომკის დავიწყებებს და მომკის სსოვნებს,
დამტვრეულ სხეულს
– როცა ჩანყდა შენი ხმის თოკი –
რომელზეც დიხანს დავდიოდი
და ერთ დღეს ჩანყდა...
უპასუხოების ლურჯ ყვავილებს ზაფხული მომკის.

სიტყვაა ჩემი ბანიანი სახლი და ვტკეპნი,
სიტყვა „მიყვარხარ“ დავაშენე
– ყარყატის ბუდე.
გამოიჩეკო იქნებ ერთ დღეს სარკიდან, ქვიდან –
ფრენა გასნავლო, გაფრინდე და აღარ დაბრუნდე.

ზაფხული მომკის... ბალახებში ქოშები დამრჩა –
წყვილი კალია...
სიცილივით ელვარებს ცელი,
თმის ბოლოებს და სიყვარულსაც
ზაფხული მომკის.
ყველაზე მოკლე დასასრული,
ყველაზე ჭრელი.

მარტივი წინადადება

სიკვდილი ავადმყოფობაა.
იქნებ ერთ დღესაც მეც მოვახერხო მოხდა.
ეს უკვე მოხდა ჩემს სიზმარში,
მკვდარ მამაჩემს რომ ისევე გავუღე კარი.
სიკვდილი არის ჩაძინება,
ეს კარგად ვიცი,
ყველაზე კარგად ვიცი,
შენით იძინებ,
ტყვია მოგხვდება სანამ...
სანამ მეძინა,
მანამ მომიკვდა მამა.
სიკვდილი არის სიმარტოვე,
ასე უბრადა რომ გამოიკეტე სახლში
ლურსმანი მაინც დააჭედე,
იქნებ ობობას ზედ შემოეხას ქსელი,

ან კიდევ ფრთები შემოგატოვოს ქარმა...
როგორ მიყვარხარ,
როგორ ვერაფრით გშველი...
სიკვდილი არის დამშვიდება
– ცეცხლის ალს საბანს აფარებ და
სხვას რომ არაფერს ნაეკიდოს
– გუდავ.
თანდაყოლილი სიკვდილიდან
გვიანშეძენილ სიკვდილამდე
– ხან ზურგზე ტვირთად კუზი გაქვს
ან მტვრიანი ნაცრის გუდა.
გზა შეიძლება გადაგიჭრა,
მაგრამ მდინარე?
მდინარე როგორ გადავკვეთო?
რომელი დანით ამოგიჭრა თეთრი შროშანი
მდინარის სველი ატლასიდან.
ან რა მაკრატლით ამოგიჭრა
გული სხეულის ამ თარგიდან
...სიკვდილი არის სიყვარული,
სიკვდილი, როცა სიყვარული – აღარ გინდა..

ივლისი

ბაბუანვერას სულს ვუბერავ –
უმსუბუქეს შორისდებულებს სივრცეში ვგზავნი –
აჰ, ოჰ, ვაჰ, უჰ, ეჰ...
ვავრცელებ.
სიცხე ისეთი ხვავრიელი ნიადაგია
უცებ მრავლდება ყველა ლერწი, ყველა მარცვალი.
ივლისის ღამე...
ფოთოლიც კი არ იძვრის არსად,
ღამემ თავისი თავი გაათრია,
გათენა.
ისე ცხელა, რომ დადნებოდა
მარმარილოს გალათეა.
შორისდებული – ბუსუსები ეჭიდებიან
მინებს, კორპუსებს უფაქიზესი საცეცებით,
დავდივარ,
მინდა მეც ვირგუნო ამოსუნთქვები ნამცეცება
რადგანაც ვიცი, ვილაც არის, ვინც მუდა,^ა
ვისაც ნებსით თუ უნებლიეთ
ერთ დღესაც უნდა თავისთან იხმოს
ყველა ბუსუსი,
ბაბუანვერას ბუსუსუნები.
ვინც ყველა სიტყვას,
სრულმნიშვნელოვანს და უმნიშვნელოს
ფუძეს, ძირსა თუ ფესვს უსინჯავს,
გულდაგულ ზვერავს,
რომ ერთ დღეს ყველა მოაგროვოს,

შეერთოს –
სიკვდილის სუნთქვად,
სიკვდილის სუნთქვად –
უზარმაზარ ბაბუნაწვერად.

ბაბუნაწვერას სულს ვუბერავ –
უმსუბუქეს შორისდებულებს სივრცეში ვგზავნი –
ვავრცელებ.

სიმღერა

ჩემი სიმღერის ბოლოები
ჭიაყელებივით გრძელდებიან,
ჭიაყელები სიმებია,
ზედ დილის წვიმა იწყობა.
მუსიკა წყდება.
მუსიკა იწყება.

ჩემი სიმღერის ბოლოები
ერთადერთ ბგერას ვერ სცდებიან –
და თოვლიც ფეხქვეშ ფირსაკრავივით ჭრიალებს,
ქარმა თუ არა თოვლმა ამიშროს ნანოლები,
ბაგემ თუ არა,
პირი შეიკრას ჭრილობამ.

ჩემი სიმღერის ბოლოები
მედუზას თმებივით ცოცხლდებიან,
საით მიდიან სერპანტინები
დიანა?
იქნებ სიმღერის გლოსოლალიები, ლილიების
და ნარცისების მწვანე სიცოცხლედ დიან?

„დიანას პოეზიის მთავარ დვრიტას მითის პოეტური დეკონსტრუქცია წარმოდგენს. ამის შესაბამისად, ანტიურაჟი მუდამ ტრადიციული და კარგად ნაცნობია, მაგრამ ხედვის კუთხე – თითქმის ყოველთვის ახალი და მოულოდნელი.“

„მან ქართულ პოეტურ სინტაქსს გაუჭრა ახალი კალაპოტი, რომელიც ამ მდინარის ძირითადი შენაკადით კი იკვებება, მაგრამ მისგან ბევრი ნიშნით განსხვავებულია.“

პირველ რიგში, სრულიად ახალია პოეტური ინტონაცია, რომლის ლოგიკურ მახვილდაც დეკონსტრუირებული მეტაფორა გვევლინება.“

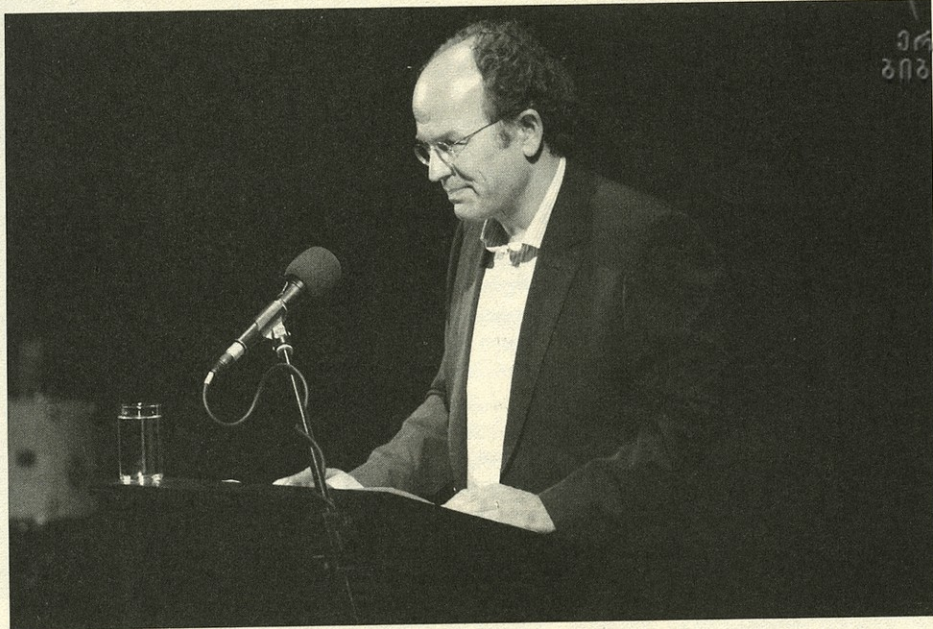
„დიანასთვის წარსული ლიტერატურული გამოცდილების ცოდნაც ერთგვარი საშენი მასალაა, რომელსაც ოსტატურად გამოიყენებს ახალი პოეტური სამყაროს, განსხვავებულ პოეტიკის შესაქმნელად. ცხადია, აქ გავლენები არ იგულისხმება. ხშირად პოეტს, ძველის ცოდნა მხოლოდ იმაში ეხმარება, რომ მკაფიოდ განსაზღვროს, რისი უარყოფაა აუცილებელი. მითთან დაკავშირებითაც ასეა და პოეტურ ხერხებთან მიმართებითაც. დიანა მითის უარყოფით ქმნის ახალ მითოლოგიას, ხოლო იქცევა თუ არა თვითონ ქართული პოეზიის მითების მნიშვნელოვან ფიგურად, ამას მომავალი გვიჩვენებს და ჯერ-ჯერობით ბევრ რამეზეა დამოკიდებული.“

(გიორგი ლობჯანიძე წიგნის, „ახლოსხედის ტრექტორიის“ შესახებ, „რადიო თავისუფლება“)

„რეცეპტების მოგროვება ხომ დაიწყო, მერე თავისი დედის ძველი ჩანაწერების რვეულიც აღმოაჩინა. ამ ამბავს, დიანას ბერძნული წარმოშობის გამო, ბერძნული სამზარეულოს სიყვარულიც ხომ დაემატა, ლიტერატურის სიყვარულიც ცალკე იყო – იქაც ყველაფერი გადაქეპა. „პირადი კულინარიის“ ერთ-ერთი თავი, რომელსაც „ლიტერატურა მთავარ კერძად“ ჰქვია, უცებ გადაგადგმობს საყვარელი წიგნების კულინარიულ სამყაროში. იქნებ არც გახსოვდათ ეს მომენტები სერვანტესის „ღონ კიხობიდან“ ან თომას მანის „ბუდენბროკებიდან“, აკუტაგავას „ნანკინელი ქრისტეიდან“ თუ ბულგაკოვის „ოსტატი და მარგარიტადან“. არადა, თურმე რამეზეა ადგილი ეთმობოდა ამ წიგნებში ქონიან ტაფამწვარსა თუ ოსპის შეჭამანდს, ყვითელ ყელესა თუ კიბოს კისერს, შებრანულ გუფთებსა და ნუშის დესერტს. მერე შეუყვარდა და ახლა მისთვის გამოიღო თავი – კვირა დღეების სადღესასწაულო სადილები ამ წიგნში ცალკე თავადაა შესული. მერე თანამედროვე მწერლებსა და პოეტებს გადასწვდა და ახლა ეს გამოიკვლია – ფეკილი ან წინიბურა მათ ნანარმოებებში შემთხვევით გაჩნდა თუ თავადაც დიდი გურმანები და კულინარები იყვნენ. ზოგიერთ მათგანს სახლშიც ეწვია და ეს ამბებიც დაწერა, თავის რეცეპტებიანად... წიგნიც ასეთია, შოკოლადის დესერტიდან კარტოფილიან ბლინებზე რომ გადაგახტუნებს.“

„ზუსტად ერთი წლინ წინ, როდესაც დიანა ანფიმიადის ლექსების პირველი კრებული, „შოკოლადი“, გამოვიდა, როგორც თავად ავტორი ამბობს, გიჟური ტემპით დაიწყო ამ ახალ კონცეპტუალურ ლექსებზე მუშაობა. ყველა ლექსი მითოლოგიურ სიუჟეტზეა აგებული, ოღონდ „ეს არის თანამედროვე მითოლოგია“, ამბობს დიანა ანფიმიადი და იხსენებს, რომ ამავე თემაზე დაწერილ ლექსებს პრინციპულად არ კითხულობდა იმ მიზეზით, რომ თემა ძალიან გადაღეჭილი იყო. ახლა ხუმრობს, შვიდ ბრუნვაში აბრუნეს და მე მერვე ბრუნვაც მივამატეო. პირველი ლექსი, რომელიც დაიწერა, იყო „მამას“, ქვესათაურით – „კონსპექტური მითოლოგია“. წიგნსაც ასე დაერქვა: „ძირითადად ქალი პერსონაჟები მყავს, რამდენიმეს თუ არ ჩავთვლით. და ყველა ამბავი ჩემზეცაა. მოზაიკასავით გამოვიდა. ერთი რომ დაწერე, უცებ მეორე პერსონაჟი ამოტივტივდა, ისიც საინტერესოა-მეთქი და ასე... ეს ლექსები იმითაა კარგი, რომ მითოლოგიის გარეშე, რომ არ იცოდე გმირის შესახებ არაფერი, რაღაცას მაინც გაძღვეს, ხედები ვინაა“...

(ეკა ქვეანიშვილი წიგნების, „კონსპექტური მითოლოგიის“ და „პირადი კულინარიის“ შესახებ, „რადიო თავისუფლება“)

BENEDIKT LEDEBUR

ბენედიქტ ლედებური (დ. 1964) თანამედროვე გერმანელი პოეტი, ხელოვნების ფილოსოფოსი, ექსპერიმენტული ხელოვნების მკვლევარი და თარგმანის თეორეტიკოსია. ის, ამავე დროს, თავად თარგმანის გერმანულად ინგლისურ, ფრანგულ, იტალიურ პოეზიას, მიღებული აქვს უმაღლესი თეოლოგიური და ინფორმაციული განათლება, ღრმა ცოდნით წერს მეცნიერების და პოეზიის ურთიერთმიმართების ფუნდამენტურ საკითხებზე. ლედებური არის ლუქსემბურგის მოქალაქე, ალიზარდა შვეიცარიაში, ცხოვრობდა გერმანიაში, უკვე დიდი ხანია, რაც საცხოვრებლად დაემკვიდრა ავსტრიაში და ჰყავს ქართველი მეუღლე, მხატვარი თამუნა სირბილაძე. ნონკონფორმისტი ევროპელი ინტელექტუალების მცირე, მაგრამ ძლიერი „კასტის“ (კასტალიელების) მსგავსად, ისიც გარიდებულია აკადემიურ სტრუქტურებს, მაგრამ აქტიურად თანამშრომლობს საუნივერსიტეტო წრებთან, ლიტერატურის სახლებთან, მუზეუმებთან, მისი კერძო ლიტერატურული და სახელოვნებო პროექტები ინტელექტუალთა და ექსპერიმენტული ხელოვნების წარმომადგენელთა წრეებში სანდოობით და ავტორიტეტით სარგებლობს. და მაინც, მისი ცხოვრების პრიორიტეტი პოეზიაა, უფრო სწორად, პოეტური სანყისის უპირატესობის რწმენა ნებისმიერ ინტელექტუალურ პრაქტიკაში. ქართველი ფართო მკითხველისთვის (და, ალბათ, ლიტერატორთა უმრავლესობისთვისაც), რომელიც მხოლოდ ცალკეულ სახელებს იცნობს და აღიარებული მწერლების შემოქმედებას კითხულობს, პრაქტიკულად ყურადღების მიღმა რჩება ის ღრმა და რთული კანონზომიერებები, რომლებიც იმაზე მეტად განაპირობებს დასავლეთის საერთო ლიტერატურულ ცხოვრებას, ვიდრე ეს საქმეში ჩაუხედავ, მხოლოდ ფრაგმენტულ (და სავსებით გასაგებ) ლიტერატურულ სიამოვნებაზე ორიენტირებულ ადამიანს წარმოუდგენია. ბენედიქტ ლედებური ერთ-ერთი იმათანია, რომელთა ინტელექტუალური კვლევები გერმანულენოვან სივრცეში ცოცხალ, ესთეტიკური ძიებებით აღსავსე სახელოვნებო პროცესებს ქმნიან. ასეთი ძიებები კი ყოველთვის მორიგი რგოლია ევროპული ხელოვნების განვითარების გრძელ ჯაჭვში. აღნიშნულ პროცესებს თამაშის საკუთარი წესები და საკუთარი ტრადიცია აქვს, და ისინი ხაზგასმულად არის გარიდებული ლიტერატურული ბიზნესის სამყაროს. იმედს გამოვთქვამთ, რომ წინამდებარე პრეზენტაცია ხელს შეუწყობს ექსპერიმენტული ლიტერატურის საბაზისო თეორიული საკითხებით ჩვენი მკითხველის დაინტერესებას.

„ენობრივად დამყაყებულის და ავტომატიზაციის მსხპრეპა პოეზიის პრეპობატიპა“

ბენედიქტ ლედებურთან ინტერვიუ მოამზადა დათო ბარბაქაძემ

ძვირფასო ბენედიქტ, მოდი, დაუყოვნებლივ არსებითი თემატიზებას შევუდგეთ. რას ნიშნავს შენთვის პოეტად – და არა ამა თუ იმ გამომცემლობასთან დაკავშირებულ ავტორად – ყოფნა? რას ეფუძნება, შენი აზრით, პოსტ-კლასიკურ ევროპაში ლიტერატურისკენ-ნება?

ლიტერატურისკენ-ნება შეიძლება რაღაც საპირისპიროა ძალაუფლებისკენ-ნებისა პოლიტიკური აზრით. პოეტად ყოფნა მე წარმომიდგენია, როგორც ენასთან, ენობრივ მასალასთან, მის უღერადობასთან, მის რიტმთან იმგვარი ურთიერთობა, როცა პირობითობები, რომლებიც ჩვენს განკარგულებაშია, იმსხვრევა, გაცვეთილი და ცრურწმენებით დასუნილი კლიშეები ქრება. სწორედ პოეტები უზრუნველყოფენ თავიანთი ქმედებით იმას, რომ რომ ჩვენს თავში სინამდვილის შრეები და ტერიტორიები, თუნდაც სავესებით პოლიტიკური აზრით, ერთმანეთს უკავშირდება. უამისოდ ისინი ვინო ინტერესებით ერთმანეთს მოწყვეტილი დარჩებოდნენ. თუმცა, ამავე დროს, ყველა კავშირი და პრეზენტაციის ყველა ფორმა ჩვენების მიცემის ვალდებულებისგან თავისუფლდება, ხელ-ფეხი ეხსნება, რათა ესთეტიკური მოთხოვნილების დაკმაყოფილება გახდეს შესაძლებელი. მაგრამ არის კი ეს ქმედება? ეს უკვე პოლიტიკურად დატივრთული შეკითხვაა. ბლემ პასკალისა არ იყოს, იქნებ ქვეყნიერებას უკეთესი იერი ჰქონოდა, ადამიანები თავთავიანთ სახლებში რომ დარჩენილიყვნენ. თუმცა, რა თქმა უნდა, ეს მაშინ არის გამართლებული, როცა ადამიანს სახლი აქვს.

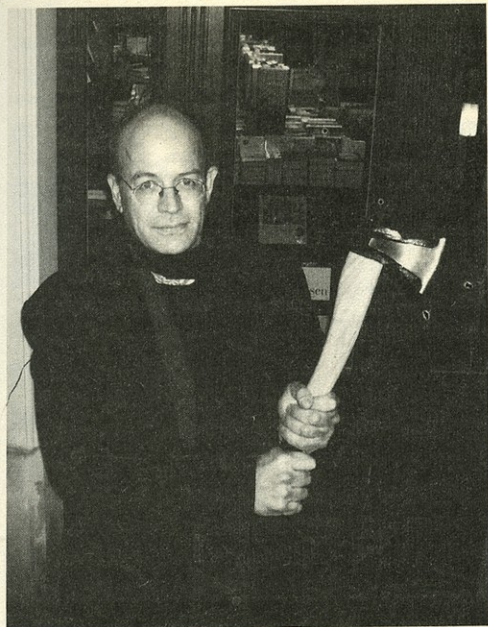
კაცმა რომ თქვას, ამ აზრით ხომ სწორედ პოეტი, როგორც სხვა არავინ, უნდა გრძნობდეს თავს შინ, სახლში! არამხოლოდ ის საჭიროებს სახლს, არამედ ყოფიერების სახლიც საჭიროებს მას. მეორე მხრივ, პოეტის საქმი-

ანობა პოლიტიკას მოწყვეტილი ხომ არასდროს ყოფილა. მაინც რატომ უნდა იყოს ჩვენს პოლიტიკურ დროში პოეზია დაკავებული საკითხებით, რომლებიც პოლიტიკის მიერ საბოლოოდ არის პრევატიზებული?

პოეზიის მიერ დაპროექტებული სახლის კედლები მოცემულობათა ყველა შრემდე და ყველა სისტემაზე აღწევნა და მოიცავენ მათ, მათ შორის – სოციოლოგიურსაც. ყველა სახურავი უკვე ნაფიქრი გადახურვის შედეგია. გამოყენებითი პოეზია მალევე გადაგვარდება ხოლმე ცარიელ რიტორიკად ან – ყალბ დიდებად. თუნდაც მაშინ, როცა პოეტური შემოქმედება თავის თავს ყველაფრისგან განაკერძობს, როცა მხოლოდ საკუთარ შესაძლებლობებზე ზრუნავს, ის მაინც ბიძგის მიმცემია და, შესაბამისად, პოლიტიკურიც.

როგორ გამოიყურება უშუალოდ შენი პოეტური პრაქტიკა ამ კონტექსტში? მე ვფიქრობ, შენთან „ფორმა-შინაარსის“ კლასიკურ დიქტომიას უკვე აღარაფერი დაკარგვია. შენს ლექსებში შინაარსობრივი სტრუქტურებიც კი გამიზნულად ფორმალზე-ბულია. შენთან ფორმა კი აღარ დომინირებს, არამედ შინაარსი განიღვრება ფორმაში, რათა არსებობის განსაკუთრებული წესი მოიპოვოს. შენს „სწრაფ ლექსებში“ შენი ესთეტიკური „პოლიტიკა“ საბოლოოდ რადიკალიზდება.

პოეტური შემოქმედების ერთი პარადოქსი ხომ ესეც არის: რაც უფრო მეტია პოეტური (ანუ, იმავდროულად, ფორმალური) პირობითობა, მით მეტად თავისუფალი ხდება გამოთქმადის წყალქვეშა დინებები, მით მეტად ნატიფდება ნიუანსირებები და მოდულირების შესაძლებლობები, ან – მოთხოვნილების შესაბამისად – მით მეტად ბრძოლისუნარიანი, მძლავრი ხდება უღერადობა და გამონათქვამი. პოეტური შემოქმედების დროს სიტუაცია, რომელიც „შინაარსს“ თითქოსდა გამოათავისუფლებს, რათა თავი ესთეტიკურ საკითხებს მიუძღვნას, თითქმის სრულიად საპირისპიროა საუბრის, დიალოგის ან ინტერვიუს სიტუაციისა, როცა ჩვენ, ისე, რომ ჩვენი ენობრივი საშუალებები ჩვენი უშუალო ყურადღების ველში არ ექცევა, ჩვენი სოციალური და ენობრივი განაფულობით გვსურს ერთმანეთის გამონათქვამებში გარკვევა. მაგრამ ფატალური შეცდომა იქნებოდა, პოეტური სიტუაცია უაზრობაში რომ აგვეროდა, სწორედ რომ პირიქით: ენის

პოეტური წვდომა აზროვნებას მოქნილ, უმცირეს ელემენტებამდე მგრძობიარე ნიშნურ სისტემას სთავაზობს, რაც აზროვნებას შესაძლებლობას აძლევს, მრავალმნიშვნელოვნებას ცნობიერად დაუკავშირდეს, ეს კი აზრებს ღრმად და ნიუანსირებულად აფუძნებს, იდეალურ შემთხვევაში კლიშეებისგან და ცარიელი სიტყვებისგან ათავისუფლებს. ძლიერ გაცვეთილი რითმებიც ხომ არსებობს. რაც შეეხება ფორმისა და შინაარსის დიქტომიას, ძალიან გონივრული მგონია სტრუქტურალისტების მიდგომა. მათი აზრით, ნებისმიერი შინაარსი შეიძლება ფორმაც იყოს სხვა ფორმისთვის, რომელსაც ის საკუთარი შინაარსის სახით მოიცავს და, შესაბამისად, მხოლოდ შინაარსია, ვინაიდან მას სხვა, უფრო დიდი ფორმა მოიცავს. რის აღსაწერადაც შენ სიტყვა „განღვრა“ გამოიყენე, იმიტომაც მუშაობს, რომ პოეტური შემოქმედების პროცესში საქმე ეხება არამხოლოდ ფორმალურ ფიქსაციას, ანუ – არა ფორმის წერილობით ფიქსაციას, არამედ – სწორედ ამ ურთიერთგაცვლას, შესაბამის მოცემულობებსა და ელემენტთა ფუნქციებს შორის ამ გაცვლა-გამოცვლას. არ მინდა ისე შორს წავიდე, როგორც – ფრანგი ფილოსოფოსი ალენ ბადიუ, რომელიც კანტორის სიმრავლეთა თეორიას იმისთვის მოუხმობს, რომ თავისი ფორმათა მეტაფიზიკა

დააფუძნოს, რომელშიც სამყაროს ფორმალური აწყობით და დაშლით ასეთი თამაშისას უკანასკნელი ელემენტი ცარიელი სიმრავლე გამოდის. მე ამაში უფრო ლიტერატურული კონტრასტის შიგნით მოქმედ ცირკულარობას ვგულისხმობ, რადგან მათემატიკა თავისთავადი ნიშნური სისტემაა (ან სისტემები), საკუთარი წესებით და საკუთარი ძალმოსილებით. ნიშნათა ამ სისტემაში (თუ მას საკმარისად კონსტრუქტივისტული გონება უღრმავდება) პოეტური თხზვაც შესაძლებელია, რაც, ცხადია, ენობრივ შესაძლებლობებთან გაცვლა-გამოცვლას გამოიწვევს, არამხოლოდ ფორმალური ლოგიკის და ენის ანალიტიკური ფილოსოფიის აზრით, არამედ – ესთეტიკურთან კავშირის აზრითაც, რის ჩვენებაც XX საუკუნეში გერმანიაში, მაგალითად, მაქს ბენზემ ჯგუფების თეორიის გამოყენებით სცადა.

ალბათ წმინდა პოეტურის პოეტიკის გასტონ ბაშლარისეული აზრითაც, არა? ხომ სწორედ მისი ბრწყინვალე მცდელობა – პოეტური კოსმოსი და, საერთოდ, პოეტური წარმოსახვის ძალა უკანასკნელი სტრუქტურული ბასტიონისგანაც კი გაეთავისუფლებინა – აღმოჩნდა ერთ-ერთი პირველი გზამკვლევი ექსპერიმენტული ხელოვნების ფილოსოფიაში. უკვე დიდი ხანია, რაც შენ პოეზიასა და მათემატიკას შორის უღრმეს კავშირებს იკვლევ. შეძლებდი ლექსის, როგორც ერთგვარი მათემატიკური ფორმულის, აღწერას? ვგულისხმობ პოეტურის ექსისტენციალურ და არა ლოგიკურ-ფორმალურ დონეს. პირადად მე ეს საკითხი მას მეტე მინტერესებს, რაც ჩემს თავს ემილ შტაიგერი აღმოვეჩინე.

სავსებით მართალი ხარ, გასტონ ბაშლარს რომ იმონებ, რადგან პოეზიის რაციონალიზებასაც თავისი საზღვრები აქვს. ბაშლარი ხომ მეცნიერულ აზრს, რომელსაც ის აღიარებს, მაგრამ რომელსაც მეტაფიზიკური აზროვნებით ჩაანაცვლებს, პოეზიას უპირისპირებს, როგორც თანაბარდირებულს და მასავით ტყუადს, ოღონდ პოეტურ შემოქმედებაში წინ წამოიწვევენ სუბიექტური წარმოდგენები და წარმოსახვები, ერთი გამოხმობილი სურათ-ხატები, ანუ – ის ყველაფერი, რაც ობიექტურ მეცნიერებებში მეთოდური აუცილებლობით უნდა განიდევნოს, რადგან შედეგების მისაღებად მათი გათვალისწინება არ ხდება. (ჩემთვის საინტერესოა მისი ის დებულებაც, რომელიც მეცნიერების ისტორიას აღწერს, როგორც ილუზიის შედეგს, როგორც იმ არასწორი შეთანხმების შედეგს, რომელიც მერე განუწყვეტილ კორექტივებს ექვემდებარება, ანუ რასაც პოპერის მეცნიერული კვლევის ლოგიკა ამბობს). ბაშლართან ფილოსოფია ამ ორ ავტონომიურ და მრავალფეროვან დარგს შორის შუამავლის როლს ასრულებს. აქ შესაძლებლობების ფართო ველია გადაშლილი ანალოგიების შესაქმნელად, და მე ეს უფრო მეტად მომწონს და ჩვენი განცდებისთვის ბევრად უფრო შესატყვისიც მგონია, ვიდრე – ნებისმიერი მეცნიერული რედუქციონიზმი, რომელსაც ერთადერთ მეცნიერულ მოდელამდე იმის დაყვანა სურს, რაც მოცემულობათა დონეზე ხდება. როგორც ახლა

მეუღლესთან ერთად

მოდაშია, მაგალითად, მეტყველების ამომცნობი მონყობილობის დაყვანა ნეკროლოგიურ მეცნიერებათა ზოგად პირობებზე და ექსპერიმენტულ სიტუაციებზე. როცა შენ ახლა მათემატიკურ ფორმულასთან ლექსის შედარება გსურს, შესატყვისობები მართლაც არსებობს, რადგან ფორმულის უკანაც და ლექსის უკანაც ნიშანთა სისტემებია საგულვებელი, იმის მიუხედავადაც კი, რომ მათი სამოქმედო ბუნება სხვადასხვაა. მაგალითად, მათემატიკის შემთხვევაში იგი ფორმალურად დამაჯერებელია (როგორც გიოდელის მერე დასაბუთებელია, მის ლოგიფიცირებას საზღვრები აქვს), რაც მის სიძლიერეზეც მეტყველებს და – თუ მექანიზირებისადმი მის იოლად დაქვემდებარებადობასაც მივიღებთ მხედველობაში – სისუსტეზეც. მაშასადამე, ფორმულის სახით წარმოსახული ლექსი უფრო ღიაა, ის სუბიექტური ღირებულებებით თავისი მრავალგანზომილებიანი, ენობრივი პარამეტრების „ათვისების“ უფლებას იძლევა, მაგრამ ის, მსგავსად მათემატიკური ფორმულების კონდენსირებისა, შეჯამებისა თუ შეკონვისა, ამის უფლებას იძლევა ერთი ენის შიგნით, რაც ლექსს „გათვლილი“ აქვს, თორემ ნებისმიერი ინტერპრეტაცია (ემილ შტაიგერი კი ინტერპრეტაციის ოსტატების რიგშია) შესაძლებელი იქნებოდა.

როგორ დაახასიათებდი ერთი მხრივ თანამედროვე ევროპულ კულტურულ კონტექსტს, რომელშიც ამდენი პოეტური ნაწარმოები იქმნება, მეორე მხრივ კი – როგორ გამოიყურება იგივე კონტექსტი როგორც სივრცე, რომელშიც გუშინდელი და „ახლადგამომცხვარი“ პოეტური ტექსტები გვერდიგვერდ არსებობენ და ერთმანეთზე ზემოქმედებენ, ერთმანეთს განსაზღვრვენ?

თარგმნა, რომელიც შენს პროექტებში ასეთ მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს, არა მხოლოდ ნაკითხვის უზუსტესი ფორმაა, არამედ – უმნიშვნელოვანესი ინტერაქტიული ფაქტორიც საიმისოდ, რომ ტექსტების ურთიერთგანსაზღვრელი, ენობრივად მასშტაბური კულტურული კონტექსტი წარმოიქმნას. რამდენად მწირია ასეთი საქმიანობით მიღებული ეკონომიკური შემოსავალი და ლიტერატურის მიმართ ყველა საზოგადოების დამოკიდებულება? როგორი არარელევანტურია, შენ ეს კარგად იცი. ლიტერატურის სახლები საგამომცემლო პროექტებში სშირად მხოლოდ

იმიტომ იღებენ მონაწილეობას, რომ მეორეხარისხოვან კლიშეებში მომწყვდეულ, მაგრამ კარგად გაყიდვად ბელეტრისტიკას ამოუდგენენ მხარში, იმის ნაცვლად, რომ კრიტიკული და ექსპერიმენტებით მდიდარი ლიტერატურის წინ წამოწევაზე იზრუნონ. ნამდვილი პოეტური შემოქმედება კი – და დოსტოევსკის, ტოლსტოის, პრუსტის, მუზილის ან ჯოისის დიდ რომანებსაც ამ ტრადიციას ვაკუთვნებ – აღნიშნული ქსელისგან თავისუფალია. ნამდვილი პოეზია იცნობს ლიტერატურულ ტრადიციას, განურჩევლად იმისა, გააგრძელებს მას თუ განწყვეტს მასთან კონტაქტს. მას თავისი წვლილი შეაქვს ლიტერატურის ავტონომიური სტატუსის დაცვაში. და ეს პროცესი მხოლოდ ევროპით არ შემოიფარგლება. მე ერთხელ ჩარლზ ბერნშტაინის ლიბრეტო ვთარგმნე ერთი ოპერისთვის სახელწოდებით „აჩრდილთა დრო“, რომელიც მერე მიუნხენში დაიდგა. ბერნშტაინი ამერიკაში ეწვა პოეზიის წამყვანი ფიგურაა, პაუნდის მცოდნე და ლუის ზუკოფსკის ტექსტების გამომცემელი. ლიბრეტოში საქმე ეხებოდა იმ მომენტს, როცა ნაციონალსოცილისტებისგან გაქცეულ ვალტერ ბენიამინს ესპანეთის საზღვარზე იჭერენ და ის, გამოუვალ მდგომარეობაში ჩავარდნილი, თავს იკლავს. ლიბრეტო, რომელიც ექსპერიმენტული პოეზიის იარაღებით არის შექმნილი, ვალტერ ბენიამინის ლიტერატურულ ცხოვრებას გვახსენებს. მასში ჩანს, თუ როგორი მნიშვნელოვანია საზღვრების გადალახვა, არა მხოლოდ იმ პოლიტიკურ მოცემულობებს შორის, რომლებიც, ძალაუფლებაზე თავიანთი მიზმიულობიდან გამომდინარე, ყოველთვის რაღაც თავნებურს და ძალადობრივს შეიცავენ, არამედ აგრეთვე – კულტურულ სფეროებს შორის, ტექნიკებს შორის, ლიტერატურასა და მუსიკას შორის.

მე სწორედ ექსპერიმენტული ლიტერატურის ეს გამორჩეული საკომუნიკაციო სისტემა მზიბლავს. იგივე ბერნშტაინი, თუნდაც როგორც პირველხარისხოვანი თეორეტიკოსი, ჩვენს ლიტერატურულ-ინტელექტუალურ წრეებში დიდი ხანია ცნობილია. ლოკალურიც და ინტერნაციონალური ექსპერიმენტული ლიტერატურული კომუნიკაციაც საზოგადოებრივი ტრანსპორტივით ფუნქციონირებს: ვისაც ავტობუსის ესა თუ ის მარშრუტი ყოველდღიურად სჭირდება, იმან იცის კიდეც ისინი. მით უმეტეს, რომ ამ ლიტერატურას დემოკრატიულს ნამდვილად ვერ ვუნოდებთ. ის, როგორც ჩანს, თავის „არაცნობიერ“ რიტმს მიჰყვება, რათა სწორედ შენს მიერ ნახსენები საზღვრები გადალახოს.

ლიტერატურაში დემოკრატიული, ალბათ, უფრო ლიტერატურული გაერთიანებების აქტივობით ამოქმედდება ხოლმე. ჭეშმარიტებაზე ან ესთეტიკის საკითხებზე შეთანხმებებს ნაკლები აზრი აქვს. სატრანსპორტო მიმოქცევასთან დაკავშირებულ შენს შედარებაზე უნდა დავეფიქრდე, თუ რამდენად არის შესაძლებელი „კოლექტიური არაცნობიერით“ განსაზღვრული მიმოქცევა. რიტმი უდავოდ თან ახლავს ამ ყველაფერს, განსაკუთრებით პოეტურ შემოქმედებაში, ბევრი რამის დასაწყისში. როგორ დაახასიათებდი მის როლს, ასევე – არაცნობიერის როლს, მაგალითად, თარგმნის პროცესში?

ჩემი პირადი პრაქტიკა იმთავითვე ხაზგასმულად „ეგოისტური“ იყო. გეორგ თრაკლის თარგმნა იმისთვის დავიწყე, რომ თრაკლით ჩემი ალტაცება დამეძლია და გადამელახა. ჩემს დიდ ავსტრიულ პროექტსაც პირწმინდად სუბიექტური საფუძველი ჰქონდა: მსურდა ავსტრიელებისთვის მადლობის გადახდა იმ სიკეთისთვის, რომელსაც ჩემი გერმანელი და ავსტრიელი მეგობრების დახმარებით ვეზიარე. ნიგნს, რომელზეც შენ ამჟამად მუშაობ, უეჭველად შენი, როგორც მთარგმნელის, გამოცდილების შუალედური შეჯამების ხასიათი ექნება. შენი თვითდაკვირვებების ერთი ნაწილი, რომელსაც უკვე ვიცნობ, მარწმუნებენ, რომ შენ ცდილობ, შენი თავი უფრო ჰერმენევტიკულად თარგმნო, ვიდრე – ფსიქოლოგიურად ან სოციალურად.

შენი ფორმულირება, რომ მე ჰერმენევტიკულ ენაზე ვთარგმნი ჩემს თავს, მიუხედავად ინტერპრეტაციაზე აქცენტირებისა,

მიმანიშნებს, რომ სიმძიმის ცენტრი მთარგმნელზე და მის თავისებურებებზე გადაგაქვს. როცა მე ვცდილობ, ტრისტან ტცარას ლექსების თარგმნისას, ზუსტად და გულწრფელად აღვწერო, თუ რა ხდება ჩემში, ამ დროს მართლაც ერთგვარ „თარგმნის პროცესში თვითდაკვირვებას“ მივმართავ და, შესაბამისად, ვიკვლევ, ასეთი რამ საერთოდ თუა შესაძლებელი. მართლაც, აშკარაა, რომ ეს აღწერა-პროტოკოლიზაცია ერთი მხრივ მთარგმნელის საქმიანობაში ძლიერ ჩარევას ნიშნავს; „თვითდაკვირვების“ ფოკუსში ექცევა თვით ეს პროტოკოლიზაცია, და ამგვარად – სულ მცირე – პოტენციური უსასრულო რეგრესი ხდება, მეორე მხრივ კი აშკარავდება, თუნდაც ჩემს წარმოდგენებს და ასოციაციურ ჯაჭვებს ვაფიქსირებდე, თუ როგორ და რარივ ძლიერად ვარ შემოფარგლული ენობრივი სტრუქტურული წარმონაქმნებით და მათი განშლით. ასე რომ, მართალი ხარ, როცა ამბობ, რომ ისევე ჰერმენევტიკას ვუბრუნდები. აზროვნების ეკონომიის მიზნით ხომ ენაში ბევრი რამ შემოკლებული, ავტომატიზებული, ფორმალურიცაა, და თავის შეცნობადობასა და თარგმნადობაში ძნელად ექვემდებარება დაკვირვებას. თუ სიტყვების შრით, მეორადი გამოკვეთვით და ჩანაცვლებით დაგვამყოფილდებით, მაშინ პოეზიაში, საუკეთესო შემთხვევაში, მივიღებთ მნიშვნელობის ნორმირებული შრის პნკარედულ თარგმანს, რაღაც ისეთს, რასაც კომპიუტერული პროგრამები სულ უფრო წარმატებით ართმევენ თავს. მაშინ, როცა ლექსის წერის დროსაც და ლექსების თარგმნის პროცესშიც შეძლებისდაგვარად უფრო მეტ ენობრივ პარამეტრს ვაქცევ ყურადღებას, მე სწორედაც გატკეპნილი გზების აყრას ვცდილობ, და ეს ჩემთვისაც და ჩემი დაკვირვებებისთვისაც უფრო საინტერესო მგონია. ლექსების თხზვის და ლექსების თარგმნის დროს რაღაც რომ მივიღოთ, ისევე უნდა დავთმოთ კონტროლი, საჭიროა თავისუფალი მოძრაობა მივანიჭოთ იმას, რაც ტექსტის შესწავლისას ჩამოყალიბდა, რათა სიახლეს ისეთი ზემოქმედება ჰქონდეს, როგორიც გაგორებულ კამათელს აქვს, და არ იყოს შეკონინებული. ჩემი აქამდელი მთარგმნელობითი მცდელობების შუალედურ შეჯამებას, ალბათ, ვერ განვახორციელებ, საამისოდ მესხიერება აღარ მივარგა. ეს უფრო იმასთან დაკავშირებული ექსპერიმენტირებაა, თუ რამდენად ზუსტად შემიძლია თავი გავართვა ენას, ტექსტებს და საკუთარ თავს. ამან შეიძლება აღიარების ხასიათიც მიიღოს. რაც აქედან მიიღება, თარგმანებზე რომ არაფერი ითქვას, არ არის ყოველთვის საინტერესო. ამიტომ შეიძლება გადაჭარბებულიც კი იყოს თვითდაკვირვებაზე ლაპარაკი, ეს უფრო ერთგვარი დიალოგი საკუთარ თავთან.

და გატკეპნილი გზების აყრა ამ კონტექსტში იმასაც ხომ არ ნიშნავს, რომ ამ დროს კვლევს პროცესში პოეტის ხმა უფრო შესამჩნევი ხდება, ვიდრე – მეცნიერის ან მთარგმნელის?

ენობრივად დამყაყბულის და ავტომატიზებული მსხვერვე და ჩაძირული ტროპების ამოზიდვა, მაგალითად – ისეთი მეტაფორების გაცოცხლება, ჩვენი ყურისთვის უკვე

სტანდარტული უღერადობის რომ გამხდარან, უდავოდ პოეზიის პრეროგატივაა, ვინაიდან შემოქმედება, რომელიც უკვე შეთანხმებულ რეალიზმში, გაცვეთილ კლიშეებში და სურათ-ხატებში, ათასჯერ გამოყენებულ რელაციებში მოძრაობს, დიდ ღირებულებას ვერ შეიძენს. და ასეთ დროს ვერც მეცნიერული ცოდნა დაგვეხმარება, მაგალითად ლინგვისტიკა, და ვერც — იმ მთარგმნელის ბრწყინვალე უნარები, რომელიც თავის ენასაც და ორიგინალის ენასაც უნაკლოდ ფლობს (თუმცა, ეს არც თარგმანს უნდა ვნებდეს და არც — თხზვას). ხშირად ირიბი პერსპექტივა ან გარკვეული „ენაბრგვილობაც“ საკმარისია გამოსახვის ახალი ფორმების მისაგნებად, როგორც ამას სახელგანთქმული მხატვრების — ფიროსმანის, გოიას ან მატისის — შემთხვევაში ვხედავთ. მნიშვნელოვანია მეთოდების და ტექნიკების მიგნება ენის სხვადასხვა შრეს შორის (საზრისი, უღერადობა, რიტმი და ა. შ.) სინთეზის და შესატყვისობების განსახორციელებლად, ხოლო ცნობიერედ ხდება ეს თუ — გაუცნობიერებლად, პოეზიაში ნაკლებად მნიშვნელოვანია.

არის კი დღეს შესაძლებელი გამოსახვის ახალი ფორმების მიგნება? უფრო ზუსტად, რაში მდგომარეობს დღესდღეობით, პოსტ-პოსტკლასიკურ ეპოქაში, გამოსახვის ახალი ფორმების საზრისი და შინაარსი?

არის თუ არა შესაძლებელი გამოსახვის ახალი ფორმების მიგნება, მართლაც პრობლემური საკითხია. სიახლე მოცემულ კულტურულ გარემოსთან მიმართებაში უნდა განისაზღვროს, მისი ფორმის და სტრუქტურის გარკვეული ასპექტების გათვალისწინებით, ან — იმის გათვალისწინებით, რაც გამოისახება, ანუ — იმ სინამდვილის, საიდანაც ისინი წარმოსდგებიან. ახალი ასევე შეიძლება, უბრალოდ, არათანადროული იყოს. როცა ინგლისელი მეტაფიზიკოსი პოეტის, ჯონ დონის თარგმნა დავიწყებ, აღფრთოვანებული ვიყავი იმ ოსტატობით, რომლითაც მასთან რიტორიკული ტექნიკები გამოიყენება, მეტრული ვარიაციებით და რითმების წწულებით, იმით, თუ როგორ იყენებს ჯონ დონი ენობრივ მასალას, მარადიული პოეტური თემების გვერდით, თავისი დროის მეცნიერული და ფილოსოფიური საკითხების დასამუშავებლად. რა თქმა უნდა, რენესანსის ეპოქაში ყველანი ნეოპლატონიკო-

ები იყვნენ. თარგმნის პროცესში მკაცრად ვიცავდი მეტრულ უპირატესობებს და კიდევ უფრო მკაცრად — ბგერით სტრუქტურებს, სულ მცირე — რითმებს, ფილოსოფიური და სხვა სახის საფუძვლადმდებარე მოცემულობებთან დაკავშირებით კი სრულ თავისუფლებას ვაძლევდი ჩემს თავს. მე იმედი მაქვს, რომ თხზვის პროცესში ამით ჩემი დროისთვის გამოსახვის ახალ ფორმებს მივაგენი, მიუხედავად იმისა, რომ ძველი გამოვიხმე.

ჩვენი ამ ნაქარევი საუბრის ბოლოს მინდა სტანდარტულად გკითხო, ვინ არიან ის პოეტები და ფილოსოფოსები, ის კულტურული დინებები, რომლებმაც შენი ჩამოყალიბების პროცესში შენს არსებით ლიტერატურულ წყობაზე და საბაზისო იდეებზე გავლენა იქონიეს?

ჩემს შემთხვევაში სხვადასხვა ფაზა იყო. ფილოსოფიაში, სასკოლო განათლების მერე, ბერძნულ ფილოსოფიას, გერმანულ კლასიკოსებს, მაგალითად ფრიდრიხ ნიცშეს, მერე კი პირველი თაობის ენის ფილოსოფოსებს ჩაუფლრმავდი, კერძოდ ფრიც მაუთენერს (მახის თანამედროვე იყო, ლუდვიგ ვიტგენშტაინი მას თავის „ტრაქტატში“ ასხენებს მისგან დისტანცირების მიზნით), მერე — სკეპტიციზმის ტრადიციას, მონტენს, ანტიკურ სკეპტიკოსებს, რომლებსაც მონტენი უტრიალებს; თანამედროვეებიდან ბენსონ მათესით და სტენლი კაველით დავინტერესდი (ორივე აშშ-ში, ბერკლიში ასწავლიდა). სკეპტიკოსებს შორისაც მოიპოვებიან გამორჩევი თ ბრძენი რელატივისტები (აკადემიკოსები, რომლებიც ალბათურ დასაბუთებებს მიმართავენ) და დოგმატიკოსები (რომლებიც ლოგიკური არგუმენტებით ოპერირებენ, ისეთი ფიგურებით, როგორც არის უსასრულო რეგრესი, ცირკულარობა, პარადოქსი), რომლებიც ცოდნის ფიქსაციის საპირისპიროდ მუშაობენ. მთლიანობაში კი დიდხანს ვიყავი გადავარდნილი ენის ფილოსოფიაში, როგორც მკაცრად ანალიტიკურში, ისე — „ყოველდღიური ენისაში“, მაგრამ ყოველთვის მაინტერესებდა ისეთი თავისუფალი მოაზროვნეები, როგორიც პოლ ფეიერაბენდია (მისი „მეთოდური იძულების წინააღმდეგ“). პოეტიკაში ზიგმუნდ ფროიდთან ერთად დიდად ვემადლიერებ ფრანგულ ტრადიციას: პოლ ვალერის და მის „აზრებს“, სტრუქტურალისტებს, მაგალითად ლევი სტროსს და რომან იაკობსონს (მათ ერთად განახორციელეს ბოდლერის „კატების“ გენიალური ანალიზი), ანტიკურ რიტორიკაზე როლან ბარტის ესსეებს, მიშელ ფუკოს ნაშრომებს და სხვ. მერე, როცა ინფორმატიკას ვსწავლობდი, მათემატიკის და პოეზიის ურთიერთობით, უკვე ნახსენები მაქს ბენ-ზეს გამოკვლევებით დავინტერესდი. რა თქმა უნდა, ოდის მეტრული სალექსო ფორმებით ჩემი ექსპერიმენტირებისას არ ავცდენივარ დიდ გერმანელებს, მაგალითად, კლოპშტოკს და ჰოლდერლინს. თავისუფლების მოპოვებაში დამეხმარა ავანგარდის სხვადასხვა ხაზი, ტრადიკიაზე ორიენტირებული წრე ეზრა პაუნდისა, გერტრუდა სტაინი, სიურრეალისტები და დადაისტები.

ბენედიქტ ლედებური

ლექსები

* * *

უტყვი მზერების ლაბირინთში ბორგავს ნათება, აწყდება კედლებს,
განირული წარმოდგენები იცდიან თითქოს მონუსხულნი,
შთაგონებული სიტყვების მძიმე დაფდაფებიან
ნატიფი რიტმით

დანაშაულები სასამართლოს უწყობენ ფიქრებს,
დანანევრებულთ ნიშნებით და მოჩვენებითი
ღრმა თანაგრძნობით განაბულნი ელოდებიან,
რომ გამოსძალონ

ოდენ ნანატრი ამ სიცხადის აღიარება, მათ ქცევებში
გამოკვეთილი სატყუარა მანიშნებელი,
ჩვენი კი მხოლოდ ვუახლოვდებით,
რომ დავიჩვილოთ

თუკი ისინი ამ კავშირებს დააღაგებენ, რაც ჩვენი ხედვის
სიღრმეს ვერ შეცვლის მათ შემთხვევით ხდომილებაში,
იმას ხომ მაინც მიხვდებიან, რამ მიიყვანა
დალუპვის ზღვარზე

ის კი განაგრძობს საკუთარ თავს, ქაფმორეული
განცდის ტალღაზე ცნობს შეგრძნებას, თითქოს სივდება,
განსჯიან, მსხვერვეთ რომ აწყდება ტუჩებს, განსჯიან,
რას შეასხამენ ფრთებს ამჯერად

და ბრალს დასდებენ, მიუსჯიან ადგილზე ტრიალს,
გზააბნეულნი, შორეული ნაპირებისკენ
მიდიან, რათა მართონ უფრო მეტად უხეში
ალქიმიური პროცესები

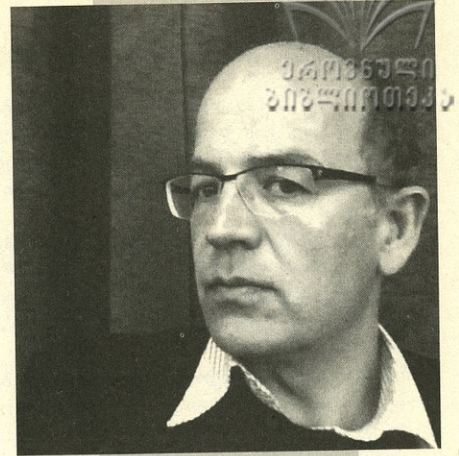
და შენს ნაკვთებში გამოკრთება ღიმილი მათი, ჰორიზონტების
წარმოქმისას, განზრახვებით სავსე მსხვერველები
განქარდებიან, შეიქცევენ თავს დაბრუნების
გათამაშებით, დასრულდებიან,

ხოლო ისინი, მომავალნი ჩვენსკენ, ვერაფრით
წარმოიდგენენ ქარშემოსილ, გამოცოცხლებულ
და გადარჩენილ წარმოდგენებს, სანამ ისინი
არ აღსდგებიან და მშვიდად არ შემოგვხედავენ

* * *

გსურს რომ გაიგო, მართლა ჩასწვდე? მომეცი თემა!
მათემატიკა, ალგორითმი და პროპორცია
მსხვერველად ხდის სიტყვებს, ანადგურებს ფასეულობებს,
სამგლოვიარო მათი მარში მესმის რითმებში

ან იქნებ მხოლოდ მეჩვენება? მიჰყევი სქემას!
რღვევას განიცდის და გადმოდის ნაპირებიდან,

რაც ნაწერებში ჯებირიდან ჩაედინება,
ეძებს გარკვევით გაურკვეველს, მოუხელთებელს

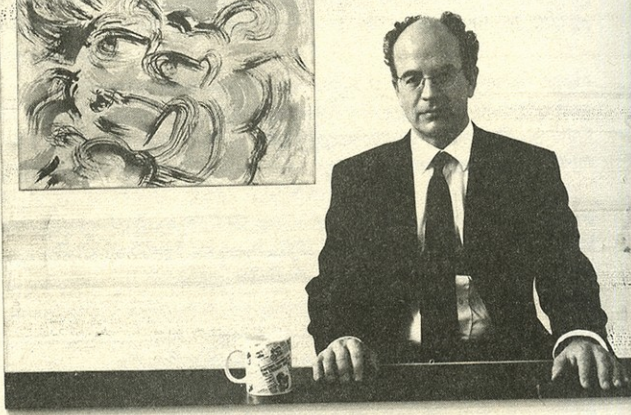
ბავშვის სიცილი განათავებს სიტყვებს სიბრტყეზე
ქვაფენილივით, ვით ფიგურებს შტრიხებისაგან.
რა სულელი ვარ, რომ დავეძებ ისეთ ადგილებს,
სადაც დუმლიში ყვავილობენ ეკალბარდები

ნათუ ეს არის ჩემი გათვლა, რომ, რაც ფესვშია,
ამოიზრდება ის ღეროში? რა არის? როგორ
მრავლდება ისევ თავის ხარჯზე? მსგავს უაზრობას
აღბათ, ბელურას ფიქრებში აქვს მხოლოდ ადგილი

ჩამწურჩულებენ, თითქოს მიღმა განსხვავებათა
არის მსგავსება, რაც მათ ისევ აერთიანებს,
და რიცხვთა რიგიც მანამდეა მწყობრი და სწორი,
სანამდე არის შესაკრები და დაუთვლადი

წინადადების სიმბოლური მიბმა, კავშირი
აქსიომასთან, კომიკური მეტამორფოზა
ურთიერთობის. ამოსავალ წერტილად მაინც
გვრჩება სანყისი პრინციპები

ჩქეფს იდუმალად, შერმეტულად გატარებული
ექსპოზიცია, თემა, ოლონდ არა ხანგრძლივად!
გასმული ხაზის ქვეშ მნიშვნელი ასათაურებს
და მიუთითებს, რაც მრიცხველში ასახულია

ხეს მიყრდნობილი, წიგნით ხელში, კითხულობს ნიშნებს
იეროგლიფებს, თეთრ მერქანზე შავი ლაქებით
შენ, მე ვკითხულობ ფერდობს, ტყეთი დაფარულს, ნათელ
შორეულ ყურეს, და უეცრად

შორდება ნაპირს ნავი, ხედვა წყდება, გაურბის
ასოებს უსმევს, როგორც წიწვს მძლავრად, რიტმულად
ამცირებს კონტურს შენს სხეულზე, მხოლოდ არყის ხე
შემომნატრის ნიშნად იმისა

რომ კიდევ შეგრჩა ხელთ მზერები რასაც მიჰყვება
წყლის ზედაპირზე ბუშტულების ეს პულსაცია
მანიშნებს ადგილს, აქ ფოთლებმა მღვრიე შავ წყალში
ჩაყვინთეს, მხოლოდ

წყვეტილი კვალი შეგვრჩა წვდომის განყალბებული
და ფერდობიდან კვლავ მოისმის ჩუმი ტყლაშუნი
რომელიც მთებზე გადაივლის ზვირთებად, მე კი
ვხტები შიშველი რეფლექსებში

* * *

ჩემი ცენზორი სწრაფად ჩასწვდა დღესაც საქმის არსს, ჩვეულებრივი და რიგითი შეხვედრა, თუმცა კარგად თამაშობს, მაინც მთრგუნავს ეს თვალთმაქცობა და რუტინა ყოველდღიური

ის ზურგს შემაქცევს, სანამ ერთხელ მაინც ბოლომდე არ შევიმეცნებ, რომ ამ მუდმივ შემოფარგვლაში რაღაც ნაწილი ჩემი ეძებს იმ პირველყოფილ და უწინარეს მატერიას

ჩვენსკენ მოდიხარ, ეს სახება ისე ღბილია, ისე დამყოლი, დაშიფრული წინადადება, ოღონდ მზერაში შეგამჩნიოს და დაიჭიროს, რომ შენი პირი მას დაეძებს

ქენტავრი

საით მიემართო ნაბიჯები, როცა ვით ბიუსტს კიდურებისგან მყოფს კვარცხლბეკი სიცარიელის გადახლართული აბურდული მნიშვნელობების გადაკვანძული, ერთმანეთის საპირისპირო

თმით დაფარული მიმოქცევა. ან რა ლოგიკით ჩაიტკეპნება ამ გრძნობათა თრობაში ფიქრი მოაზრებადი ხდომილების, სადაც გლუვ ქვაში ამოკვეთილი ასასვლელი იყოფა ორად

რომელიც ურტყამს ცხოველს კუდში კეტს და სთავაზობს თავაზიანად, უკან მიჰყვეს ოთხივე ფეხით იქ სადაც ქალი ელოდება თავის მამაკაცს მოუთმენელად... დრო კი მიწყევ მიგვერეკება

იმ მიდამოსკენ გემით, ისევ ზვირთების ჯიბრზე შესაძლებლობა ელემენტთა ცვლის, და მოთხოვნის რომ აღარ ჩაჰყვეს ლაბირინთში ძაფს; ტკივილები შეიტყუებენ მათ ცრუ მოდემას აქ დასალუჰად.

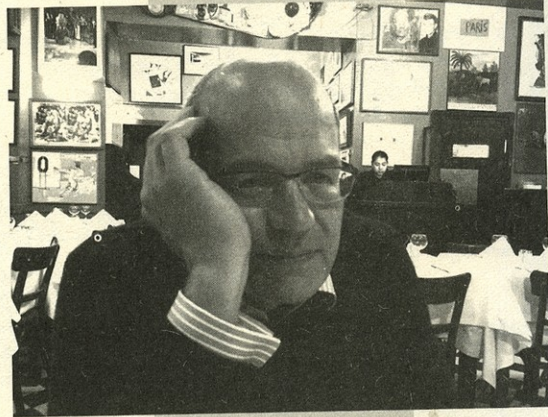
ობლად დაშთება ეს ტაძარი ქუჩის გუგუნში წრეზე, მორევში ვინ მიხვდება რა მოაქვს ნაკადს როკვებში ოდენ რქაშემოსილ სიტყვათა ნიღბით რომ მინოტავრით მოარჯულოს გაჭირვების ჟამს

გვირგინს ადგამენ ამაღაში, გაჯიუტდება, ამ გვირგინს ჩასვამს ვარსკვლავებში. გასხივოსნებულს, სიტყვების რიგში ჩაანწავენ, და მინდობილნი მათზე სტროფები შავად აფრებს ასისინებენ

მოხუცი ჯოხზე დაყრდნობილი, ემხობა, ვტირი მას, ვის სახელსაც მითიური ეს ზღვა ატარებს ათრობს მდინარე დაინყების, რომელიც უკან აღარ აბრუნებს ერთხელ უკვე მყარად დადგენილს.

ბავშვად ყოფნა და კიბე-კიბე ლალი სირბილი ვარდნები, როდის? გზები თავის ბედს განსაზღვრავენ რაც სიტყვებს შერჩათ ვნებებიდან, პოვნა იმისი კაცი საკუთარ თავს ააწყობს ქნარზე ღიღინით

დრო წვრილი შრიფტით იწერება, ურთავს სტრიქონებს ნამებით განვრთნილ და დახვეწილ შთაბეჭდილებებს რომლებიც ცდაზე პანტომიმით რეაგირებენ გრძნობენ სცენაზე ღრუბლისებურ გამოვლინებებს დასვი ნიშნები, არაფერს რომ არ ემატება! და ცეკვა-როკვით თავბრუსხვევა აბრმავეებს თვალებს, მიეცი რიტმი კატასტროფებს, ბუნდოვანდება ეს კულისები, სვექტაკლია მისი სიკვდილი თითქოს არ სურდეს მაღლა, გარეთ და სურს ფრენაში ბავშვად ყოფნა და კიბეზე ლალი სირბილი

და კიდევ უფრო მაღლა ასვლა ბრმა ძალისხმევით, ფიცრების ერთად დახვავება, გაფერადება ბგერების, როცა ნაგებობა ამოიზრდება და ყოველ კედლებში ალესილი მსხვერვის ქაოსი ქმნის ჩუქურთმებს და კიბეებს, გზებს, გასასვლელებს, სიგრძე-სიგანის სივრცეები წნავენ გალიებს გამომწყვდეული ბგერებისთვის, რომ გამოსცადონ ჩვეულებებში რაც გაიბნა და ამაგრებენ უსადაგებენ, ასწორებენ, ათანაბრებენ, ჩასვავენ, როდის? გზები თავის ბედს განსაზღვრავენ

რასაც ამ წუთში გზა აებნა სიზმრებში, ვინრო სივრციდან უნდა ამოვიდეს უფრო მკაფიოდ, და უფრო ნათლად უნდა ქსოვოს წვდომამ სურათი, სანამ ფორმაში მთლიანობა არ აღსრულდება ემალებიან მატერიას ელემენტები და მათი კვალი გუბებში, ანაბეჭდები ცხადში, მიმქრალნი – მრავლდებიან მძლავრი სურვილით მაგრამ ფორმებში მოქცეულნი, გამყარებულნი მერქნები აზრებს და ღეროებს წარმოიდგენენ და პოულობენ, რაც ვნებიდან შემორჩათ სიტყვებს.

სამყაროვ, როდის აზვირთდება, რაც ჩაჰყვა მორევს შორი, ნათელი ჰორიზონტი, მიმოზნეული გამთლიანდება, და აღადგენს ისევ თავის თავს, აშრილდება, გათენდება, წვიმს უპასუხოდ სინათლე, ბგერა გააგზავნის ხსოვნის კუნძულზე რაც ყურებში იძენს ფორმას, აწყდება ნაპირს, ამინდი, ნამი და ნაწილი, ასომთავრული გაცივრდება, შემოსაზღვრავს ერთიანობას და როდის? კიბე, თქვით, ვინც მართავს, ჩამოსრიალდა კაცი საკუთარ თავს ააწყობს ქნარზე ღიღინით.

* * *

ფეხარეული მიბარბაცებს ქუჩაში, ამჩნევს
გაქრა ნაცნობი მიჩვეული მიდამო, უცებ
გზისპირას ქვაზე დაუცდება ფეხი
ველარ ცნობს

და ეს ხეები, ო ზეცაო! მათი ფოთლების
შრიალი უცხო, საიდუმლო გამხდარა მისთვის
და ველარ ხედება, ნიფელია თუ ნეკერჩხალი
ან იქნებ ცაცხვი

თუ თავდაყირა დადგა თვითონ? მაშინ ორმოში
ვინ წევს ჭურჭრით შეფუთული? (რადგან მეზობლის
ვერსია მისი სამყაროსგან ძალზე
შორსაა)

მექანიკური მოძრაობით მოდის ურჩხული
ფოთლის ციცაბო ნაპრალიდან ვეება ხოჭო
ვარდება. ზურგზე წევს გუბეში, იხრჩობა, ჯავშანს
ფარავს ნალექი

ძლივს წამოდგება, წელს აითრევს, ჩამოიფერთხავს
ტალახს, ხელები ულაგია როგორც მორები
პალტოს ჯიბეში. ვინ იმღერებს სასახლეებზე
ღრუბლებზე ცაში

ჩამოიქცევა ეს ცა მალე, ტკაცანს გაადენს
სახურავებზე, და თუ სივრცის მწირე სიბრტყეებს
იცნობს გაშიფრავს, ერთი წვეთიც თუ შეჩერდება
გადმოიღვრება

გუშინდელიდან გვიანდელში ელემენტები
და ბუნდოვანი ვარაუდი შერჩება მხოლოდ
სად მიბარბაცებს, მიუყვება თავის ნაბიჯებს
ასე საყელოანული.

* * *

იქნება ოდა, ან არადა, განმეორება.
გაჩერდი ანდა მომისმინე. მდგომარეობა
აგარჩევიანებს, ჩვენ ორიდან ვინ ანაწევრებს
წარმოჩენას აქ ჩამწკრივებულ

აბსტრაქტირებულ ნაწილებად. რამდენად ხედვა
ნათელი არის, რომელსაც მე მომაპყრობ, რითაც
წარმომიდგება ლაპარაკი, შენი ცნებები,
ხედვა, რომელსაც ჩვენ გვიგზავნის სურათი შენი

გამჭოლი მზერით! ან ვის მისდევს, გაოგნებული
რა იმალება ამ შუბლს მიღმა, არა, ფიქრები
დაგვილაგებენ, ჩვენს მსხვერვაში, რას აკეთებენ
ჩვენი სიტყვები, როცა უკვე თითოეული

ჟესტიც კი კმარა. შენ კი ჩემთან აჯობებს დარჩე იმის მაგივრად, რომ უმაქნის შენს ფანტაზიებს მისდით კვალში გამალებით, რაც უსათუოდ ინვესტაცილებს, ღრმა პაუზებს

და ლამაზ ფორმებს. ალბათ, რათა თითქოს თავისით ამალდეს, მე კი მაინც ვფიქრობ, რომ ნაწილები წამოიწყებენ ამ უაზრო კამათს, არჩევნებს, ვინ რა როლშია, რას თამაშობს. სინამდვილეში

ეს ხომ ბრძოლაა ამ საწოლში წესებისათვის, რაზეც აშკარად გიჟდებიან. ზოგიერთ მათგანს უჭირს რაიმე აზრიანით შემოიფარგლოს და ამ ბრძოლაში წაგებულნი, უკმაყოფილო

პრეტენზიებით აცხადებენ წინადადებებს, რომელთა შემდგომ გართულებას ისევ ჩვენ ვცდილობთ, როდესაც მკვდრები, ბოლობოლო, გაიღვიძებენ და ჩვენ კვლავ ერთად შეგვეკრებენ და შეგვანივებენ.

* * *

ალარ ამონმებს არაფერი ჩვენს არსებობას მას შემდეგ, რაც აქ ჩავიკარგეთ შუაგულ ტყეში, სადაც ჩადენილ დანაშაულთ, ერთად თავმოყრილთ, შეეძლოთ ალბათ მერქნის მიღმა გამონათება

სახელთა ნუსხა და რიცხვების ურთიერთტოლვა, რომლებიც როგორც კი შექმნიან კავშირებს, შემდეგ განასრულებენ ბრწყინვალეების მთლიანობასაც ჯერ კიდევ ნაკლულს, რაც არ აძლევთ მათ მოსვენებას

და კვლავ უბიძგებთ – გააფორმონ ეს პერფომანსი სხვის დასანახად, რომ შესურდეთ, და თუ არავინ არ მოიძებნა – ან ვინ უნდა იყოს გარშემო? მე აქ ვარ მაინც და ჯიუტად ვიტოვებ იმედს

რომ რიცხვებს დაუკავშირდება, ადრე თუ გვიან, თავისუფალი მოძრაობა მათი, წესრიგის უარყოფა და მიმოქცევა ერთმანეთს შორის, ზეცა – ქვესკნელი ოდენ ბავშვის დამაშებია.

ზონდი

დასაწყისშივე საუბარის ყველა სურვილი ვერსიების ზღვას უტრიალებს, ოქროცურვილი თემა ამოდის ზედაპირზე, რათა დუმილი განკვეთოს ელვამ, ასობის ხმებში ნუხილი ფიქრთა, რომლებიც ამ სინათლეს ემალებიან წესრიგის საზღვრებს გარღვევებით ემუქრებიან და პოდიუმზე ქედმოხრილნი ეახლებიან ხვალინდელ კოსტუმს მოდელეები. გარსელებიან გათენებადი საზრისები, წარმოდგენაში წამომართულნი, ხდომილების უცნაურ ჟესტებს, გააჯღერებენ მუსიკალურ ფრაზად თემაში ბოდვის ნაპირზე სიმღერების ამღვრეულ ფერებს წინათგრძნობები ალაპყრობენ ქნარებს, რბოლაში წყალქვეშა კლდეზე დაიმსხვრევა ფრაზა წვდომაში.

თარგმნა ლევან კავლელმა

ერთი ფილოსოფიური შეთხვევა წინასწარი განზრახვის შესახებ ლიტერატურაში

ლიტერატურა, თავის მხრივ, სხვას არაფერს სჩადის: მხოლოდ კვლავ უბრუნდება, ანდა წინასწარ განჭვრეტს სამყაროსადმი იმ მიმართებას, რაც მეცნიერებაში, ფილოსოფიასა და ფსიქოლოგიაში ან უკვე არსებობს, ან მომავალში შეიქმნება, – ჩვენ ხომ არასოდეს ვიცით, წინ უსწრებს ლიტერატურა ფილოსოფიასა და მეცნიერებას თუ, პირიქით, მათ უკან მიჩანჩალებს. ალენ როზ-გრიე

ფილოსოფიური განათლების მქონე მკითხველისთვის, შესაძლოა, საინტერესო იყოს, თუ დეტექტიურ რომანში კაუზალობის პრობლემა იქნა წამოჭრილი, – ვთქვათ, ფილოსოფიის პროფესორი მოკლეს ამ თემაზე ლექციის კითხვისას. რათა მკითხველს სწორედ ის ნუგბარი მიანოდოს, რასაც ის დეტექტიური რომანისაგან მოელის, მწერალი ვერ დათმობს ჰიპოთეტურ მიზეზ-შედეგობრივ ჯაჭვებს (სულერთია, მინიშნებებით აღძრავს მას მკითხველის გონებაში თუ თვითონვე ექსპლიციტურად გამოთქვამს) და კრიმინალური შემთხვევის ამოსახსნელად აუცილებელი ფიქტიური ფაქტების კავშირებს. თხრობისა და ახსნა-განმარტების ნიმუშების დიქტატი, შესაძლოა, ყველაზე უფრო იმ დეტექტიურ რომანებში იგრძნობა, რომლებსაც ნატიფი გემოვნების მქონე მკითხველი ტრივიალურ ლიტერატურად მიიჩნევს, არა იმდენად იმის გამო, რომ ამგვარი რომანი გამოძიების სწრაფვას გვიკმაყოფილებს, არამედ – იმიტომ, რომ ის მეთათსევე გვანვდის ერთი და იმავე ნაცადი კლიშესა და ილეთის მორიგ უფანტაზიო ვარიანტს. არავის ეპარება ეჭვი იმაში, რომ ჩვენ შიგნით და გარშემო მიმდინარე მოვლენების საინტერპრეტაციოდ გარკვეული მიდგომა და სქემა გვჭირდება, გარკვეულ ჩარჩოებში უნდა ჩავსხდეთ. მისი გასართობი და კომერციული ფასეულობის გვერდით, ლიტერატურული პროდუქციის, განხორციელებულ ლიტერატურულ ფორმათა ღირებულება იმითაც განისაზღვრება, თუ რამდენად ამდიდრებს ის ჩვენს საინტერპრეტაციო შესაძლებლობებს. ამით უკვე მოცემულია ლიტერატურისა და ფილოსოფიის პირველი შეხების წერტილი, რადგან ფილოსოფიაზეც შეიძლება იგივეს თქმა, მიუხედავად

იმისა, რომ ფილოსოფიური სიმკაცრით პრობლემებისა და ცნებების განმარტება ლიტერატურულისაგან სრულებით განსხვავებულ სტილს საჭიროებს. მეტიც: ლიტერატურის მიერ ჩვენი მსოფლმხედველობის საფუძვლების ვერნეფდომა და უგულვებელყოფა სწორედ იმ მყიფე კლიშეებს ბადებს, მასობრივ ლიტერატურას რომ ახასიათებს.

მაშასადამე, ის, თუ რა დონეზე ხორციელდება შინაარსის ფიქტიური სინამდვილისა და მისი ფორმების ფაქტობრივი სინამდვილის განუყრელ მთლიანში ლიტერატურის წარმატებული ჩარევა, და რა სახით მულავენდება წარმატებული წინსვლა, არა მხოლოდ ლიტერატურულ ყანრებსა და მათ კანონებზეა დამოკიდებული, არამედ – იმ ცნებებზეც, რომლებითაც მწერალი სინამდვილეს განსაზღვრავს. ასე მაგალითად, სამეცნიერო ფანტასტიკის ყანრში დანერილი რომანის მაღალი დონე თუნდაც იმით განისაზღვრება, რომ მისი პროექციების შესაძლებლობები ფიზიკის კანონებს არ ეწინააღმდეგებოდეს. მეორე მხრივ, აღიარებული კანონების შეგნებული უარყოფა შეიძლება ახალი სამეცნიერო პარადიგმების ან მათი გამოყენების წინასწარმეტყველურ მოლოდინსაც ნიშნავდეს. თუკი ამგვარი რომანის პერსონაჟის საქციელი მეცხრამეტე საუკუნის ფსიქოლოგიის მეშვეობით იქნა აღწერილ-განმარტებული, ეს, ტექნიკური აქსესუარების პროგრესულობის მიუხედავად, მოძველებულად აღიქმება, ხოლო თუ მთელი კონსტრუქცია გმირისა და მოქმედების მარტივ სქემას, გულუბრყვილო ანთროპომორფულ და ზნეობრივ კონტრასტებს ეფუძნება, მაშინ მოძველებულ წარმოდგენებზე ორიენტირებული ამგვარი ნაწარმოები ნამდვილად ვერ ჩაითვლება მაღალი დონის ლიტერატურად. დეტექტიური რომანის შემთხვევაში რთული, ცბიერად ჩახლართული შინაარსობრივი სტრუქტურა, დამაჯერებელი ხდომილება, ახალი ენობრივი მიდგომა, შეფარული მინიშნებები, ანდა შინაარსობრივი მრავალგანზომილებიანობა ისევე ამდიდრებს მის ლიტერატურულ ღირსებას, როგორც – დროითი მრავალშრიანობა, ზუსტად გამოსახული ლანდშაფტი თუ გარემოებები ანდა თავისუფალი ნების გამოვლენის შედეგის ოსტატური აღწერა.

რობ-გრიეს მიერ 1989 წელს ტიუბინგენში ნაკითხულ მოხსენებაში (რომელიც, აუდიოჩანაწერის საფუძველზე, ნიგმის სახითაც გამოიცა), ავტორი საუბრობს თავის რომანზე Les Gnomes, რომელიც მთლიანად აწმყო დროშია დაწერილი. ეს დეტექტიური რომანი მთლიანად იმ ნაკლსა თუ უარყოფით მომენტზეა აგებული, რომ დანაშაული, რომელზედაც მასშია საუბარი, სინამდვილეში არ მომხდარა. ის, ვინც მთელი რომანის განმავლობაში ამ დანაშაულის გამოძიება-რეკონსტრუირებას ცდილობს, საბოლოოდ თვითონვე ჩაიდენს მას ამ ნაკლის გამოსასწორებლად, რობ-გრიეს თქმით, ლოგიკური აუცილებლობის გამო: „ის გარკვეულ მონაწილეობას იღებს ლაკუნის შემცველი ამ სამყაროს შემობრუნებაში, რის შედეგადაც ლაკუნა ამოივსება. მაგრამ რომანის გმირი მას ყალბი, „ფალსიფიცირებული“ გზით ამოავსებს. რაც ერთი კონკრეტული დეტექტიური რომანის შემთხვევაში ოსტატურ მიგნებად შეიძლება ჩაითვლოს, იმას რობ-გრიე თანამედროვე მწერლური შემოქმედების ძირეული აგებულების მეტაფორად წარმოგივადგენს, – იმ აგებულებისა, რასაც ლიტერატურა მეცნიერულ აზროვნებას უმაღლის. რათა ლიტერატურას, მეცნიერებასა და ფილოსოფიას შორის ურთიერთმიმართება უფრო დამაჯერებლად წარმოგივადგინოს, რობ-გრიე ამ მოხსენებაში არც მსოფლიო დონის მეცნიერთა და ფილოსოფოსთა დასახელებს იშურებს, არც – ფართო პერსპექტივის მქონე მტკიცებებს, რაც აზროვნების თეორიაში პარადიგმათა გადამწყვეტ შეცვლას ითვალისწინებს. მაგალითად, მიზიდულობის კანონთან დაკავშირებით ამბობს: „მიღებული ფორმულა ბევრად მეტს გვამცნობს ნიუტონის ტვინის ფუნქციონირების შესახებ, ვიდრე – ვაშლის ჩამოვარდნის შესახებ“, ხოლო აინშტაინის ციტირებას იმის გამო კი არ ახდენს, რომ კვანტური ფიზიკის შემთხვევითობებით აღსავეს სამყარო გაცამტყვერა (ღმერთი კამათელს არ აგორებს), არამედ – გადამონშების პრობლემის ნამოჭრის გამო. მისი აზრით, კარლ პოპერმა აინშტაინის ამ აზრის ვულგარიზება მოახდინა, რაკი მის ნაცვლად გაყალბების ცნება შემოიღო, რის მიხედვითაც, „მეცნიერული აზრის კრიტერიუმი იმაში მდგომარეობს, რომ თეორია ნაკლოვანებაში ვამხილოთ, თუნდაც მხოლოდ ერთ პუნქტში.“ ანალოგია იმ დანაშაულისა, მხოლოდ მისი მიზეზ-შედეგობრიობის (რე)კონსტრუქციის შედეგად რომ იქნა ჩადენილი, პოპერი-სეულ ფალსიფიკაციის თეორიასთან დაკავშირებულ მოხსენებაში ლაკუნის თუ ნაკლოვანების ხატკვან წარმოდგენაზეა დაფუძნებული, უშუალოდ რომლის ფარგლებშიც გაუგებარი რჩება, თუ რა თვალსაზრისით შეიძლება ჩადენილი დანაშაული ფალსიფიკაციად მივიჩნიოთ, თუკი გამოძიებელი საკუთარი კვლევის საფუძველზე მისი ჩადენის აუცილებლობაში დარწმუნდა. თუკი გამოძიებას და ჰიპოთეტურ მიზეზ-შედეგობრივ ჯაჭვს თეორიასთან გავაიგივებთ, ხოლო დანაშაულებრივ აქტს (რომანში) არა მხოლოდ თეორიის მიერ ნაწინასწარმეტყველებ, არამედ – მის მიერ გამოწვეულ მოცემულობად, მაშინ თეორია დამტკიცდება, მეტადრე, თუკი ინდივიდუალური ქმედების თავისუფლებას უარყოფთ. მაგრამ თუკი დანაშაულის ჩადენა მოწმეთა ჩვენებებს აბსურდად აქცევს, თუკი ვილაც მხოლოდ

საკუთარი მოწმობის საფუძველზე თავს ვალდებულია ჩათვლის, დანაშაული ჩაიდინოს და თავის ჩვენებებს ვერ ადასტურებს, რაკ თვითონვე არ სჯერა მათი, მაშინ დანაშაული შეიძლება გადატანითი მნიშვნელობით ფალსიფიცირებულ, გაყალბებულ მოცემულობად მივიჩნიოთ. ამგვარად, პოპერის გაყალბების თეორია, რომელიც რობ-გრიემ ლაკუნასა და ნაკლოვანებაზე საუბრისას მოიშველია, თვითონვე იქცა სამეცნიერო-თეორიული და პირისპირების მიზეზად. საკუთარი დანაშაულის, როგორც დამავიწყებელი დასკვნის, რწმენით აღესილი დამნაშავე, მართალია, იუმისა და კანტის კაუზალობის ცნების მკვეთრ ლიტერატურულ სიმბოლოდ წარმოგივადგება, რომლის მიხედვითაც მოვლენის მიზეზები მხოლოდ იმ ადამიანის გონებაში არსებობს, ვინც ამ მოვლენას განსჯის – კანტთან ეს გრძნობადი აქტის შედეგია, ჰიუმთან კი – ჩვევისა, – მაგრამ პოპერი ისეთ დედუქტივიზმს ემხრობა, უარყოფის ლოგიკურ ფუნქციას პარადიგმად რომ აცხადებს. იგი თავს იმით ინონებს, რომ იუმის ჰიპოთეზების გაძლიერება-შესუსტებისადმი ინდუქციური მიდგომა ფალსიფიკაციის თეორიის მეშვეობით უფრო ლოგიკური გახდა და ჰიუმის სკეპსისი იმდენად შეარბილა, რომ ამა თუ იმ თეორიის გასაყალბებლად ერთადერთი მონაცემი კმარა, რასაც, პოპერის მიხედვით, ერთადერთი შესაძლო ჭეშმარიტებასთან, – ჭეშმარიტების ნეგატიურ ფორმასთან მიყვავართ. თეორიათა უარყოფით იცვლება მათი ლოგიკური ღირებულება და არა – მათი ლოგიკური სტრუქტურა. თეორიულ კავშირებზე ამ მიჯაჭვულობას, მაშინაც კი, როდესაც ისინი „კვლევის ლოგიკის“ შესაბამისად, მხოლოდ შემდგომი უარყოფის პერსპექტივით მყარდება, რობ-გრიე, რომელიც თავის მეცნიერულ ანალოგიას (ჰუსერლზე და ლაკანზე დაყრდნობით) ცნობიერების ჰიუმისეულ ცნებაზე ამყარებს, ლიტერატურულ-მსოფლმხედველურად შიფრავს: „ჩვენ არსებაში არის მასტრუქტურირებელი ლაკუნები, სიცარიელები, მეტივ: ვიტყოდი, რომ ჩვენ მთლიანად სიცარიელეს წარმოვადგენთ, რომელიც რალაცას ეწინააღმდეგება: ჩვენ უწინდელ სისავსეს, რომელიც უკანასკნელ საუკუნეში დაკარგეთ, მაგრამ რომლის გავლენიდან ჯერაც არ გამოვსულვართ“. ეს მტკიცება უცნაურად აერთიანებს პროგრესის იდეას უკანსვლის იდეასა თუ განცდასთან. სიღრმისეულ ბერასთან ერთად მთლიანი ტონალობაც დაიკარგა, მა-

გრამ ფიგურები მაორგანიზებული ცენტრისა-
ვ და მოუკიდებლად განაგრძობენ თავიანთ
ცხოვრებას. თუკი ამას სოფისტურ ლოგიკაზე
გადავიტანთ: აქსიომატიკა მოცემულია საგნო-
ბრივი გამართლების გარეშე, წინაპირობები
აღარ იმსახურებს მოკამათეთა ნდობას, მაგ-
რამ გამოყენებული დასაბუთებები მაინც ერ-
თადერთ სარწმუნო მეთოდებად რჩება.

ტიუბინგენში წაკითხულ მოხსენებაში რობ-
გრიე თორიულ დისკუსიას როდი წარმართავს:
მეცნიერული ანალიზები იმ სტილით განსხ-
ვავებების განსამარტად სჭირდება, რომელსაც
რომანებში გამოკვეთს. ამგვარად, ბალზაკის
რომანები კლასიკური მწერლური შემოქმე-
დების ცენტრირებული სისხავის ნიმუშად მი-
აჩნია, ხოლო დოსტოევსკი (კერძოდ, „ემშაკნი“)
და ფლობერი („მადამ ბოვარი“) მისთვის უკვე
მოდერნის დასაწყისია: „ბალზაკს მკითხველი
განუწყვეტილად გადაჰყავს ერთი სისხავიდან
მეორეში, მკითხველმა იცის, თუ რაზე დაამ-
ყაროს საკუთარი სისხავე, ის საიმედო, მშვიდ
სამყაროში მიმოდის და ორმოში ჩავარდნისა
არ ეშინია. ხოლო ფლობერის რომანებზე შეი-
ძლება ვთქვათ, რომ ისინი ორმოებისა და
გაუგებრობების გადაკვეთას წარმოადგენს.“
რეცენზენტის პოზიციიდან ის ნაკლოვანების
საკუთარ კონცეპციას იმით განმარტავს, რომ
მის მიერ განხილული ავტორიც მსგავს ხატს
იშველიებს: „ფლობერი ამბობს: „ეს ორმოს
ჰგავდა, რომელმაც მისი არსებობა ამოცარი-
ელა...“ ორმოს მეტაფორის სწორედ ამ მო-
მენტში გამოყენება გვაფიქრებინებს...“, ანდა,
სხვა შემთხვევაში, ამას სოფისტური მოქმედებ-
ით ხსნის: „ემშაკნის“ პერსონაჟი სტავროგინი
მეტწილად არ ჩანს, საზღვარგარეთაა; ან
კიდევ გამომცემლის ნებისა თუ სიფრთხილის
გამო შექმნილი ნაკლოვანება მოაქვს ნიმუშად:
რომანის ის თავი, სადაც სტავროგინი აღსარე-
ბას ამბობს და საკუთარ დაცემას ინანიებს,
პირველ გამომცემაში ცენზურული აკრძალვის
გამო არ შესულა (ეს უკვე არალიტერატურ-
ული მიზეზების გამო „ამოვარდნილი“ და-
ნაშაულია), ხოლო მომდევნო გამომცემებში
რომანის ბოლოში იბეჭდება.

ისტორიის წერაზე საუბრისას გოლო მანი
იმავე ხატს იშველიებს, რასაც რობ-გრიე: „ის-
ტორიასთან რომანის შედარება სახვებით მი-
ზანშეწონილად მიმართია: პოლ ვეინის თქმით,
„ისტორია ნამდვილ ლაკუნებიან რომანს წარ-
მოადგენს,“ – ნამდვილს, რაკი მასში არაფე-
რია გამოგონილი, რომანს – რაკი ის ამბავს

მოგვიტხრობს, ლაკუნებიანს – რაკი ჩვენთვის ყველაფერი არ
არის ცნობილი.“ მისი აზრით, ისტორია მხოლოდ მერე და მერე
გამოიყურება ერთ დეტერმინირებულ მთლიანობად, გვეტანე-
ბათ, ყველაფერი მხოლოდ იმ პარამეტრების სწორ შერჩევას
იყოს დამოკიდებული, რასაც მატერიალისტური ისტორია თავისი
სტრუქტურული ანალიზით აწესებს. „სტრუქტურული
ანალიზი საუკეთესო შემთხვევაშიც კი ვერ შეძლებს, წარ-
მოგვიდგინოს წარსული ცხოვრების სისხავე მომავლისაკენ
მის გახსნილობაში. მომავლისაკენ გახსნილობა გულისხმობს
იმას, რომ იმ გარკვეულ დროში მცხოვრები ადამიანებისთვის
მომავალი არასოდეს ყოფილა განსაზღვრული, მათ ასევე არ
იცოდნენ, რა მოხდებოდა მომავალში, როგორც დღეს არ ვი-
ცით, თუ რა მოხდება ერთი ან ათი წლის შემდეგ. მთხრობელ-
ისტორიკოსს შეუძლია, ორივე მომენტი გააერთიანოს: წარსუ-
ლის კაცობრიობას გარედან მიუდგეს, როგორც – მთლიანი
სინამდვილის მათზე უკეთ მცოდნე, თუმცა ეს მისი პირადი
დამსახურება არ განხლავთ, და, ამავედროულად, გარდასული
დროის დინებასაც გაჰყვეს, თითქოს არ უწყოდეს იმას, თუ
რა მოხდება წარსულის შემდგომ მომენტში. ანალიტიკოსმა
ყველაფერი იცის. მაგრამ ის თავის ცოდნას თავის დროს
უმაღლის და მხოლოდ ეს უპირატესობა აქვს დღევანდელ
გარდაცვლილთა წინაშე. [...] ეს პირწინდად ლოგიკურია,
ხოლო ლოგიკას აქ დიდი მნიშვნელობა ენიჭება: გარდუვალი
ხდომილება ამა თუ იმ გარემოებით გამოწვეულისაგან გა-
ვარჩიოთ... გერმანიის სოციალური სტრუქტურები წინ არ
აღდგომის ადოლფ ჰიტლერის თავგადასავალს, არ შეუჩრე-
ების ის, – ეს დანამდვილებითაა ცნობილი, მაგრამ ამაზე მე-
ტის მტკიცება არ შეგვიძლია. ვამტკიცებ: ჰიტლერის თავგა-
დასავალი თითქმის შეუძლებელი იყო და მხოლოდ იმიტომ
გახდა შესაძლებელი, რომ თანამედროვეებს შეუძლებლად
მიაჩნდათ: პირველ რიგში, გერმანიის ძველ, კონსერვატიულ
ხელისუფლებას, შემდეგ კი – ინგლისელებსა და ფრანგებსაც.
მათ რომ მისი შესაძლებლობა დაეშვათ, სხვაგვარად იმოქ-
მედებდნენ და შეუძლებელს გახდიდნენ მას.“ სიტყვა „თავ-
გადასავალი“ აქ ისევე უადვილდა, როგორც – პოლიტიკური
გარემოცვისთვის გადამწვეტი მნიშვნელობის მინიჭება, მა-
გრამ გოლო მანი ერთადერთი არ განხლავთ, ვინც ადამიანური
გავლენის სფეროს სტატისტიკურ წინასწარჭვრეტას პრინცი-
პულად აკრიტიკებს. მსგავსი კრიტიკა გვხვდება ადორნოსსა
და ჰორკჰაიმერის წიგნში „განზანათლებლობის დიალექტიკა“,
თუმცა ეს ავტორები არ ცდილობენ ისტორიული მეცნიერ-
ების ადეკვატური ფორმის სახით თხრობის პროპაგანდას:
„მაგონდება ერთი საუბარი, რომელშიც სახელმწიფო ეკონ-
ომისტი ამტკიცებდა, რომ გერმანიის უნიფორმიზაცია ბა-
ვარიელ ლუდის მწარმოებელთა ინტერესებს ეწინააღმდეგება.
გონიერებს თუ დაუფურცებთ, ფაშიზმს დასავლეთში არ უნდა
გაემარჯვა. მაგრამ გონიერებმა ბარბაროსებს საკუთარი სი-
სულელით გაუადვილეს საქმე. ეს ორიენტირებული, შორსმ-
ჭვრეტელოური განსჯაა, სტატისტიკასა და გამოცდილებაზე
დაფუძნებული პროგნოზები...“ დღეს მზად ვართ, იმ სახელმ-
წიფო და გლობალურ ეკონომისტებს თუ ანალიტიკოსებს ვერ-

წმუნოთ, რომლებიც ცალკეულ სახელმწიფოთა პოლიტიკურ აქტებს თუ მილიტარისტულ აგრესიას ნავთობის ფირმების თუ იარაღის მწარმოებელთა ინტერესებით, რელიგიური ფუნდამენტალიზმის მოძალებით, ანდა კეთილდღეობის მაღალი მოთხოვნების მქონე სოციალური დაჯგუფების გავლენით ხსნიან და არ გვწამს იმ სპეტაკი სულისკვეთებისა, რომელიც, შესაძლოა, ეროვნული ინტერესების საფუძველზე მოქმედ მთავრობას ანდა რწმენის იდეალებისათვის მებრძოლ ადამიანებს ამოძრავებდეს. „განმანათლებლობის დიალექტიკიდან“ ციტირებული მაგალითი ცალმხრივ ინტერესსა და მის ზოგად გავლენას შორის კონტრასტის საფუძველზე გვიჩვენებს უახლოესი მოვლენების წინაშე სტატისტიკური მოლოდინის სიბეცესა და არაშორსმჭვრეტელობას. ამას შეიძლება იმ არგუმენტით შევეკამათო, რომ სოციალური გარემოებების სტატისტიკურმა ხაზგასმამ შეიძლება გავლენა მოახდინოს პასუხისმგებელ და გონიერ პოლიტიკოსთა გადაწყვეტილებებზე, რაც ტოტალიტარულ ტენდენციებს გასაქანს აღარ მისცემს.

სოციალური კვლევა, სხვა მეცნიერული აღწერის მსგავსად, გარკვეულწილად განზოგადებას უნდა ემყარებოდეს, რაც ბიძგისმიმცემია საიმისოდ, რომ კვლევის სფეროს მოცემულობანი ამოიშალოს, როგორც „არარელევანტური“, ანდა ანალიზისას გადაულახავი დატოვოს გარკვეული ზღვარი. ეს, ცხადია, ლიტერატურულ ფუნქციონირებას კვლევასაც ეხება, რაზედაც პირ ბურდიო საუბრობს თავის წიგნში „ხელოვნების კანონები“. განზოგადების გარკვეული სპექტრის ფარგლებში დასაშვებია ამა თუ იმ ეპოქისა თუ რეგიონის ლიტერატურაზე საუბრისას, მისი სტილის გენეტიკური კვლევისას, მისი ინტელექტუალური დონისა და სხვადასხვა ლიტერატურული მიმდინარეობისადმი მიკუთვნებაზე ლაპარაკისას (კვლევა მით უფრო საინტერესოა, რაც მეტად ღრმად ძალუძს მეთოდებისა და კატეგორიების დიფერენცირება, ინდივიდუალიზება), მაგრამ ამა თუ იმ ავტორის ცალკეული ნაწარმოების ანალიზისას კვლევაც გარკვეული საზღვრებით იქნება შეზღუდული. ბურდიოს კვლევა სწორედ იმიტომაც ასე ოსტატური, რომ ის, ფლობერის რომან „გრძნობათა აღზრდა“ შემთხვევით, თითქოსდა, ამ საზღვრების გადალახვას ახერხებს. თავისი სამუშაოს საწყის ეტაპად ის აცხადებს „კითხვას“, ანუ – დეტალურ ანალიზს ამ რომანისა, რომელიც ლიტერატურული საშუალებებით აღწერს ბურდიოს მიერ თავის წიგნში ნაკვლევ ეპოქასა და საზოგადოებას. „გრძნობათა აღზრდა“ მას მისი სოციოლოგიური გამოკვლევისათვის აუცილებელ ყველა ინსტრუმენტს აწვდის“. ამგვარად, ის შთამბეჭდავად იმეკლებს ფლობერის პოტენციალს, რომელიც სოციალურ გარემოებებს ფრაგმენტულად, მაგრამ ცოცხლად წარმოგვიდგენს. ერთ-ერთ თავში, – მას „აუცილებელი შემთხვევითობები“ ეწოდება, – ვკითხულობთ: „შემთხვევითობის, საზოგადოებრივად ურთიერთგამომრიცხავ შესაძლებლობათა მოულოდნელი თანხვედრის შესაძლებლობა, დამოუკიდებელ მოვლენათა წყების თანაარსებობაშია მოცემული. ფრედერიკის გრძნობათა აღზრდა ორი სამყაროს შეუთავსებლობის თანდათანობითი შეგნება გახლავთ: ხელოვნებისა და

ფულის, სუფთა სიყვარულისა და გასაყიდად გამოტანილი სიყვარულის შეუთავსებლობისა. ეს სტრუქტურულად აუცილებელი იმ შემთხვევითობების წყებაა, რომლებიც სოციალურ მომნიშვნელობას განსაზღვრავენ, რაკი მათი წყალობით ერთმანეთს ხვდება სტრუქტურულად ურთიერთშეუთავსებელი შესაძლებლობანი, რომლებსაც მრავალმნიშვნელოვანი სინამდვილის ფარგლებში, „ორმაგი ეგზისტენციის“ პირობებში ძალუძთ თანაარსებობა: დამოუკიდებელი კაუზალური მწკრივების ეს თანმიმდევრული შეხვედრა ყველა „ლატენტურ შესაძლებლობას“ აუქმებს. რაოდენ უწყინარადაც არ უნდა წარმოგიდგეს რომანის სოციოლოგიური რეზიუმე „ხელოვნებისა“ და „სუფთა სიყვარულის“ გულისამაჩუყებელი პარალელიზმის სახით, დამოუკიდებელი „კაუზალური მწკრივები“ მაინც ისეთ შთაბეჭდილებას აღძრავს, თითქოს მათი არსებობის მიზეზი ის იყოს, რომ სოციოლოგიური დეტერმინაცია უარს ამბობს ისეთ აქტიორებზე, გამუდმებით რომ იცვლიან სახეს, სინამდვილის სხვა დონეებზე კი დეტერმინისტულ ლაკუნებს ტოვებენ. გარდა ამისა, გვიჩნდება ეჭვი, რომ რომანის სოციალურ მოძღვრებად ქცევის შედეგად გაუქმდება ის კომპოზიციური კრიტერიუმები, ავტორისა და ნაწარმოებისათვის არსებითად მნიშვნელოვანი რომ არის. ბურდიო ივინყებს იმას, რომ მის ნარკვევში განხილული სხვა ნაწარმოებების შემთხვევაში (სიმბოლისტების, დეკადენტებისა და სხვათა ნაწარმოებებისა) მას, მაშინაც კი, როდესაც ხსნის, თუ რის შედეგად შეიქმნა ეს ნაწარმოებები, მის მიერვე ჩამოყალიბებული განზოგადებებისა და მეთოდების ჩარჩოებში ჩაჯდომა უწევს, როდესაც ნაწარმოები თვითონვე არ აღწერს საზოგადოებას და არ აწვდის მკვლევარს „აუცილებელ ინსტრუმენტებს“. ცხადია, ბურდიო საკმაოდ გამჭრიახია საიმისოდ, რათა საკუთარ მეთოდებს კატეგორიული დახმარება მიანოდოს იქ, სადაც მათი შესაძლებლობები მთავრდება: „ველის ცნება შესაძლებლობას გვაძლევს, თავი დავაღწიოთ შინაგან და გარეგან ანალიზს შორის წინააღმდეგობას ისე, რომ არ დავთმოთ ამ, ტრადიციული გაგებით, ურთიერთგამომრიცხავი მეთოდების მონაპოვარი. ამის საშუალებას იძლევა ინტერტექსტუალობის ცნება, ანუ – ის ფაქტი, რომ ნაწარმოების სივრცე ყოველწუთს შეიძლება პოზიციონირების ველად წარმოვიდგინოთ...“ ტექსტის ინტერპრეტაციები იმ პერსპექტივ-

იდან, რომელიც ნებისმიერ ნაწარმოებში მხოლოდ ლიტერატურული პროცესის ანარეკლს ხედვს, ერთგვარად ცალმხრივი იქნება, თუკი ანეკდოტურ მითქმა-მოთქმას მოსაწყენად არ მიიჩნევს. უეჭველად დიდ როლს თამაშობს ასევე ყოველი მკვლევრის სრულიად გასაგები სურვილი, საკუთარი გამოკვლევის დონე ყოველისმომცველად გამოაცხადოს. კატეგორიულ შეცდომად რჩება სოციოლოგიური კანონების ესთეტიკურში და პოეტოლოგიურში აღრევა, ანდა – სოციალური გარემოს ტიპიზაციაზე დამყარებული გენეტიკური განმარტებების დაპირისპირება იმ ლიტერატურათმცოდნეობით განმარტებებთან, რომლებიც ცალკეულ ავტორსა თუ ნაწარმოებს იკვლევს, ანუ – თუკი ფლობერის მაგალითთან დავრჩებით, მისი ნაწარმოებების ინტერპრეტაციისას, მათი შექმნის იმპულსების დასადგენად მისი პირადი წერილების მოშველიება (რომლებიდან ციტატებიც, სხვათა შორის, ბურდიოსაც უხვად მოჰყავს), არადა წერილები თითქმის სრულიადაა მოკლებული ფლობერისეულ პოეტისას, წერის მისეულ კრიტიკურობებს. რაათა იმაში დავრწმუნდეთ, რომ მეცნიერება ბურდიოს თვალსაწიერს არ უფინროვებს და რომ მაშინაც კი, როცა მისთვის უმთავრესია სოციოლოგიური ფაქტები და დასკვნები, ის შეგნებულად მიმართავს ამ მიდგომისათვის გარდუვალ შეზღუდვებს. მოვიყვანთ მისი ნარკვევიდან შემდეგ აზბაცს, რომელშიც ის თვითონვე შემოსაზღვრავს საკუთარი მეთოდის ფარგლებს, რომელიც ზუსტად იქამდე აღწევს, სადაც ლიტერატურული ტექნიკის საკითხები იწყება: „ფლობერის შემდეგ რომანის ისტორია შეიძლება დავახსიანოთ, როგორც ხანგრძლივი მუშაობა, რომლის მიზანია, ედმონ დე გონკურის თქმით, „რომანის არსის მოკვლა“, ანუ – რომანის განმენდა იმ ყველაფრისგან, რაც, თითქოსდა, მის არსებით ნიშნებს შეადგენს: ინტრიგა, მოქმედება, გმირი: დაწყებული ფლობერის ოცნებით „წიგნზე არაფრის შესახებ“ და გონკურების მისწრაფებით „რომანისაკენ, რომელსაც არ აქვს არც საკვანძო წერტილი, არც – ინტრიგა, არც – მდაბიო თავშესაქცევი“ და – დამთავრებული Nouveau Roman-ითა და ლინეარული თხრობის რღვევით, აგრეთვე, კლოდ სიმონისეული ვითომდა ხატოვანი (თუ მუსიკალური) კომპოზიციის ძიებით, რომელიც ნარატიული ელემენტების შეზღუდული რაოდენობის – სიტუაციების, პიროვნებების, ადგილების,

მოქმედებების – პერიოდულ განმეორებასა და შინაგან შესაბამისობას, მათ მოდიფიცირებულ თუ მოდულირებულ რეპრიზას ეყარება. ამგვარი „წმინდა“ რომანი, თავისთავად ცხადია, სრულებით ახლებურ ნაკითხვას საჭიროებს, როგორც წინათ მხოლოდ ლირიკა მოითხოვდა, – მისი იდეალური „ზღვრული შემთხვევა“ გახლავთ გაშიფრვის სქოლასტიკური პრაქტიკა, ანდა – განმეორებულ ნაკითხვაზე დამყარებული ახალი ხედვა. ფაქტობრივად, მწერლობა მხოლოდ იმიტირ შეიძლება ითხოვდეს ასეთ პრეტენზიულ ნაკითხვას, რომ ის ისეთ ველში ხორციელდება, სადაც ამ მოთხოვნისათვის აუცილებელი ყველა პირობაა შექმნილი: „წმინდა“ რომანი იმ ველის პროდუქტია, რომელშიც წამლილია კრიტიკოსსა და მწერალს შორის ზღვარი; უკანასკნელი მით უკეთეს მსჯელობს საკუთარი რომანების შესახებ, რაც უფრო ცხადადაა მათში ასახული რომანის არსი და ისტორია, თანაც – ისე, რომ არცერთი ნუთით არ იქნას მივინყებელი მათი მხატვრული, ფიქციური ხასიათი“. საბოლოო ჯამში, ნებისმიერი ნაწარმოები, რომელიც ლიტერატურაზე აცხადებს პრეტენზიას, საკუთარ თავში უნდა ირეკლავდეს თავისი ფანრის მთელ ისტორიას. ისეთი რომანებიც, როგორც, მაგალითად, ნაბოკოვის რომანები, „Nouveau Roman“-თან შედარებით ნაკლებად მკაფიოდ მარკირებული, მინც შეიძლება უმკაცრესად განსაზღვრულ კომპოზიციას ეყარებოდეს. ლიტერატურაში თუნდაც არალიარებული განვითარების ბურდიოსეული განსაზღვრება ბევრად მეტის მთქმელია, ვიდრე – რომ-გრიეს ნაკლოვანების მეტაფორა და მეცნიერებასთან ანალოგია. აქ მკაფიოდ უღერს იმ პიროვნების საყვედური, ვისაც სურს, ლიტერატურიდან ისტორიულ-სოციოლოგიური დასკვნები გამოიტანოს, რომლებსაც ლიტერატურულ ფორმათა ისტორიასთან არაფერი აქვს საერთო.

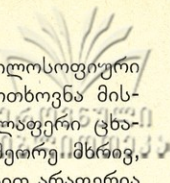
მართალია, გოლო მანის რომანების ლინეარულ თხრობას იმას უთვლიან ღირსებად, რომ ის ამბისათვის რელევანტური მოვლენების უკლებლივ ყველა დონეს მოიცავს, ინდივიდუალური მოვლენების ჩათვლით, რომლებსაც მეცნიერული განზოგადება გარდუვალად გამოირცხავს, მაგრამ ამ ავტორის მიზანია ისეთი რეალისტური რომანის შექმნა, კავშირებს რომ განმარტავს; თხრობის ისეთი ძველმოდური, მაგრამ საიმედო სტილის მქონე მანერა, რომელიც ამ კავშირებს ამყარებს. ამგვარი თხრობის მანერა გოლო მანმა „გაიფარჯიშა“ თავის ისტორიულ რომანში „ვალენტინი“. ის ამას უმაღლესა და უეჭველ საფუძვლებზე დამყარებულ რეალიზმს უმაღლის და ამიტომაც დიდად აქებს ტოლსტოის „ომსა და მშვიდობას“, თუმცა მიუღებლად მიაჩნია ის იტორიული თეორია, რომელსაც ეს რუსული რომანი შეიცავს. ტოლსტოი ისტორიას დიპლომატური ნოტებითა და პოლიტიკური გადაწყვეტილებებით როდი ხსნის, არამედ წერს: „ისტორიის კანონების წვდომა ჩვენგან სულმთლად ახლებურ ხედვას მოითხოვს. იმპერატორები, მინისტრები, გენერლები მთლიანად გვერდზე უნდა გადავდეთ და ის უმცირესი ელემენტები შევისწავლოთ, რომლებიც მასებს ამოდრავებს“. ფრიც მათუნერი, რომელიც სხვაგან სკეპტიკურად უყურებს ენას, კიდევ უფრო მკაფიოდ

საუბრობს ისტორიის წერისას თხრობის გარკვეული სტილის მნიშვნელობაზე: „ისტორია ოდითგანვე იყო თხრობის ხელოვნების ისეთი ნიმუში, მაქსიმალურ ნატურალიზმს რომ შეიცავდა. ამ თვალსაზრისით, საუკეთესო რომანებია ზოლას „შემუსრვა“ და სტენდალის „პარმის სავანე“. ისინი უეჭველად ისტორიაა“, ამით მათენერი უგულვებელყოფს იმ ფაქტს, რომ მოვლენების გადმოცემის მოდუსიც ისტორიულ განვითარებას ექვემდებარება.

თუმცა, სამყარო და ის, რაც მასში ხდება, ერთჯერადია, დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ რა მოსაზრებით, რა ინტერესებიდან გამომდინარე ხდება ამ მოვლენების თხრობა-გადმოცემა. ეს მამოძრავებელი იმპულსი სტილისტურად განსაზღვრავს მოვლენების კომპოზიციურ განთავსებას. მოვლენები შეიძლება იერარქიულად განთავსებულ ან განუთავსებელ სხვადასხვა სტილისტურ დონეზე იქნას აღწერილი: მაგალითად, თუკი ერთ დონეზე მოვლენები ზუსტადაა გადმოცემული, მეორეზე შეიძლება მხოლოდ ენობრივი რეპრეზენტაციები მოქმედებდეს. ამ თემის ყველაზე მკაფიო ვარიანტია გახლავთ რაიმონ კენოს სტილისტური ვარჯიშები, „Exercices de style“, სადაც არის ერთი ეპიზოდი – ავტობუსში მგზავრობა, რომლის დროსაც მთხრობელი ერთ ახალგაზრდა კაცს აკვირდება, ერთი საათის შემდეგ კი კვლავ გადაყვება მას სენლახარის სადგურზე და საუბრის ნაწყვეტს მოისმენს, – ეს ეპიზოდი ოთხმოცდაცხრამეტი განსხვავებული რიტორიკული მეთოდითაა დამუშავებული: ესაა მეტაფორული მეტყველება, ანაგრამა, ლექსის ისეთი ფორმები, როგორებიცაა სონეტი, ოდა, ვერლიბრი, შემდეგ – დრამა, ტაქტილური, ციზუალური, აუდიციური მეტყველების მანერა, ლოგიკური ანალიზი და, ბოლოს, ფილოსოფიური გაუცხოება. მთელი პროექტი ირონიის რიტორიკულ ფიგურაზეა დამყარებული და, მიუხედავად თითოეული ვარიანტის პაროდული ხასიათისა, რომელიც განსხვავებული სიძლიერისაა, ყველა ვარიანტი ცხადყოფს, თუ რამხელა შეცდომაა, როდესაც ნებისმიერი ყანრის ლიტერატურის განხილვისას სტილის ელემენტებს არ ვანიჭებთ არსებით მნიშვნელობას, თითქოს ამა თუ იმ მოვლენის წვდომისათვის სულერთი იყოს, თუ როგორ ვსაუბრობთ მასზე. ავტობუსის ეპიზოდის კატალიზატორული ეფექტით კენოს სურს გვიჩვენოს, თუ რა მრავალფეროვნად ფუნქციონირებს ენა. ამით ის კვლევის მიმართულებას ერთგვარად შემოაბრუნებს და ეკონომიურად წარმოგვიჩვენს ენის გამოყენების შესაძლებლობებს. ის, რომ შინაარსი თავად შეიძლება იქცეს გამოსახვის საშუალებად, რათა წვდომის ასპექტების კვალიფიცირება ან მტკიცება შეძლოს, ეს ლიტერატურისათვის მის ფიქციურ ხასიათზე, ლაკუნებიან ცნობიერებასა თუ ნაკლოვანების მომენტზე ბევრად უფრო მნიშვნელოვანია. კენოს მცდელობა რობ-გრეის იმ მოხსენების თითქმის საპირისპირო პარადიგმად წარმოგვიდგება, რომელშიც ტექსტში ნაკლოვნების შესახებაა საუბარი და პოპერის ფალსიფიკაციის თეორიასთან პარალელია გავლებული. როდესაც რობ-გრეი რომანში „ექვიანობა“ მეუღლის არგამოჩენას ტექსტის ცენტრალურ სიმბოლოდ აცხადებს, – „ტექსტის მთლიანობისა

და მთელი თხრობის გენერირებას ახდენს ეს ცენტრალური სიციარიელე, მეუღლე, რომელიც მთელი რომანის განმავლობაში არ ჩანს და მოვლენებში მონაწილეობას არ იღებს,“ – ეს მაინც არ ცვლის იმ ფაქტს, რომ უჩინარი მეუღლე თხრობის განზომილების მნიშვნელოვან ელემენტად რჩება; ამ პროზის სიახლესა და თავისებურებას ის წარმოადგენს, რომ თხრობა უკიდურესი საგნობრიობითა და აღწერის სიზუსტით გამოირჩევა, ის თითოეულ მომენტში აზუსტებს, თუ რის შესახებ საუბრობს და მხატვრული სივრცის რომელ წერტილში ხდება მოქმედება (ამის საფუძველზე პროფ. ფრანტიშეკ ლესაკმა რომანში აღწერილი სახლის დეტალური მოდელიც კი შექმნა). ის მკაცრად ირჩევს როგორც აღწერილ ფენომენებსა და დაშვებულ განმარტებებს, ასევე – წერის სტრატეგიებსაც: „ობიექტური, აღწერილობითი სიტყვა, რომლისთვისაც საკმარისია ზუსტი ადგილმდებარეობის შერჩევა, საზღვრების დადგენა, განსაზღვრა“. ბუნებრივი ენები ისეთი წინასწარი განზრახვების არსენალს წარმოადგენს, ხშირად მოძველებულია, ასევე შეიცავს ისეთ გამზადებულ კატეგორიებსა და კაშპირებს, რომლებიც მხოლოდ დეფინიციებს კი არა, მონათესავე სიტყვის ფუძეებსა და გამამტიკულ შესაძლებლობებზეა დამყარებული (რაც პოეზიის დამიფრულ სტრატეგიებში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს), მასში ერთურთს გადაკვეთს ურთიერთგამომრიცხავი მსოფლალქმანი და სინამდვილის ურთიერთმუთავსებადი შრეები.

პოზიტივიზმი შინაარსის სფეროს გრძნობითად აღქმანი მონაწილებით შემოფარვლავს, რაც რომან „ექვიანობის“ დესკრიპციულ სტრატეგიებში გამოიხატება და ამ ტექსტის რადიკალურობას წარმოადგენს: „ჯერაც შემორჩენილ, დროისაგან გამკრთალებულ მორუხო საღებავსა და ნესტისაგან გარუხებულ ხეს შორის მომცრო მოაგურისფრო ლაქები მოჩანს, – იქ, სადაც საღებავი ჩამოძვრა, ხის ბუნებრივი ფერი გამოჩნდა. შიგნად, საძინებლის ფანჯარასთან, ა. დგას და ნაპრალში იცქირება.“ კაუზალური განმარტება „ნესტისაგან გარუხებული“ ისეთ კონტექსტს ითვალისწინებს, რომელიც სიციარიელესა თუ ორმოს სრულიად კონკრეტულ ნიშან-თვისებად წარმოგვიდგენს, ვთქვათ, ხის ქსოვილში ტოტისაგან დარჩენილ ხერვლს; ანდა – დარაბებში განკვებ დატოვებულ ნაპრალებს. ისეთი შთაბეჭდილება რჩება, თითქოს ავტორი თვი-

თონვე ივინყებს სინამდვილის აღწერის დონებს შორის იმ განსხვავებებს, რომლებიც უნერხულად და საჩოთიროდ მიიჩნია, როდესაც ერთ-ერთი მსმენელის შეკითხვას ასე უპასუხა: „თქვენ შესაძლებლად მიგაჩნიათ ლაკუნების გარეშე სუბსტანციების არსებობა! არადა, მატერიის ნებისმიერი თანამედროვე გაგების თანახმად, სუბსტანცია მეტწილად არარსებულისაგან შედგება. ის მხოლოდ თავისი ნაკლულოვნების ხარჯზე მოძრაობს. ბალზაკის ეპოქაში მატერია განგრძობითი და მყარი იყო, დღეს ის არაგანგრძობითი და მოძრავია. საგნები მხოლოდ იმის ხარჯზე არსებობს, რომ პროტონები და ნეიტრონები უმცირეს მკვრივ ბურთულებს წარმოადგენს და რომ ვრცელ სივარცელში ელექტრონები ბრუნავს“. რა საერთო აქვს „ექვიანობის“ ზემოთმოყვანილ ციტატაში სინამდვილის ფიქციურ აღქმას მატერიის იმ მეცნიერულ დახასიათებასთან, რომელსაც რობ-გრეი ამ გამონათქვამში წარმოგიდგინებს? საერთო თითქოს მხოლოდ ისაა, რომ ორივე სინამდვილეს ეხება. „ლიტერატურა განსხვავებულ მიზნებს ესწრაფვის. მხოლოდ მეცნიერებას შეუძლია იმის მტკიცება, რომ საგანთა შიგთავსს ხედავს“. სწორედ ამას ცხადჰყოფს კენოსეული სტილისტური ვარჯიშები: ერთსა და იმავე მოვლენას იმასთან დაკავშირებული რიტორიკული მოსაზრებები განსაზღვრავს, თუ როგორ ვანაწილებთ ჩვენს ხელთ არსებულ ზედაპირებსა და ხედომილებებს; ლიტერატურაში ორივე ასპექტი – თუ რას ვამბობთ ამა თუ იმ მოვლენაზე და თუ როგორ ვსაუბრობთ მის შესახებ – ერთიმეორისაგან განუყრელია და მუდამ განუყრელი იყო (რაც იმას როდი ნიშნავს, რომ ისინი ყველა ეპოქაში ამგვარი ინტენსიური რეფლექსიის საგანს წარმოადგენდა). ენის შესაძლებლობებზე ეს კონცენტრირება, რაც ლოგიკური მარცხების გამოვლენაში განაფულ სკეპტიკოსებსა და რიტორიკულ სტრატეგიებზე დაგეშოლ სოფისტებთან ზოგად პრაქტიკას წარმოადგენდა, ფილოსოფიაში (განსაკუთრებით, ენის ლოგიკურ ფუნქციებთან მიმართებაში) კვლავაც გასავალში აღმოჩნდა ეგრეთ წოდებული „linguistic turn“-ის წყალობით და დოგმატიკოსებსაც ახალ იმპულსებს აწვდის.

ონტოლოგიიდან წინადადებების ლოგიკურ ანალიზზე ფილოსოფიური გადანაცვლების შესანიშნავ მაგალითს გვანდის ნელსონ გუდმენის „უაქტი, ფიქცია, წინასწარმეტყველება“. ავტორი შემდეგნაირად განსაზღვრავს

ფილოსოფიურ პრობლემებს: „ერთ-ერთი ფილოსოფიური პრობლემა გახლავთ მისაღები განმარტების მოთხოვნა მისაღებ საფუძველზე. თუკი ჩავთვლით, რომ ყველაფერი ცხადია, მაშინ განსამარტივ ალარაფერი რჩება. მეორე მხრივ, თუკი პესიმისტურად ვამტკიცებთ, რომ სრულებით არაფერია ცხადი, მაშინაც შეუძლებელია რაიმეს განმარტება. ის, თუ რა პრობლემა გვაფიქრებს და ის განმარტება, რომელიც გვაკამაფოფილებს, იმ ზღვარზეა დამოკიდებული, რასაც ცხადსა და ჯერ კიდევ განსამარტს შორის ვავლებთ“. ირეალური პირობითი წინადადების ლოგიკური ფუნქციების პრობლემის განსახილველად გუდმენი ფილოსოფიური პრობლემების შეგნითვე ზუსტ ზღვარს ავლებს და, ამასთან, ფილოსოფიის ძირითადი საკითხების მცირე კატალოგსაც გვწვდის: „მაგალითისათვის, მე არ დავყვრდნობი კაუზალურ კავშირებსა და შემთხვევით მიმართებებს შორის სხვაობებს, არც – არსებით და ხელოვნურ სახეობებს შორის თუ ანალიზურ და სინთეზურ გამონათქვამებს შორის სხვაობებს.“ ისეთი გრამატიკული ფორმები, როგორცაა კონიუნქტივი, რომელიც ყოველდღიურ საუბარში, წესით, სირთულეს არ უნდა გვიქმნიდეს, ენის ფილოსოფოსისათვის წარმოადგენს პრობლემას, რომლის გადაჭრასაც ის პირველ რიგში ფორმულარების მეცვლით ცდილობს. კონიუნქტივის შემცველი წინადადების ნიმუშად გუდმენს მოჰყავს: „კ რომ ტ დროში სწორად შერჩეულ ძალას შეხვედროდა, მაშინ კ ქედს მოიხრიდა.“ გუდმენი „კონიუნქტივის მცირე ესთეტიკურ ნაკლზე“ ლაპარაკობს. შემდეგ ეტაპად ის თვლის წინადადების ფორმას: „თუკი დავეშვებით, რომ გამონათქვამი „ტ დროში კ სწორად შერჩეულ ძალას შეხვდა“ სიმართლეს შეესაბამება, მაშინ ასევე სიმართლე იქნება წინადადება: „ტ დროში კ-მ ქედი მოიხარა.“ გუდმენს წარმატებად მიაჩნია ის, რომ ახლა შემასმენლები კონიუნქციური ფორმისაგან გაიძიან. „როდესაც გამონათქვამების ურთიერთმიმართების დონეზე გადავივივართ, ისეთი შთაბეჭდილება გვრჩება, თითქოს ონტოლოგიური პრობლემიდან ენობრივზე გადავიწაცვლეთ.“ შემდეგ გვიჩვენებს, თუ როგორ ახდენს ენის ფილოსოფოსი გამოხატვის საშუალებათა ლოგიკურ ანალიზს. „ზოგიერთი ფილოსოფოსი ირეალურ (კონიუნქტივის შემცველ) წინადადებებს წესად, ანდა დასკვნის გამოტანის შესაძლებლობად მიიჩნევს და არა – სწორ ან მცდარ გამონათქვამებად. მაკრად იმისგან დამოუკიდებლად, გესურს თუ არა სწორი და მცდარი გამონათქვამების თუ ტყუილ-მართალი ნესების ერთურთისაგან გარჩევა, ჩვენი ამოცანაა, მოვნახოთ ისეთი დამაკამაფილებელი პირობები, რომლებიც ირეალური წინადადების მთავარ და დამოკიდებულ ნაწილებს ერთიმეორესთან დააკავშირებს.“ ასეთი თავშეკავებული აზროვნება ამა თუ იმ მეცნიერებისათვის დამახასიათებელი სინამდვილის მოდელიდან ნაჩქარევი დასკვნების გამოტანისგან და ანალოგიების გამოხახვისგან გვაზღვევს. თუკი იმაზე ვილაპარაკებ, პრინციპულად როგორ ფუნქციონირებს გამონათქვამი, მაშინ შეინიშნება ზედაპირებისა და დაკვირვების სივრცეებისადმი ტოლერანტულობა. მეორე მხრივ, ონტოლოგიისა და მეცნიერული საკითხებისაგან მეთოდურად გაპირობებული

დაშორება სწორედ ისაა, რამაც ენის ფილოსოფიის სფეროში დაწერილი ნარკვევის კითხვისას შეიძლება მკითხველში მოწყენილობა და უკმაყოფილება გამოიწვიოს. ის, რომ ზემოთმოყვანილ მაგალითში სიტყვა „ძალა“ განმარტებას მოითხოვს, არ გვაკმაყოფილებს არა მხოლოდ იმიტომ, რომ ნებისმიერი განმარტება რეგრესის ეჭვს ალგვიძრავს, არამედ – იმიტომაც, რომ ცნებათა ასეთი პირდაპირი, მეცნიერული განმარტებანი ენის ფილოსოფიას არ აინტერესებს. პირიქით: ისევე, როგორც დედუქციისას ლოგიკის კანონები ჩვენი ტვინის შეზღუდული ფუნქციები კი არა, ის უეჭველი ხელსაწყობია, ენობრივი ფორმულირებების სიმართლეს რომ ამონიშნებს (და ამით გრამატიკულად დაშვებულ ფორმულირებათა დიდი ნაწილი უკვე გამოირიცხა). ეს კანონები ეპაექრება ნიმუშის წინადადებებს, რომლებიც ჩვენ დაწვინებებს ემსახურება. აქ, როგორც ვეღვაძე ლოგიკური ანალიზისას, კვლევის მიმართულება აუცილებლად როდი ემთხვევა იმ სინტაქსურ ფორმათა გამოყენებაზე ორიენტირებას, რომლებიც ეკონომიური მეტყველების მოთხოვნილებებიდან გამომდინარეობს. ამის შედეგად ენის ფილოსოფიაში, ვიტგენშტაინის „ფილოსოფიური გამოკვლევების“ საფუძველზე, ჩამოყალიბდა მიმდინარეობა, რომელიც ლოგიკური დასკვნების ნაცვლად მეტყველების ისეთ სიტუაციებს იკვლევს, რომლებშიც ეს ფორმებია გამოყენებული. (ფილოსოფიის ამგვარ მეთოდს ალარ სჭირება იმ წინადადებებში, რომლებიც სიმართლეს შეესაბამება, არამედ შეუძლია კვლევის საგნად აქციოს გრამატიკულ ფორმათა მრავალფეროვანი სიმრავლე – შორისდებულები, კითხვითი წინადადებები და სხვ.) იმის დასამტკიცებლად, რომ ლოგიკური ანალიტიკოსისთვისაც არ არის უმნიშვნელო ის, თუ რა წინაპირობები უძღვის წინ სამყაროს წვდომას, გავისხენებთ გუდმენის კიდევ ერთ ცდას, რომელსაც ის ირეალურ პირობით წინადადებებზე ატარებს. მისი პირობითი წინადადება ა შემდეგნაირად უღერს: „ს [ასანთი] ტ დროს რომ გაეკრათ, მაშინ ს აინთებოდა. ეს წინადადება მხოლოდ იმას როდი ამბობს, რომ ხელსაყრელი პირობების შემთხვევაში ასანთი აინთებოდა; ის იმასაც გვეუბნება, რომ ხელსაყრელი პირობები მართლაც შეიქმნა. ირეალური პირობითი წინადადება მაშინ შეესაბამება სიმართლეს, როდესაც პირველი ნაწილი ისეთ გარემოებებს აღწერს, რომლის გავლენის ქვეშ შესაძლებელი ხდება მეორე ნაწილში აღწერილი მოვლენა.“ ხოლო იმის შეფასება, თუ რამდენად ძალუძს გარემოებებს გავლენის მოხდენა, ენობრივისაგან განსხვავებულ დონეზე უნდა მოხდეს.

ის, თუ რაოდენ ბუნდოვანი შეიძლება იყოს კითხვისას და სამყაროს აღქმისას აღძრული მოლოდინი, არაფერს გვამცნობს მის გავლენაზე. ამა თუ იმ ლიტერატურულ ცნებასთან

მიმართებაში ის შეიძლება ირელევანტურიც აღმოჩნდეს, თუკი სხვა კრიტერიუმები (კომპოზიცია, გრამატიკა, სიტყვების შერჩევა...) გაუთვალისწინებელი დარჩება. ენის ზედპირის თვალმისაცემი გაუცხოება; – ხერის (ფსევდო) ეტიმოლოგიური ანდა ფორმალურად შეზღუდული მანერა, ანდა პოეზიის ენობრივ მასალაზე დამიზნებული ტექნიკა, შეიძლება არანაირი ესთეტიკურ ფასეულობას არ შეიცავდეს, თუკი ის მოკლებულია ცნებათა დიფერენცირებულ გაგებას, თუკი მისი შინაარსობრივი პოტენციალი მხოლოდ თამაშზე დამყარებული, რაც მის ინტერპრეტაციას შეუძლებელს ხდის. მეორე მხრივ, მათემატიკური მიმართებების შემოტანა, მეტრიკულ-რიტმული თუ ბგერითი ფიგურებით მუსიკალურობის მინიჭება, ანდა ენობრივი ნიშნების სემანტიკურად წინა პლანზე წამოწევა, მწერლური ოსტატობის მაჩვენებელია. ერთურთთან უმჭიდროესად გადახლართული ძაფები და სემანტიკური სიმჭიდროვე შეიძლება ესთეტიკურად ისეთივე ფასეული იყოს, როგორც ცხადი და სადა სურათები და ხდომილებები. ლიტერატურული ჟანრების ერთურთისაგან გამიჯნვა ნაწილობრივ იძლევა იმის საშუალებას, არა მხოლოდ მკითხველს აღუძრავთ გარკვეული მოლოდინი ან განგებთ გავუცროთ იმედი, არამედ სათქმელის შესაძლო ფორმის დადგენაში გვეხმარება. ზუსტად ასევე, რიტორიკული ფიგურები მხოლოდ ადრესატზე გავლენის მოხდენას კი არ ცდილობს, არამედ მის ხელთ არსებული კატეგორიებისა და ცნებების სისტემის მეშვეობით გამოცდილებასა და სათქმელსაც გამოხატავს. ლიტერატურის შესახებ ზოგადი მსჯელობა პარადოქსულად უფრო ღრმა ჭვრეტას მოითხოვს, რომელიც ენობრივ ფენომენებში კერძო შემთხვევას ხედავს. კერძოში ზოგადის ამოცნობისა და მისი კვლევის პარადოქსი ლიტერატურით დაინტერესებული ფილოსოფიის სპეციფიკურ პრობლემებს მიეკუთვნება.

გერმანულიდან თარგმნა თამარ კოტრიკაძემ

2 პოეზია

პაატა შამუგია

პაუზი

დამნაშავე ყოველთვის უბრუნდება დანაშაულის ადგილს –
კრიმინალის კლასიკური ქცევა.

ხშირად ვუბრუნდები სანერ მაგიდას,
ვყნოსავ, ხელით ვეხები, ფრთხილად ვამონმებ.

ვაღიარებ, მე არაერთი ლექსი ჩამიდენია
და კიდევ არაერთის ჩადენას ვაპირებ.

დამალვას აზრი არ აქვს –

განსაკუთრებული სისასტიკითაც ჩამიდენია ზოგი ლექსთაგანი,
წინასწარი განზრახვითაც.

იყო ერთი-ორი წვრილმანი ტაეპი,
გაუფრთხილებლობით რომ მომივიდა
(იქნებ, შემამსუბუქებელ გარემოებად გამოდგეს!),
სერიული პოეტი ვარ, ვაღიარებ.

არსებითად კი ასე იყო:

ვხედავდი, როგორ სხლტებოდნენ,
როგორ ცდილობდნენ განწირულები
ჩემი უხეში ფანტაზიისგან თავის დაღწევას,
მაგრამ უმეტესად ხელთ ვიგდებდი.

შინაგანი ტრადიციის ძალა

მეწეოდა უმწეო მსხვერპლისკენ – ახალი ლექსისკენ,
დაუნერელი ტექსტის გამჭოლი სხეული
ვის არ აღძრავს დანაშაულისკენ?!

პირველი ლექსი სიყვარულით ჩავიდინე,
მეორე ლექსი – აფექტის მდგომარეობაში,
შემდეგ უკვე ჩვევაში გადამეზარდა.

ერთი კია,
არაფერს ვნანობ.

ისიც ვიცი, რომ
კიდევ ბევრი ლექსი მაქვს ჩასადენი.

არ იქნება ჩემი გამოსწორება.

რეციდივისტი ვარ.

„ტანჯა გამონაყარი ლექსი“

არავითარი პროფესიული არჩევანი,
სისულელეა!

პოეზია, უბრალოდ, გემართება,
როგორც ასთმა, როგორც კიბო
და იშვიათად, როგორც პროსტატა,
ასე იყო მაიკოვსკიც,
რომელმაც ტრაკში დაიხალა დამბაჩა
და სამუდამოდ მოიჩინა პოეზია.

გურჯის სიმღერა

– ერთი სექსი ორმოცი ლარი! –
ისე ამბობს, თითქოს მშრალ ხიდთან
რაიმე ანტიკვარულ ნივთს ყიდდეს, შობელძაღლი,
თუმცა, თვითონაც ანტიკვარია.
– არა, „მარშრუტკას“ ველოდები! –
რატომ ვუღიმი, აზრზე არ ვარ...

ნავა ახლა, ვინმე გოიმს დაიჭერს
და ორმოც ლარს და ორმოც ლარს შორის
მოსაწყენ ისტორიას მოუყვება,
თუ როგორ გაიფინა ერთხელ ქმარმა ფეხებქვეშ
და მერე გამოაპანლურა ქუჩაში,
თუ როგორ არ უხარია „ამ საქმის“ კეთება,
მაგრამ შვილი ჰყავს გამოსაკვები...

ჯანდაბაშიც ნასულა თავისი რეალური
თუ გამოგონილი შვილითურთ, –
რა დროს ეგაა,
როცა ნახევარი კილომეტრილა მაშორებს შენგან,
რომ გავარკვიო,
გენამები, თუ გენუთები,
გესამები, თუ გეხუთები,
გეცუდები, თუ გეხუტები,
მერე კი, ნებისმიერი პასუხის მიუხედავად,
ჩემს საჩვენებელ თითზე
მიმინოსავით შემოსკუპებულ
შენი ხელის მტევანთან ერთად
ნაგიყვანო შორეულ კუნძულზე,
სადაც, ზღვის ნაპირას, ქოხში დავსახლდებით
და დავწერთ და დავწერთ და დავწერთ,
ვუმღერებთ ეგზოტიკურ ბუნებას,
მიამიტ აბორიგენებს,
მე ვუყურებ, თუ როგორ ჭამენ
უკბილო ბებრები ნატურალურ საკვებს –
ბაყაყებს, ხვლიკებს და ველურ მცენარეებს,
ვუყურებ, რადგან მიყვარს ცქერა,
როგორ ჭამს ადამიანი,
ეს უკანასკნელი ხომ ამ დროს
გულის ამაჩუყებლად შესაბრალისია...

მე დავივინყებ სამშობლოს
და პირწმინდად ამოვიფხიკავ სულიდან
აზიატობის ნარჩენებს
და არ ვიეჭვიანებ,
როცა შენ ვნებამორეული მიაშტერდები
თევზაობიდან დაბრუნებული მამაკაცების ნახშირით შავ,
დაკუნთულ სხეულებს...

გაივლიან წლები და ერთ,
ტრადიციულად მზიან დილით,
ნამძინარევე თვალებს მოვავლებ
ჩემ მიერ გადაღებულ
შენს პიკანტურ ფოტოებს კედლებზე
და მოგიყვები,
თუ როგორ გავუბრბოდი რაღაცას ძილში,
როგორ ჩამიტყდა სიზმარი,
როგორ დავეცი ფეხმოტეხილი
და როგორ წამომადგა თავზე ბაბუაჩემი.
– სი თელო ლურელი, სი უკოჩობაში კოჩი! –
როგორ გამლანძღა ბაბუამ,
როგორ არ კონწიალობდა ომში მიღებული არცერთი მედალი
მის მკერდზე მოუღარუნე ჯინჯილებში,
რადგან ეს ის ბაბუა იყო,
უფროსმა ძმამ რომ არ წააყვანინა
სამამულო ომში ვიღაც ძალმოსილ ჩინოვნიკს
ერთი პურ-მარილის ფასად...

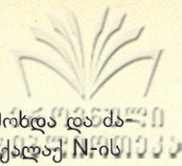
მე წამოვჯდები ლოგინზე,
ავიღებ შენს სიგარეტს
და ხუთი წლის შემდეგ პირველად გავაბოლებ,
შენი გაკვირვებული თვალების ფონზე
მოვიფხან ფეხს, გავალ ქოხიდან
და უკან აღარასდროს შემოვალ...

დედასამშობლოში დაბრუნებული,
ვიშოვნი რაიმე რიგით ბიურგერულ სამსახურს,
მოვიყვან ცოლად საქალწულე აპკზე
ობმოდებულ რომელიმე შავტუხა ქალიშვილს,
დემოგრაფიული რეგრესით შეწუხებული
ვიყოლიებ ექვს, ან შვიდ პირმშოს,
რომ მერე აღზრდა გამიჭირდეს...

ერთხელაც, ნაადრევად გაჭალარავებული,
ვნახავ ტელევიზორში
ბედნიერებისგან თმაისეგვაშავებულ მოხუცებს,
რომლებიც უნისონში იმღერებენ:
„God Bless America!“

მე, იაფფასიანი არყით წამონითლებული,
ამაყად გადავხედავ მძინარე ცოლ-შვილს,
ავდგები და ჩახლექილი ხმით დავიხრიალებ:
„ღმერთმა დალოცოს საქართველო!“

ამბავი

ამბავი მართლაც მოხდა და ძა-
ლზედ ააფორიაქა ქალაქ N-ის
მშვიდობისმოყვარე მოსახლე-
ობა.

„იმ ამბის მერე ერთი თვე და
შვიდი წიგნი გავიდა“, – გაი-
ფიქრა, ერთ ნაშუადღევს, ქა-
ლაქ N-ის ბიბლიოთეკარმა და
აღმოსავლური ჩაი მოსვა.

ამბავი კი მართლაც მოხდა და
ქალაქ N-ის მშვიდობისმოყვა-
რე მოსახლეობა ძალზედ ააფ-
ორიაქა.

„იმ ამბის მერე თითქმის თვე
და ხუთი ბოროტმოქმედება
გავიდა“, – გაიფიქრა, იმავე
ნაშუადღევს, ქალაქ N-ის შე-
რიფმა და გაუზავებელი ვის-
კი მოსვა.

ამბავი კი წამდვილად მოხდა
და მშვიდობისმოყვარე მოსახ-
ლეობა ძალზედ ააფორიაქა ქა-
ლაქ N-ისა.

„იმ ამბის მერე მთელი თვე და
სამი თამასუქი გავიდა“, – გა-
იფიქრა, იმავევე ნაშუადღევს,
ქალაქ N-ის ერთადერთმა რა-
ნტიემ და ნაკლული პროცენ-
ტის მომტანი მოვალე თავის
ადგილზე მოსვა.

ორი თვის მერე კი ქალაქ N-ის
ბუკინისტური მაღაზიის ვიტრ-
ინასთან მდგარმა ზარმაცმა სტ-
უდენტმა გაიფიქრა, რომ იმ ამ-
ბის მერე სამი თვე და არცერთი
წიგნი გასულიყო.

ის ამბავი კი, ღმერთმანი, მოხდა,
მაგრამ სტუდენტი, ამ შემთხვე-
ვაში, სრულიად სხვა ამბავს გუ-
ლისხმობდა.

მისვია ყველაზე იაფფასიანი არაყი და დამიგინებია, რომ ამ საზიზღრობას აღარ გავეკარებოდი, მაგრამ მაინც გავკარებდივარ. ჩამიყრია სოდა ძმარში და დამიღევია ძმა პოეტებთან ერთად, ნახევარი საათის შემდეგ კი ძმა პოეტებთან ერთადვე მირწყევია, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

მცმია ძირგამოხეული ფეხსაცმელი, იმიტომ კი არა, რომ ახლის საყიდელი ფული არ მქონდა, არა, უბრალოდ, ასე მინდოდა. მავანის პოეზიის სალამოზე გადამიდია ფეხი ფეხზე, რომ ყველას დაენახა ელვასავით დაკლაკინილი გვერდული ბზარი ჩემი ფეხსაცმლის ძირზე. მომწონდა ღარიბი პოეტის იმიჯი, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

მომინევია პლანი, მაგრამ არ გადავსულვარ უფრო მძიმე ნარკოტიკზე – საყიდელი ფული არ მიშოვნია (ხომ ვერ ვულალატებდი ღარიბი პოეტის იმიჯს), რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

მიტკენია ქალისთვის განმეორებით, რადგან პირველად მე არ მიტკენია. ქალსაც უტკენია ჩემთვის განმეოთხებით, რადგან არც მას სტკენია პირველად. მე კი, გაბრაზებულს, ლექსები მიწერია, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

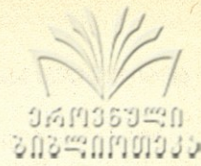
მიკამათია დიდი ხნის წინ ლეგალიზებულ ორმაგ უარყოფასთან თავგანწირვით მებრძოლ პედაგოგებთან და ფუჭად დაკარგული დროის გამო ჩემს თავზე სულაც არ გავბრაზებულვარ, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

გამცინებია საკუთარ თავთან მოლაპარაკე მურმან ლებანიძეზე, უფრო საკუთარ თავზე მესამე პირში მოლაპარაკე მუხრან მაჭავარიანზე და ჩემს გზაზე წავსულვარ, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

ცყოფილვარ ყოველ მეორე დღეს მთვრალი და, შესაბამისად, ყოველ მეორე დღეს – ნაბახუსევი მქონია, ამ ყაიდზე მცხოვრები კაცისთვის შეუფერებელი, ერუდირებულის სახელი, მე კი მაინც ამავე ყაიდაზე გამიგრძელებია ცხოვრება, რადგან ბოჰემას მივაგებდი პატივს!

.....

ახლა ძმარს მხოლოდ სალათისთვის ვხმარობ, მაქვს ცნობილი ბრენდის რამდენიმე ფეხსაცმელი, არათუ პ.....ს, სი-

გარეტსაც კი აღარ ვეწევი, მყავს ცოლი, რომელსაც ვუყვარ-
ვარ და რომელიც მიყვარს, ვიცი დროის ფასი და ამიტომაც
არ ვკამათობ კლიმაქსიან პედაგოგებთან, საკუთარ თავთან

მოლაპარაკე მუშრმან ლებანიძეზე უფრო ისევ საკუთარ თა-
ვზე მესამე პირში მოლაპარაკე მუხრან მაჭავარიანზე მეცინ-
ება, მაქვს ერუდირებულის სახელი და მანქანა, მაგრამ დიპ-
ლომი და მართვის მოწმობა არ მაქვს, და ვსვამ მხოლოდ ჩა-
ის, რადგან
ბოჰემამ არ მომაგო პატივი!

კაჟე „ღონ ჩიჩოს“ ზაურმის საბალოგალი

ჯერ ნელა წამომაცვი, ჯიგარო, ამ შამფურზე
და მერე მატრიალე, ნელავე მატრიალე.
ზოგს უყვარს ლობიანი, ზოგს კიდე – ხაჭაპური,
ზოგს უყვარს ბივშტექსი და ზოგს მწვადი – სატიალე,
თუმცა მე ერთი ვარ და მტვრიანი ვიტრაჟიდან
ვჭვრეტ, ჩემს სუნს რომ იკრავენ მავანი გამვლელები,
ნერწყვს ჩაიცუნამებენ, შემოვლენ, ჭირსა შიგან
ვერგამაგრებულნი და ჯიგარო, სანელებლით
შეკმაზულს ჩამომაჭრი დუნდულებს, მოაშიკე
ხელს ნაზად გადაუსვამ, გახვეულს სუდარაში,
ჩემს შვილებს, საკბილოებს ვილაცა ბიძერების,
ვილაცა დეიდების და დახლთან მოდარაჯე
ვილაცა ლანირაკთა... ვიმღერი, ვინერები
ამ ოდას, დაუკარი ჯიგარო გიტარაზე,
როგორმე გადავფაროთ „მოდულის“ შენობიდან
ნეკისფრჩხილდაძრობილის ღრიალი, გადავფაროთ...
თუმცა, შენ იყურები ახლა რომ შემოვიდა
იმ გოგოს ბაყვებისკენ (მიუჯდა სადაქალოს)...
ეს, ისე როდი არი, ჯიგარო, შენ რომ გინდა
ყოველთვის ყველაფერი, დაუკარ გიტარაზე.
შვილები სად არიან, შეჭამეს, არ არიან,
როგორი გამგელებით ჭამს ვილაც პიდარასტი,
შიმშილი დაიოკოს – მისთვის ეს მთავარია,
შენ კიდე დამდგარხარ და ეგ წარბი გითამაშებს,
გაჰყურებ: შემოვიდა შუახნის ორი კაცი.
და ეს დღეც მიილია. შავერმავ, შეგვიწყალე!
ყრის, გვერდით, გამყიდველი კარტოფილს ურიკაზე.
და ჩემი შვილებით კი, ეს ხალხი, გამამღარი,
აავსებს ამაღამე იმპორტულ უნიტაზებს!

გოგონა სამხრეთული აქცენტით

მეგონა, გავხდებოდი კაპიტანი,
ოკირობს ოკეანედ ვაქცევდი,
და სწორედ მაშინ იყო – გავიცანი
გოგონა სამხრეთული აქცენტით.
მეგონა, გავხდებოდი გოლიათი,
რაშპორის მემორიალს გავნევიდი,
და ხელი, მაშინ იყო, მომითავა
გოგონამ სამხრეთული აქცენტით.
მეგონა, გავხდებოდი გენიოსი,
„ყორანს“ და „ელდორადოს“ დავნერდი,
მაშინ კი ველარაფრით გავაოცე
გოგონა სამხრეთული აქცენტით.
წავიდა... ავეისტო რომ ილეოდა...
და როცა მიიწურა ზამთარი,
გაზეთში წავიკითხე: ჩრდილოეთში
ის გოგო შიმშილისგან მომკვდარა.
მეც ბედმა შემომხედა აღმაცურად,
ოცნება არ ამიხდა არცერთი.
შვილიშვილს შევხედე და გამახსენდა
გოგონა სამხრეთული აქცენტით.

მორიდებული ბატონი „B“

ბატონ L-ს თხოვეს ლექსი წაეკითხა
და მანაც დაიწყო:

* * *

ჩემო საბრალო შვილებო,
მე ვერ დაგაპურეთ თქვენ,
როცა გშოიდათ;
მე ვერ დაგარწყულეთ თქვენ,
როცა გწყუროდათ;
მე ვერ გაგათბეთ თქვენ,
როცა გციოდათ!

ჩემო საყვარელო შვილებო,
მუდამ გახსოვდეთ დედა,
რომელიც საჭიროების დროს მამაც იყო,
და ხანდახან გამიხსენეთ მე,
რომელიც ვერავენ ვიყავი,
გარდა ბიოლოგიური მამისა!

ჩემო ოცდაცამეტი სტიქიისგან
შემდგარო შვილებო,
არ დაივიწყოთ
თქვენი ცალხაზიანი თუ
უჯრედიანი სახლი,
სადაც დაიბადეთ!

ჩემო დაფანტულო შვილებო,
მაპატიეთ,
რომ ვერ გაგიძეხით აღთქმული წიგნისკენ!

აპლოდისმენტების მერე ბატონ X-ს თხოვეს წაეკითხა ლექსი,
არც მას დაუნყია თავპატიჟი:

მამაო ჩვენო

ეკლესიაში

მშობლები: მამაო ჩვენო,
რომელი ხარ ცათა შინა და ა.შ. და ა. შ.
პური ჩვენი არსობისა
მოგვეც ჩვენ დღეს...

მოდღვარი: ...ხორცი უფლისა...

სახლში

შვილები: მამაო ჩვენო,

რომელი ხარ ტუალეტსა შინა და ა. შ. და ა. შ.
ფული ჩვენი გართობისა
მოგვეც ჩვენ დღეს...

დედა (ვენერა): ...ხორცი შუქრისა...

სიცილისა და აპლოდისმენტების მერე ბატონი M-ის ჯერი დადგა:

* * *

ფანჯრიდან მოჩანს კვლავ რუხი ბალი,
დაფშვნილი წვიმა ეხლება მინას,
რაფაზე ვზივარ, ყველაფრით დაღლილს
მძინავს და მღვიძავს, მღვიძავს და მძინავს.

ვენევი ხარბად („ელემი“ ლურჯი)...
ზეადის ბოლი – მხურვალე ლოცვა.
თვალს + თვალი ხომ მზერას =, –
გავყურებ გოგოს ელექტრობოდთან

მდგომარეს. მამის კიდია თოფი
კედელზე. ისმენს წუნუნს და ჩივილს, –
ხანდახან ისე მძიმეა ყოფა,
რომ ედვარდ მუნკის „კივილით“ ვკვივ!

ამჯერად ბატონ B-ს თხოვეს ლექსის წაკითხვა, მაგრამ მან იუარა. როცა მიზეზი კითხეს, ღიმილით განმარტა:

– ლექსის ყოველი კითხვისას თითო სიკვდილს ვათავებ. მართალია, კატის წელიწადში ვარ დაბადებული, მაგრამ ცხრა სიცოცხლიდან მხოლოდ ერთილა დამრჩა, ხოდა, ნება მიბოძეთ, ის უფრო საჭირო საქმისთვის გავწირო!

ბნელი საკანი

ჩვენ აღარ ვგავართ კამერაში შეყრილ ბარიგებს,
და აღარ ვაფენთ რკინის ფანჯრებს დახეულ მკლავებს,
მაინც, ძვირფასო, ამ თოვაში ვერც შენ გამიგებ,
ამ ცივ საკანში, დედოფალო, სიცივით გვკლავენ.
უნდა ეთოვა უნინ უფრო სხვა ქალაქებში,
ჩვენი ქალაქი სხვა სევდა და სხვა მირაჟი,
უნდა გვეცხოვრა ბუნკერებთან თოვლის ნამქერში,
რომ მართლებივით გვესაუბრა ღმერთის წინაშე.
ჩვენ აღარ ვცხოვრობთ ძველ ქუჩაზე, ბნელ კორპუსებთან,
ჩვენ ველარ ვგუობთ ქვაფენილზე აპრილს ბინდიანს,
უნდა გვცოდნოდა, საიდუმლოს ვინ გაგვიმხელდა
სახლებში, სადაც ახლა მხოლოდ წამლებს ჰყიდიან.
შეცოდებაა ყველა წუთი, რაც კი შემოგვრჩა,
რაც კი მოჩანდა, ყველა საკანს თითქმის კეტავენ,
შენ გაგიყვანეს სიცივიდან, როცა ბნელოდა,
როცა წახვედი, სულს მოგვები შემომედავენ.
ჰო, აღარ ვგავართ კამერაში შეყრილ ბარიგებს,
და აღარ ვაფენთ რკინის ფანჯრებს დახეულ მკლავებს,
მაინც, ძვირფასო, ამ თოვაში ვერც შენ გამიგებ,
ამ ცივ საკანში, დედოფალო, სიცივით გვკლავენ.

არ ვიცი

ახლა რა მინდა, არც კი ვიცი, ახლა ღამეა,
ქალაქუფსკრულში ახლა წამიც წამწამს შებურავს,
უშენობაში სულს დალექავს სიზმრის კამეა,
და სველ მაგიდას მივუსხდებით მოხერხებულად.
ახლა სუსხია, ვინაიდან ქარი დაგვხრამავს,
ულრან თვალელებში უკანასკნელ სხივსაც წაგვიშლის,
გამოიხსნება თითებიდან მძიმე აკლდამა,
და შაქარივით ჩაიყრება მტვერი ჩაიში.
დარდიც სველია, შენ რომ არ თქვა, ისეც ხომ იცი,
რა ხიფათია ამ ამინდში დარდის ტარება,
მე მარტოოდენ ფოტო დავრჩი ძველი კომისრის,
ახლა ბუნკერთან სულს რომ ეძებს ვაშლის ნარჩენად...
ახლა რა მინდა, აღარ ვიცი, ახლა ღამეა,
ქალაქუფსკრულში ახლა წამიც წამწამს შებურავს,
უშენობაში სულს დალექავს შავი კამეა,
და სველ მაგიდას მივუსხდებით მოხერხებულად.

ქარი რომ იყოს...

დადუმდებიან ქალის პირას კონახურები,
მზეს შეხედავენ, მზეს, დეკემბრის გზა რომ მილია,
წვიმა რომ იყოს, მაყვლის საბანს მოგახურებდი,
ქარი რომ იყოს... ქარი მაინც სხვა სიკვდილია...
აღარ შემორჩა ძველ ქალაში ბზა და იფანი,
ახლა ჭანჭრობში მუხები დგას – იორს ტირიან,
წვიმა რომ იყოს... გიამბობდი რად გაგიცანი,
ქარი რომ იყოს... ქარი მაინც სხვა სიკვდილია...
დადუმდებიან ქალის პირას თამბაქოები,
მზეს შეხედავენ, მზეს, დეკემბრის გზა რომ გალია,
წვიმა რომ იყოს, მღვრიე წვეთებს გაგაყოლებდი,
ქარი რომ იყოს... ქარი მაინც სხვა საგზალია...

უთოვლობა

თოვს, დედამინას დამართნია ლეიკემია,
თოვს, ახლა ცა ჰგავს ჩემს ტანსაცმელს, გარეთ გაკიდულს,
და ფანტელები სითბოსავით მერიდებიან,
და ისევ აქ ვარ, დარღზე ვნერ და ვერ ვგრძნობ რა მინდა.
არც ისე მხნედ ვარ, რომ გეგონა ჩემო კელია,
ჩემო სიჩუმევე, უთოვლობა გქვია ისევე,
მე ისევ აქ ვარ, ცოცხალი ვარ, საკვირველია!
მე ისევ აქ ვარ და ამ ყოფნას ველარ ვიხსენებ.
თოვს, დედამინას დამართნია ლეიკემია,
თოვს, ახლა ჯვრები ფიფქებია, ბელა, ნემსები,
და ფანტელები სითბოსავით მერიდებიან,
და ისევ აქ ვარ და შენს ფოტოს ვეაღერებ.

ზიზილავი

ყრუ პაემნები ქუჩის ორთქლში იზილებიან,
ჩვენ ვგავართ ცხედრებს, ალბათ უფრო საფლავის ლოდებს,
და ჩვენ გარშემო თაფლისფერი ზიზილებია,
და თხელ წვიმაში შენი მზერა შიშველი მოდის.
(არავინ უწყის, სად მიდიან ეტლები ზამთრის)
უფრო მარტივად თქმაც შემეძლო, მაგრამ ვართულებ
ყველაფერს, რასაც დრო ნაჯახით ნეკნიდან მათლის,
ყველაფერს, როცა მზე ანათებს ბრილიანტურად.
ჩვენ კი აღარ ვართ, და არაფრის ძებნაც არ არის,
არც იყო ალბათ, თამაშია ხიბლი მეფური,
წვრილმანებია ყველაფერი, ბედი მთავარის,
დედამინაა, დედა მინა რელიეფური.
ყრუ პაემნები ქუჩის ორთქლში იზილებიან,
და ჩვენ გარშემო თაფლისფერი ზიზილებია.

მნემოზინა და ქალაქები

(ფრაგმენტი)

დათო ბარბაქაძე

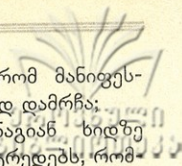
დაახლოებით ცამეტი წლის წინ, სამხრეთ საფრანგეთის ერთ ულამაზეს დეპარტამენტში, სადაც მეორედ ვმონანილეობდი ვერკორის მთების ფონზე გამართულ ლიტერატურულ ფესტივალში, შესაძლებლობა მომეცა, ფესტივალის დასრულების მერე არა მხოლოდ გავლით მენახა პარიზი (ანუ მატარებლის სადგური და აეროპორტი, როგორც წინა წელს), არამედ სუთი თუ ექვსი დღით მეცხოვრა კიდეც დედაქალაქის ერთ-ერთ მყუდრო ბურჟუაზიულ უბანში.

როცა ლიონი-პარიზის მატარებლიდან ჩამოვედი, პირველი, რაც უწყყმანოდ მოვიმოქმედე, ეს იყო: სანაგვე ურნაში ჩავუძახე პარიზის რუკა, რომელიც მასპინძლებმა მაჩუქეს და მასზე ყველა ის ღირსშესანიშნაობა მომინიშნეს, რომლის ნახვასაც ამ რამდენიმე დღის განმავლობაში შეეძლებოდა. რა თქმა უნდა, მაშინ, როცა მე და ჩემი მასპინძლები საუზმის მერე კაფეში პატარა მაგიდაზე გაშლილ პარიზის დიდ რუკას გულდასმით ვათვალიერებდით და ტურისტულ გზებზე არსებულ სტრატეგიულ ობიექტების ისე აღვნიშნავდით, როგორც ამას ისტორიულ თემაზე გადაღებულ ფილმებში აკეთებენ სახელგანთქმული მთავარსარდლები, ვერც კი წარმოვიდგენდი, რომ დღის ბოლოს ეს განძი სანაგვეში აღმოჩნდებოდა.

გადანყვეტილება მატარებელში მივიღე, შემოდგომის იმ ლანდშაფტით გარემოცულმა, რომელსაც სწრაფად და მსუბუქად კვეთდა პარიზისკენ მიმავალი მატარებელი. ეს ძალიან უბრალოდ მოხდა: ჩემი თვალთახედვის არეში სწრაფად მოძრავმა ლანდშაფტმა მოულოდნელად მიმახვედრა, რომ პარიზის რუკა ჩემს ხელჩანთაში შენახული ცივი იარაღი იყო. აი, სწორედ ამაზე ვთქვი უარი: პარიზში ცივი იარაღით შესვლაზე. რაღაც მომენტში გარემომცველი ლანდშაფტიდან ამოვეყვინთე და მივხვდი, რომ პარიზი, რომელიც მე მაინტერესებდა, არცერთ რუკაზე არ იყო აღნიშნული. ვერცერთი რუკით შეიარაღებული ვერ მივაგნებდი იმ ადგილებს, რომლებსაც უკვე ვიცნობდი ჩემი საყვარელი პოეტების და მწერლების ნიგნებიდან. მე არ ვიყავი ტურისტი, რომელმაც უნდა მოასწროს და რამდენიმე დღეში ნახოს ის ყველაფერი, რაც წლების და საუკუნეების განმავლობაში იქმნებოდა. ჩემი მყარი

და ჩამოყალიბებული შეხედულებებიდან გამომდინარე კი, ნამდვილად ვერ გავხდებოდი იმ ილუზიის მსხვერპლი, თითქოს შეგიძლია, მოასწრო და ერთი ნახვით დაეუფლო იმას, რაც უცხო თვალისგან ყოველთვის ბეჯითად მალავს თავის ბედს, თავისი შინაგანი მოძრაობების ისტორიას და ცოცხალ სულს.

ანბანური ჭეშმარიტებაა, რომ სულ მცირე, რაც ადამიანს ამა თუ იმ კულტურული ადგილის გასაგებად, მასთან დიალოგის სანარმოებლად ესაჭიროება, არის დრო. კულტურული ღირსშესანიშნაობების ტურისტული რუკა კი მომხმარებელს მიეწოდება, როგორც ერთგვარი კომპენსაცია მის განკარგულებაში ასეთი დროის არარსებობის შემთხვევაში. ადამიანს, რომელსაც აქვს საკმარისი დრო ამა თუ იმ ადგილთან არა მხოლოდ შესახვედრად, არამედ – მის საძიებლად, აღმოსაჩენად, მისი ძიების და მიგნების ინდივიდუალური, განუმეორებელი ისტორიის შესაქმნელად, ტურისტული რუკა არ სჭირდება. ის თავად ქმნის თავისი მოგზაურობის ერთადერთ და განუმეორებელ რუკას, რომელიც, როგორც წესი, სხვისთვის გამოუსადეგარია. ერთადერთი, რაც შეიძლება სხვათა ძიებების და მიგნებების, მერე კი მიგნებულ ადგილებთან ამ სხვათა დიალოგების გამოცდილებამ შეგძინოს, არის იმის ცოდნა, რომ ნებისმიერი ტურისტული ძალისხმევა და ტურისტული დროის ფარგლებში ამა თუ იმ კულტურული ადგილის „დაუფლების“, ვნება უაზრობაა. თუ შენ გინდა, გაიგო ადგილი, რომელიც დიდ კულტურულ დროში შეიქმნა, უნდა გაექცე ტურისტულ დროს და ტურისტის მდგომარეობას. ტურისტი, რომელიც „აღმოაჩენს“, ამა თუ იმ ადგილს, მაშინვე კარგავს მას, სამაგიეროდ, როგორც იაფ საქონელს, იძენს იმ ფაქტით კმაყოფილებას, რომ მან ნახა ესა თუ

ის ცნობილი ღირსშესანიშნაობა. აი, სწორედ ეს „ღირსშესანიშნაობა“, არის ის, რაც მას საბოლოოდ გზას უკეტავს კულტურული აქტის განხორციელების შედეგად შექმნილი ამა თუ იმ ადგილის გაგებისკენ. ის ამ დროს რილკეს მიერ აღწერილ მდგომარეობაში ექცევა: როცა საგნები კარგავენ ადამიანის მიმართ ნდობას და თავის თავში იკეტებიან.

მე არ გამაჩნდა სწორედ ის დრო, რომელიც საკმარისი იქნებოდა ჩემი მასპინძლების მიერ მონიშნული ადგილების ნდობის მოსაპოვებლად. ჩემს თავს გამოვუტყდი იმაშიც, რომ, ჩემი ცხოვრების მოცემულ მონაკვეთში საფრანგეთში მყოფს ერთადერთი, რაც მართლა მაინტერესებდა და რისი ნახვაც გულით მსურდა, იყო როდენის მუზეუმი. როცა რუკას სანაგვე ურნაში ვაგდებდი, პრაქტიკულად, სწორედ რუკის დახმარებით როდენის მუზეუმის მიგნებაზე ვამბობდი უარს. მეორე მხრივ კი, პარიზში ჩავდიოდი თითქმის ერთადერთი განსაკუთრებული სურვილით: მენახა როდენის „კალეს მოქალაქეები“, და – იმედით, რომ შეეძლებოდა როდენის ამ ნაწარმოებთან მართო დარჩენას, მასთან დიალოგს და ჩემს მესხიერებაში მის განთავსებას, რაშიც როდენის შემოქმედების მიმართ ჩემი დიდი ხნის სიყვარული უნდა დამხმარებოდა.

პარიზში ჩასულს და დაბინავებულს არავისთვის მიკითხავს როდენის მუზეუმის მისამართი, არ მიძებნია ის არც ტურისტულ ბიუროებში. თუ მესხიერება არ მლალატობს, საფრანგეთში მხოლოდ პირად საუბრებში ჩემთვის დასმული კონკრეტული შეკითხვების პასუხი იყო, როცა ჩემი ეს სურვილი ერთხელ თუ ორჯერ გავამულავნი.

აი, ასე, დავდიოდი პარიზის ტურისტული თუ არატურისტული გზებით და საათობით თავს ვერ ვაღწევდი უმდიდრეს მუსიკალურ მალაზიებს;

ჩემი მწირი ჯიბის გათვალისწინებით, სუპერმარკეტებში ვყიდულობდი იაფფასიან ძხვებს, ყველს, პურს და, რომელიმე მყუდრო პარკის მერხზე ჩამომჯდარი, ვიმზადებდი ბუტერბროტებს;

ყოველდღე, დღის სხვადასხვა მონაკვეთში, მართლაც რომ ჩემს დაუკითხავად, აღმოვჩნდებოდი ხოლმე ლათინურ კვარტალში, სადაც ერთ დღეს სატუდენტური მანიფესტაციის მომსწრეც კი გავხდი, თავდავინყებით შეგუერთდი მსვლელობას, გავიარე – ჩემთვის უცნობი პროტესტით გაერთიანებული, პლაკატებით და ტრაფარეტებით აღჭურვილი ხალხის ტალღასთან ერთად და პერიოდული შეძახილებით დამუხტულმა – სენ მიჰელის ბულვარის ვრცელი მონაკვეთი და, როცა ქუჩის მარჯვენა მხარეს შენიშნულმა ულამაზესმა ასახვევმა მომხიბლა და მიმიზიდა,

ისე მოულოდნელად ვულაბატე მსვლელობას, რომ მანიფესტაციის მიზეზიც და მიზანიც სამუდამო გამოცანად დამრჩა;

ორანჟერიის ბაღში გადასასვლელ ფიცარნაგან ხიდზე ვჩრდილობდი და დიდხანს ვერ ვწყვეტიდი თვალს მტრედებს; რომლებიც ერთმანეთისგან რამდენიმე მეტრის მოშორებით მდგარ ნახატებით მოვაჭრე ხანდაზმულ მამაკაცსა და მარიონეტებით მოვაჭრე ახალგაზრდა მამაკაცს შორის საქმიანად მიმოდიოდნენ;

ლამაზობით ვუსმენდი თეფშების მშვიდობიანი მტვრევის ხმებს, რომლებიც ბერძნული რესტორნებიდან გამოდიოდა, დილას კი იმით ვინყებდი, რომ სენის სანაპიროსკენ, ერთი ამოჩემებული ადგილისკენ, გავრბოდი და თვალს ვაღვებებდი, როგორ იფარებოდა შიშველი დახლები ბუკინისტური წიგნებით და როგორ ნელდებოდა ამ დროს მდინარის დინება, რომელიც რაღაც მომენტში თვალთახედვიდან საერთოდ ქრებოდა მძიმე დახლებს, დილიდანვე დაღლილი ბუკინისტების და დახლებთან მოფუსფუსე საზოგადოების მიღმა;

პარიზის რომელიმე პერიფერიის ქუჩებში, როცა ცენტრისკენ გზას ვერ ვიგნებდი, გავრბოდი და პირველსავე პარკში შევდიოდი და სკამზე ვწვებოდი, ფეხსაცმელს ვიხდიდი, ხელებს თავქვევ ამოვიწყობდი და ოქტომბრის ხეების ბრძნულ ფოთოლცვენას ვუღიბოდი.

და ერთხელ, მაინცდამაინც პარიზში ჩემი ყოფნის ბოლო დღეს და მაინცდამაინც მაშინ აღმოვჩნდი როდენის მუზეუმის კარიბჭესთან, როცა მის დაექვევამდე რაღაც ათიოდე წუთი რჩებოდა. რომ ვთქვა, ამ ფაქტმა მოულოდნელად ამაფორიაქა, შემძრა, გამახევა, ტუჩები გამიმშრო ან გულში რაღაც ლახვარით ჩამესო-მეთქი, სიცრუეც იქნება და აუტანელი უგემოვნობაც. იმ განცდას, რომელიც მაშინ დამეფუფლა, გაკვირვება ჰქვია, მეტიც არაფერი. უბრალოდ, გამიკვირდა, რომ ასე გამოვიდა. ამ ადგილებში, ანუ როდენის მუზეუმის მიდამოებში, მანამდე ორჯერ მაინც ვიყავი ნაწყობი და არც აბრების მიმართ ვიჩენდი უყურადღებობას.

როცა გამოვბრუნდი და ვარენის ქუჩას ინვალიდების ბულვარის მიმართულებით გავუყვევი, გულდანწყვეტაში არეულ ჩემს გაკვირვებას თანდათან ჩაენაცვლა თავის დასამშვიდებლად აუცილებელი აუტორტინინგი და საბოლოოდ დავემორჩილე იმ აზრს, რომ თუ ღმერთს ჩემს თავზე თმის ყველა ღერი დათვლილი ჰქონდა, ისიც მისივე ნებით იყო, რომ პარიზი „კალეს მოქალაქეების“ უნახავად უნდა დამეტოვებინა.

ამ ამბიდან ათი წლის მერე, ციურისხის კანტონის ერთ სტანდარტულად ულამაზეს შვაიცურ სოფელში ვატარებდი ზაფხულს. მზის ელემენტებით შეაზრულ სახლში სენაკით მყუდრო ითახი მქონდა, რომელსაც მხოლოდ დასაძლის მოსამარაგებლად ან სოფლის მიდამოებში სასიეროდ თუ დავტოვებდი ხოლმე. ვწერდი ახალ რომანს, ვთარგმნიდი გოტფრიდ კელერის „ციურისულ ნოველებს“, ვკითხულობდი კელერის შესახებ სამეცნიერო ლიტერატურას, გამოსაცემად ვამზადებდი „ავსტრიული პოეზიის“ მორიგ ტომს და ვტკბებოდი თავისუფლებით, რასაც ჩემთვის – ამ შემთხვევაში – ეკოლოგიურად, პოლიტიკურად, მორალურად დაბინძურებული და ყოველმხრივი აგრესიით დამუხტული თბილისისგან კიდევ ერთხელ თავისდაღწევა ერქვა.

მოხდა ისე, რომ იმ ჩემს სენაკში ზუსტად ორმოცი დღე ვიმუშავე ერთადერთ ლექსზე, რომელსაც, როცა წერა დავასრულე, „ციურისი“, დავარქვი და იმასაც მივხვდი, რომ ეს სამგვერდიანი

ტექსტი საუკეთესო იყო ჩემს პოეტურ შემოქმედებაში, იმ პოეტური ამოცანების გადაწყვეტის თვალსაზრისით, რომლებსაც თითქმის ოცი წელი ვუტრიალებდი.

ერთი სიტყვით, განსაკუთრებული შემოქმედებითი მდგომარეობის ველში ვიყავი მოხვედრილი და რაკი ხშირად მომხდარა, რომ ჩემთვის პერიოდულად ბოძებულ ასეთ შემოქმედებით ძღვენთან ერთად ღმერთს დამატებითი - მუზეზისა და სანერი მაგიონს ორბიტისგან მოწყვეტილი - საჩუქრითაც გავუნებებოვარე, გულის ბნელ კუნჭულში ამჯერადაც ღვიოდა იმედი, რომ ინტენსიური შემოქმედებითი შრომის დასრულების მერე ღმერთი კიდევ ერთ საჩუქარს მიმზადებდა. ჩემი სიხარბის მორალი დაახლოებით ასე უღერდა: „ლექსი, რომელმაც შენგან ამდენი დრო და ენერჯია, ამდენი უძილო ღამე და შრომის ასეთი ინტენსივობა მოითხოვა, დიდი ანგარიშით, ღმერთის სადიდებელია. ღმერთმა გიბოძა ეს ძღვენი, ანუ მისი განდიდების შესაძლებლობა. შენ ამ შესაძლებლობას თვალი არ დაუხუჭე, იშრომე და გააკეთე ის, რაც შეგეძლო. შენ არაფერი დაგიმალავს. ორმოცი დღე და ღამე გასცემდი იმას, რის გასაცემდაც - ნუ გამორიცხავ - ოცი წელი ემზადებოდი და ამ ერთმა ლექსმა მოითხოვა ყველაფერი, რასაც ითხოვდნენ და ვერ ღებულობდნენ შენი სხვა ლექსები. ღმერთმა იხილა მის სადიდებლად გაღებული შენი მონდომება და იმის ნიშნად, რომ შენი შრომის ნაყოფი კეთილად შეინირა, შეიძლება დაგასაჩუქროს“.

ვერ ვიტყვი, ასეთი მორალი ღმერთისა და მორწმუნის ურთიერთმიმართების პიერ აბელარისეული მოდელის გამარტივებულ და გაუკულმართებულ ინტერპრეტაციას არ წარმოადგენდა-მეთქი, მაგრამ რაკი ჩემი კეთილშობილება წლების განმავლობაში ადგილიდან არ დაძრულა და უფრო მეტად არ გაკეთილშობილებულა, ჩანდა, ჩემი სულიერების მომზადნიც და იალბუზიც ეს იყო. ნებისმიერ შემთხვევაში, ასეთი - არცთუ ძლიერ შემანუხებელი - იმედით გულდამკვნიებული გავემგზავრე ბაზელის კანტონის სოფელ დორნახისკენ, სადაც თითქმის მთელი კვირა უნდა მეცხოვრა ერთი ცნობილი ჯაზმუსიკოსის სახლში, რომელშიც ყველა ნივთი და კედელი სამოციანი და ოთხმოციანი წლების სულისკეთებათა სინთეზით სუნთქავდა, ამ ორ ათწლეულს შორის დამაკავშირებელ ხიდს კი ოთხმოცდაათიანი წლების დასაწყისში სახლის ორივე სართულის ყველა ოთახში და შიდა კიბეზე დაგებული ხელოვნური ხალიჩების ნოსტალგიური სიმყუდროვე წარმოადგენდა, ოლონდ - ისეთი სიმყუდროვე, კაცს სულ სხვა, უკვე სამუდამოდ გამქრალ, თვალით ხილული სიმყუდროვით გადაფარულ რომელიღაც სხვა სიმყუდროვეზე რომ მიგითითებს და წარმოსახვას დამაბნეველად გიაქტიურებს.

ასეთი სიმყუდროვის საუფლოდან გამოვდიოდი ყოველდღიურად, სახლის კარს ვკეტავდი, გასაღებს ჯიბეში გულდასმით ვინახავდი, ქვის რამდენიმესაფეხურიან კიბეზე გახანგრძლივებული ნაბიჯებით ჩამოვდიოდი და ვაცნობიერებდი კი არა, სხულის ყველა წერტილით ვგრძნობდი, რომ ეს პროცესი - კარის დაკეტვიდან კიბის ბოლო კვედა საფეხურზე ფეხის ჩამოდგამამდე - იყო ჩემი ის ერთადერთი გამოცდილება, რომელსაც მთელი დღის განმავლობაში მიღებული ვერცერთი სხვა გამოცდილება უკვე ვეღარ გადაფარავდა.

მეორე დღიდან მოყოლებული, ვფიქრობ, სახლიდან მხოლოდ ამ რიტუალის შესასრულებლად გამოვდიოდი. და ეს ჩემი ყოველდღიური რიტუალი რაღაცით სულის იმ მდგომარეობას ჰგავ-

და, რომელსაც იაპონელები „მეძურაშიის“ ანუ რაიმე ნივთის, საგნის თუ ხდომილების - თუნდაც აქამდე ასჯერ ნანახის - პირველად დახახვის და განცდის უნარს უწოდებენ. რაღაც ასეთი მემართებოდა ყოველდღიურად და რაც ამის მერე ხდებოდა, იყო, უბრალოდ, დრო მიწაზე ფეხის დადგამიდან შინ დაბრუნებამდე.

თუ ახლა ვიტყვი, რომ მხოლოდ ერთხელ, ციურისში ჩემ დაბრუნებამდე ორი დღით ადრე - როცა სახლიდან იმიტომ გამოვედი, რომ ბაზელის ხელოვნების მუზეუმის ბიბლიოთეკაში მარკ სტრენდის ნიგნი „ედვარდ ჰოპერის სურათების შესახებ“ ნამეკითხა - მოხდა ის, რამაც ჩემი ყოველდღიური რიტუალი მიღებული ტკბობა გადაფარა, ბაზელის ხელოვნების მუზეუმში ნამყოფი მკითხველი უმალ მიხვებდა, თუ რა შეიძლებოდა ამ დღეს მომხდარიყო (თუმცა, ვფიქრობ, ის ამას უკვე მაშინ მიხვდა, როცა შვაციი ვახსენე).

დაიას, მუზეუმის ეზოში „კალეს მოქალაქეების“ პირისპირ აღმოჩნდი. სხვათაშორის - შემთხვევით: მუზეუმის ეზოში, ნაშუადღევს სტრენდის უკვე ნაკითხულ ნიგნზე და ჰოპერის ნამუშევრებზე ფიქრებში გართულმა, მხოლოდ მომზიბლავ არტიტექტურულ ლანდშაფტზე მზერის გადანაცვლებისა და ერთგვარი „ამოსუნთქვის“ მიზნით შევისიერნე, რადგან მუზეუმში თავმოყრილი ექსპონატების ნახვა მხოლოდ მომდევნო დღისთვის მქონდა დაგეგმილი. ასეც რომ არ ყოფილიყო, „კალეს მოქალაქეებთან“ ნაოცნებარი შეხვედრის მერე სხვა სამყაროთა ლაბირინთებში სამოგზაუროდ არც ძალა მეყოფოდა და არც - სიყვარული.

აი, ასე მოხდა.

დიდი ხნის მერე სადღაც ამოვიკითხე, რომ ბაზელის ხელოვნების მუზეუმის ეზოში განთავსებული კომპლექსი სწორედ პარიზის როდენის მუზეუმში გამოფენილი „კალეს მოქალაქეების“ მომდევნო, რიგით მეშვიდე, ჩამოსხმა იყო და ამ ორ ჩამოსხმას ერთმანეთისგან ჩვიდმეტი წელი ამორებდა. იმ საღამოს კი, როცა შინდაბრუნებულმა ძველი კიბის საფეხურები ავიარე, ჯიბიდან გასაღები ამოვიღე და საკეტს მოვარგე, მაშინდა მივხვდი, რომ ერთადერთი, რაც ამ შემთხვევის ამოსხმაში შეიძლებოდა დამხმარებოდა, ბრეტონის „ობიექტური შემთხვევითობის“ თეორემა იყო.

ეს თეორემა კი, თავის არსებით სათქმელთან ერთად, იმასაც გვეუბნება, რომ მსგავს გამოცდილებათა „ობიექტური“ შინაარსების პოეტეკა არ არსებობს.

თბილისი, 16.12.2009

შეგირდი

გელა ჩქვანავა

1

ჯალათი ნუგზარი თოთხმეტ სოფელს ემსახურებოდა. ყოველ სოფელში ორი დღე რჩებოდა და დამნაშავეებს სჯიდა: ზოგს როზგავდა, ზოგს ენის წვერს, თუ მთლიანად ენას, ან ხელის თითებს აჭრიდა, ან, სულაც, თავსაც წააგდებინებდა.

ჯალათი ნუგზარი, როგორც ჯალათთა წესი იყო, საჭურისი გახლდათ. როგორც ყველა ჯალათი, ყოველი სამუშაო თვის ბოლოს, სამი დღე ისვენებდა იმ სოფელში, რომელშიც მოუწევდა დასვენების დრო – ხოლო იმას, თუ ვის სახლში დაესვენა, ამას თვითონ წყვეტდა ხოლმე მასპინძლის თანხმობით (როგორც ყველა ჯალათს, პენსიაზე გასვლამდე თავისი სახლის ქონის უფლება არ ჰქონდა).

ის მალალი, ბრეე, ხუჭუჭა მამაკაცი გახლდათ. მენისქვილის ოჯახში დაიბადა. მამაისის, ნუგზარის გარდა, კიდევ შვიდი ვაჟი ჰყავდა სამი სხვადასხვა ცოლისგან.

ჯალათი ნუგზარი ძმებში ყველაზე უმცროსი იყო. ხუთი წლის რომ გამხდარა, დაბადების დღეზე ის მამას თავისთან მოუხმია, რათა მისთვის ეკითხა, როცა გაიზრდები, რა გინდა გამოიხვიდო. ის-ის იყო, მენისქვილს ამის სათქმელად პირი უნდა გაეღო, მონმენდილ ცაზე მუხი მავარდნილა. ყველა გაცეცხულა. მენისქვილს კი ნუგზარზე უფიქრია, მგონი, ეს ბავშვი ჯალათად დაიბადო და იმავე წამს უჭექია კიდევ მისი ფიქრის დასტურად. მეორე დღესვე წაუყვანია მენისქვილს პატარა ნუგზარი ქალაქში და იქ ჯალათთა სკოლაში მიუბარებია.

ნუგზარმა სასკოლო კურსი, რომელსაც ასი ბავშვიდან მხოლოდ ცხრა თუ მოილევდა, წარმატებით გაიარა, რის შემდეგაც ის დაკოდეც და ერთი პატიოსანი და ჭკვიანი ჯალათის შეგირდად გაამწესეს. ნუგზარის მამა სიამაყისგან კანში ვერ ეტეოდა და მას ყველანი პატივისცემით ექცეოდნენ. მაგრამ ერთ ზამთარს (სწორედ იმ წელს, როცა ჯალათმა ნუგზარმა შეგირდის, ანუ მროზგავის ტიტული მოიპოვა) ნისქვილში დათვი შეუვარდა და სასიკვდილოდ დატორა.

შეგირდობის მეშვიდე წელს მროზგავ ნუგზარს ჯალათის წოდება მიანიჭეს.

სულ მალე შეუვალი და სამართლიანი ჯალათის სახელი დაიმსახურა. მხოლოდ ეგ იყო, რომ ერთხელ, გაროზგვისას, ჩვიდმეტი წლის ქალიშვილი შემოაკვდა. ნუგზარის გათვლით ის შვიდი როზგი, რომელიც ქალიშვილს მიუსაჯა, მას თავისუფლად უნდა აეტანა, სანყალმა კი მეორე დარტყმაზევე განუტევა სული. როზგს კი თავად ჯალათი ნუგზარი ურტყამდა – რატომღაც მოუწონდა ეს თავით გაეკეთებინა. ქალიშვილს, როგორც ჯალათი ნუგზარი ვარაუდობდა, შიშისაგან გაუსკდა გული. არადა, ლოყებლაჟდაჟა, ჯანმრთელი გოგო იყო.

ეს სამწუხარო ამბავი ჯალათ ნუგზარს ჯალათობის მეორე წელს შეემთხვა. ის გოგო ჯალათი ნუგზარის დედის მოსახელე

გახლდათ, ჭორფლებიანი მზია ერქვა. ჭორფლებიანი მზიამ ჯალათ ნუგზარისგან მისჯილი შვიდი როზგი სრულიად სამართლიანად დაიმსახურა – მეზობლებს არ გაუშხილა ის ამბავი, რომ მის ქათმებს ქათმის გრიპი შეეყარათ და არც გრიპით დახოცილი ქათმები ჩაყარა კირის ორმოში. არადა, ეს რომ ექნა და თანასოფლელებიც გაეფრთხილებინა, ავადმყოფობა სოფლის სხვა ქათმებს არ გადაედებოდათ და უმრავლესობაც შინაური ფრინველის გარეშე არ დარჩებოდა.

სოფლის აზრი ორად გაიყო. ზოგმა თქვა, ჭორფლებიანი მზიას სიზარმაცის გამო მოუვიდა ეს ამბავი, ზოგმა კი აღნიშნა, ცხოველური დედამისივით შურიანიყო. ჭორფლებიანი მზიას ანგარიშზე მანამდე ჩადენილი ორი ცოდვაც ირიცხებოდა. პირველი ის, რომ ორი წლის წინათ მდინარეზე საბანაოდ მიმავალი ქალებისთვის არ გაემხილა, რომ მათ თვალთვალს სოფლის ბიჭები აპირებდნენ, რის შესახებაც შემთხვევით შეეცყო. მეორე თი ის, რომ ერთხანს ერთ ცოლიან კაცზე ექარა ცილი მეზობელი სოფლიდან. ყველაფერ ამის გათვალისწინებით, ჯალათ ნუგზარს ჭორფლებიანი მზია შეეძლო და ვალდებულიც კი იყო, უფრო მკაცრად დაესაჯა, მაგრამ გაითვალისწინა ის ფაქტი, რომ ჭორფლებიანი მზია დედით ჯერ კიდევ ბავშვობაში დაობდა და თან მამაც ერთი გულღრვო კაცი გახლდათ, რომელიც პერიოდულად ლოთობდა ხოლმე.

ყველა ჯალათი ვალდებული იყო, მის მიერ მოკვდინებულ სიკვდილისჯილთა საფლავები წელნიანში ერთხელ მოენახლებინა. მაგრამ ამ შემთხვევაში ჯალათ ნუგზარს ჭორფლებიანი მზიას საფლავის მონახულება სულაც არ ევალებოდა. ჯალათი ნუგზარი კი ჭორფლებიანი მზიას საფლავს ყოველ გაზაფხულზე მინდვრის ყვავილებით რთავდა და ლოცვების დროსაც მოიხსენიებდა.

იმ მხარეში წესად ჰქონდათ, სოფლის სასაფლაო სოფელთან არსებულ ყველაზე მაღალ გორაზე მოეწყობა ისე, რომ თითოეული საფლავი სოფლიდან კარგად გამოჩენილიყო. ასევე, ოჯახებში მიცვალებულთა სულის მოსახსენიებლად, ყოველ წელს აწყობდნენ ქეიფებს. ჯალათი ნუგზარი ჭორფლებიანი მზიას სულის საცხოვნებლად ყოველ ადრე შემოდგომას, მისი სიკვდილის დღეს კლავდა დიდ ხარს და მართავდა ნადიმს, რომელზეც მთელ სოფელს ეპატიუებოდა. ღვინოც საუკეთესო მიჰქონდა ნადიმისთვის და როგორღაც ახერხებდა, რომ იმ დღეს ჭორფლებიანი მზიას სოფელში მოხვედრილიყო.

ჯალათი ნუგზარი ზოგჯერ იმ ნადიმზე და სხვა დროსაც თვითონაც მოილევდა ხოლმე, მაგრამ უგონოდ მიფრული არავის უნახავს. ძალიან უყვარდა თევზაობა. ახალდაჭერილ თევზს

თავისი ხელით ასუფთავებდა და წვავდა იქვე, მდინარის პირასვე, თვითონაც სიამოვნებით მიირთმევდა და სხვებსაც უმასპინძლდებოდა.

ყველა ერთხმად აღნიშნავდა იმას, რომ ჯალათ ნუგზარისადმი დაქვემდებარებულ სოფლებში მძიმე დანაშაული ნაკლებად ხდებოდა, რაც ჯალათი ნუგზარის დამსახურება იყო – მისი გონიერების. მას ვინმე იმაზე უფრო მკაცრად რომ დაესაჯა, ვიდრე იმსახურებდა, ან პირიქით, მსუბუქი სასჯელისთვის დაეჯიჯრა, ან პირიქით, მძიმე სასჯელის ღირსი, ამ უსამართლობის შემხედვარე ხალხი გაბოროტდებოდა. გაბოროტებული ხალხი კი, როგორც ცნობილია, დანაშაულს ადვილად სჩადის.

ჯალათ ნუგზარს თავისი ჯალათობის მანძილზე სამი შეგირდი გამოეცვალა – ახლანდელი, მროზგავი თანდილა, მეოთხე იყო. მისი ყოფილი შეგირდებიც მასწავლებელივით სამართლიანი და გონიერი ჯალათები დადგნენ, ხოლო ახლანდელს ჯალათი ნუგზარი არც ისე ემადლიერებოდა. შეიძლება ითქვას, რომ მისი იმედი არც ჰქონდა.

მროზგავი თანდილა წარმოშობით ჯალათ ნუგზარის მზარიდან იყო. სამი წლისა დაობლებულიყო და ბიძია და ბიცოლა ზრდიდნენ. ექვსი რომ გამხდარა, ის ბიძას თავის შეილებთან ერთად ქალაქში წაეყვანა (ყველი და ლობიო მიჰქონდა გასაყიდად). სანამ ბაზარში მივიდოდნენ, სწორედ ჯალათთა სკოლის შენობის წინ, ოთხთვალას ერთი თვალი დაზიანებოდა, სათადარიგო კი ლერძს არ მორგებოდა. მროზგავ თანდილას ბიძაც იძულებული გამხდარა, ხელოსანი მოეყვანა. მროზგავ თანდილას ჯალათთა სკოლის შენობა ისე მოსწონებოდა, რომ სანამ ხელოსანი თვალს ლერძს მორგებდა, თურმე მონუსხულივით იდგა, შემდეგ კი ბიძას შეხვეწნოდა, ამ შენობაში დაამტკიცეო (არც იცოდა, თუ ის ჯალათთა სკოლისა იყო).

ბიძას ძმისშვილი არ დაუტოვებია და ყველანი ერთად მეორე დღეს სოფელში დაბრუნებულან. მროზგავი თანდილა კი ღამლამობით ჯალათთა სკოლაზე აბოდედა. ბიცოლას ბიძისთვის უთქვამს, ხომ ხედავ, რა დღეშია ბავშვი, ეტყობა, ღმერთი გვანიშნებს, რომ ჯალათთა სკოლაში მივხარბოთა. ბიძას უფიქრია, ჩემს ცოლს ზედმეტი მჭამელის მოშორება უნდაო და მისთვის ყური არ უგდია. ერთი კვირის შემდეგ კი თავად მათ ჯალათს დასიზმრებია თანდილა. ჯალათს ყველა ბავშვი, რაც კი მის დაქვემდებარებულ სოფლებში იყო, რა თქმა უნდა, არც ახსოვდა, მაგრამ როგორც კი თანდილასთვის შეუხედავს, უთქვამს, ეს ბიჭუნა სიზმრად ვიხილე, აქამდე უცხო ბავშვი არასოდეს დამსიზმრებიაო.

მხოლოდ ამის შემდეგ ნაუყვანია ბიძას მროზგავი თანდილა ქალაქში, მაგრამ ჯალათთა სკოლას რომ მიდგომიან, ისევ შეყოყმანებულია. ამ

დროს სკოლის სახურავზე მოკალათებული მტრედებიდან ერთი თეთრი მტრედი აფრენილა და პირდაპირ მროზგავი თანდილას წინ დაშეებულა.

ჯალათ ნუგზარს ის უკლავდა გულს, რომ ბოლო დროს ჯალათთა სკოლაში სწავლება ვერ იდგა სათანადო დონეზე – საესებით შესაძლებელი იყო, მხოლოდ ფიზიკური ამტანობის ხარჯზე მისი დამთავრება. სწორედ ამის ნათელი მაგალითი გახლდათ მროზგავი თანდილა.

ამ უკანასკნელსა და ჯალათ ნუგზარს რაც აერთიანებდათ, ეს თევზაობის სიყვარული იყო. აგერ, უკვე მეხუთე წელი გადიოდა, მროზგავი თანდილა ჯალათ ნუგზარის შეგირდი გახლდათ და ამ ხნის განმავლობაში, როგორც მომავალი ჯალათი, ერთი ბენოთიც არ გაზრდილა და ოდნავადაც არ განხლებია ალტყინებამდე მისული თვითკმაყოფილება იმის გამო, რომ ჯალათთა სკოლა დაამთავრა და რომ ჯალათი უნდა გამხდარიყო – ცნობილი და დაფასებული ადამიანი, რომელსაც ყველანი მოწონებით ეყვრობიან. მას ძალაუფლების წყურვილი უფრო ამოძრავებდა, ვიდრე თანდაყოლილი სურვილი და მოწოდება, სამართლიანობის დამკვიდრების წმინდათაწმინდა საქმეს მომსახურებოდა. მასში ნაკლები იყო მოკრძალება და გულსნმძიერებაც – არ თვლიდა საჭიროდ, ზოგჯერ მაინც, თავი დამნაშაის ადგილას წარმოედგინა.

ორი დღის წინ ჯალათ ნუგზარს სასიამოვნო ამბავი შეატყობინეს – დედაქალაქის ერთ-ერთ რაიონში გადაწყავდათ სამუშაოდ. ასეთი წარმატება და გამართლება სოფლიდან გამოსულ ჯალათს იშვიათად თუ ხვდებოდა წილად.

ამ უკანასკნელთა რიცხვს მიეკუთვნებოდა დიდი ჯალათი, ნოე – უდიდესი ადამიანი, რომლის ხსოვნაზეც დებდნენ ფიცს საქმისა და კოდექსის ერთგულებაზე ჯალათთა სკოლის კურსდამთავრებულები.

ჯალათ ნუგზარს დედაქალაქში გადაბარებებამდე უნდა გადაეწყვიტა, მზად იყო თუ არა მროზგავი თანდილა იმისთვის, რომ ჯალათის მოვალეობა ეკისრა.

მროზგავ თანდილას ეჭვიც არ ეპარებოდა, რომ ჯალათი ნუგზარი ამ საკითხს დადებითად გადაწყვეტდა და თავი იმ თოთხმეტი სოფლის ჯალათად წარმოედგინა, რომელიც ამჟამად ჯალათ ნუგზარს ებარა. ეს უკანასკნელი კი დარწმუნებული გახლდათ, რომ მროზგავ თანდილასგან კარგი ჯალათი ვერ დადგებოდა და ამიტომ საკუთარ სინდისთან კომპრომისზე წასვლასა და მროზგავი თანდილას ჯალათად ხელდასმას არ აპირებდა. ჯალათი ნუგზარის უარის შემთხვევაში მროზგავი თანდილა კიდევ შვიდი წელი სხვა ჯალათის შეგირდად გამწესდებოდა (ჯალათ ნუგზარს დედაქალაქში სხვა შეგირდი დახვდებოდა ჯალათთა სკოლის ახალდამთავრებულთა რიგებიდან) და დიდი იყო იმის ალბათობა, რომ ერთი ჯალათისაგან დაწუნებულს არც მეორე ჯალათი აუნთებდა მწვანე შუქს და მროზგავი თანდილა მუდმივ თანაშემწედ დარჩებოდა.

ჯალათთა ნუგზარმა იცოდა, რომ თავმოყვარე მროზგავ თანდილაზე უარი ძალიან იმოქმედებდა.

აგერ, უკვე მეორე დღე იყო, ჯალათი ნუგზარი და მროზგავი თანდილა ერთ სოფელში ისვენებდნენ. იმ დღილით, გაახილა თუ არა თვალი ჯალათთა ნუგზარმა, გადაწყვიტა, მროზგავი თანდილასთვის ეთქვა, რომ ჯალათად კურთხევაზე თანხმობას ვერ მიიღებდა.

მროზგავი თანდილა დასვენების დღეებში გვიანობამდე ნებივრობდა ხოლმე ლოგინში, მაგრამ იმ დღილით მანაც ადრე გაიღვიძა

და მასპინძლის ოდა სახლის აივანზე გადმოდგა. ჯალათი ნუგზარი ის-ის იყო დილის გამამხმეველები ვარჯიშს მორჩენილიყო.

– დილა მშვიდობისა! – მიესალმა მროზგავი თანდილა ჯალათი ნუგზარს. – მოკლედ, ნუხელ, დაძინების წინ გადავწყვიტე, რომ როგორც კი სრულფლებიანი ჯალათი გაეხდები, მეც თქვენსავით რეჟიმში ჩავდგე, ყოველ დილით ვივარჯიშო და ზამთარშიც ცივი წყლით დავიბანო ტანი!

ჯალათი ნუგზარი შეცბა, რაც შეგირდის თვალს არ გამოპარვია.

– ხომ მშვიდობაა? – იკითხა მროზგავმა თანდილამ.

ამ დროს ცეცხლისფერი მამალი კაკანით გამოენიო დედალს, ღობის კუთხეში მიიმწყვდია და ის-ის იყო, უნდა დაეტყვნა, რომ დედალი მოულოდნელად ღობეში გაძვრა, ღობის იქით დადგა და ფორთები შეისწორა – ელოდა, რომ მამალიც უკან მიჰყვებოდა და დაჩინწლავდა. მაგრამ მამალს ღობის იქით გასვლა არც უცდია. სურვილი განულებოდა, უკმაყოფილოდ ჩაიმღერა რაღაცა, გატრიალდა და წავიდა.

– ჯალათად კურთხევაზე თანხმობას ვერ მოგცემ! – ნაღვლიანად წარმოთქვა ჯალათმა ნუგზარმა. – ვთვლი, რომ კიდევ უნდა იმუშაო საკუთარ თავზე. გადაწყვეტილება საბოლოოა და მე მას არ შეეცვლი!

ბოლო სიტყვები ჯალათ ნუგზარს შეეძლო, არც ეთქვა. ის, რომ ჯალათი ნუგზარი ცხრაჯერ გაზომილს ჭრიდა და რომ თავის გადაწყვეტილებას არასოდეს არაფრის დიდებით არ ცვლიდა, მროზგავმა თანდილამ კი არა, მთელმა ქვეყანამ იცოდა.

– შენამდე სამი შეგირდი ვაკურთხე ჯალათებდ და ვთვლი, რომ შენ მათზე ნაკლები არ უნდა იყო და რომ, ახლა შენი ჯალათად გახდომა არა მხოლოდ საერთო საქმისთვის იქნება საზიანო, არამედ პირადად შენთვისაც! – ლაპარაკს რომ მორჩა, ჯალათი ნუგზარი ჭისკენ გაემართა, რათა წელსზემოთ წყალი გადაეგლო.

არცერთ ჯალათს არ ჰქონდა უფლება, საბოლოო ვერდიქტის გამოტანამდე წინასწარ ეთქვა შეგირდისთვის, ან რამენაირად მიეხვედრებინა, აკურთხებდა თუ არა მას ჯალათად.

მროზგავი თანდილა თანხანს გაოგნებული იდგა აივანზე, შემდეგ შეტრიალდა, ოთახში შებრუნდა, ლოგინზე პირქვე დაემხო, თავი ბალიშში ჩარგო და აქვითინდა.

ეცოდებოდა მროზგავი თანდილა ჯალათ ნუგზარს, მაგრამ მას სხვანაირად არ შეეძლო. ისიც იცოდა ჯალათმა ნუგზარმა, მისი ამ გადაწყვეტილების შემდეგ რას იტყოდნენ სხვა ჯალათები – ძალიან კი აუვარდა თავში ის ამბავი, რომ ცნობილია და სულ საქებარი სიტყვები ესმისო.

ამჯერად ჯალათი ნუგზარი თავის შეგირდთან ერთად გუთნისდედა ამბაკოს სახლში ისვენებდა.

ამბაკო სულაც არ იყო გუთნისდედა, ეს ნოდება მამისგან ერგო მემკვიდრეობით და რადგან გუთნისდედა მამას წვეთი წყალიც ით ჰგავდა, ხალხი მასაც გუთნისდედას ეძახდა. ერთი მშვიდი, უცოლო კაცი იყო. თხუთმეტი წელი ქალაქში ეცხოვრა. სამოცს მიღწეულს იქიდან ახლაც საყვარლები ჩამოჰყავდა, ორ-სამ წელიწადში ერთი. სოფელში ამბობდნენ, რომ ამბაკოს სახლში ბოზების ყოფნა მეოჯახე, პატისონი ქალების შეურაცხყოფა იყო და ამ საქმეს უნდა შეშვებოდა. ამბაკო პასუხობდა, რომ მეოჯახე ქალებს მის სახლში საყვარლის ყოფნა შეურაცხყოფად არ უნდა მიელოთ, რადგან ისინი არ ბოზობდნენ და რომ სოფელში არაერთი ქალი ეგულებოდა, რომელიც ქმარს რქებით ამკობდა. თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ამბაკოს სულ პირველ საყვარელს, რომელიც ერთ გლეხის ბიჭს მოსწონდა და ისიც, როცა ამბაკომ მასზე გული აიყარა, იმ ბიჭს დაუნვა, ამბაკო მართალი იყო თავისი განცხადების როგორც პირველ ნაწილში, ისე მეორეშიც. მაგრამ სოფელმა მაინც არ მოისვენა და ამბაკოს მოსთხოვეს, სახლში მეტი საყვარელი არ მოეყვანა.

ამბაკომ ყურიც არ შეიბერტყა. მაშინ სოფელმა მოითხოვა, რომ ამბაკო დასჯილიყო. ასეთ შემთხვევაში, ჯალათი ნუგზარი ვალდებული იყო, სოფლის მოთხოვნა დაეკმაყოფილებინა და ამბაკოს თორმეტი როზგი მიუსაჯა.

არც გაროზგის შემდეგ მიუტოვებია ამბაკოს ქალაქიდან საყვარლების ჩამოყვანა. შამაგიეროდ, არც სოფელს მოუთხოვია მეტჯერ მისი დასჯა. თუმცა, ამბაკოს კარგი თვლით მაინც არ უყურებდნენ. ამბაკო კი კარჩაკეტილ ცხოვრებას ეწეოდა. ჯალათი ნუგზარი ხვდებოდა, რომ შეიძლება გაბოროტებულიყო კიდევ და ამიტომაც გადაწყვიტა, რომ ის სამი დასვენების დღე, რომელიც სამუშაო თვის ბოლოს ერგებოდა, ამბაკოს სახლში გაეტარებინა. ამბაკოს კი ეს ამბავი ძალიან გაუხარდა და ყველანაირად ცდილობდა, სტუმრებისთვის, განსაკუთრებით კი ჯალათ ნუგზარისთვის, ეამებინა.

ამბაკოს ამჟამინდელ საყვარელს, რომელიც, აგერ, უკვე მეხუთე წელი გადოდა, რაც ჰყავდა, ალა ერქვა. როგორც მისი სხვა წინამორბედები, ჩათქვირებული გახლდათ. კარტზე მკითხაობდა. ჯალათ ნუგზარს ეჭვი ჰქონდა, რომ წინა დღეს სწორედ ალამ უმკითხავა მროზგავ თანდილას, რომ მას ჯალათად აკურთხებდნენ და სწორედ ამიტომაც იყო, რომ, როცა ჯალათმა ნუგზარმა ჯალათად კურთხევაზე უარი უთხრა, მროზგავმა თანდილამაც სამზადისკენ გაიხედა, სადაც ალა ტრიალებდა.

მროზგავი თანდილა საუზმეზე არ გამოსულა. ჯალათ ნუგზარს ალამ ჩაი და ხაჭაპური მიართვა. ჯალათმა ნუგზარმაც სუფრიდან ადგომისას მუცელზე ხელი სამჯერ დაიტყაპუნა იმის ნიშნად, რომ ხაჭაპური ძალიან ეგემრიელა. ამბაკოსთან ერთად მსხლის ხის ქვეშ დაჯდა და დაელოდა, თუ როდის მოუყვანდნენ შეკვეთილ ხარს – იმ დღეს მას ჭორფლებიანი მზის სულის საცხონებლად ნადიმი უნდა გაემართა.

ამბაკომ ყალიონი გაბოლდა.

– დედაქალაქში რომ გადახვალთ, როცა მეც იქ ვიქნები, შეიძლება გინახულოთ? – ჰკითხა მან სტუმარს.

– შეიძლება! – მიუყო ჯალათმა ნუგზარმა.

– აგაშენათ ღმერთმა! – ბავშვივით გაუხარდა ამბაკოს.

ნადიმი მართლაც რომ კარგი გამოვიდა. მამაკაცთა უმრავლესობა დათვრა. თავად ჯალათი ნუგზარი მხოლოდ ოდნავ თუ „შეხუჭუჭდა“, როგორც ამბაკომ აღნიშნა, რომელიც არ სვამდა, რადგან ჯალათის მასპინძელი იყო და სამი დღის განმავლობაში მას უნდა მომსახურებოდა. ორ ჭიქაში დათვრა დადარდინებული მროზგავი თანდილა, ფეხზე ვერ დგებოდა და ამბაკოს სახლში ის ორმა კაცმა მოიყვანა.

ჯალათი ნუგზარი და ამბაკო საღამოხანს ამბაკოს სახლში რომ დაბრუნდნენ, მროზგავი თანდილა ხვრინავდა.

სტუმარ-მასპინძელი ისევ მსხლის ხის ქვეშ დასხდნენ. ამბაკომ ჯალათ ნუგზარს სთხოვა, დაღამებამდე, თუ შეიძლება, თქვენს ეტლს გავერცხავო.

– ხვალ სათევზაოდ წასვლას ვაპირებ და ბარემ მდინარეზე გარეცხე და ცხენიც მაშინ აბანავი, – ურჩია ჯალათმა ნუგზარმა ამბაკოს.

– მაშინ ზურგს მოგფხანთ! – ამბაკოს ძალიან უნდოდა, სტუმრისთვის ეამებინა.

– ჰო, კარგი! – შეიცოდა მასპინძელი ჯალათმა ნუგზარმა.

– მე ზურგს მოგფხანთ, ალა კიდევ ამასობაში კარტზე ამიკითხავებთ, თუ შეიძლება! – ისევ სთხოვა ამბაკომ.

ჯალათი ნუგზარი შეეყოყმანდა და ბოლოს დათანხმდა.

ამბაკომ სამზადში მყოფ ალას გასძახა, კარტი წამოიღე და მოდიო.

ჯალათმა ამბაკომ კიტელი გაიხადა, რათა ამბაკოსთვის ზურგის მოფხანის საშუალება მიეცა.

სამზადებიდან გამოსულ ალას თან ორი სამფეხა სკამიც მოჰქონდა – ერთზე თვითონ დაჯდებოდა, მეორეზე კი კარტს გაშლიდა.

– შეიძლება, თქვენი კიტელი მხრებზე მოვისხა? – მორიგი თხოვნის წარმოთქმისას ამბაკო ბავშვითი განითლდა. – მკლავებს არ გავუყრი, დედას გეფიცებთ, ისე, უბრალოდ მოვისხამ!

ჯალათ ნუგზარს გაეცინა და მასპინძელს მორიგი თანხმობა განუცხადა. ამბაკომ კი ჯალათ ნუგზარის კიტელი დიდს მონინებით მოისხა მხრებზე.

სწორედ ამ დროს გამოვარდა ოდა სახლის აივანზე ახალგაშობილი მროზგავი თანდილა და თავისი სამსახურებრივი დამბაჩიდან ჯალათ ნუგზარის მისამართით გაისროლა.

ტყვია კუჭისთავზე მოხვდა ჯალათ ნუგზარის უკან მდგარ ამბაკოს, რომელსაც მხრებზე ჯალათ ნუგზარის კიტელი მოვისხა.

ამბაკო შებარბაცდა და სანამ გაიაზრებდა, თუ რა მოხდა, ღიმილიც კი არ შემორობია სახეზე.

– მოვეკდი! – ამოთქვა მან ბოლოს, მოცულილივით დაეცა და სული განუტყეა.

ალას კვილმა მთელი სოფელი შეძრა.

მროზგავმა თანდილამ გაქცევა მოახერხა, მაგრამ სოფელმა ის მალევე შეიპყრო.

ნესი მოითხოვდა, რომ მროზგავი თანდილა სხვა, მიწვეულ ჯალათს გაესამართლებინა, ხოლო მანამდე, სანამ ჯალათის სამსჯავროზე წარსდგებოდა, სულ ცოტა, ერთი კვირა მაინც უნდა გასულიყო. ეს დრო მკვლელს იმისთვის ეძლეოდა, რომ ბოლომდე გაეაზრებინა თავისი დანაშაული.

მროზგავი თანდილა ამბაკოს ბოსელში დაამწყვდიეს (ჯერ კიდე არ ციოდა და საქონელი ღამღამობით ბაკში რჩებოდა) – ჯაჭვით დედაბოძზე მიახტეს. იქიდან ადევნებდა ის თვალს პანაშადეულებსა და დაკრძალვასაც. ხოლო ალას, რაკი ამბაკოს მხოლოდ საყვარელი იყო, დღის განმავლობაში, სხვათა თანდასწრებით მის კუბოსთან ჯდომა აკრძალული ჰქონდა. ასევე ეკრძალებოდა პანაშადეზე მოსულ ხალხში გარევა. ამიტომ ალა ხან სოფლის შუკაში იდგა, ხან კიდევ ამბაკოს ბოსტანში და ბაღში დაბორიანებდა და ელოდა, როდის გაიკრიფებოდნენ სხვები, რათა მიცემოდა უფლება, კუბოს მიახლებოდა.

მეზობელ სოფელში გათხოვილ ამბაკოს დას სრული უფლება ჰქონდა, ალა არც ღამით მიეშვა მიცვალებულთან, მაგრამ ეცოდებოდა, შეღამების შემდეგ თავის სოფელში მიემგზავრებოდა ეტლით და ალას საშუალებას აძლევდა, ამბაკოს კუბოსთან ღამე გაეთენებინა.

მროზგავის გარეშე დარჩენილი ჯალათი ნუგზარი იმ სოფელში აღასრულებდა თავის მოვალეობას, სადაც მიცვალებლის და იყო გათხოვილი.

სოფელი დიდი იყო. ჯალათ ნუგზარს ოცამდე კაცი უნდა გაეროზა და ერთი სახლი დაენვა – ასეთი განაჩენი გამოუტანეს ქალაქში საშოვარზე წასულ სახლის პატრონს. ის იქ კუბოებს ამზადებდა და ერთი დედაბერი, რომელსაც სიკვდილის მოახლოება ეგრძნო და უნდოდა, კუბო წინასწარ შეეძინა, მასტყუა, მუხის არისო და ნიფელის ხისგან დამზადებულ უბრალო სასაბლე ორბავ ფასად მიჰყიდა. ქალაქელ ჯალათს კუბოების ხელოსნისთვის, რადგან ქალაქში თავისი საცხოვრებელი არ ჰქონდა, სოფლის სახლის დანვა მიესაჯა და ის იმ ჯალათს უნდა აღესრულებინა, რომლის დაქვემდებარებაშიც სოფელი შედიოდა.

ამბაკოს დაკრძალვის დღეს კოკისპირულად წვიმდა. იმავე დღეს ჯალათ ნუგზარს ქალაქელი ჯალათის განაჩენი უნდა აღესრულებინა, მაგრამ წვიმის გამო სახლის დანვა გადაიფიქრა და ამბაკოს დაკრძალვას დაესწრო. ახალგაქროლ საფლავთან სიტყვაც წარმოთქვა: შეიძლება ითქვას, რომ ამბაკომ მე შემომწირა თავი, რადგან მას ჩემთვის ზურგის მოფხანა რომ არ მინდომებოდა და ჩემი კიტელიც არ მოვისხა მხრებზე, მთერალ მროზგავს ის ჩემში არ აერეოდა და ტყვიასაც მე დამახლიდაო; და რადგანაც ამბაკო სწორედ ჭორფლებიანი შუბის სიკვდილის დღეს აღესრულა, მიუხედავად იმისა, რომ ქალაქში გადავივარ სამუშაოდ, მაინც გამომწინავე დროს, ჩამოვალ აქ და ორივე მიცვალებულის სულის საცხოვნებელ ნადიმს გავმართავ, რომელზეც ორ ხარს დავკლავო.

ამბაკოს მადლიერმა დამ და თანასოფლელებმა ჯალათ ნუგზარს მადლობა გადაუხადეს. ამ უკანასკნელმა კი წასვლის წინ ამბაკოს ბოსელში დამწყვდეული მროზგავის მონახულება მოისურვა.

ის-ის იყო, ბოსელს უნდა მიახლოებოდა, რომ მისი კუთხიდან ალა გამოვიდა და ჯალათ ნუგზარს სთხოვა, თქვენთან დალაპარაკების უფლება მომეცითო.

– ჩემი ბრალია ყველაფერი! – თქვა ალამ მას შემდეგ, რაც ჯალათი ნუგზარისგან თანხმობა მიიღო. – ამბაკო ჩემ გამო მოკვდა!

– კი, მაგრამ, როგორ? – გაოცდა ჯალათი ნუგზარი და ამბაკოს დას გადახედა, რომელიც უკან გამოჰყოლოდა და ახლა მის გვერდით იდგა.

– გუშინწინ ამბაკომ გამიმხილა, ცუდი სიზმარი ვნახე და ჯალათ ნუგზარს უნდა ვთხოვო, სტუმრად რომ არ მენვიოსო. რა სიზმარი ნახა, ის არ უთქვამს. მე კიდევ კარტი გავშალე. კარტმა კი მიჩვენა, რომ ამბაკოს თავს ყველაფერი კარგად იქნებოდა. ამბაკოსაც ასე ვუთხარი და მანაც ამიტომ გადაიფიქრა ეთხოვა თქვენთვის, ნუ მენწვევითო! – თქვა ალამ.

– უყურე შენ! – აღშფოთდა ამბაკოს და.

– ამბაკოს დალუპვის წინა დღეს მროზგავ თანდილასაც ვუმკითხავე და კარტმა მითხრა, რომ ის აუცილებლად გახდებოდა ჯალათი. ჰოდა, მას ამის შემდეგ ერთი ბუნოთითაც არ ეპარებოდა ამაში ეჭვი და სწორედ იმიტომ განიცადა თქვენი უარი ისე ძალიან, რომ ჭკუა გადაეკეტა და თქვენი მოკვლა მოინდომა. ჭკუა რომ არ გადაკეტვოდა და თქვენი მოკვლა არ მოენდომებინა, ახლა ამბაკო ცოცხალი იქნებოდა. ასეა ეს! – თქვა ალამ.

– უყურე შენ! – უარესად აღშფოთდა ამბაკოს და.

– ჩემს სიცოცხლეში ორჯერ მომატყუა კარტმა და ორივე შემთხვევა საბედისწერო აღმოჩნდა ამბაკოსთვის და ჩემთვისაც... დაქორწინებას ვაპირებდით.

ალა ცრემლებს ძლივს იკავებდა.

– მართლა აპირებდით დაქორწინებას? – ჩაეკითხა მას ამბაკოს და.

ალამ საჩვენებელი თითებით ჯვარი გამოსახა და ის შუბლზე მიიღო.

– სწორედ აქ დამეცეს მეხი, თუ ვტყუოდე! – დაიფიცა მან.

– მერედა, გეტქვა შე დალოცვილო და დარწმუნებული ვარ, სოფელი ამბაკოს, როგორც კანონიერი მუღლის დატირების უფლებას მოგცემდა! – უსაყვედურა ალას ამბაკოს დამ და ჯალათი ნუგზარს გადახედა: – აგერ, ჯალათი ნუგზარიც შეგანედა სიტყვას, ასე არ არის?

– ასეა! – მცირე ყოყმანის შემდეგ წარმოთქვა ჯალათმა ნუგზარმა.

– სულ მაფრთხილებდა სანყალი დედაჩემი, ვინც კარტზე მკითხაობა მასწავლა: კარტი კაცივითაა, თუ ბოლომდე ენდე, აუცილებლად დაგლუპავსო და აგერ, დამლუპა კიდევ! – წარმოთქვა ალამ, ჯიბიდან კარტი ამოიღო და ბოსელისკენ გაემართა.

– სად მიდიხარ? – ერთდროულად ჰკითხეს ალას ჯალათმა ნუგზარმა და ამბაკოს დამ.

ალა შედგა და ჯალათი ნუგზარისა და ამბაკოს დისკენ მიიხედა.

– კარტი უნდა დაგვნა! – თქვა მან. – ნუხელ ამბაკოს კუბოსთან გადავწყვიტე ასე და როცა ამის შემდეგ ამბაკოს კუბოს თავსახურზე უკანასკნელად გავშალე ეს საზიზღარი კარტი, მან მითხრა, რომ ამბაკოს თავზე მეტად ვუყვარდი. არადა, მანამდე სულ სხვა რამეს მიჩვენებდა – იმას, რომ ბოლომდე არ უნდა ვნდობოდი და ცოლადაც იმიტომ არ მივყებოდი!

ამ სიტყვების შემდეგ ალა შეტრიალდა, სვლა განაგრძო, ბოსელს გვერდით აუარა, საბჭელს მიადგა, კარი გამოაღო და შიგ შევიდა, მალე იქიდან ანთებული ლამპრით ხელში გამოვიდა, ჯალათ ნუგზარსა და ამბაკოს დას გაუღიმა და ლამპარი საბჭელში შეაგდო. საბჭელი მაშინვე ააღდა და ცეცხლის ალები გართავს გამოიჭრნენ.

– ამბაკოს ნახვა მიჩქარება! – უთხრა ალამ ჯალათ ნუგზარსა და ამბაკოს დას, გაიღიმა და ჯერ კარტი შეყარა საბჭელში, მერე თვითონაც შებაიჯა ღია კარში, უკვე ცეცხლმოდებულმა კარი მიკეტა და შიგნიდან ჩარახა.

ალა საბჭელთან ერთად დაიფერფლა. ბოსლისა და ბოსელში დაბმული მროზგავი თანდილას გადარჩენა კი მეზობლებმა დიდი გაჭირვებით მოახერხეს.

მეორე დღეს ჯალათი ნუგზარი უქეიფოდ იყო, რამდენჯერაც მოინდომა მეკუბოვეს სახლის დასანჯავად წასულიყო, ცეცხლის ალში გახვეული ალა დაუდგებოდა თვალწინ და ისე ამოიხრებოდა, გულსაც ამოაყოლებდა ხოლმე.

მესამე დღეს ისევ კოკისპირული წვიმა წამოვიდა და მეკუბოვის სახლი ისევ გადაურჩა დანვას.

მეოთხე დღეს კი მროზგავი თანდილას დასასჯელად მოვლენილი ჯალათი გამოჩნდა, რომელიც ჯალათ ნუგზარის თანაკლასელი აღმოჩნდა. მათ სკოლის შემდეგ ერთმანეთი არც ენახათ და ერთმანთს ღვიძლი ძმებვით გადაეხვივნენ.

მროზგავი თანდილა სახრჩობელამდე თავისი ფეხით მივიდა, მერე კი გაბმედაობამ უღალატა და მუხლები მოეკვეთა. ფიცარნაგზე ის მოვლენილია ჯალათმა და მისმა მროზგავმა აიყვანეს. მროზგავ თანდილას გამოსამწვიდობებელი სიტყვის თქმის თავიც არ ჰქონდა.

ჯალათმა ნუგზარმა კოლეგას სთხოვა, საქმე რაც შეიძლება მალე მოემთავრებინა, რადგან მროზგავი თანდილა ძალიან საცოდავად გამოიყურებოდა.

სანამ ფეხქვეშ საყრდენი გამოეცლებოდა, მროზგავ თანდილას ცრემლებიც კი გადმოსცვივდა.

– არ მიყვარა ჩამოხრჩობა, ამას თავის მოკვეთა მირჩევნია! – უთხრა ჯალათ ნუგზარს მისმა კოლეგამ მას შემდეგ, რაც მროზგავი თანდილა უკანასკნელად შეტოკდა.

ჯალათმა ნუგზარმა კოლეგა სახლის დანვაზე დაბატიჟა. მანაც მიპატიჟება მიიღო.

სახლისთვის გრძელცხვირა მროზგავს წააკიდებინეს.

სახლი იმაზე სწრაფად დაინვა და დაიფერფლა, ვიდრე მოელოდნენ. ჯალათმა ნუგზარმა სტუმარს ისეთი ტონით მოუბოდიშა, თითქოს ეს მისი ბრალი ყოფილიყო.

– რას იზამ, კოლეგა, ყველაფერი რომ ისე ხდებოდეს, როგორც ჩვენ გვინდა, ცხოვრება უინტერესოც კი იქნება! – მიუგო მან.

დასასრული.

მანანა მენაბდე

პროლოგი

მოუთმენლად ელოდა მანუ ნანატრ ბიჭს... ავანიმ უკვე ერთი კვირა გადააცილა... ბავშვი კი არა და არ აპირებდა გაჩენას. მანუ თავს იიმედებდა, იქნება ავანი გამოთვლაში შეცდაო.

მძიმე ფეხმძიმობა ქონდა ავანის. პირველ შვილზე იყო ორსულად. ოცდათხუთმეტი წლის გათხოვდა და მხოლოდ შვიდი წლის შემდეგ დაფეხმძიმდა. რას აღარ ყვებოდნენ ავანიზე, რას აღარ აბრალებდნენ. ზოგი ამბობდა, ტყის ვუდუმ მოაჯადოაო. ზოგს ეცოდებოდა. ზოგიც ამბობდა, დანყველილია მაგის გვარით... ზოგი რას ამბობდა და ზოგი რას... მანუს ფეხებზე ეკიდა მითქმა-მოთქმა. მთავარი ახლა ავანი და ბავშვი იყო...

სამი თვის თავზე ავანის გულყრა დაეწყო... რამდენჯერ ნახა მანუმ გულწასული შუა ეზოში. როცა გონს მოდიოდა, არაფერი ახსოვდა. მანუ გამუდმებით ფიზილობდა. ღამეებს თითქმის თეთრად უთენებდა. ავანი ორსულობისას ისე გამოიცვალა, მანუ ხანდახან ეჭვობდა კიდეც, ხომ არ შეცვალესო. დღის განმავლობაში ხასიათი ათასჯერ ეცვლებოდა, ხან მშვიდი და აუღელვებელი იყო, ხან ამაღლებული და ბედნიერებით სავსე დასეირნობდა ეზოში, მაგრამ ზუსტად ორ წუთში მოიქუფრებოდა და სასონარკვეთაში ვარდებოდა. სრულიად უმიზეზოდ გაურკვეველი უბედურების განცდა ეუფლებოდა. შემდეგ საძინებელში შეიკეტებოდა და გულამოსკვნით იწყებდა ტირილს. მანუს გამუდმებით ესხმოდა თავს ავანის ეს ემოციური ტალღები. გამოუცდელი იყო, მაგრამ ვაჟკაცურად ელა გალიზიანების გარეშე უმკლავებოდა ამ ყველაფერს. ისე ელოდა პირველ შვილს, რომ ყველაფერზე თანახმა იყო. რალაც ქვეცნობიერ შიშს ჰყავდა ავანი შეპყრობილი, მაგრამ მანუსთან ამის შესახებ სიტყვაც არ დაუძრავს. მანუ უსიტყვოდ ხვდებოდა ყველაფერს. თავადაც შიშს ჰყავდა შეპყრობილი და მისთვის ამ უცხო შეგრძნებას თევზაობაში და ნადირობაში კლავდა. აბა სხვა რა გზა ჰქონდა? როგორმე ცხრა თვე უნდა გაეძლო. ახლა კაციც თვითონ იყო და ქალიც.

ბოლოს ისე ხელხვავიანად ითევზავა და ინადირა, რომ ორი-სამი თვე მშვიდად შეეძლოთ ყოფნა. თევზიც და ხორციც სამყოფად იყო სახლში, მაგრამ მიუხედავად ამისა, მანაც უთენია დგებოდა. ღამით კი ფიზილობდა, მანუს დარაჯობდა.

ამ ღამით მკვდარივით ეძინა. არც კი შეუტყვია, როგორ წრიალებდა ავანი. მერე როგორ ადგა და სავსე მთვარის შუქზე როგორ ლოცულობდა.

ძილშივე შეიპყრო ავანი გაურკვეველმა ღელვამ. შეშფოთებული გაბოლდებოდა. თვალი გაახილა, მაგრამ ვერ გაერკვა, რამ გამოაღვიძა. გული ამოვარდნაზე ჰქონდა. ცუდ სიზმარს დააბრალებდა, მაგრამ კარგად ახსოვდა, რომ არანაირი სიზმარი არ ენახა. იმაზე მეტად იყო შეშფოთებული, ვიდრე ახლა

ორსულობის დროს. სული ეკვროდა. ჰაერი არ ყოფნიდა. ბაღში გავიდა და გრილი სიო რომ შეეხო მის მუქყავისფერ სახეს და სხეულს, ცოტა შვება მიეცა. წყალი შეისხა სახეზე და ჯამში დარჩენილი ცივი რძე მოსვა. სავსე, უდარდელ მთვარეს ახედა და შენი ბრალია ყველაფერიო, თვალმებით უთხრა. მთვარემ თითქოს დაიარცხინაო, ღრუბლებში ჩარგო თავი. კიდეც კარგი, სინდისი გქონია, რახან ასე მემალებიო, დაანია ავანიმ ნაფიქრალი მთვარეს და თავისი ლოცვა სამჯერ გაუზგავნა სადაფისფერ ღამის მეფეს:

„აჰა, ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ აჰა ნაილე ჩემი სახე, გაუხარელი სახე ჩემი./ მე კი მომეცი შენი./ მას შემდეგ, როცა შენს თავს უკვდები./ კვლავ გვევლინები, კვლავ გვიბრუნდები./ აჰა, ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ აჰა, ნაილე ჩემი სახე, გაუხარელი სახე ჩემი.../ აჰა, ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ რომ დაგემსგავსო, რომ დაგემსგავსო./ ბედნიერება რომ დამებუდოს./ რადგან შენ ცოცხლობ ძველებურად, ცოცხლობ და ცოცხლობ./ მაინც ანათებ სიკვდილის შემდეგ. // აჰა, ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ აჰა, ნაილე ჩემი სახე, გაუხარელი სახე ჩემი.../ ერთხელ დამპირდი, ხომ გახსოვს ერთხელ/ ბედნიერები ვიქნებოდით მე, შენ და შენ, მე!// რომ ბედნიერი ვიქნებოდით მას შემდეგ როცა, /როს ნავიდოდით ამ ქვეყნიდან/ ჩვენ ნავიდოდით ბედნიერები... // აჰა, ნაილე ჩემი სახე./ აჰა, ნაილე ჩემი სახე./ აჰა, ნაილე... / მე კი მომეცი შენი... შენი./

შემდეგ ძლივძლივობით მოიყარა მუხლი ბაობაბის ხესთან, სამჯერ შემოუარა და თან სიმღერით უთხრა ლოცვა ღმერთს:

„იეიეე დინიეეე... / იეიეე დინიეეე... / ოოო ტიე დინიე / ოოო ტიე დინიეეეე // იე მოღვააა... / იე მოღვააა...// ოოო ტიე მოღვააა / ოოო ტიე მოღვააა / ოოო ტიე მოღვააა... // ლესედიზე კეტიე დინიე / ლა ტერედი კეტიე დინიე...//ოოოო კეტიე... / ოოო ტიე დინიეეეე... / ოოოო ტიე დინიე...// ოოოო ტიე ტინიე...//“ და უფრო იმედინი დაუბრუნდა საწოლსა და მძინარე მანუს.

მანუ უთენია ადგა და კედლისკენ მიბრუნებულ და გატრუნულ ავანის რომ დახედა, გულში სიხარული ჩაელვარა. სძინავსო, იფიქრა. ფრთხილად აკოცა მხარზე. მერე ბოსელში შევიდა, ძროხა მოწველა, ქათმებს საკენკი დაუყარა, ღორებს სალაფავი დაუმატა. ბოსელი მიაღებ-მოალაგა...

დილა თითქოს გუშინდელზე ცივი ეჩვენა. თავის გამორჩორკნილ გრძელ ხის სკამზე ჩამოჯდა და თავი ცისკენ გადააგდო. კარგა ხანს იჯდა ასე ცისკენ მიმეწილი სახით და არაფერზე ფიქრობდა... შეამცინა და მთელ ტანში ცივმა ურუანტელმა დაუარა. სწრაფად ადგა და ისევ გატრუნულ ავანის მიუწვია. აღარც ახსოვს, როგორ ჩაქინდა...

შუადღისას, მზეს თითქოს ბინდი გადააკრესო, ირგვლივ სახლ-ეზოიანად ყველაფერი მოიქუფრა, გრიგალის წინ რომ იცის ხოლმე, ისე. რალაც უცნაურისა და გაურკვეველის მოლოდინში ცას სახე ჩაუშავდა. სიმშვიდემ პირი იცვალა და მანუს გულმა სართულებად იწყო ასვლა-ჩასვლა... თანაც ავანის სახე არც კი შემოუტრიალებია მისკენ, მთელი დღე გაურხველად კედლისკენ იყო მიტრიალებული. ამან მთლად ააფორიაქა. რამდენჯერმე ფრთხილად დაუძახა, დაპურება სცადა. ხან რა შესთავაზა ცოლს და ხან რა, მაგრამ ავანი ხმას არ იღებდა. მანუ ისევ სიჩუმე ამჯობინა.

სწრაფად ჩამოხტებდა. ღამეც უმთავრო და ბნელი იყო.

გარიჟრაჟზე ავანის შეტევა დაეწყო... მანუ უკვე მზად იყო ასეთი დღისთვის. ცოლი დიდ თბილ თავმალეში გაახვია, და ხელში აყვანილი ურემთან მიიყვანა. ლეიბი და ბალიშები უკვე გამზადებული ჰქონდა. ავანი ფრთხილად წამოანვინა, ცხენები თვალის დახამამამებში შეება და ორივეს უღმობლად გადაჰკრა გავაზე მათარახი...

ნახევარი გზა ავანი ხმით ტიროდა... ცოტა ხანში ტკივილმა დაღალა და გაჩერდა. ტკივილს შეერჩია, თუ ტკივილმა უკლო, მანუს ამის გასარკვევად აღარ ეცაღა... გამეტებით ურტყამდა და ურტყამდა გავაზე ცხენებს დიდ სახრეს. გზასაც ვერ ხედავდა. ქარივით მიჰქროდნენ ტკივილისაგან გამწარებული ცხენები... ალბათ თუ ფიქრობდნენ, ასე რამ გადარია ჩვენი პატრონიო... სამი საათის გზა საათნახევარში დაფარეს გაქაფულმა ცხენებმა.

ხელში აყვანილი შეიტანა მანუ უგონო ავანი აშასთან. აშამ დახედა თუ არა მომლოცინეს, ფერი დაკარგა და ლულულულით თქვა, ბევრი წყალი დაუღვრიაო... მანუ აშასთან მიიჭრა და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ნჯღრევა დაუწყო... დამხმარე ქალებმა ძლივს ააგლიჯეს მანუ აშას. მანუ არ ცხრებოდა. იმუქრებოდა, თუ ავანის და ბავშვს რამე შემემთხვა, იცოდე აქაურობას ერთიანად გადავბუგავო. აშამ ერთ-ერთ დამხმარე გოგოს რალაც ნასჩურჩულა. გოგო ტყვიასავით მოწყდა ადგილს და თვალს მიეფარა...

.....
ბავშვი მკვდარი დაიბადა.
.....

ამჯერად, როგორც იქნა, ვაგონის ფანჯარასთან მოიბოვა ადგილი. მგზავრები მოწყენილი სახეებით ისხდნენ. ალბათ თითოეულ მათგანს ერთი სული ჰქონდა სახლამდე მიეღწია და აქაფებულ აბზანაში ჩაეყვინთა. შემდეგ მყუდროდ მოწყობილი იყო მისთვის ყველაზე საყვარელ ადგილას, ჩაერთო ყუთი, რომ დარჩენილი საღამო „ტერმინატორთან“ ან რომელიმე პოპ-ვარსკვლავთან ერთად გაეტარებინა!

მარტოსულ ცხოვრებას თავისი დადებითი მხარეც ჰქონდა: ის, რომ არავის წინაშე არ იყო ვალდებული. რა კარგია, როცა თავის მართლება არ გიხდება იმის გამო, რატომ არ მოამზადე სადილი, რატომ დაიგვიანე, რატომ ხარ ცუდ ან კარგ ხასიათზე, რატომ კითხულობ შუალამემდე... ახლა კი მრავალი „რატომ“ მას უკვე აღარ ეხებოდა. ამიტომაც, თუ უნდოდა, ცუდ ხასიათზე იქნებოდა, თუ უნდოდა – კარგზე. რაც სურდა, იმას იზამდა და რასაც არ მოისურვებდა, იმასაც! მოკლედ, არავის წინაშე არ უხდებოდა თავის მართლება. ეს თავისუფლებას ანიჭებდა და დიდ კომფორტს უქმნიდა! რა ექნა, თუკი მარტოობა, სიმშვიდე და თავისუფლება უყვარდა?

წლები უკვე ლალი ჩიტივით ცხოვრობდა. ისე, კაცებიც დიდხანს არ ყოვნიდობდნენ მასთან. ჭკუა არ ჰყოფინდა, ცოტა მაინც სულელ და სუსტ ქალად მოეჩვენებინა თავი. ამის გამო ყველა ურთიერთობა მოკლევადიანი გამოდგა. ეს მისი მშვენიერი მარტოსული ცხოვრება ცოტა არ იყოს დროში გაიწვლა... ადამიანი ბედს ვერ შეეკამათება და ვერც სილას უთავაზებს. ამიტომაც იმას სჯერადებოდა, რაც ჰქონდა. ჭორებიც ფეხებზე ეკიდა.

მშობლები ადრე გარდაეცვალა. ერთადერთი ძმა მაშინ გამოჩნდებოდა მზესავით, როცა უჭირდა. ბოლო ოთხი წელი კი ასე უმშუვეარი დადიოდა. ეცადა მაინც რამე, ან მუშად წასულიყო, ან ტუქსის მძღოლად. შენც არ მომიკვდე, ყველაფერი ფეხებზე ეკიდა. რამდენჯერ სცადა, რამდენჯერ აუხსნა, ხან ეჩხუბა, ხან დაუყვავა, მაგრამ რა... შეაყარე კედლებს (ვერცვი). ძმა ასეც მშვენივრად გრძნობდა თავს. აბა რა უნდა ექნა?! აქ რკინის ნერვები, დათმინება და ნებისყოფა იყო საჭირო! საკუთარ ძმას თავისი კაცებივით ხომ ვერ მოიშორებდა თავიდან?

ერთი თვისების გამო ნაცნობ-მეგობრები ცოტა უცნაურად თვლიდნენ, საკმარისი იყო რაიმე წაეკითხა, ან ფილმი ენახა, რომ ზუსტად წიგნის ან ფილმის გმირივით იწყებდა მოქცევას. ხმის ტემბრიც კი ეცვლებოდა. ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ ქალაქის ცენტრალურ გაზეთში რედაქტორის ადგილი შესთავაზეს. ათი წელია ერთ ადგილას იყო და ერთ ადგილას ყოფნის მუდმივობა ახარებდა. მოკლედ, ბედს არანაირად არ უწიოდა.

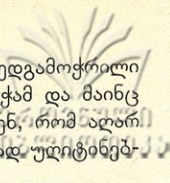
დღესასწაულებზე სახლში იჯდა. საყვარელ წიგნს აიღებდა, ლოგინში შეწვებოდა და იქამდე კითხულობდა, სანამ ასოების სიმძიმისაგან ქუთუთოები არ ეხუჭებოდა. ის საინტერესო ადგილები და აზრები, რომელიც განსაკუთრებით უფორიაქებდა სულს, წიგნში ფანქრით ქონდა შემოხაზული და საუბრის ან კამათის დროს რომელიმე ფრაზას ისე მოხერხებულად ჩასვამდა ხოლმე, თითქოს მისი საკუთარი ყოფილიყო.

დღეს მეტროს ვაგონი ბავშვებით იყო გადატენილი. მათი გაუჩერებელი ყაყანისგან თავბრუ დაეხვა. „რალა მაინცდამაინც

აქ ჩასხდნენ...“ – სულ უფრო და უფრო ღიზიანდებოდა. ბავშვები – მომაველის იმედი კი ნივთ-კვილით დაჰქროდნენ ვაგონში, სალექტ რეზინას იცოხნებოდნენ და ბერავდნენ. ყველაფერი ფეხზე ეკიდათ. მგზავრები უემოციოდ მიშტერებოდნენ სიცარიელეს... მასში ზიზღს იწვევდა, როდესაც სალექტი რეზინა იბერებოდა და ხმაურით ასკვებოდა ბიჭს ან გოგოს სახეზე. თვალეზი დახუჭა. უეცრად, ერთ-ერთ გაჩერებაზე ყაყანი შეწყდა. თვალეზი გაახილა. ბავშვები ფანჯრებს მიღმა ფუტკრებივით ბზუოდნენ. საჩუქმეს ახლა მხოლოდ მატარებლის ყრუ, ვერტიკალური გაუგუნი ხვრეტდა...

დღის ბოლო იყო და ამიტომ ვაგონი ყოველ გაჩერებაზე გაუშაძლარი გველემპაპივით ყლაპავდა მგზავრებს... თანდათან სიკვებოდა მისი სტომაქი, თითქოს არაფერ აპირებდა ჩასვლას. რამდენიმე გაჩერების შემდეგ ვაგონი ისე გადავიყო, რომ სურთქვა შეუძლებელი გახდა. ამ ჭექყვაში თავებს ზემოდან მომთხოვნი სოპრანო გაისმა: „**წუღუ, წუღუ!**“ ხმა აშკარად მიჩვეული იყო ბრძანების გაცემას. რამდენიმე წუთის შემდეგ ხმამ კვლავ შეახსენა მგზავრებს თავი: „**წუღუწუღუ, არ გესმის? ხომ გითხარი არ მომცილდე-მეთქი!**“ სოპრანომ მყავე ქლიავივით კბილები მოჭრა და გაღიზიანებულმა გაიფიქრა: „**რა მნიშვნელობა აქვს ნეტა, ამ ჭექყვაში წუღუ სად იქნება?!**“ ცოტა ხანში შენებულ სხეულებს შორის წუღუს პაშიდლორავით ანთილებულმა და დამნაშავე სახემ ამოყვინთა. დაფას ჰკავდა. ჩია იყო. თავზე გაუგებარი ფორმის ქუდი ეხურა. გეგონებოდათ, რამდენიმე თვეა საქმელი არ უჭამიაო. ხელებში ცელოფანის საგვე პარკები ეჭრა. ზურგზე სპორტული, პირამდე გადატენილი უზარმაზარი ზურგჩანთა ჰქონდა აკიდებული, გასაბერ სახლს ჰკავდა და სახურავის მაგივრად დიდი სათამაშო ამოყო ედო. ამ ყველაფერს შორის წუღუ წერტილივით მოჩანდა. სპოყვინთა. წამით შედგა, სული მოითქვა, ვაგონში დარჩენილი ჟანგბადი ღრმად შეისუნთქა, თავი მხრებში ჩარგო, წარბები შეკრა და დაჭრილი ხარკით, თავგამეტებით, თავით გადაეშვა შენებებული ბრბოს უფერულ მორევში. „**წუღუწუღუ... მოხვალ დროზე, თუ არა!**“ – კვლავ გაისმა დაყინებული სოპრანო. „**ნეტა რა ქვია ამ მომთხოვნ ჩიტუნას – ბაკო, ბესი თუ ეზი? იქნებ აზა ან იზუმი?!**“ – დაინტერესდა. „**იქნებ მარგარიტა? არა, არა... მარგარიტა ალბათ ცოცხზე შემომჯდარი ღამის ქალაქს დასტრიალებს თავს...**“ – დაასკვნა. ხუთ-ექვს გაჩერებაში უნდა ჩამოსულიყო და ამიტომ მგზავრების თვალთვლებას მიჰყო ხელი... ზუსტად მის პირდაპირ ახალგაზრდა კაცი ჯინსის ქურთუკში და ყურმილებით, თვალდახუჭული იჯდა. ეტყობა მუსიკას უსმენდა. ასეთი სახით სხვას რას მოუსმენდა აბა?! „**შენსავით ნეტარი სახე აქვს, ჯანჯი. ამასაც საკუთარი სიამოვნების მეტი არაფერი აინტერესებს. ლურსმნის მიჭედება რომ ლურსმნის მიჭედებაა, ისიც არ შეგეძლო. სამსახურში წავიდოდი, იწექი და მუსიკას უსმენდი. მოვიდოდი, კვლავ იწექი და ტელევიზორს უყურებდი... თვალის ასახვევად მაინც წაგეკითხა რამე...**“ – გაეფიქრა „**მძინარე მზე-თუნახავის**“ შემხედვარეს და ფიქრს ფიქრი წამოენია... ამ ბიჭუნებს, რომლებიც თავს არიდებდნენ მეტროში ან ავტობუსში ავტობუსის დათმობას, „**მძინარე მზე-თუნახავებს**“ ეძახდა... რა თავში იხლდნენ აბა ვილაციის გულისთვის 6-7 გაჩერება ფეხზე ჯანჯდარს? არავის სურდა სანუკვარი ადგილის დათმობა! ცოტა

ხანში მზერა ახლა მეორე „**მზე-თუნახავზე**“ გადაიტანა. ბიჭს ცხვირზე მოდური შავი სათვალე ეკეთა. არ ირხეოდა. გეგონებოდათ სკამზე ლურსმნებით მიაჭედესო. მუქ ლურჯი ელვანტური კოსტუმი ღამაზად აჯდა ტანზე და მხრებზე. რუხი ხაზებით განყოფილი ასეთივე ფერის წვრილი ჰალსტუხი ეკეთა. „**დოღრე და გაბანას**“ სურნელებას აფრქევდა. მაღალ ფეხებზე, რომლებიც წვეტიანი მუხლებით მთავრდებოდა, შავი ტყავის თხელი ჩანთა ედო, როგორცაც საქმოსნები ატარებენ ხოლმე. ფეხებზე მოდური რუხი ფერის „**ნაიკები ეცვა**“. თმებიც მოდაზე ჰქონდა შეკრეჭილი. შავი შუშების მიღმა თვალეზი არ უჩანდა. გაუგებარი იყო, ბიჭი უყურებდა მას თუ ეძინა?! „**ჩემთვის სულ ერთია, მიყურებ თუ გძინავს. შენთან ცხოვრებას მაინც არ ვაპირებ!**“ შენც ყველა კაცით ეგოსტი ხარ და საკუთარი თავი ისე გიყვარს, რომ ვერავის ვერ ამჩნევ... კოჭებში გეტყობა, რაც ხარ! დარწმუნებული ვარ, რომ შენს ქალებზე ძმაკაცებში ჭორაობ და ტრამპხით კვდები. ისე ამაყად ზიხარ, გეგონება ბრედ პიტი იყო...“ – თვალეზით მკაცრად გაზომდა. „**საინტერესოა, ახლა ვის აბამ და უკოცნი ხელებს ბადდ?**“ – მზერით ხვრეტდა „**ბრედ პიტს**“. „**ეჰ, ბადდი, ბადდი... ფაშასავით ცხოვრობდი. საკურასავით ყვაოდი ჩემთან. ვერ შეიფერე ძვირფასო. მეტი რა გინდოდა?! პატარა ბავშვივით გივლიდი – გაჭმევდი, გასმევდი, გირეცხვდი და გუთოვნიდი... სულ უკმაყოფილო შეიძლება ადამიანი იყოს?...**“ „**სწორედ, რომ საკურასავით ყოფნა მომწყინდა**“. – ასეთ პასუხს ნამდვილად არ მოელოდა... „**რა სურდა აბა თქვენს აღმატებულებას?**“ „**როგორ თუ რა?! მე მართლაც ბალახი ან ხე ხომ არ ვიყავი? მთელი დღე გელოდებოდი... შენ კი... სამსახურის შემდეგ, იმ წამსვე ტელეფონს ეცემოდი, საათობით ღაყობდით რალაც სისულელეებზე. მერე ან ნიგნში იყავი ჩავლული, ან კიდევ ვილაციის ტექსტს უკირკიტებდი...**“ – ეს უკვე ნამდვილი სითავებედ იყო ბადდისგან. გაცხარდა. „**თუ არც ხე და არც ყვავილი ხარ, მთელი დღე გასათხოვარი ქალიშვილივით სახლში რას მეჯექი?! გარჯილიყავი, სამუშაო გემოვნა! რალაცით მაინც დავკავდებოდი. მთელი დღე მუთათქასავით არ ეგდებოდი ტახტზე... მაღლობა უფალს, რომ ბავშვი არ გავაჩინე შენგან. ახლა ორივე ჩემი მოსავლელი იქნებოდით...**“ ბადდი დუმდა. არ მოენონა უპასუხოდ რომ დარჩა. თავი გააქნია. ფიქრი თავიდან მოიშორა. ამასობაში ვაგონის მუცელი ცოტა ჩაჩუტულიყო. ვაგონის სიღრმედან ჩემი სითხით და გაუჩერებელი საუბარი ისმოდა. როგორც იქნა „**ბრედ პიტს**“ მზერა მოწყვიტა.

თვალეობით მიაკვლია იმ ადგილს, საიდანაც ხმა მოდიოდა. შუახნის, საშუალო სიმაღლის, ჩაფხვენილი კაცი მთელი ტანით მიყრდნობოდა ვაგონის კარს, სადაც ეწერა, საშპოია, ნუ მიყრდნობითო და მობილურით ელაპარაკებოდა ვიღაცას. კაცს უბრალოდ ეცვა. ქცევაზე ეტყობოდა, ქალს აბამდა. ასეთი სახით ცოლს რომ არ ელაპარაკებოდა, ამას წყალი არ გაუვიდოდა! ლამობდა უხილავ ქალთან სასიყვარულო ძაფების გაბმას. ცაც რომ ჩამონგრეოდა თავზე, ვერაფერს შეიტყობდა, ისე იყო გართული საუბრით. ამის შემხედვარეს მოგონებებმა ისევე შემოუტიეს... „ღმერთო ჩემო, როგორ ცდილობდი განჯუ თავიდან ჩემს შებმას.. დღეში ასჯერ მირეკავდი, მოსვენებას არ მაძლევდი... თავი გაიკეთე პირდაპირ. შენი გაინაღდე, თუ არა, თითქოს შეგცვალებსო, მატარებელი და ძალას მართმევდი. სულ შენს დამშვიდებაში ვიყავი, სულ რაღაცის ახსნაში და თავის მართლებაში. რა გქონდა ნეტა ჩემი დასამშვიდებელი?!.. კარგა ხანი კი მბარუებდი... გამუდმებით დეპრესიაში იყავი. რისგან გქონდა დეპრესიები ნეტა?! თავზე გეცეზობდი და გელოლიავებოდი. გამშვიდებდი, განყარებდი, გეფერებოდი. ეეეჰ... ჯერ სადა ხარ ძვირფასო, დაგიპყრობს და სულ მალე დაგიქნებს ხელს!“ – მიმართა კაცის უხილავ საყვარელს.

„მარტო ცისფერი თვალეები და მოკლედ შეკრეჭილი თმა რომ შველოდეს კაცს ჩემო განჯუ, კარგი დაგემართოს. მამაკაცის დეპრესიები ძნელი საყურებელია... ქალის დეპრესია ხომ არ უქნია ღმერთს და ახლა კაცის რა ასატანია, ხომ წარმოგიდგენია? შენი ისტერიკები აღარ გათავდა.. სად მქონდა შენი დეპრესიების თავი...“ „უბრალოდ არ გიყვარდი. თორემ დეპრესიები არაფერ შუაშია...“ „არ მიყვარდი?!.. რომ არ მყვარებოდი, რა მრჯიდა ნეტა?!.. იცი, რისგან იღლებოდი, უსაქმურობისაგან, ღრჯო ხასიათისგან, ეჭვისგან და საკუთარი დეპრესიებისგან. ცოლად რომ გამოგყოლოდი, რას მიზამდი, წარმოგიდგენია! კიდევ კარგი, დროზე დაგმორდი. დამიჯერე, შენთვის ასე ჯობს! იპოვი ვინმეს, რომელიც ჩემზე მეტად დაგამშვიდებს გადაცევა და მაგ დადაპარსულ ქერა თმაზე ხელს გადაგისვამს“. – შვებით ამოისუნთქა. მეტროს მატარებელი გაჩერდა, ნაწილი მეზავრებისა ჩავიდა, ხოლო ვაგონში შემოსულებს „ბიგ-მაკის“ მძაფრი სუნი შემოჰყვავთ. თავი მიაბრუნა, საიდანაც სუნი მოდიოდა. ცოტა მოშორებით შუახნის კაცი მეტროს კართან იდგა, ფეხებთან დიდი ზურგჩანთა ედო და ფილოსოფიურად მიირთმევდა „ბიგ-მაკს“. „ღმერთო ჩემო, როგორ შეუძლიათ ნეტა ასეთი ზუნზლიანი ხელეებით

საზოგადოებრივ ადგილებში ჭამა... პირდაპირ ზედგამოჭრილი დენისია. რამდენს ჭამდიო... მე კიდევ ჩიტყვით ვჭამ და მაინც ესუქდება“. თავი სწრაფად მიაბრუნა ფანჯრისაკენ, რომ აღარ დაენახა „ბიგ-მაკიანი“, მაგრამ სუნი გულისამრეგად უდიტინებდა და ნესტოებში.

„შეიძლება კაცი მუდამ მშვიერი იყოს?!.. რატომაა სტომატი კაცისთვის ყველაზე მთავარი?!.. ჩემ მტერს მშვიერი კაცი!.. კვლავ გახედა კაცს, რომელიც გართული იყო ჭამაში. ჭამას მორჩა, თითები აილოკა და შარვალზე აისვ-დაისვა, კარის სიმავეს მსუყე მზერა მიაპყრო და გაშტერდა. ცოტა ხანში მსუყედ ამოაბოყინა. ამის შემხედვარეს კინალამ გული აერია. „რა მხარეს უნდა ეძიო ნამდვილი კაცი? ყველანი დინოზავრებით ამოწყდნენ...“ „კიდევ კარგი, არცერთი ჩვენგანი მომაბეზრებლად არ ტრიალებს შენ ცხვირნინ და შენს სარკესავით პარკეტს არ აჭუჭყიანებს“. – ბორბლების ხმაურთან ერთად ნანასავით ჩაესმა გვერდიდან... ხმა არ გაუცია, უბრალოდ ისე ამოიხზრა, გვეგონება ყველა მამაკაცი ერთად ამ ოხვრას ამოაყოლო.

ყოველ გაჩერებაზე დიქტორის ხავერდოვანი ხმა მეზავრებს ახსენებდა, ყურადღებით ყოფილიყვნენ თავიანთი ნივთების მიმართ და პატარებისთვის, მოხუცებისთვის და ინვალიდებისთვის ადგილი დაეთმო. დიქტორის მცდელობის მიუხედავად, მაინც არავინ ფიქრობდა მოპოვებული ადგილის დათმობას! მოკლედ, ვაგონი „მძინარე მზეთუნახავებით“ იყო გადავსებული.

უცებ მოეჩვენა, რომ ჩასვლის დროა. წამოხტა თუ არა, ხალხის ტალღამ ვაგონიდან სადგურზე გადმოაფურთხა და კარი ცხვირნინ ხმაურით დაიკეტა. აღმოჩნდა, რომ სხვა გაჩერებაზე ჩამოვიდა! კედლის საათი 20:30-ს უჩვენებდა. ამ დროს მატარებლები იშვიათად ჩნდებოდნენ ხოლმე. სკამებიც არ იყო. ფეხზე ლოდინი დაეზარა. ნერვულობასაც აზრი არ ქონდა. ამიტომ, სახლამდე ტაქსით წასვლა გადაწყვიტა.

ზაფხულობით გვიან ბნელდებოდა. სანამ ტაქსს ელოდა, ჩვეული გულისყურით იქაურობას მოავლო თვალი... ადგილმდებარეობის შესწავლასა და ხალხის თვალყურებს მიჰყო ხელი... უეცრად მისი მზერა ანკესივით გამოედო მაღალ, ქერა, ცისფერ-თვალეობა, ასე 40-ოდე წლის ძვირფასად ჩაცმულ კაცს, რომელიც სრულიად არ ეხამებოდა აქაურ პეიზაჟს. კაცს რაღაც ჰქონდა მიმზიდველი, მაგრამ ამავე დროს რაღაც უსიამოც იყო მის სახეში. საოცრად ნაცნობს ჰგავდა, მაგრამ ვერ გაიხსენა სად ყავდა ნანახი. ცოტა ხანში კაცმა ტუჩები ამოძრავა, თითქოს მღერისო და ბურტყუნი დაიწყო... შემდეგ კი ადგილს მოწყდა... სახლში სწრაფად მოხვედრის სურვილი და დალილობა სადაც გაქრა. ფეხები, რომლებიც რამდენიმე წუთის წინ უბეზოდნენ, თავისით აეკიდნენ კაცს...

ფეხდაფეხ მისდევდა და ცდილობდა თვალსანიერში ჰყოლოდა. როცა დარწმუნდა, ყველაფერი ამ მხრივ რიგზე იყო, უფრო დეტალურად დაიწყო კაცის შესწავლა – კაცი ისე მიდიოდა, გვეგონება ცეკვავსო, ნამდვილი ავაზასავით მოძრაობდა, თეთრ ზანგს ჰგავდა. ეს ყველაფერი რაღაც უცნაურ შეგრძნებას იწვევდა... რაღაც ტკივილამდე ნაცნობი იყო კაცში. წვალობდა, მაგრამ ვერა და ვერ იხსენებდა. ასე ტვინის ჭყლეტას არანაირი აზრი არ ქონდა.. ამიტომ კაცის შესწავლა განაგრძო.

კაცს ტყავის ქურთუკი ბოლომდე ჰქონდა შეკრული. მარჯვენა ხელი ისე მიედო მკერდზე, თითქოს ქურთუკში რაღაც ძვირფასს მალავსო. ღია ფერის სვიტერის ყელი ქურთუკის საყელოდან მოუჩანდა. ლურჯი ჯინსები ლაზათიანად აჯდა გრძელ, თხელსა და ლამაზ ფეხებზე, რომლებიც ახალთახალი მოდური ფესსაცმელებით მთავრდებოდა. მხარზე საკმაოდ ძვირადღირებული ტყავის ზურგჩანთა ჰქონდა მოვლებული. მოკლედ, მოდაზე ეცვა! ამ ყველაფერმა უფრო გაუმძაფრა რაღაც ძალზედ შორეულისა და ნაცნობის შეგრძნება... კაცის ხელებისთვის უნდოდა შეეხედა, მაგრამ ვერ მოახერხა.

კიდევ კარგი, დღეს ფეხზე კედები ეცვა და ამიტომ მსუბუქად და ფეხაკრეფით მიყვებოდა კაცს. ახლო მანძილი ურღვევდა იდუმალი თვალთვალის განცდას, ამიტომ მოპირდაპირე ტროტუარზე გადავიდა. ასე ბევრად უკეთესი გახდა თვალთვალი! კაცი უფრო და უფრო უმატებდა ნაბიჯს... მკერდი და თავი ისე ჰქონდა წინ გაადებული, გეგონებდა სახეულის ეს ორი ნაწილი ყველაზე ადრე უნდა მისულიყო დანიშნულ ადგილას.

„სად მიჩქარება ნეტა? – საქმიან შეხვედრაზე, თუ ქალთან? იქნებ ჯაშუშია? ჰოო... ჯაშუში ჰგავს. ხომ შეიძლება ვინმე უთვალთვალედე...“ – ფრთხილად მიიხედ-მოიხედა... რომ ვერაინ შენიშნა, ცოტათი დამშვიდდა. თავში ჭიანჭველებივით ირეოდა ნაკითხული და კინოში ნანახი ყველა დეტექტივი და თრილერი... ბევრს ეცადა, მაგრამ ფიქრებს ვერაფერი მოუხერხა. კაცი ნამდვილად სადღაც ჰყავდა ნანახი... მაგრამ სად?!.. ეს შეგრძნება ტვინსა და გულს უღრღნიდა..

იშვიათი გამვლელი აჩქარებული ნაბიჯით, ეჭვიუტანლად ჩაივლიდა ხოლმე და მოსახვევში, სადარბაზოში ან რომელიმე ეზოს ჭიმქარში უჩინარდებოდა.

ამასობაში შებინდა.

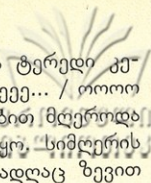
ძალა მოიკრიბა. გონება ზედმეტი ფიქრისგან გაითავისუფლა და იმ შემთხვევისათვის, თუკი კაცი მართლა ჯაშუში აღმოჩნდებოდა, გეგმის დასახვას შეუდგა. მობილური ტელეფონი ყოველი შემთხვევისთვის ჩანთიდან ქურთუკის ჯიბეში გადაიტანა. თავზე კვლავ აირ-დაირია მოგონებები: „უსიამოა, როდესაც ვერც კარგს და ვერც ცუდს იტყვი ადამიანზე. ჩემო ტაბო, რომ მომკლა, შენზე ვერაფერს ვიტყვი. მაგრამ ერთი კია, ნარცისივით შეყვარებული ხარ საკუთარ თავზე. ღმერთო ჩემო, როგორ უვლიდი მაგ თხასავით წვერ-ულვაშს. ამდენი საკუთარი თავისთვის რომ მომეველო და მიმეხედა, ჩემს ბედს ძალი არ დაჰყევდა. საცოდარი სარკე, შენი შემხედვარე... სიმართლეს ვეტყვი და ასეთი არფერი მინახავს... რამდენს ეწოდებოდა ამ ბალახს. სულ მთლად გამომტყრდი... შენი გარეწარია სახე ხომ მაინც გამოაჩინე იმ დღეს. ისე ამარიდე თვალი, გეგონება კისერზე გეკიდებოდი. „გამარჯობას“ რაღა ედგა წინ? ალბათ ახალი ნაშეკოსი შეგეშინდა. ვის დარჩენიხარ ერთი ნეტა ვიცოდდე? გეგონება, კაზანოვა მყავდე. ხომ არსებობენ ბუნებაში ნორმალური კაცები და მე სულ კრეტინები რატომ მხედება?!.. სავა 40 წლის გავხდები და ჭკუა მაინც ვერ ვისწავლე... ეს როგორია ნეტა?!“ – მოკლე მზერა ესროლა კაცს, რომელიც ისეთი სისწრაფით მიდიოდა უკვე, თითქოს მიფრინავსო... „ჩემ შიზოფრენიკს ჰგავს. რა თავში

ვიხლი ნეტა ფარულ აგენტებსა და 007-ებს?!.. ისეთი ბედი მაქვს, ამის გულისთვის ან სადმე ჩამკლავენ ან ციხეს მახეხინებენ... რა მრჯიდა ნეტა, რომ გამოვყვი? ვინ მესხენებოდა? ახია ჩემზე, თუკი რამე სისულელეში ამოვყოფ თავს. არა, არა... ექსპერიმენტებს უნდა შევეშვა!“ „ხო იცი, ნათქვამია, ადამიანი თავის თვალში დირესაც ვერ ხედავს და სხვისაში ბუნესაც ამჩნევსო, ჰოოდა, ხომ იცოდა რომ ბალახსაც ვენეოდი და დეპრესიებიც მტანჯავდა? ვინ გეხეხებოდა ნეტა იმ ღამეს ჩემთან რომ დარჩი და აღარ წახვედი?“ – კვლავ ჩაესმა გვერდიდან..

გონს მაშინ მოეგო, როდესაც ქურა მოსაწყენი იქვინა. „აგენტი – 007“ არსად ჩანდა. ადგილს მოწყდა... ქოშინებდა. აგურით ნაშენებ ძველ სახლთან გაუხვია და ერთ ადგილას გახვედა... ახალგაზრდა კაცი ნელში კითხვის ნიშანივით მოხრილი სანაგვეში იქექებოდა... ქალაქის აღმოსავლეთ რაიონებში ჯერ კიდევ იდგა, ძველი, დიდი რკინის ნაგვის ყუთები. ამ ქურაზე კი სულ ოთხი სანაგვე ყუთი იდგა. კაცი ნერვიულად იქექებოდა და ყურადღებით ათვლიერებდა იქაურობას.

კაცის ყურადღება რომ არ მიეპყრო, ბაღში შევიდა. „Blow-up“-ის გმირივით რაღაც უცნაურისა და მოულოდნელის მოლოდინში ბუჩქებს უკან გაიყურსა. გულს ბაგა-ბუგი გაჰქონდა... ბუჩქები ოდნავ გადაწია და ინანა, რომ ფოტოაპარატი არ ჰქონდა თან.

დიდხანს დგომისაგან ფეხები სულ დაუბუჟდა. ზურგი აენვა დაღლილობისგან, მაგრამ ცნობისმოყვარეობა თავისას შერებოდა. როგორც ჩანს, კაცმა ის ვერ იპოვა, რასაც ეძებდა და ახლა მეორე სანაგვეში გადაინაცვლა. „ისე, თუ მართლა ჯაშუშია, კი უნდა იცოდეს ამანათი სად დევს! იქნებ მოატყუილეს? ისე რა აუცილებელია მაინცდამაინც ჯაშუში იყოს?!.. იქნებ მილიონერია, მოწყინდა და უბრალოდ ერთობა? სისულელეა... რა მნიშვნელობა აქვს ვინ არის, ხომ არ შეიძლება, რომ ადამიანი უმიზნოდ იქექებოდეს ნაგვეში? იქნებ გაგიჟდა? აბა, ჭკუაზე მყოფი და შეძლებული ტიპი სანაგვეში ექქვას რატომ დაინყებს?!.. იქნებ ვინმეს თვალის ასახვევად იქექება?“ – აზრები მწკრივდებოდნენ, მერე კი ერთმანეთში ირეოდნენ... სულ დაიბნა... ველარაფერს ხვდებოდა... თავში აზრები აერ-დაერია და ლოგოკა მთლად დაერღვა... „რა აუცილებელია მხოლოდ მაშინ ჩაიცვა ლამაზად, როდესაც შეხვედრაზე, კინოში, თეატრში ან სადმე საღამოზე მიდიხარ?“ – ფიქრი თავისთავად გაგრძელდა. „ვითომ რატომ არ შეიძლება

ლამაზად ჩაცმული და გამორჩეული ნაგავს მიადგე საქექად?..“ – საბოლოოდ საკუთარ ეჭვებში გაიხლართა. „არა, არა... აქ რაღაც ისე არ არის! ხომ შეიძლება თავგადასავალს ეძებდე, ან იქნებ ეს ყველაფერი მისთვის სულაც ჰობი იყოს?... ხშირად მდიდრები დიდ უნივერ-მალეებში გართობის მიზნით ქურდობენ ხოლმე. ხომ შეიძლება, რომ უნივერმალეებში ქურდობა მოხერხდა და ახლა ასე სანაგვე ყუთებში ქვევით იქცევს თავს? იქნებ სულაც „არასაქირო ნივთების“ მალაზიის გახსნას აპირებს?!.. ძალიან კარგი აზრია ღმერთმანი, „არასაქირო ნივთების“ მალაზია! ხალხი გიჟივით მიანყდება არა-საქირო ნივთებს და დარწმუნებული ვარ სულ ცოტა ხანში მშვენიერი ბიზნესი ექნება 007-ს!“ – რაც უფრო დიდხანს აკვირდებოდა კაცს, მით უფრო ეცნობოდა მისი გარეგნობა. თითქოს სადღაც ენახა ეს სახე, ეს აღნაგობა. ეს შეგრძნება აღეულებოდა და რატომღაც სულს უფორი-აქებდა...

...უეცრად, თითქოს ვიღაცამ ჩასჩურჩულაო, მესხიერებამ ერთი წლის წინანდელი ამბავი ამოუტივტივა...

ყოველ დღით, მეტროს ვაგონში, კარებთან ახლოს, მოდურად ჩაცმული ორმოცს მიღწეული აფრიკელი იდგა, ძვირფასი ტყავის პორტფე-ლით ხელში და აფრიკულ სიმღერას მღეროდა. თავაზიანად უღიმოდა ყველას, თან დიდი მონივნით აცოლებდა ვაგონიდან მგზავრებს და მოწინებთ ეპატიუბოდა ვაგონში. მგზავრები რატომღაც უხერხულობისაგან იშმუშებოდნენ და თვალს არიდებდნენ. ალბათ ფიქრობდნენ, წესით და რიგით კაცმა ან სახლში უნდა იმღეროს, თავისთვის, ან მეგობრების წრეში, ან წვეულებაზე, ან თუ მომღერალია – სცენაზეო. ისე მეტროს ვაგონშიც რა თქმა უნდა სიმღერა მოსულა – ფულზე... მაგრამ უფულოდ?!.. გამო-დის, თუ ძვირფასად ჩაცმული კაცი ყოველგვარი მიზეზის გარეშე მეტროს ვაგონში მღერის, თან თავაზიანად ეგებება მგზავრებს და აც-ილებს, უბრალოდ რომ თქვათ, უსტვენს და ეგ არის! მაინცდამაინც უნდა უსტვენდეს?! რატომ არ შეიძლება ადამიანმა იმღეროს, სადაც უნდა და როცა უნდა? ექვ... მღეროდა ასე ნახევარი წელი კარგად ჩაცმული აფრიკელი თავის აფრი-კულ გაუგებარ სიმღერას... ყოველდღე ერთსა და იმავე სიმღერას მღეროდა. თუმცა აფრი-კულის ბაიბურში არ იყო, ამ სიმღერის რაღაც ნაწყვეტი ჩაუჯდა თავში: „იეეეე დინიეეე... / იეეეე დინიეეე... /ოოო ტიე დინიე /ოოო ტიე დინიეეეეე // იე მოღვააა... /იე მოღვააა...//ოოო ტიე მოღვააა /ოოო ტიე მოღვააა /ოოო

ტიე მოღვააა... // ლესედიზე კეტიე დინიე /ლა ტერედი კე-ტიე დინიე.../ /ოოოო კეტიენე.../ /ოოო ტიე დინიეეეეე... /ოოოო ტიე დინიე.../ /ოოოო ტიე ტინიე...//“ თავდავინყებით მღეროდა აფრიკელი... რაღაც არააქვეყნიური სიმღერა ვერ, სიმღერის დასასრულისკენ უცებ წელში იმართებოდა და სადღაც ზევით აღაპყრობდა ხოლმე თვალებს, თითქოს ვიღაცას უხმობსო... რაღაც უცნაურ გრძობას ბადებდა. მღეროდა და ერთ მშვენიერ დღეს, თითქოს არც კი ყოფილაო, გაქრა...

„რაღაც მიზეზი მაინც უნდა იყოს, თუკი კარგად ჩაცმული ახალგაზრდა კაცი სანაგვეში იქექება! მიზეზს რა თავში ვიხ-ლი?... ვინ იცის, იქნებ მანიაკია და უკვე რამდენიმე ადამიანი ჰყავს მოკლული... იქნებ შემნიშნა კიდეც და ისე იქცევა, ვი-თომ ვერ მხედავს და მიტყუებს... იქნება ყველაფერი დაკარგა – ქონება, სამსახური, ოჯახი. ნეტა რას ვიზამდი, ყველაფერი რომ დამეკარგა?“ – ფიქრმა დაღალა. თავი გააქანია, თითქოს ყველა შეკითხვის ერთად მოშორება სურდა.

რას ეძებდა ნეტა ახალგაზრდა კაცი ასეთი მონდომებით – ფულს, ბრილიანტებს, მოკლულის გვამს? იქნება ოსტატი იყო და გამქრალ ნაწერებს ეძებდა? იქნებ სულაც არ ეძებდა არაფერს? ან რაღაც მოჩვენებითსა და არარეალურს დაეძებდა... მოკლულთა სულებს ხომ არა? იქნებ, იქნებ... ხოლო... ყველაფერი იყო შესაძლო, მაგრამ უკაცრიელი და ბნელი ქუჩა თავისი ოთხი რკინის სანაგვის ყუთით ღუმდა.

ამ ფიქრებში და საკუთარ თავთან ჭიდილში ჩამობნეულა და ქუჩა ყვითელმა რბილმა ლამპიონებმა გაანათა. ცარიელი ქუჩა ნაგვის ყუთში შემძვრალი კაცით თრილურს მოგაგონებდათ. როდესაც იმას ვერ პოულობდა, რასაც ეძებდა, უსუსურად შლი-და გრძელ, ფრთებივით ხელებს. რამდენჯერმე მოეჩვენა, თუ კიდეც გაშლიდა კაცი ხელებს, უეჭველად გაფრინდებოდა...

მეოთხე ნაგვის ყუთთან კაცი გაცილებით დიდხანს შეყო-ვნდა... ეტყობოდა, ეს ყუთი მისთვის ბოლო იმედია იყო, ბოლო ნავსაყუდელი, ბოლო საიმედო კუნძული. მაგრამ აქაც რომ დამარცხება იგემა, ისეთი უცნაური ხმა ამოუშვა ყელი-დან, რომელიც ერთდროულად კვენსაც იყო და ყმულიც. კაცმა ხელეები ფრთებივით აიქნია განწირულად და სახით ბურქებისაკენ მობრუნდა. ვერავის ხედავდა. არც კი ეჭვობდა, ბურქებს მიღმა თუ ვინმე იდგა.

მოულოდნელად თვალწინ მომღერალი აფრიკელის სახე ნა-მოტივტივდა. კაცსა და აფრიკელ მომღერალს შორის მსგავსებამ შეხარა. სამყარო შეზანზარდა. მუხლები მოეკვეთა და შეძრწუნ-ებულმა ბურქებში ჩაიძუხლა. ამ აღმოჩენით გაოგნებულს, კარგა ხანს საკუთარი გულისცემა ესმოდა მხოლოდ. გონს რომ მოეგო, ბურქებიდან წამოიწია. ასეთ სურათს კი ნამდვილად აღარ ელო-და. კაცი ისევე ისე იდგა, ოღონდ ახლა ფრთებჩამოყრილი და ქუჩის, სახლებისა და ბაღების მიღმა იყოფებოდა... ყვითელი ნა-თურების ქვეშ უცხოპლანეტელს გავდა. მის თვალებში და პოზა-ში ერთდროულად განწირულობა და შეგუება იკითხებოდა. ცოტა ხანში, გეგონება გამოცდა ვერ ჩააბარაო, თავი დაჰკიდა. ღამის სიჩუმეში ისმოდა მისი მძიმე და დაღლილი სუნთქვა. თითქოს

ღამეს სამართებელი გადაუსვებს, ერთი ხელის მოქნევით კაცმა ტყავის ქურთუკი ჩაიხსნა და კოკისპირულმა წვიმამაც დასცხო... სეიტერზე დიდი, ლათინური ასოებით ეწერა – Amadi.

ციტიანივით აკანკალდა... სიტყვის მნიშვნელობა არ იცოდა, მაგრამ შუბლი ოფლის ცივი წვეთებით დაეფარა და გაურკვეველმა შიშმა შეიპყრო... ტურები თავად ჩურჩულებდნენ – Amadi, Amadi...

.....
გონს რომ მოეგო, კაცი უკვე გამქრალიყო.

ბურქებს მექანიკურად გამოეყო... ეშინოდა, მაგრამ თავს სძლია და ასე სველმა ქურები მოირბინა, ყველა სადარბაზოში შეიხედა, სანაგვე ყუთებიც კი დაათვალიერა, მაგრამ კაცი თითქოს აორთქლდა, გეგონებოდათ არც კი ყოფილიყო... გამომიგნული და დაცარიელებული ქურა ჩაყვითლებული თვალე-ბით შეპყურებდა.....

ემოციებისგან დაცლილი, სველი, დაღლილი და ჩაცმული სანერ მაგიდას მიუჯდა. ცოტა ხანს იყო ასე თვალდახუჭული. არაფერზე ფიქრობდა. მთელი სხეულით ცაცხახებდა... შემდეგ ნელ-ნელა გაახილა თვალი... აბაზანა არც კი გახსენებია. კომპიუტერი ჩართო... თითქოს ეტიუდს უკრავსო, ისე ათამამდნენ თითები კლავიშებზე...

.....

ვერსია 3. სახელი: Amadi – აფრიკული სახელია და ნიშნავს „მკვდრადშობილს“.

ისტორია: ლეგენდა მკვდრადშობილ ბიჭუნა Amadi-ზე მოგვითხრობს, რომ იგი მკვდარი დაიბადა. დაბადებამდე დედა შეს-თხოვდა ღამის მეფეს – მთვარეს, შვილის უვნებლად გაჩენას: „აჰა, ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ აჰა ნაილე ჩემი სახე, გაუხარელი სახე ჩემი./ მე კი მომეცი შენი./ მას შემდეგ, როცა მენ თავს უკვდები./ კვლავ გვევლინები, კვლავ გვიბრუნდები./ აჰა ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ აჰა ნაილე ჩემი სახე, გაუხარელი სახე ჩემი./ აჰა ნაილე ჩემი სახე, მე კი მომეცი შენი./ რომ დაგემსგავსო, რომ დაგემსგავსო, ბედნიერება რომ დამებედოს.“ ბავშვი მკვდარი დაიბადა... მისი გული არ ცემდა, მაგრამ სიცოცხლის სურვილი იმხელა ჰქონდა, რომ თვალები გაახილა... მშობლები მეცხრე ცას ეწინენ, რომ შვილი „ცოცხალი“ ყავდათ. ბავშვს Amadi დაარქვეს.

სოფელში, სადაც Amadi იზრდებოდა, ძალიან ბევრი ადამიანი ხდებოდა ავად და კვდებოდა. ცხადი იყო, რომ ღმერთები წინააღმდეგი იყვნენ იმისა, რომ მათი სურვილის მიუხედავად, Amadi მაინც ცოცხალი დარჩა და ამის გამო მთელ ტომს სჯიდნენ... მაშინ შამანებმა უხუცესებთან ერთად სულებს უხმეს. სულებმა მათ აუწყეს, რომ Amadi არ უნდა დაბადებულიყო, რადგან თუკი ის გაიზრდებოდა, მთელ სამყაროს განადგურება ემუქრებოდა. უხუცესებმა ერთხმად გადაწყვიტეს, რომ Amadi მოეკლათ! მაგრამ, როგორ მოკლავდნენ, თუკი იგი უკვე მკვდარი იყო? მაშინ Amadi-ს დაწვა გადაწყვიტეს. აუცილებელი იყო მათ ამადის დაწვის რიტუალი ჩაეტარებინათ, რათა მისგან აღარაფერი დარ-

ჩენილიყო და არც არაფერს მოეგონებინა მისი სახე... Amadi-ს რომ წინააღმდეგობა არ გაენია, ამიტომ მას სპეციალური შხამში ამოვლბუ-ლი დანით გაუმირეს გული. Amadi-ს გემი დანვეს... მაგრამ დანა, რომელზეც Amadi-ს სისხ-ლი იყო – არ გაანადგურეს. ამიტომ უხუცესს, დანის პატრონს, ყოველ ღამით Amadi-ს სული ეცხადებოდა ხოლმე, რომელიც მას ძლიერებას, ძალაუფლებასა და უკვდავებას ჰპირდებოდა. ერთხელაც უხუცესი სასიკვდილოდ გახდა ავად და იგი Amadi-ს პირობებს დათანხმდა... უხუ-ცესს იმე – „სიკვდილის ღმერთი“ ერქვა (იგი ჯადოქარი ვუდუ იყო). იმე არ მოკვდა, მიუხე-დავად იმისა, რომ მისი გული გაჩერდა... ახლა იგი იყო ის, ვინც სიკვდილი მოატყუა... უკვდავი რომ ყოფილიყო, ამიტომ იმუს მკვდარი სულე-ბით უნდა გამოეკვება Amadi. კვლავ დაავად-მყოფდა იმუს ტომი. დროთა განმავლობაში კი ტომი ამონყდა და ამ ამბის გარშემო მხოლოდ ჭორებილა შემორჩა. საუკუნეთა განმავლობაში იმუს გონი სიბოროტისგან სულ დაუზნელდა. მას ყველგან წყევლა, სიბნელე და სიბოროტე თან სდევდა და ეს მას უკვე სიამოვნებას გვრიდა. ომების დროს მკვდარი სულების შოვნა ადვილი იყო, მაგრამ ომები აიკრძალა და ახლა იმე და Amadi გაეშურნენ იმ ერთადერთ მხარეს, სადაც დიდი სიკვდილიანობა იყო და შესაბამისად ბევ-რი სულიც...

„დრო არ იცდის და არც სესხად გაიცემა...“
Amadi

.....

ეპილოგი

ამჯერად, როგორც იქნა, ვაგონის ფანჯარ-ასთან მოიპოვა ადგილი. მეზავრები მონყენილი სახლებით ისხდნენ. ალბათ ერთი სული ჰქონდა თითოეულ მათგანს სახლამდე მიეღწია. დი-ლაადრიან, მეტროს ვაგონში, კარებთან ახლოს, კარგად ჩაცმული ორმოცს მიღწეული აფრიკელი იდგა, ძვირფასი ტყავის პორტფელით ხელში და მღეროდა: „იეჰეე დინიეჰე... /იეჰეე დინიეჰეი... /ოოო ტიე დინიე / ოოო ტიე დინიეჰეჰე // იე მოლვააა... /იე მოლვააა...//ოოო ტიე მოლვააა /ოოო ტიე მოლვააა... // ლესედიზე კეტიე დინიე /ლა ტერედი კეტიე დი-ნიე.../ /ოოოო კეტიე.../ ოოო ტიე დინიეჰეჰე... / ოოოო ტიე დინიე.../ ოოოო ტიე ტინიე...//“

გუდაური 22.09.2014 6.

ბოსანოვა

ბრაზილიელი მომღერლის, ელის რეჟინას ხსოვნას

არქივისკოპოსს ლუჩინო ერქვა. სხვა სახელიც რომ რქმეოდა, ეს მაინც არაფერს შეცვლიდა..

შორიდან ისმოდა ბრაზილიური ბოსანოვა. ქალაქი თეთრი იყო, მზე ყვითელი. ცა უძირო. ზღვა ლურჯი. ქვიშა ცხელი. კოკისპირულად წვიმდა. ჰორიზონტი არ ჩანდა.

ელისა მარტო იყო. ცივი Coca-Cola მოსვა ბოთლიდან, სავარძელში მოკალათდა და ინტეგრალეზზე დაიწყო ფიქრი... ასე ერჩივნა. ინტეგრალეზში გრძნობდა თავს კარგად, მაგრამ ახლა არაფერი გამოდიოდა. მოუსვენრად იყო. იცოდა, ბერებმა მოატყუეს ბიჭი. როდესაც ბიჭზე ფიქრობდა, უფრო ღელდებოდა.

ჰორიზონტი არ ჩანდა..

ბიჭი უდაბნოში დამსხვრეულ ვერტმფრენთან იჯდა. კოკისპირულად წვიმდა...

ის კი ელისაზე ფიქრობდა..

ელისამ ბიჭის სახელი არ იცოდა. არც ბიჭმა იცოდა ელისას სახელი. მაგრამ მთავარი ის იყო, რომ თვალეები შეხვდნენ ერთმანეთს, როცა ბიჭი ბოთლიდან ცივი Coca-Cola-ს სვამდა ყლუპებით. ელისამაც სწორედ იმ დროს მიიტანა ცივი ჩოცა-ჩოლა ტუჩებთან. ორივეს რაც დაემართა, წყალში გადახტომას გავდა მაღალი კლდიდან. ქალაქში კლდე არ იყო, ამიტომ ეს გადახტომას გავდა მესამე სართულიდან. არც ასსართულიანი სახლი იყო ქალაქში, მაგრამ მაინც მესამე სართულიდან გადახტომას გავდა ის, რაც იმ დროს ორივემ იგრძნო, როდესაც ქალაქი თეთრი იყო, მზე ყვითელი, ცა უძირო, ზღვა ლურჯი, ქვიშა ცხელი. ჯერ კიდევ კოკისპირულად არ წვიმდა და არც ჰორიზონტი ჩანდა... ზუსტად მაგ დროს ბიჭის და ელისას თვალეები ერთმანეთს შეხვდნენ. ელისამ Coca-Cola სულმოუთქმელად დაცალა. მერე სუნთქვა შეეკრა. ეგონა სუნთქვა Coca-Cola-სგან შემეკრაო, მაგრამ მაშინ მიხვდა ყველაფერს, როდესაც ბიჭმა ვერტმფრენი დაქოქა, ჰაერში ისარივით აიჭრა, ქალაქს 3 წრე დაარტყა და თვალს მიეფარა. ამის გახსენებაზე ელისას პირი გაუშრა და ბოთლიდან კვლავ ცივი Coca-Cola მოსვა. ბიჭის სახელი ელისამ არ იცოდა. არც ბიჭმა იცოდა ელისას სახელი, მაგრამ აბა რა მნიშვნელობა ჰქონდა ამას ელისასთვის? არც ბიჭისთვის ჰქონდა ამას მნიშვნელობა.

ელისას გაახსენდა, ბერებმა რომ მოატყუეს ბიჭი და უფრო აღელდა...

თვალდახუჭულმა ინტეგრალეზზე განაგრძო ფიქრი...

ინტეგრალეზის მოულოდნელ მოსახვევებში ბიჭი ელოდა. ელისა და ბიჭი ცდილობდნენ შეხებოდნენ ერთმანეთს, მაგრამ ბიჭი უეცრად ქრებოდა და ყველაფერი თავიდან იწყებოდა...

წვიმამ გამეტებით დასცხო...

ხშირი წვეთები სახეზე და ტანზე ეხეთქებოდა...

ბიჭმა სახე და პეშვები ხშირ წვიმას შეუშვირა. ორი დღე უწყლობამ გაათანგა უდაბნოში... წვიმის პირველმა, გრილმა შეხებამ ცივი Coca-Cola მოანდომა და ელისა დაუდგა თვალწინ.

წვიმამ უმატა...

ელისა კი ამ დროს გულის გზით მიაბიჯებდა... ზუსტად იცოდა, ეს გზა ყველაზე სწორი იყო! ამიტომ ამ გზას დაუფიქრებლად დაადგა... თუ დაფიქრდი, შეიძლება სულ სხვა გზას დაადგო, ასე უთხრა ერთხელ ელისას ბებერმა მეტყვევებ. ამიტომაც აღარ დაფიქრდა და გულის გზას დაადგა... მიდიოდა ელისა ამ გზაზე და თითონაც არ იცოდა, რა უხაროდა! აბა როგორ უნდა ცოდნოდა, თუკი ყველაფერი ერთად უხაროდა – ბოსანოვა, გზა, წვიმა და ცივი Coca-Cola?! ყველაფერი ერთად კი ბიჭს აგონებდა და უფრო უხაროდა! უხაროდა ისე, როგორც არასდროს! რა გზები არ ენახა ელისას, მაგრამ ახლა სულ სხვაგვარად უძგერდა გული, ისე არა, როგორც ყოველთვის. აი, სართულებად და ლიფტებად ცემდა ელისას გული. სართულებად და ლიფტებად. ამიტომაც იცოდა ზუსტად – ეს გზა რომ ნამდვილი იყო!

წვიმამ იმატა.....

იმატა წვიმამ.....

იმატა.....

თავგამეტებით დასცხო... და...

...ბერებმა არქივისკოპოსს მოახსენეს, ელისა წვიმაში გაურკვეველი მიმართულებით მიდიოდაო. რა იცოდნენ, რომ ელისა გულის გზით წვიდა... როგორ უნდა ცოდნოდათ ეს, თუკი ელისა ერთადერთი იყო ქალაქში, ვინც გულის გზა ამოიჩინა. ქალაქში ბერებმა აირჩია გულის გზა, მაგრამ ელისას გარდა, არავინ ამ გზით არ წასულა... გულის გზა ამოიჩინა

ჩიო და მერე ამ გზას დაადგე – ორი სხვადა-
სხვა რამეა. სხვა და სხვა. სულ სხვა და სხვა.
გამბედაობა ჭირდება გულს გზას. ისე, ბოსა-
ნოვა, გზა, წვიმა და ცივი Coca-Cola ერთად
თუ გაგებარდა, სხვა რა გზა გაქვს, აუცილე-
ბლად გულის გზას უნდა დაადგე...

ამის თქმა იყო და... ლუჩინო ჩვეუ-
ლებრივზე მეტად გაშავდა. თვალები ჩაუსისხ-
ლიანდა. ხელით ანიშნა ბერებს გასულიყვენ.
ასად მოკეცილმა სიჩუმეში იწყო ყურება.
ღია ფანჯრიდან შემოსული წვიმის შხეფები
ფარდის ნაკეცებში ცრემლებივით მოედინე-
ბოდნენ, შემდეგ ტბასავით გუბდებოდნენ ია-
ტაკზე. არქივისკოპოსი ვერაფერს ამჩნევდა.
ბიჭი დაუდგა თვალწინ. მთელ ტანში ცივმა
ჟრუანტელმა დაუარა. სიბრაზისაგან აცახ-
ცახდა და სიძულვილმა აიტანა.

არქივისკოპოსს ელისა უყვარდა. ახლა
ბრაზობდა ელისაზე. ძალზედ ბრაზობდა. რაც
მეტად ეძალებოდა ფიქრები ბიჭზე, მეტი სი-
ძულვილით ევსებოდა გული... თანაც ბერ-
ებმა მოახსენეს, ელისა და ბიჭი ბოთლიდან
ცივი Coca-Cola-ს სვამდნენო. ბიჭის და ელისას
თვალეები ერთმანეთს შეხვდნენო. დროც არ
დასჭირვებია არქივისკოპოსს, ცივი ჩოცა-
ჩოლა და ბიჭი სამუდამოდ შესძულებოდა!
თბილ ჩოლა-ს ხომ ისედაც ვერ იტანდა! ბერ-
ებს ვერტმფრენის გაფუჭება დაავალა.

კოკისპირულად წვიმდა...

ელისამ იცოდა, ბერებმა მოატყუეს ბიჭი
და ნაბიჯს უმატა... სულმთლად დასველდა.
წვიმის ხშირი ნაკადი ბიჭის ხელებს მიახმავა-
სა და ტანში ჟრუანტელმა დაუარა...

ლუჩინომ არ იცოდა საიდან გაჩნდა ბიჭი?!..
გამოეპარა. არც არავინ იცოდა ქალაქში... ბე-
რების ბრალი იყო ყველაფერი. ბრაზობდა.

წვიმაში მიმავალმა ელისამ იცოდა მხო-
ლოდ, ბიჭი რომ მის ნასაყვანად მოფრინდა.
ამიერიდან ერთად უნდა ეფრინათ, ემღერათ,
ეცეკვათ, ეცინათ და ცივი Coca-Cola ესვათ
ბოთლიდან... ლურჯ ზღვაში ეცურავათ...
კიდევ, თეთრი გემი რომ პორტში ელოდათ,
მოულაპარაკებლად იცოდა ორივემ!

არქივისკოპოსს სიბრაზისაგან ჩაეძინა.
სიზმარში ნახა: ვილაც უსახო დაჰხარხარებდა
თავზე და ვირზე უკუღმა იჯდა...

წვიმამ იმატა.....

იმატა წვიმამ.....

იმატა... თავგამეტებით დასცხო... და...

წვიმდა. ბიჭი დამტვრეული ვერტმფრენის ქვეშ იჯდა და
განუწყვეტილი ელისაზე ფიქრობდა... წვიმის ხშირი ნაკადი
ელისას ხელებს მიახმავდა და ტანში ჟრუანტელმა დაუარა...
ყური მიუგდო... შხეფები ლამაზ ნახაზს ხაზავდნენ ჰაერში,
შემდეგ რიტმულად ეცემოდნენ ქვიშასა და ვერტმფრენის
ტანზე...

.....

ბოსანოვა დაიწყო...

დაიწყო ბოსანოვა...

ბიჭი აყვა..... აყვა... აყვა... აყვაყვაყვა და...

ელისამ წვიმას მიუგდო ყური... შხეფები ლამაზ ნახაზს
ხაზავდნენ ჰაერში, შემდეგ რიტმულად ეცემოდნენ გულის
გზას...

ბოსანოვა დაიწყო...

დაიწყო ბოსანოვა...

ელისა აყვა..... აყვა... აყვა... აყვაყვაყვა და...

ორივე ერთად ცეკვავდა და მღეროდა...

მაპუტუში მოუწდა ორივეს. მერე რა, რომ მაპუტუ არც
ბიჭს და არც ელისას ენახა... შეიძლება გინდოდეს ის, რაც
არ გინახავს და შეიძლება არ გინდოდეს ის, რაც გინახავს,
იცნობ და ძალიან კარგადაც იცი... რა ექნათ ელისას და ბიჭს,
თუ ორივეს, მიუხედავად ყველაფრისა, მაპუტუში მოუწდა?!..
ისე მოუწდათ... ისე... რომ... კინალამ...

წვიმდა. ელისა და ბიჭი ცეკვავდნენ...

სველი პერანგი ელისასავით მიეკრო მხრებზე ბიჭს...

სველი კაბა ტანზე ბიჭივით შემოეხვია ელისას...

ბიჭი და ელისა მღეროდნენ ბოსანოვას....

.....

ბიჭის არაფერი ვიცით, მაგრამ ელისამ წვიმაში სიმღერა
და ცეკვა დაიწყო, მოახსენეს ლუჩინოს ბერებმა. არქი-
ვისკოპოსს არაფერი გაუგია, რადგან ვირზე უკუღმა შემ-
ჯდარი ჯანდაბაში მიდიოდა...

.....

ქალაქი თეთრი იყო, მზე ყვითელი. ცა უძირო. ზღვა ლურ-
ჯი. ქვიშა ცხელი.

წვიმამ იკლო...

შორიდან ისმოდა წვიმისა და ბოსანოვას გადაძახილი...

თეთრი გემი ჰორიზონტს მიეფარა...

ბერლინი-თბილისი, 25.04.93 – 5.03.2014

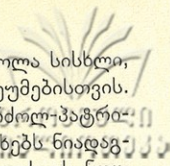
ომარ კავკა

„ძვირფასო მომხმარებლებო, ბანკი იკეტება. გთხოვთ, გაათავისუფლოთ შენობა“. გამოდი ვაგინალური შლაკისგან აქოთეულ, დოლარებით გადაყვლეფილი საჯდომების ზიზილ-პიპილე-ბიდან! „გაეთესლე, ბოზო!“ – ვუყვირივარ ამ დაწესებულების ხშირად სტუმარს, რომელიც თბილი ფუნთუშების ქნევით ნელა მიაბიჯებს ჩემ წინ და გულმოდგინედ ითვლის მათ გუშინდელ მონაგარს. სწორედ ისინი იღებენ უკნიდან წიხლს. გოგო გორდება კიბეზე და ერთხმება პირდაპირ ქვედა საფეხურზე მჯდომი დედაბერის წინ. მისი გამოჩენით ვივებ მიახლოებით დროს. ე.ი. უკვე შვიდა და დაწყებული, რამეთუ ის მოქმედებს მკაცრად განსაზღვრული გრაფიკით და მოდის ზუსტად ექვსზე. კუბიურები მიმოფანტულია მის ირგვლივ, მაგრამ ის მათ ვერც კი ამჩნევს. ეს უკვე ადამიანი კი არა, ინსტრუქციით მომუშავე დაპროგრამებული მანქანაა. გაადამიანებულმა ჰოლოგრამამ იცის მხოლოდ ის, როცა გვერდზე ვინმე ჩაუვლის, უნდა წარმოთქვას ჯადოსნური სიტყვა: „დამეხმარეთ“. თხოვნა უკვე შეხორცდა ამ ადგომთან და მესმის ყოველ აქ გავლაზე. ხმაში არ იგრძნობა არანაირი სიბრალული. მათხოვარი მექანიკურად იმეორებს ამ სიტყვას იმის იმედით, რომ ის მოახდენს გამგეულზე მაგიურ ზეგავლენას, და წამიერად აქცევს მას პროგრამის გრძელი ალგორითმის ერთ-ერთ ციფრად, რაც საკმარისი იქნება ჯიბიდან ხურდის ამოსაღებად და კონსერვის ქილაში ჩასაყრელად. მე არცერთხელ არ მიმიცია პრინციპის გამო. უარს ვაცხადებ, ვიყო ამ შეუჩერებლად მომუშავე მექანიზმის რობოტი. გადავრბივარ გზაზე, რათა რაც შეიძლება მალე გავეცალო ამ წყეულ ქუჩას. როცა ვხვდები მის პარალელურზე, ვერანაირ შეებას ვერ ვგრძნობ, ვინაიდან ის წინას სარკისებრი ანარეკლია. წამით ვფიქრობ, რომ ვერ კიდევ იქ ვარ. ყველა ეს ქუჩა ხომ სტაციონარული ველოსიპედივითაა. იგივე სახლები, იგივე მალაზიები, ტელეფონის ჯიხურები, სარეკლამო დაფები, იგივე ხალხის ნაკადი, დაბეჭდილი ერთი პრინციპით, და იგივე ცხენის იდიოტური ჭიხვინი, რომელიც ხტუნაობს ჩემი ნერვების სარბენ ბილიკზე. ნუთუ მისჯილი მაქვს ამ მოსიარულე გენიტალიებსა და უნიტაზებს შორის ცხოვრება, რომელთაგანაც ვერ გაივებ ვერცერთ ჭკვიანურ სიტყვას? მხოლოდ უსასრულო პირ-მუტელ-ტრაკული დეფეკაცია. აქვე პატრულირებენ ღვთის ძღწერიდან აღმოცენებული ქონიან-ცელულიტიანი ლევრებიანი მენაგევები, რომლებიც წმინდადვენ სპერმისგან აყროლებული ანაფორებით მათივე მრევლის მოსაქმებულს. უცებ ქარმა რო ააფრიალოს მანტია, შეიძლება აღმოაჩინოთ ახალი თაობის აიფონი და ნიფხავში გაკვეთებული პლეიბოის ჟურნალი, რომლის გვერდებიდანაც გამოიბეჭეილია განდონწამოცმული ჯვარი. ეს ხალხი ასახიერებს სინწინდეს და ქადაგებს ღმერთის სახელით? წარმოგადგინათ ჯიბებზე მოგრილუ ზუდა ან წმინდა ფრანცისკი? ღიპიანი მამაოების ხელში ჯვრები რევოლვერებივითაა. მათი ლულების

ქვეშ სისტემა ამუშავებს ბალებს დამპალი ნიად-გით, საიდანაც იზრდება ეკლესიები, რელიგიური მიმდინარეობები და ახალი სექტები. ისინი ამოდიან, როგორც ძირმაგარები, სიფილისიანი ყლით ნატყნავი ტრაკიდან, სკდებათ ტყლაშუ-ნით და რწყავენ გარემოს ყუფლით. მისით განოყიერებული ასვალტიდან ჩირქიანი ბუ-ტონებით ამოდიან ნარკო-დილერებთან შეკრული ძაღლები, მანიაკი-მკვლელები და სხვა ნა-გავი. ქუჩების ვინო ყელიდან ბრბო ისხმება, როგორც სეკრეცია მუტლიდან, რომელმაც მის-ცა ჟონვა. კი, კი, მუტლიდან. არ მოგესმათ. ეს ქალაქი ერთი დიდი ორგანიზმა, ანტროფომორ-ფული ქმნილება, ადამიანის მსგავსად კონსტრუ-ირებული, ხალხი კი მასში – გუმორალური ფაქტორები, რომლებიც ცირკულირებენ ქუჩებ-ის ვარიკოზულ ვენებში. მოლაპარაკე ერთნაირი სიტყვებით, მოღიპარი ერთნაირი ღმილით, ერთნაირი სიფათებით, ისინი დახტიან როგორც ხარები, მათი დახოცილი საძმოს ცოდვებისგან გამოსყიდვის დღეს. ჩქარა უნდა გაიქცე, რომ რქებზე არ დაგისვან. მსოფლიო – უსასრულო ლაბირინთია, გახვეული მარტოობის რადიო-აქტიურ სუდარაში. სიმყარისთვის მჭიდროდაა მოჭერილი ბადეთი, რომელიც დანწეს დედამი-ნის დიადმა სპაიდერმენებმა, ბილ გეთსმა და მარკ ცუკერბერგმა, რათა ხალხი მოეშვას ცდებს, იზოვოს გამოსავალი. ვინც დაარღვევს ამ წესს, იმწუთასვე მიბრძანებული იქნება ეშა-ფოტზე, სადაც აჯანყებულებს შეუჩერებლივ ფქვავს კანონის ჩლიქი. საოცარი ციხეა, მომცი-ნავი პატიმრებზე, რომლებიც მისი ერთობლივი აშენებით, საკუთარი ნებით იქცნენ რკინა-ბე-ტონის მონებად. ყველა კამერას აქვთ თავისი ცა. საკმარისია, ის მიართო მტეფსელს, რომ მასზე ვერცხე აციმციმდებიან ვარსკვლავები. ფუმფულა ძუძუები და ელასტიური ტრაკები დუეტში ასრულებენ ცეკვას, რომლის დანახ-ვაზეც ყლე ტრუსიკში აწყობს დისკოთეკას. ბაგუბაში, როდესაც ვერ კიდევ ვიყავი სუფთა, როგორც კასეტის ფირი, მშობლები ცდილობდ-ნენ, ჩაენერათ მასზე ის კონცერტი, რომელიც მათ აწყობდათ. რათა მომავალში, უნისონში ავმ-ლერებულებიყავი მსოფლიოსთან ერთად. მერე მი-ყიდეს კონსოლი, რომელზეც დღე და ღამე ვთა-

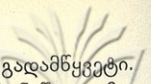
მამობდი. აღფრთოვანებული ეკრანზე დანახულით, სიხარულით ვაჭერდი ენობებს. აი, ასე, თანდათან, ხალხი კარგავს ზღვარს თამაშსა და რეალობას შორის. და უკეთესია, თუ ვერასდროს გაიგებ სიმართლეს: ერთხელაც, ტელევიზორის ჩართვის მერე, მონიტორზე აღმოაჩენ საკუთარ თავს. ეს ნიშნავს, რო დადავ დღე, როცა ადამიანი თვითონ გახდა პერსონაჟი ყველაზე საშინელი თამაშისა, სახელად „ცხოვრება“. ახლა უკვე ჯოისტიკი შენს უფროსს აქვს, და არ იცი, რომელ მხარეს გადახრის ანალოგს. საკმარისი იყო ეს გამეგო, რო ყველაფერი ჩემ ირგვლივ გამქმდა. თითქოს ფილმი დააპაუზეს. შემდეგ უეცრად აჟღერდა უჩვეულო ტონალობის მელოდია, და მონიტორზე გაჩნდა ორკესტრი ნვერტეზიანი დირიჟორით. როდესაც მივუახლოვდი, დავინახე, რო ის მხოლოდ მანეკენია, ხოლო მის წინ, პიუპიტრზე, იდო ცარიელი პარტიტურა. ორკესტრი შედგებოდა მსგავსი მანეკენებისგან, რომლებიც შეიარაღებული იყვნენ უცნაური ინსტრუმენტებით. ვიოლინოები – ადამიანის ხედურებისგან, სიმების მაგივრად – ვენებით. ხემები – გრძელი სამართებლები. დოლები გადაკრული ადამიანის კანი. მედოლები ნააგავდნენ მეკუბოვებს, ჩაქუჩით და ლურსმნებით ხელში. მილძაბრები – ჯოჯოხეთის სასადილოს საკვამურები, აფრქვევდნენ ალს, რომელსაც მოჰყვებოდა მოხრაკული ცოდვილების ყმული. მაშინ მივხვდი, რო ჭეშმარიტება დამაბლულია ბნელი ლაბირინთის ბოლოში. რაც უფრო უახლოვდები მას, მით უფრო კაშკაშად ანათებ, და წვავ იმათ თვალებს, ვინც მიჩვეულია უკუნეთში ცხოვრებას, შეეჩვია სიბნელეს, როგორც ვამპირი, რომელსაც ეშინია განთიადის. ამიტომ ისინი ყველანაირად შეცდებიან, ჩააჭრონ ეს სინათლე. ათასობრავადაკრული თვალი ყოველდღიურად მხვრეტს სიცარიელით, რათა გატენონ ის ყოველდღიურობის ძღნერით. ის, რო ამინდმა ჩაიჯვა. ის, რო სადილი დღეს გამოვიდა არც ისე გემრიელი. ის, რო კარტოფილი გაძვირდა. ის, რო დღემდე არ გამოუცვლიათ ეზოში კანალიზაციის მილები. და ახვა კვრცობა. ღმერთის განამ? რა თქმა უნდა, ვასუსხო მე ცინიკურად და ჯიბიდან ფულის შეკვრის ამოღებისთანავე თვალს ვაპაჭუნებ. მაგრამ ამის უფრო მწამს. მათი შრიალი საოცრებას ახდენს, რომელიც არ ძალუძს გადაფურცლული ბიბლიის შრიალს. ამ ხმისგან მკვდარიც კი შეიძლება ნამობტეს სარეცელიდან. ლაზარეს ყურამდე ამ მაგორმა ხმამ ვერ მიაღწია, ამიტომაც ჩალპა აკლდამაში. ამაში მაინც გაგვიმართლა. ჩვენ შორის აღარ არიან გაცოცხლებული მკვდრები, რომლებიც რწმენას

ხრწნის სუნიტ აკანონებენ. შეიძლებოდა, საერთოდ არ ყოფილიყვნენ, ერთ ტიპს რო დროულად ეცნოსა შვიი მაგის სუნი. ამიტომაც დაატორმუხა. თორე შეეძლო, მოენყო ისეთი ამდგარი გვამების პოლტერგეისტი, რო რაკუნ-სიტი დისნეილუნდად მოეჩვენებოდათ. თუმცა, ვის რა ყლემი სჭირდება? რატო ვერ ხედავენ ამ ქმედებაში ადამიანის უფლების აშკარა დარღვევას? ველოდები ყუთს ოთხი ფიცრისგან, რო დავტოვო ეს პასკულისტანი, და უცებ ვილაც კომპერფილი მაცოცხლებს. სტაცებს ხელს ჩემს სულს, რომელიც, როგორც იქნა, გამოძვრა მისთვის ამაზრუნეი სხეულიდან, და აბრუნებს უკან, როგორც გალიიდან გამოფრენილ ჩიტს, რათა ავკაკანდე ლოცვებით და ვადილო მისი სახელი უკუნითი უკუნისამდე? პირველი, რასაც გავაკეთებ – მოვახვე ცხვირს, რომელიც ეტენება იქ, სადაც არაა საჭირო, დავაქუცმაცებ ათასობით ნაწილად და შევტევი ტრაკში. ასე რო, თუ რამე აღსდგება, ეს იწნება მომჭეფვარე ტრანში, რომლის ცაში აღზევებასაც გააცილებს ბუზების გუნდი. რასაც ემსახურებიან, იმისი სჯერათ. მცნებებით ინმინდავენ თავიანთ ბინძურ უკანაღს. ოჰ, როგორ ვერ მივატყანი ის ბოზი! იყავი ეკლესიაში მამამუნის სულის განსვენებაზე სალოცავად? არა, ის ასვენია ლაფში, რომელიც მან ამოარწყია არყის ბოლო ჭიქებთან ერთად. ღმერთი ღმობიერია. მას უყვარს პატეება. ნაკითხული გაქ „ულისე“? თვალები ნავიშლივ, სანამ არ შევჭამე ყველა ასო. მართალია, ვერაფერი ვერ გაიგივე, მაგრამ, როგორც მითხრეს, ეს სერიოზული ნაწარმოებია. გმატებს მნიშვნელოვნებას. მოდურია, თქვა, რო ნაკითხე „ულისე“. მნიშვნელობა არა აქვს, გაიგივე, თუ არა. მთავარია – გაუძლო. იქნებ მივატყნათ მაინც ის ბოზი, ჰა? ვერავინ გაიგებს. არა, ღმერთი გაიგებს. ნუ გაახურე ერთი მაგის დედაც, თუ არ გაიგივეს. გააჯვას ემპაკთან. მან ხო ისედაც ყველაფერი იცის, ამ ბებერმა პედოფილმა. ის ყოველდღე ატორიალებს ამ პორნოლენტას და გაუთავებლად ანძრევს. ჩვენ მისთვის პორნომსახიბოები ვართ. შენ არ იცი, მე ვიცი. მთავარია – გჯეროდეს. აი, მე ვაძლევ და მწამს. მონეტებს ვისვრი, კურთხევას ვლებულობ. მერე კი მონეტებს ბომბებით ვცვლი და მთელ რწმენას სულებისგან ვფერთახავ. სიგარეტით პირში, პორნოგრაფიით ტვინში და კრაკადილით ვენაში. სანამ არ გასცემე, არ მიიღებ. ჯერ უნდა მისცე. შენ არ იცი, მე ვიცი. აფთიაქებში ლირიკა აკრძალეს. სამაგიეროდ, ფრიგიდული მოხუცების ტყენა არავის აუკრძალავს. მათი დამპალი კბილები უკრავენ ჩემს ყლზე, როგორც სალამურზე, და ამ ორგაზმული მუსიკისგან მეხსენება მეექვსე გრძნობა, რომლის შემდეგაც ჩამესმის ქალაქის ველური ხარხარი. ხორხოცებენ ბანკები, რომლებიც დასცინიან მიმერ მუცლებს და გახვრეტილ ჯიბეებს. ისევეიან ეკლესიები მათი ღიბიანი მსახურების სიცილით, რომლებმაც ამოიყორეს მუცლები სხვისი ცოდვებით. გორაობენ საავადმყოფოები, ბასრი სკალპელების და ლანცეტების ხითხითით. ფატრავენ ხორცს გახარებული მეკობრეებივით, რომლებიც ხანჯლით გლევჯენ ოქროთი გავსებულ ტომარას. როხროხებენ მანქანების გამოსაბოლქვი მილები, ძრავების შავი, ხვეული ბოლის გუგუნით. კუსკუსებზე ფსიქოტროპული აფთიაქები, რომლებიც ყვიდიან ნარკოტიკებს რეცეპტის გარეშე, განსაკუთრებულ კლიენტებს კი ბონუსის სახით აჯილდოებენ უფასო საგზურით ჯუნგლებში, პიკნიკზე ალიგატორებთან. კმარა ლირიულობა. დროა ექსტრიმზე გადასვლის. ჯერ კიდე არ გა-

გიგონიათ ნიანგის სიცილი? ის იქამდე გაგჭყიპავთ მჟავით, სანამ თქვენი ხრწნაღი სხეული არ დაიწყებს ბენზინით ფსმას. ო, აი, მაშინ კი მათ ყოველთვის აღმოაჩნდებათ ასანთი. და უცებ თავში რალაც მარტყამს. რას ბოდავ? შენ ხო ცდები. შენ მხოლოდ გიჟი ხარ, ეს ხალხი კი ნორმალური. იქნებ ვინმემ ნამიყვანოს საგიჟეთში? ეს კეთილგონიერების სამეფო, მოქსოვილი ნორმალურების მიერ ფოლადის მავთულებით, რომლებზეც კიდა ცარიელი სიტყვები, აშკარად არაა ჩემთვის. ის ყოველ ჯერზე იცვლის ფორმას. ხანდახან წარსდგება რუმინანასამიული და ყელსაბამებით შელაამაზეული, ძვირფას სამოსში გამოწყობილი და სილიკონით გაბერილი. მარტო მოხამხამე თვალებით იგებ, რო ცოცხალი არსებაა, შენიღბული გრიმის სქელი ფენით. თვალები, მათ უკან დამალული ქვის სულით, რომელიც რუდომენტური სასქესო ორგანოთი მორთულ ფუტლიარზე უფრო მკვდარია. მე კი, საცოდავი, ქსელში გაბმული ხოჭოს მსგავსად, რომელიც უშედეგოდ ცდილობს კათავისუფლებას, ვეჯღანებთ გამვლელებს, ვაფსამ ეკლესიის კედლებს, ვაკრავ მათ შესასვლელზე ფელისინ როფის სურათებს. ვიღებ დამსხვრეული შუშის ნაწილებს და ვითხრი პირში. მაგრამ არავის უნდა, რომ დამეხმაროს. ხალხი გვერდს მივლის, როგორც საზიზღარ ქვეწარმავალს. მხოლოდ ერთი მოხუცი ქალი იშვერს თითს და ყვირის: „დარეკეთ სასწრაფოში, კაცი გაგიჟდა“. მის სიტყვებს ყურადღებას არავინ აქცევს – სოციალური კლასი არ უწყობს ხელს. ახალგაზრდობაში ვერ მოახერხა „ულისეს“ ნაკითხვა. ამ წუშპიანი ტაშტის შემყურედ, შეიძლება მასში დაინახო ის, რაც ჯერ კიდე არ გახრწნილა? შესაძლებელია, შეინარჩუნო სისუფთავე სანაგვე ყუთში, და არ დაიწყო ლპობა? შეუძლია პეპელას შეინარჩუნოს სიმშვენიერე, როცა მის გარშემო დაფრინავენ ბუზები? საბოლოო ჯამში ის მათ შეუერთდება და გაფრინდება ნეხვისკენ, დაივიწყებს რა ყვავილებს. შესაძლებელია, რო არ დაგედოს წყლულები, როცა შენკენ მომართულია ათასობით კეთორიანი ხელი? სადაც არ უნდა იყოთ, მაინც მოგაგნებენ, გამოიყენებენ რა ყველა ხერხს. მაგალითად, ტელევიზორებს, საიდანაც ათასობით პირი ყროყინებს უკეთესი მომავლის რწმენით, სამუშაო ადგილების იმედით და პენსიების მომატებით. ადეკვატური, ოპერატიული, ლიბერალური, კონსტრუქტიული, ტოლერანტული – აი, სიტყვები, რომლებიც ყველაზე ხშირად ისმის. მაგრამ პირველ ადგილზეა – ტერიტორიები. ტერიტორიები, ტერიტორიები, ტერიტორიები! თქვენი დედები რო ვტყანი წალმა-უკუდმა! ეს სიტყვა მეორდება ყოველ წუთს, რათა თუთიყუშებივით ავარჯიშონ ხალხი. გაღიებში ჩაკეტვლები, რომლებიც ვერ ახერხებენ უხილავი წნელების გადახერხვას, ცდილობენ, შეიცნონ შეუცნობელი. დეკლამირებთ გენოციდით, ატომური აფეთქებით, ტოტალური ანიჰილაციით და ელიან მომენტს, როდესაც ციხის მეთვალყურე ღილაკზე დაჭერთი, აქტივაციაში მოიყვანს ყველა გალიის კარებს. რათა გაფრინდნენ მერე თავიანთი მამლის ფრთებით და ჩაძაღდნენ სამშობლოსთვის. შევეცი იმათ, ვინც იპყრობს ტერიტორიებს, და იმათ, ვინც მათ უკან იბრუნებს. ეს ტერიტორიები არსებობდა მილიარდი წლის წინ, როდესაც მათზე დადიოდნენ დინოზავრები. და სად არიან ახლა? პლანეტამ გაუძლო ტონობით სიმძიმეს და ბრჭყალებიან თათებს, რომლებიც აყენებდნენ მას ღრმა ჭრილობებს. ისინი მალევე შესვროცდნენ, ხოლო ამ გიგანტების ხორ-

ცი პლანეტამ შეთქვლივა და დააყოლა სისხლი, დატოვა რა მარტო ჩონჩხები მუზეუმებისთვის. ასევე შეახრამუნებს ყველა ამ მებრძოლ-პატრონოტიკს. გადაღეჭავს და ამოაფურთხებს წიდავლის გუმიფიკაციისთვის, რათა გახადოს ის ნოყიერი, და ყველა ტერიტორიის მოტრეფილად ამოძვრება იქიდან უსარგებლო სარეველათი. მაგრამ არა. ჩვენ უნდა ავითვისოთ რაც შეიძლება მეტი ტერიტორია. როცა ეს მოხდება, პლანეტა გადაიქცევა მტაცებელ ობობად და მოუწყობს კოსმოსს ტოტალურ ექსპანსიას. მომავლის მისია: „მივაღწიოთ ვარსკვლავებამდე, გამოვწვით ატომური ენერგია. ვავაუქმოთ მეტეორული ნაკადები, შევცვალოთ ისინი მეტეორული ფიერევერკებით, ვტაცოთ ხელი კუდში კომეტას და მივანგრეთ მისით პლანეტები, რომლებიც ენიწალმდეგებინან ახალი სახის დემოკრატიის დადგომას. გამოვიწვით გრავიტაციული კოლაფსი, რათა პლანეტების მაგივრად გაჩნდეს ანალური ხერელები, რომლებშიც გაიყვანენ გალაქტიკურ გვირაბებს. გადამოვსხათ იქიდან დესანტი და მოვეწყით უცხოპლანეტელებს გენოციდი. დავჯავშნოთ ადგილები პლანეტებზე და ჩამოვკიდოთ მათზე სარეკლამო ტრაფარეტები დიდი ჯიქნებით. მივადგეთ ღმერთს. ჩავატაროთ მიტინგი მისი ფუმენებელური აპარტამენტის წინ, რის შემდეგაც წიხლებით გამოვაპანდურებთ თავისი ტახტით და ჩავაქუხებთ შიგ კოსმოსის მუტელით, საიდანაც ის ერთ დროს გამოძვრა. ჩავაქროთ მზე. ჩამოვკიდოთ მის ადგილზე უზარმაზარი პროექტორი და დავამყაროთ უმკაცრესი სასაზღვრო კონტროლი, რათა ვერცერთმა ცოცხალმა ქმნილებამ ვერ გაბედოს შეღწევა სხვის ტერიტორიებზე“. ასე რო, რჩება ორი გამოსავალი. მიჰყვე ქუჩის თხრილის დინებას და შეერიო ჭაობის პლანეტონს, ან დაიხალო თავში ტყვია. მაგრამ როცა ვყოფ თავს ყულფში, და შევეყურებ ცას, ვპოულობ მესამე გზას. უბრალოდ გაუძლო, ყველაფრისდა მიუხედავად არ დაკარგო ადამიანური ღირსება. შეინარჩუნო სახე. ეს ღმერთების ხვედრია, რომელთა პოვნასაც ასე გამალთებით ცდილობს ხალხი. სინამდვილეში კი ისინი მუდმივად მათ წინ არიან. საკმარისია, აიხედო ზევით – და დაინახავ, რო იქ არაა ჯვრები, არაა სისხლი, არაფერი უშვებს ლემის სუნს და არ იმუქრება სასიკვდილო ცოდვებით. მხოლოდ სინათლეს ასხივებს და გიზიდავს. აი, გზა სისუფთავისკენ და სიმშვიდისკენ. მაგრამ ვინ ააშენებს ამ კიბეს, რომლის ყოველი საფეხურიც შედგება შენი სხეულის მილიონი ნაწილაკისგან? უნდა ჩაყვინთო მდულარე ლავაში, ჩააღწიო მის ფენებში და ამოხაპო მათი ფსკერიდან ალმასი, რათა ასე-

ლასთან ერთად ფანტო ისინი ვარსკვლავებისკენ მიმავალ კიბეზე. მაგრამ სად გინდა, რო ეძებო ათვლის ნერტილი, როცა დედამინა უკვე სადილობს ფულებით და ჯვამს პროგრესით? სად გინდა, რო იპოვო ფუნდამენტი, ჯერ კიდე გადაუხაზველი სასაზღვრო ზოლებით, დაუღრღნელი გასიებული ვირთხა-კაცებით და დაუქუცმაცებელი მილიარდი კვადრატით? გინდა, გქონდეს პირადი კვადრატი? მოჯვი მაყუთი! გინდა სასაფლაოზე ადგილი 10 კვადრატი? გადაიხადე! გინდა ბალი და წყნარი ადგილი? უნდა შეიძინო ბევრი კვადრატი. გაგიმართლა, თუ ხედ არ დაიბადე, თორე აზრზე ვერ მოხვალ, ისე ამოგვლიჯავენ კვადრატს ფესვებიდან.

უეცრად დაიწყო თავსხმა წვიმა. ქუჩები დაცარიელდა. წყალი ნელ-ნელა აესებდა ქალაქს, როგორც აკვარიუმს. ირგვლივ დაცურავდნენ მკვდარი მოლუსკები და ლოქორები, შემოსილები დილის გაზეთების სუდარაში. წინა გვერდები დამახინჯებულია პარტიული ლიდერის ფოტოებით, რომლებსაც აგვირგვინებს პატრიარქის სურათი. ისინი ყოველთვის ცდილობენ მოკალათებებს დიდი ძმის კალთაში. პროკლამაცია: „ახლოვდება არჩევნები.

ყოველი ხმა შეიძლება აღმოჩნდეს გადამწყვეტი. არ გაუშვა შანსი, გახდე ისტორიის ნაწილი, მაგრამ, რაც მთავარია, შეცვალო საკუთარი და სხვისი ცხოვრება უკეთესობისკენ! გასიებული სიფათები ითხოვენ ხმებს. ისინი მათ სჭირდებათ ბევრი. აურაცხელი რაოდენობის. ოთხი წელი მონაცვლეობით გხმარობდნენ ერთი და იგივე ოყრამები. ახლა სხვასაც მიეცით შანსი. ნუ ხართ ესეთი ეგოსტები. სუ რამდენიმე წუთით ანიეთ კრესლოებიდან ჩემოდნები. მერე კი, შესაძლოა, თქვენი ახალი კუმირების ზომები უფრო მოგეწონოთ, ისივე, როგორც მათ – თქვენი ტაკოები. ჩვენ გვჭირდება სრული ჰარმონია. ასე რო, არჩევანი თქვენზეა. მიეცით ხმა თქვენს მომავალ იობარს. გაიმრავალფეროვნეთ სექსუალური ცხოვრება. ლიბერალურ-დემოკრატიული ორგაზმი. აი, ჭეშმარიტი გზა ღვთის სასუფეველისკენ. ერთად ავაშენოთ ის.

უხეირო ოპერაცია

მიგბარბაცებ ქუჩაში. გადახსნილი ვენებიდან ასხამს გამავებული სისხლი. მომვარდა ორი პოლიციელი, რაღაცას ღრიალებენ გაუგებარ ენაზე. მათი პირები ყარს ციხის სინესტით. მიხვევენ ვენებს შნურებით და სადაც მიმართევენ. გონს ვკარგავ. ვიღვიძებ ქირურგიულ მაგიდაზე. ოთახს არა აქვს ჭერი, კედლები პირდაპირ ცას ებჯინება. მათზე ამძვრალი ჟურნალისტები ანკაპუნებენ ფოტოაპარატებს. ირგვლივ თავი მოიყარეს ნათესავებმა. გვერდზე მამჩამეი სვამს არაყს, მაგრამ სითხე ბოთლში არ კლებულობს. ბებო ზის ძვირფას როიალზე და უკრავს შოპენის დამკრძალავ მარშს. დედაჩემი იგლიჯავს თმებს და მომტირალი, პირში მჩრის ჯვარს. ბიძა ელაპარაკება ექიმს და როგორც ილუზიონისტი, ჯიბიდან იღებს ფულის შეკვრებს. აგდებს ზევით და ისინი შემოდგომის ფოთლებივით მეყრებიან.

– რაც გჭირდება, ესაა სადმე გამგზავრება, – მომიტრიალდა. – აი, ფული, რომელსაც ასე ითხოვდი. სასწრაფოდ უნდა გამოიცივლო გარემო. იქნებ გამოირთოთ კონდინციონერი? – სთხოვს ექიმებს. – ჩემი ნათესავი შეიძლება გაცივდეს.

ბებო უეცრად წამოხტა და აღმფოთებული იქნევს ხელებს. ბრილიანტის ბეჭდების ბრწყვიალი ეასპარეუება ოქროს კბილების ელვარებას. საოპერაციო მაგიდას უახლოვდება დაიკო და ჩუმად მიყრის პირში „ლირიკას“ აბებს.

– აჰა, ეს დაგეხმარება, – ჩურჩულებს ის და მკოცნის ლოყაზე. – მოდი, ბოლო სურათი გადავიღოთ.

დგამს მობილურს მაგიდაზე და მხვევს კისერზე ხელს.

– ხო, მართლა, ნახე, ჩემი ახალი ფოტოები? ცოტა ხნის წინ დავდე ფეისბუკზე და ოდნოებში, – მაჩვენებს პლანშეტი. – აბა, როგორ მოგწონს? უკვე რამდენიმე ათასი ლაიქი აქეთ. წარმოგდგენია, სოციალური ქსელების მთავარი ვარსკვლავი ვარ, – ცხვირსახოციტ იწმენდს სისარულის ცრემლებს.

ის მუდამ მიმიწერაშია. უკაკუნებს აიფონის კლავიატურას, როგორც სტენოგრაფისტი საბეჭდ მანქანას. ყოველ სიტყვას თან ურთავს

ლიმილის, კოცნის, გულების და ყვავილების სმაილიკებს, რომლებითაც უხვად აჯლიდოებს თავის ეგრეთ წოდებულ ფრენდებს.

ოთახში, ხელში დისკების ტრიალით, შემოდის ჩემი ძველი ნაცნობი.

– ნახე, რა კოლექცია გავჩითე, – მადებს მუცელზე ლეპტოპს. – უყურე, რეებს ჩალიჩობენ. ბავშვებიც არიან, ორსულებიც და მოხუცებიც. შეხედე, ტო, რამხელა დიშლაა! როგორც მორი. მალე ეგეთივს დავიმონტაჟებ, – სისარულისგან ხელებს ისრესს. – ნახევარი წლის ხელფა-

სით მიქსტურა შეეუკვეთე. წერენ, ყოველ კვირა სანტიმეტრით ზრდისო.

- მორჩა, დროა! - დაიძახა ექიმმა და ჩემკენ ლანცეტით ხელში მოაბიჯებს.

ცოტა ხანში, გაჭრილი მკერდიდან იღებს გულს და მიაქვს ყურთან, როგორც საათი შემონმებისთვის.

- არ ფეთქავს, - ათვალერებს გულს გამადიდებლით.

პინცეტით ამოგლიჯა ლენტასავით ჭია. უყურებს მიკროსკოპში და არხვეს. აქეთ-იქით იფანტება გაყინული ტანჯვის ნამსხვრევები, გაქვავებული ღვარძლის ნაწილები და დიდი ხნის წინ დასამარებული სიყვარულის ფერფლი.

- ნაგავი, ნაგავი! - ყვირის ექიმი ზიზღით. - რამდენი ნაგავია. არის აქ მენაგვე? - და ანარცხებს გულს კედელს. საიდანღაც გამორბის ვირთხა, სტატებს მას პირს და ძვრება სოროში.

- ვილაცას მაინც გამოადგა, - იძახის მამაჩემი, და წევს ბოთლს, როგორც სადღეგრძელოს წარმოთქმის დროს. - ხალხის გათბობა მისით არ შეგძლო, ასე რომ, ამ მშვენიერი ცხოველის მუცელს მაინც გაათბო.

- ო, ქრისტე, გვიშველე, რაებს რომავს! - ნამოიყვირა დედაჩემმა და ხელები შემოკრა.

- არაააა! - დასჭექა ბიძამ. - არ გაბედოთ ჩემი თანდასწრებით ამ საზიზღარი სახელის წარმოთქმა! მან უკვე გიშველათ, ამ ნაბიჭვარმა სულისა წმინდისა! შემოიგდო მხრებზე ქვენარმავლებით მოფუთფუთე დედამინა, და მათარხის ცემით, ცეკვა-ცეკვით ჩაქანდა დაღმართზე, სამოთხის მოლოდინში. მამიკოსთან აფრენილს არ დაავინყდა ჩამოეცვა პლანეტა თავის მრავალტანჯულ ყლებზე, და ისე რო გლანდებში გათხარა. ეკლესიები დღემდე ყარს მისი ხორციით, როგორც მუტელი, რომელიც უშვებს ჩამპალი ჩვილის სუნს. წარმომიდგენია, მამამისთან ერთად როგორ მხიარულობდნენ, როდესაც რელიგია გაგორდა მინაზე ნისქილის ქვასავით და რწმენის ხორცსაკეპში მოაწყო ძვლების მტვრევა.

ღვთისმგებლობთან მიდის მედდა და აწვდის ჩეკს.

- ვითხოვ თქვენს ყურადღებას, - მიმართავს ბიძა ოჯახის წევრებს. - უნდა განვიხილოთ გასვენების დეტალები. ჩვენ შეუუკვეთავთ ყველაზე ძვირიან კუბოს. ხალხმა არ უნდა იფიქროს, რომ ფული გვენანება. ამისთვის იძულებულნი ვიქნებით, ჩავდლოთ მთელი ქონება.

- არა! - დაიკვილა ბებომ. - ეს ოქრო ვიშოვე სისხლით და ოფლით. თქვენ მას ჩადებთ მხოლოდ ჩემს გვამთან ერთად.

- დაე, იყოს ასე! - მეფურად წარმოთქვა ბიძამ და ჩაქუჩით და სატყბით შეიარაღებული, მრისხანე ნაბიჯებით გაემართა მსხვერპლისკენ.

დაავდო იატაკზე, და დაუნყო თითების მოკვეთა. ყველა ბეჭდის მოხსნის შემდეგ გადაერთო კბილებზე. ჭრილობებიდან გამოასხა ჩირქიანმა გამონაყოფმა, რომელმაც ეაკულირებული სპერმასავით განუნა დაიკო. მან მაშინვე დაიწყო დაბერება. სახე დაუნაოჭდა, თმები გაუჭალარავდა, და ყოველი შიშის კვილი დაკარგული კბილის ფასად უჯდებოდა. ისტერიულად ამოიღო ჩანთიდან სარკე, მაგრამ როგორც კი თავისი ანარეკლი დაინახა, ეგრევე გაუფარდა. სარკის ნატყებმა გაუხვრიტეს დედაჩემს მუცელი და წარმოშვეს მასში სარკომა, რომლის მეტასტაზებმაც რვაფეხას საცეცხბივით დაიწყეს გამოძრომა მისი სხეულიდან. ერთი მათგანი მამაჩემს ყელზე შემოეხვია. მან ხრიალით დაიწყო

არყით ფსმა და ქაშაყების ჯმა, სანამ უფორმო გუბე არ მიმოიღვარა იატაკზე. იქიდან ამოვარდნილი სქელი ლერო გაიზარდა ქერამდე; ჩემი ნაცნობი ჩაეჭიდა მას გრძელი ფრჩხილებით, იმის იმედად, რომ აცოცდებოდა ზევით, მაგრამ ჩამოსრიალდა და ფაფატრა იგი, როგორც გველის ტანი. შიგნით, ძღწერის სვავში, ისხდნენ დედამისი და უდღეური გონჯი, რომელიც ჭამდა მის დამპალ ორგანოებს. ნაცნობმა გადაუშალა დედამისის ბაყეები და თავით შექვრა ჭიებით სავსე ხვრელში. მუცელში მოხვედრისთანავე, მის ცნობიერებაში გაიელვა უაზროდ გატარებულმა წლებმა, რის გამოც თვალეზე ცრემლი მოადგა. ძალით განვილი ცხოვრება და დედის საშოს სევდა შეერინენ ერთმანეთს, მის ყელში გუნდასავით გაიჭედნენ, რომელიც შედგებოდა ღამის პოლუციებისა და სპერმისგან შედედებული პორნოჟურნალებისგან, და გამოიწვიეს გულსრევის სპაზმები. რაც მეტს აღებინებდა, მით უფრო პატარავდებოდა ზომაში, სანამ უსულადო ჩვილად არ ჩაიხრჩო თავისსავე ნარწყვში.

ბიძის ხელისგულებზე ჩნდება სტიგმატები. ის შიშინებს და აღდება, როგორც ვამპირი, რომელმაც ვერ მოასწრო მზისგან გადამალვა. ბებოს მუცლიდან მოცურავენ კოლოფები ძვირფასეულობებით. მათ მშვიერი მგლებივით დაეცივნენ ექიმები. იატაკზე წარმოიშვება მორევი და როგორც პისუარი ექსკრემენტებს, ყველას შთანთქავს. თხროლიდან გამოვედინები ქუჩაში. გზა გველივით იკლავება. მოსაზღვრე სახლები ერთმანეთის მიყოლებით ინგრევა. ცა ჩამოედინება, როგორც აკვარელის საღებავი და აშიშვლებს მის უკან დამალულ სიცარიელეს, რომლიდანაც, როგორც ქვეტი განყვეტილი მძივიდან, ცვივა ვარსკვლავები. ასფალტი, რომელიც აღმოჩნდა ქერცლი, ჭრელდება უცნობი ნიშნებით და იეროგლიფებით. წინ ხეა. გავრბივარ მისკენ. ვეკიდები ტოტს და ვხედავ, ვაშლებიდან ძვრებიან მსუქანი ჭიები. ვენარცხები მინაზე. ფეხზე რალაც მეხახუნება. ვიხედები ქვევით - ქნუტია. ვიყვან ხელში, მაგრამ მიკავია მოგლეჯილი მკლავი. ვაგრძელებ სირბილს. ფეხებქვეშ ტკაცუნია. გზა მიმოფენილია ძვლებით და ხრწნადი გვამებით, რომლებსაც ჭამენ სვავები. წყვდიადი ილუმინირებს მოციმციმე ვარსკვლავების ჩანჩქერით, რომლებიც ჰგვანან ნეონის ასოებს სარეკლამო დაფაზე. გარშემო ყველაფერი იშლება, როგორც ნახატი საშლელით. მხარზე ვილაც მეჯაჯვურება. ვიღვიძებ, და ვხედავ, რომ ვზივარ ავტობუსის გაჩერებაზე. პირველი, რაც თვალში მეცა - სიტყვა, ნანახი სიზმარში. ის ავვირგვინებს შუშის ნაგებობას, რომელიც აღმოჩნდა პოლიციის შენობა.

4 ხრიბია

მუზა გამოქაზებით

(ლიტერატურის პოლიტიკა „15 საუკეთესოს“ შუქზე)

ლექსო დორეული

„ყველა განიცდის მეტამორფოზას საპირისპიროში, იმ იმედით, რომ მუდამ განმეორდება მის დანმენდილ ფორმაში. ძალაუფლების ყველა ფორმა, ყველა სიტუაცია ლაპარაკობს თავისი თავის შესახებ უარყოფით, თავის გადარჩენის იმედით, სიკვდილის სიმულაციით, საკუთარი რეალური აგონიით. ძალაუფლებას შეუძლია დადგას საკუთარი თავის მკვლევლობა/არსებობის და ლეგიტიმურობის ნაპერწკლის აღმოჩენისათვის“.

ჟან ბოდრიარი

„არაფრის თავი არ ჰქონდა, უყვარდა მხოლოდ ბანქო და ყველგან, ყოველთვის გაჰქონდა თავი, რომელიც არ ჰქონდა. ისე მიიჭრა მიზანთან, როგორც მრისხანე დრაკონთან, ბუზს არასოდეს ისვამდა თავზე, რომელიც არ ჰქონდა. მუდამ ამაყად ეჭირა, გამოსულს სადალაქოდან, და მამულს ბევრჯერ შესწირა თავი, რომელიც არ ჰქონდა. ბოლოს დაღვინდა მაჭარი, ბოლოს უმღერეს ოდა... ბოლოს საქვეყნოდ მოეჭრა თავი, რომელიც ჰქონდა“.

ვანტანგ ჯავახაძე

თავიდანვე ვიტყვი, რომ, თუ რამდენიმე ავტორს არ ჩავთვლით, ქართული პროზის კითხვა მაინცდამაინც არ მიყვარს. ცხადია, ამის მიზეზები ორივემ, მეც და ქართულმა პროზამაც, საკუთარ თავში შეიძლება ვეძიოთ.

მაგრამ, მიუხედავად იმისა, რომ მხატვრულ ლიტერატურას ადამიანები, როგორც წესი, ესთეტიკური სიამოვნების განცდის მოლოდინით კითხულობენ და მეც, ამ მიზეზითა და სუფთა სინდისით შემეძლო დემონსტრაციულად უარი მეთქვა, მაგალითად, თანამედროვე ქართველი პროზაიკოსების იმ ტექსტების გაცნობაზე, რომლებსაც ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ კრებულში „თხუთმეტი საუკეთესო ქართული მოთხრობა – 2015“ – მოუყარა თავი, ჩემივე ნებით ხელი ავიღე ამ უფლების გამოყენებაზე და ხსენებული წიგნი მაინც წავიკითხე.

და რადგან აღმოჩნდა, რომ, ჩემი აზრით, კრებული თანამედროვე ქართული არა მხოლოდ მხატვრული პროზის, არამედ ლიტერატურის პოლიტიკის რამდენიმე სიმპტომატურ და არსებით ნიშანს, თვისებას გამოკვეთს, გადავწყვიტე, ჩემი დაკვირვებები მკითხველისთვისაც გამეზიარებინა.

საერთოდ, მიმაჩნია, რომ ლიტერატურის პოლიტიკა ისეთ შეკუმშულ და პატარა სივრცეში, როგორც ქართული მწერლობაა, მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს არსებულ მხატვრულ მიმართებებსა და მიმართულებებს, ესთეტიკურ და სტილისტურ კონცეფციას.

პოლიტიკა (რა თქმა უნდა, ლიტერატურის) მწერლებს არაცნობიერად, პირდაპირი დაკვეთის გარეშე აიძულებს, საკუთარი მხატვრული ხედვები და ორიენტაციები მის, მამარდაშვილისეულად თუ ვიტყვით: „მიტივგის ხმას“ შეუსაბამონ, ან, როგორც მინიმუმ, არ ასცდნენ შექმნილ პოლიფონიას.

ლიტერატურულ პოლიტიკას, ერთი მხრივ, შეუძლია გაანულოს, გაანეიტრალოს და ხმა შეუცვალოს ტექსტს, ხოლო, მეორე მხრივ, შეიტანოს მასში არარსებული კონტექსტი და, შესაბამისად, შინაარსი. ყოველივე აქედან გამომდინარე, არსებითი და დამაფიქრებელი შეიძლება იყოს თეზისი, რომ, ხშირად, ლიტერატურის პოლიტიკა წინ უსწრებს თავად ლიტერატურას.

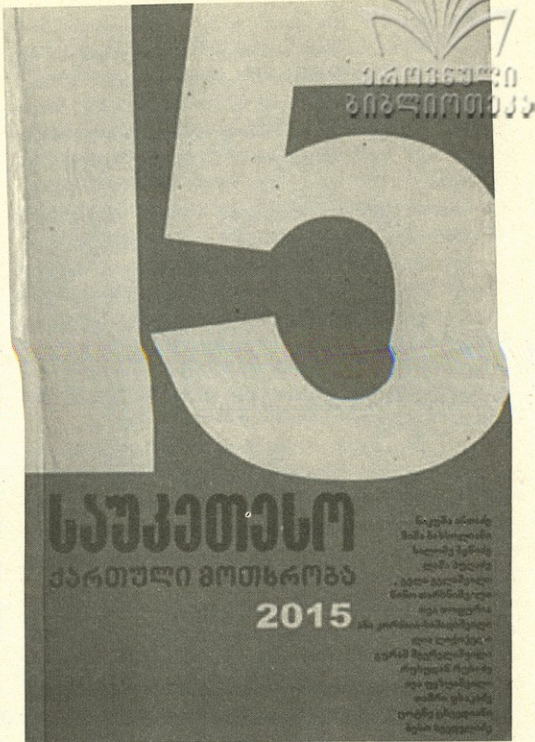
სწორედ ამ (და არა – ესთეტიკური) მიზეზით შეიძლება იყოს საინტერესო „2015 წლის 15 საუკეთესო მოთხრობის კრებული“, რომელიც, ჩემი აზრით, გამოკვეთს და გამოავლენს ლიტერატურის პოლიტიკის იმ საფრთხეებს, რომლებიც ჩვენს სივრცეში შეიძლება არც არსებობენ, მაგრამ მნიშვნელოვნ.

ჩემი აზრით, კრებულში მოხვედრილი ავტორების დიდი ნაწილი, ისევე მამარდაშვილის მეტაფორას თუ მივმართავთ, სწორედაც რომ ლიტერატურულ მიტინგზე იმყოფება – ყოველგვარი მოთხოვნების გარეშე. მანიფესტანტებს კი თანამედროვე ლიტერატურული პოლიტიკა თავად სთავაზობს გარკვეულ სტანდარტებს და პირობებს.

პირველ და უმთავრეს ჩვენი დროის დაკვეთას, უფრო სწორად **მის საეკლავო შედეგს წარმოადგენს ის, რომ დღესდღეობით მწერლობა პროფესიას, საქმეს, რომლითაც ადამიანი სერიოზულად უნდა დაკავდეს, აღარ წარმოადგენს, რაც, რა თქმა უნდა, პირდაპირპროპორციულად აისახება ტექსტების მხატვრულ ხარისხზე. ამის მიზეზი მარტივია – არასათანადო დაფინანსება და მასშტაბები, ხოლო შედეგი კი ის, რომ თანამედროვე ქართველ მწერალს რაიმეს დანერის სურვილი ძირითადად მაშინ უჩნდება, როცა ამ საქმით მატერიალური გამორჩენის რაიმე პერსპექტივას ხედავს.** სწორედ ამ კრიზისის მკაფიო გამოხატულებაა ის, რომ 2015 წლის 15 საუკეთესო მოთხრობის კრებულში ტექსტების თითქმის ნახევარი ან საკონკურსო, ანდა რაიმე კონკრეტული პროექტის ფარგლებშია დაწერილი.

ჩემი აზრით, ის ფაქტორი, რომ დროის მცირე მონაკვეთში, ანდა, ზოგჯერ სულაც თემატური განსაზღვრულობის პირობებში იქმნება თანამედროვე ლიტერატურის „საუკეთესო“ ნიმუშები, კარგს და სახარბიელოს არაფერს ნიშნავს. მითუმეტეს, როცა საქმე ეხება პროზას, რომლის წერაც წესით საკმაოდ დიდ ინტელექტუალურ, ინფორმაციულ თუ შემოქმედებით შრომას უნდა გულისხმობდეს.

შესაბამისად, ავტორთა გარკვეული ნაწილი, რომლებიც აქტიურად სარგებლობენ სერვისით – „მუზა გამოძახებით“ – ნაკლებად ფიქრობენ ტექსტის კონცეპტუალურ, ენობრივ, გამომსახველობით და ესთეტიკურ-სტილისტურ მხარეზე. შედეგად კი ხშირად ვიღებთ არაპროფესიონალურ, დილეტანტურ ტექსტებს, რომლებშიც, როგორც წესი, ფორმისა და შინაარსის მიმართება და განვითარება არათანაბარი და უთანასწოროა (ხშირად შინაარსის სასარგებლოდ). მათ დიდ ნაწილში ერთადერთი პრინციპი, რომლითაც ავტორი მოქმედებს, არის ამბის მოყოლა ნებისმიერ ფასად; ხოლო იმას, თუ როგორ შეიძლება ნარატივი და თხრობა განხორციელდეს, ალბათ, დროის უქონლობის გამო – თითქმის არ ენიჭება მნიშვნელობა. შედეგად, თანამედროვე პროზაც გაიფარა იმ ადამიანებით, რომლებიც სხვა პროფესიასთან ერთად, სხვა ეპოქაში არიან მოხვედრილი და ხშირად მათ სოციალურ სტატუსს, სოციალისტური რეალიზმის მსგავსად, ქმნის ერთგვარი პოლიტიკური, თუ იდეოლოგიური პოზიციები. სწორედ ამიტომ, კრებული ორ უდავო, ერთ შემთხვევაში სამწუხარო და მეორე შემთხვევაში მეტნაკლებად სამწუხარო ფაქტს ჰყენს ნათელს: პირველი ის, რომ მისი თემატური ერთფეროვნება იმ მიზეზებით შეიძლება იყოს გამოწვეული, რაზეც ზემოთ ვისაუბრეთ, ხოლო მეორე ის, რომ ქალბატონ ეკატერინე ტოგონიძისთვის 2014 წელი, როგორც ჩანს, შემოქმედებითი კრიზისის ხანა აღმოჩნდა და მას არც მოთხრობა, არც პოემა და არც რომანი არ დაუწერია,

რადგან, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ის აუცილებლად დაამშვენებდა კრებულს.

მეორე თვალმისაცემი საფრთხე, რომელსაც წიგნში წარმოდგენილი ყოველი ტექსტის ბოლოს მიწერილი მათი პირველად გამოქვეყნების ადგილი ნათელს ჰყენს, გამოიხატა საკმაოდ უცნაურ ფაქტში: კრებულის შემდგენელმა, ქალბატონმა ლელა ცისკარიშვილმა, როგორც მოახერხა, რომ იმ პირობებში, როცა ქვეყანაში სულ 3-4 ლიტერატურული პერიოდული გამოცემა არსებობს, კრებულში არ შეეტანა არცერთი მოთხრობა ჟურნალებიდან: „ახალი საუნჯე“, რომლის ლეგიტიმაციის ფარგლებშიც ჩვენ ახლა ვიმყოფებით და „აფრა“. ხოლო „არლიდან“ წიგნში სულ რაღაც ერთი ტექსტი მოხვდა.

და ეს მიუხედავად იმისა, რომ თუნდაც „ახალი საუნჯეში“ 2014 წელს დაიბეჭდა მინიმუმ ორი ტექსტი, რომლებიც ყველანაირი მხატვრული კატეგორიის მიხედვით, მინიმუმ 15-ჯერ აღემატებიან „თხუთმეტ საუკეთესო ქართულ მოთხრობათაგან“ რამდენიმეს.

გულწრფელ გაოცებას იწვევს პატივცემული შემდგენლის გადანაცვითობა, რომ კრებულში არ მოინახა ადგილი ალექსანდრე ჭელიძის „STABAT MATER“-ის, დათო ყანჩაშვილის „არა იმრუმოს“, გიორგი ფირცხალაიშვილის „მოკა-

ლით შლიხის“ და ოთარ ჯირკვალიშვილის „კანფეტისთვის“ („ახალი საუნჯე“), ან თუნდაც ამავე ავტორის „მღვდლისთვის“ („აფრა“), მაშინ, როდესაც ნიგნში დაბეჭდილია სალომე ბენიძის, ნინო თარხნიშვილის, მიშა ბახსოლიანის, ლია ლიქოკელის, ივა ფეზუაშვილის... საკმაოდ სუსტი ტექსტები.

ოთარ ჯირკვალიშვილის ორივე ხსენებული მოთხრობა, ჩემი აზრით, თანამედროვე ქართული პროზის გამორჩეული ნიმუშებია, რადგან მათში ჩნდება ის ახალი ხაზი, სტილიზტიკა „ინტერპრეტაციული თემატიკა“, დახვეწილი თხრობის პრეცედენტი, რომელიც ჩვენი ლიტერატურისთვის არსებითი და გადაამწყვეტ სახლეს შეიძლება წარმოადგენდეს.

ლიტერატურის აღქმის სუბიექტურობა კი ვერავითარ შემთხვევაში ვერ იქნება იმის გამართლება, რომ ამ მოთხრობების ადგილი იმ ტექსტებში დაიკავებს, რომელთა ნაკითხვაც, მათ დანერაზე გაცოდებით დიდ ძალისხმევას მოითხოვს.

შედეგად, ჩემი მოკრძალებული აზრით, მივიღეთ 15 საუკეთესო ქართული მოთხრობისგან შედგენილი ნიგნი, რომლის მთავარ ინტრიგასაც ის წარმოადგენს, რომელი მოთხრობა უფრო ცუდია: სალომე ბენიძის, ნინო თარხნიშვილის, თუ, თუნდაც, ლია ლიქოკელის, რომლის ტექსტმაც, ჩემთვის გაუგებარი მიზეზების გამო, ლიტერატურული პრემია „წერო“ მოიპოვა.

რადგან ჩემი წერილის მიზანს არ წარმოადგენს კრებულში შესული ტექსტების გამოწველივითი კრიტიკული ანალიზი, შევეცდები, მკითხველს ამჯერად მხოლოდ ის ზოგადი შთაბეჭდილებები გაუზიარო, რომლებიც დაბეჭდილი მოთხრობებს შეეხება და, ამავე დროს, გამოკვეთს გარკვეულ ტენდენციებს, როგორც თანამედროვე ქართული პროზის, ისე, შესაბამისად, მისი პოლიტიკისა.

საბედნიეროდ, ამ ტექსტებს ერთი გასაოცარად კარგი თვისება აქვთ: სანამ მომდევნო მოთხრობის ნაკითხვავზე გადახვალ, ნინა უკვე აღარ გახსოვს, ხოლო ნიგნის კითხვის დასრულებიდან, ზუსტად 15 წუთი (ე. ი. თითო მოთხრობაზე თითო, ან გნებავთ, თითო წუთზე თითო მოთხრობა – მოდის) საკმარისია იმისათვის, რომ ყველა მათგანი დაგავსდეს.

ჩემი აზრით, სალომე ბენიძის ტექსტი „ლიდია“ მხატვრულ ტექსტს არ წარმოადგენს. ეს, რა თქმა უნდა, არც კარგია და არც ცუდი, მაგრამ უცნაური კია წლის საუკეთესო მოთხრობების კრებულში იმ ნაწარმოების ხილვა, რომელიც არ აკმაყოფილებს ლიტერატურულობის არცერთ კრიტერიუმს, რომლებზეც თანამედროვე დასავლელი თეორეტიკოსები საუბრობენ: არ წარმოადგენს მეტყველების „ავანსცენას, არც მე-

ტყველების ტიპების გაერთიანებას, ის არ გვევლინება, როგორც გამონაგონი ნარაცია, მისი აღქმა ვერ ხდება, როგორც ესთეტიკური ობიექტის და, რაც მთავარია, მას არ გააჩნია არანაირი ინტერტექსტუალური თვისება, ანუ ტექსტი არ არის საერთო ლიტერატურული სივრცის ნაწილი.

ამის საპირისპიროდ ძნელად თუ მეტყველებს ის ფაქტი, რომ სალომემ ყველა უცხოური სახელი, რაც კი არსებობს, ან უარსებია პერსონაჟებს დაარქვა და, შედეგად, თითოეულ ნინა-დადებაში საშუალოდ 2,69 ჯერ არის გამოყენებული საკუთარი სახელი (ლიდია, იოჰანესი, ირენე, ირენე, იოჰანესი, ლიდია, იოჰანესი, ლიდია, ირენე...), რაც მწერლის მიერ ენის საერთოდ ვერ ფლობაზე მიუთითებს.

„ლიდია“ გამორჩეულად მკაფიოდ გამოხატავს თანამედროვე ქართული პროზის კიდევ ერთ პრობლემას: ენასა და შინაარსს შორის რელევანტური მიმართების უქონლობას.

ჩემი აზრით, არ შეიძლება ყველა ამბავი ერთნაირი ენით მოჰყვე და ყველა პერსონაჟი ერთნაირად სქემატურად აღწერო.

გარდა ამისა, არ უნდა დავვიწყოთ სლავოი ჟიჟეკის გაფრთხილება: „არ შეგიყვარდეთ საკუთარი თავი!“ – და ყველა ლიტერატურულ გმირში, მიუხედავად იმ განუზომელი და გულწრფელი პატივისცემისა, რომელსაც საკუთარი თავის მიმართ შეიძლება ვგრძნობდეთ, ლატენტურად არ უნდა აღწეროთ საკუთარივე თვისებები.

მართალია საპირისპირო, მაგრამ მაინც პრობლემასთან გვაქვს საქმე ლია ლიქოკელის მოთხრობის – „წყლის პირას, მურყნის ჭალაში“ – შემთხვევაში.

ამ ტექსტის ერთ-ერთ მთავარ ნაკლს ის წარმოადგენს, რომ ავტორმა ღრმად ფილოსოფიური ტრაგედიის ნაცვლად, შემთხვევით კომედია შექმნა. ალბათ, ამის მიზეზი ის არის, რომ, ერთი მხრივ, ხელოვნურად და ნინასამრი ჩანაფიქრის გარეშე აგებული ტექსტის არქიტექტონიკა, ხოლო, მეორე მხრივ, მისი ენა არც პროზაული და არც პოეტური და რაღაც გაუგებარ დიალექტთა სიმბიოზს ჰგავს. ამას ემატება ცუდი სტილი, არაარსებითი დეტალების დახვევა, ბანალური დასასრული და ფოკალიზაციის (აქვე, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მეთოდის ვერანაირი გამოყენება, ვერანაირად გაამართლებს იმ ფაქტს, რომ ტექსტის ესთეტიკური და საზრისული შრე სუსტი და ბანალურია, რაც შეიძლება ასევე ითქვას თამრი ფხაკაძის ტექსტზე – „პრომეთეს ცეცხლი“) არადაამაჯრებელი მცდელობა, რაც, საერთო ჯამში, განაპირობებს კიდევ იმას, რომ ნიგნში დაბეჭდილი ტექსტიდან, ასევე კომიკური და ალუზიურად გაუმართლებელი სათაურის ჩათვლით, სულ მცირე, 13 გვერდია ამოსალბი.

ჩემი აზრით, აშკარად თემატური პროექტისთვის (ალბათ, საქართველოში ქალთა დისკრიმინაციის თემაზე) არის დანერგილი ნინო თარხნიშვილის მოთხრობა „13 წლის გოგო, ვირთხის თათები და ვაშლი“ და ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ ტექსტი არადაამაჯრებლად უტირირებულია.

ელემენტარული ენობრივი უზუსტობების სიუხვესთან ერთად, ნაწარმოების ნაკლი ისიც არის, რომ აღწერების უკიდურესი მახლოზობის გამო, მკითხველის ინტენციამო მათი ვიზუალიზაცია ვერ ხერხდება, რაც ტექსტის იდეისა და ჩანაფიქრის განხორციელებისათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნდა ყოფილიყო.

იგივე პრობლემის წინაშე დგას მიშა ბახსოლიანი, რომლის ანგარიშზეც ნიგნში შემავალ ავტორებს (გელა გელაშვილს თუ არ

მივიღებთ მხედველობაში შორის იუმორის ყველაზე მეტი ნარუ-მატებელი მცდელობა.

გარდა ამისა, გაურკვეველია მისი ტექსტის – „სასაუზმე ბუ-დაპეშტი“ – ჟანრული კლასიფიკაციის ამბავიც, რომელიც ჰო-ლივუდურ საშინელებათა ფანტასტიკასა და მეოცე საუკუნის 90-იანი წლების ქართული სუფრის ჟანრებს შორის მერყეობს. აქედან გამომდინარე კი, ნაწარმოებში მოთხრობილი ამბავი ვერ იქცევა დისკურსად და ვიღებთ გაუგებარი მიზანდასახულობისა და მორალის ნარატის.

იგივე პრობლემას ვხედავთ თეა თოფურიას საკმაოდ ნორ-მალურ მოთხრობა-ზღაპარში – „იაკობის ჭასთან“ – რომლის მორალიც, პირადად ჩემთვის, მითოლოგიური და გაურკვეველი დარჩა. საერთოდ, მგონია, რომ 21-ე საუკუნის ზღაპარს, თუკი მსგავს კრებულში მივუჩინებ ადგილს, უნდა გააჩნდეს მკვეთრად გამოკვეთილი ალეგორიული და სოციალური პარალელები.

ეს ზღაპარი საბავშვო ნამდვილად არ არის. ეს განცდა განსა-კუთრებით მიმძაფრდება შემდეგი ციტატის წაკითხვისას: „დიდი გორგა თვითონაც უკვე დიდი ხნის მკვდარი იყო, მაგრამ მისი შვილი ნასვამი თუ ფხიზელი ხშირად იკვებნიდა, ძაღლისხვევე-ლები მამაჩემის ნაბიჭვრები არიან, მანდ მამაჩემს ქალი კი არა ფაშატი ცხენიც კი არ გაუშვია ხელიდან“.

ხოლო, მასში (ამ განცდაში) საბოლოოდ დასარწმუნებლად საკ-მარისია კიდევ ერთი ციტატა, რომელიც, ჩემი აზრით, ზღაპრის ჟანრის კანონებს ლინგვისტურად და იდეურად მაინცდამაინც არ შეესაბამება:

„რაც იმ დაწყველილ ტყეში ფეხი შემოგდა, მას მერე უკვე იცოდა, რომ არაფერი შეეძლო აქაზის გარეშე. იჯდა, უსმენდა და ზუსტად იცოდა, მასპინძელს მეორე დილაზე შეუჩერებლად რომ ეგინებინა, ასე დაჩაივებული მოუსმენდა, შემდეგ მადლობას გადაუხდოდა და ისე დატოვებდა მის სახლს, თითქმის არაფერი“.

თუმცა, უნდა აღვნიშნო, რომ თეა თოფურიას ზღაპრის დადებით მხარეს კარგ, რელევანტურად შერჩულ ენასთან და სტილთან ერთად წარმოადგენს სწორედ ის, რომ მისი ზღა-პარი სცდება ამ ჟანრის კლასიკურად გაგებულ თვისებებსა და ნიშნებს და ის, არსებითად, შეიძლება თიქვას, პოსტმოდერნის-ტული ტექსტია. მასში, დიდი იმედი მაქვს, რომ შეგნებულად, დარღვეულია ზღაპრის მითოსი, საკრალურობა და ფოლკლორი. ნაწარმოებში გამოყენებული მთავარი სიმბოლური მომენტი, რომელიც ერთ-ერთი გმირის – გორგას საფლავთან არის დაკავ-შირებული, არატრადიციულია. მართალია, ზღაპარი დახურული, გაქვევებული სიმბოლიკის, ერთგვარად კანონიკური სივრცეა, მაგრამ სხვა რა თეოლოგიური და ონტოლოგიური გამართლება შეიძლება ჰქონდეს ჩვენს დროში მის წერას, თუ არა ამგვარი ძიებების შესაძლებლობა?

რუსულად რუხაძის და ჩემ მიერ უკვე ნახსენები გელა გე-ლაშვილის ტექსტების პრობლემა არასაინტერესო და პროგნოზ-ირებადი ამბავია. ამ უკანასკნელის მოთხრობის – „მსოფლივი“ – ნაკლი უფრო ის კი არ არის, რაც მასში წერია, არამედ ის, რაც მასში არ წერია და ნამდვილად უნდა ეწეროს. ნაწარმოების ენობრივი მხარე მეტისმეტად ერთფეროვანია, ავტორი თითქმის არ მიმართავს სტილისტურ ხერხებს, სამაგიეროდ კი, მისი კო-ლეგების მსგავსად, ტექსტი არაფრისმთქმელი დეტალებით ავს-ებს. მაგრამ ყველაზე უსიამოვნო მაინც ის არის, რომ ფაშულა და მისი სიუჟეტური განვითარება ბანალურია და ავტორს ტე-

ქსტის კულმინაციისათვის, კვანძის გახსნისთვის ნაწარმოების მომზადება ჩაეფუშა, მკითხველი რამდენიმე გვერდით ადრე ხვდება, როგორ გან-ვითარდება მოვლენები. ეს მოთხრობა იმის ნა-თელი ილუსტრაციაა, თუ როგორ შეიძლება იქცეს საკმაოდ ნორმალური ამბავი კოლუმბიურ ტელესერიალად გადმოცემის სათანადო ფორმი-სა და ენობრივი საშუალებების მონახვის გარეშე.

საპირისპირო მდგომარეობასთან ვკავებს საქმე ივა ფეზუაშვილის მოთხრობის – „ცა“ – შემთხვევაში, რომელიც არსებითად იმ მეტნაკ-ლებად სარწმუნო იდეის მხარდაჭერას ემსახ-ურება, რომ თბილისში ჩამოსული ყველა ჩინელი ბოზი, ხოლო მათ მიერ გახსნილი ყველა მასა-ჟის ცენტრი – ბორდელი არ არის და არსებობს ბედნიერი გამონაკლისებიც. ასეთ გამონაკლისს მოთხრობაში ლამაზი ჩინელი გოგო, სახელად ცა (უნდა აღინიშნოს, რომ პერსონაჟის სახელს ავტორი სხვადასხვა სემანტიკურ ბრუნვაში ჩას-მით, საკმაოდ საინტერესოდ და შედეგიანად იყენებს) წარმოადგენს, რომელიც, ავტორის მტკიცებით, მისი სხვა კოლეგებისაგან განსხ-ვავებით, პატიოსანი შრომით მოულობს ფულს, ზოგს შეიძლება ეს არააქტუალურ პრობლემა-დაც მოეჩვენოს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ივა ფეზუაშვილს განუელი შრომა არ უნდა დაეუ-კარგოთ, ის მართლაც საკმაოდ დამაჯერებელი ჩანს თავის მტკიცებებში, რომელიც ქართული საზოგადოების იმ უგულო ნაწილის იმ გარყ-ვნილი იდეების დეკონსტრუქციას გულისხმობს, რომელსაც ჩვენს ქვეყანაში მომუშავე ყველა ჩინელი მასაჟისტი ბოზი ჰკონია.

სხვა მხრივ, თუ იმ ფაქტს არ მივიღებთ მხედ-ველობაში, რომ მოთხრობის მთავარი პერსონაჟი თითქმის ორ გვერდს ანდომებს „ტრაკვი შემოხ-ეული ტრუსიკის“ (საინტერესოა, კიდევ სადმე შეიძლება შემოხეოდა?) გამოცვლას, ტექსტში დიდად საინტერესო და აღსანიშნავი არაფერ-ია. ივას გაცილებით უკეთ შეეძლო მასმედიის, ტელევიზიის შიდა სამზარეულოს პრინციპებში გაერკვა მკითხველი და ამით თხრობა უფრო მეტად პაროდული გაეხადა.

ლიტერატურული პაროდირება არ შეიძლება იყოს მხოლოდ მძიმე და ფუნდამენტალისტური სოციალური ფონის ნაივური აღწერა, რადგან როცა პაროდია პირველადია, სწორედ ის ქმნის მთავარ ტექსტს.

კიდევ ერთი სიმპტომური თვისება, რაც კრე-ბულში შესულ რამდენიმე ტექსტს, განსაკუთრე-ბით კი გურამ მეგრელიშვილის „ექსკლუზივს“ და ივა ფეზუაშვილის „ცას“ ახასიათებს, ეს არის სათქმელის შეუკავებლობა. ხსენებული ნაწარ-მოებიდან („ცა“) ამოსალეგია მთლიანი მოცუ-ლობის დაახლოებით 2/3, ანუ ის ისტორიები

და ლირიული გადახვევები, რომლებიც არც მაინცდამაინც საინტერესოა და სიუჟეტური განვითარების ლოგიკასთანაც არაფერი აკავშირებს.

სწორედ აზრობისა და აღწერების სიუჟეტში არასწორმა და უკონტროლო კომპოზიციურმა განაწილებამ გამოიწვია ის, რომ ტექსტის ფინალი ჰოლივუდის იმ ფილმების დასასრულს დაემსგავსა, რომლებშიც პერსონაჟების ბედ-იბოლის განვითარება ჩამოყრილი უშეტუბით ვრამდება:

„ცას ცხოვრების ბოლომდე ეტლში მოუწევს ჯდომა, ჩემი უფროსი და მისი იობარი მეგობარი დაიჭირეს.

გადაცემის ნახევარფინალი პირდაპირ ეთერში თითქმის მილიონმა მაყურებელმა ნახა, ხოლო ცას ჩამოვარდნის ვიდეოს მილიონ-ნახევარი ნახვა ჰქონდა.

„ფანატიკოსი მშობლების გუნდს“ ქალაქის ინტელიგენცია რამდენიმე დღე ლანძღავდა, ისინიც ცოტა ხნით მიიმალნენ“.

და ა. შ. და ა. შ...

ცოტნე ცხვედიანის „ოქროს ქალაქი“, ჩემი აზრით, კრებულში დაბეჭდილთაგან ერთ-ერთი ყველაზე არაგულწრფელი ტექსტია, რისი მიზენიაც ის არის, რომ მოხრობელი-ფოკალიზატორი და მისი ძმა გიგო ამბობენ არა იმას, რაც მათ მენტალობასთან და ხასიათთან შესაბამისია, არამედ იმას, რასაც ავტორი აიძულებს და დაავალბებს. სწორედ ასე, ავტორის დახმარებით მიღის ტექსტის ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟი, 8 წლის გიგო ურთულეს ფსიქოანალიზურ და კარტიზიანულ აღმოჩენებამდე.

შედეგად, მძიმე სოციალურ მდგომარეობაში ჩავარდნილი პერსონაჟები არათუ არ ინვევენ თანაგრძნობას, თავსაც კი აბეზრებენ მკითხველს დედაზე, მამაზე, ბებოზე, ბაბუზე და იმის ბაბუზე მოყოლილი გაუთავებელი სენტიმენტალური ისტორიებით.

ტექსტის მთავარ ნაკლს კი სიუჟეტური განვითარების დიალექტიკა წარმოადგენს, რომლის ხშირი რადიკალური და ჰეროიკული ცვლილება, სიკეთისა და ბოროტების გამარჯვებათა მონაცვლეობა ძალიან ჰგავს საშუალო სტატისტიკურ ჰოლივუდურ, ზომიერად ცუდ მელოდრამათა სცენარებს.

რაც შეეხება ბესო ხვედელიძეს საინტერესო მოთხრობას „ზღვის სუპი“, ამ შემთხვევაშიც შეგვეძლო შეგვედგინა ფილმოგრაფია და ბიბლიოგრაფია, დანყებული ჯო კარნაჰანის „შერკინებით“, გაგრძელებული სარტრის „კედლით“ და დამთავრებული ბუკეტის „მოლოთი“ (გავისხევნოთ და პარალელი გავავლოთ ორივე ნაწარმოებში ზღვის კენჭების წუნის ეპიზოდებს შორის), რომელთა გაცნობის შემდეგაც ავტორს შესაძლებლობა მიეცემოდა, რაიმე ახლის მოფიქრებაზეც ეფიქრა ამ თემასთან მიმართებით.

მიუხედავად იმისა, რომ ბევრ სხვა ტექსტთან შედარებით სხნებული მოთხრობა სტრუქტურულად საკმაოდ კარგად არის გამართული, ომის თემაზე დაწერილი, უამრავი ქართული ნაწარმოებების მსგავსად მას ორი შესაძინევი ნაკლი აქვს: პირველი ის, რომ ამბავი ზედმეტად უტრირებული და გადაძაბებულია, რაც თხრობას დამაჯერებლობას უკარგავს; ხოლო მეორე, მთავარი გარემოება ის არის, რომ, როგორც ცნობილი ლიტერატურათმცოდნე დომენიკ რაბატიე გენიალურად წერს: ახალი ომი ახალი თემა კი არ არის, არამედ – ახალი ენა. ქართველი პროზაიკოსების უმეტესობისათვის კი ომი მხოლოდ ახალ თემად იქცა და მან თავისი, ახალი ენა ვერ მოიტანა.

სხნარულით უნდა აღინიშნოს, რომ კრებულში ნამდვილ, მზის სხივის თუ არა, ჭრატის შუქის გამონათებას მაინც წარმოადგენს ლაშა ბულაძის, ნიკუშა ანთაძისა და, განსაკუთრებით, ანა კორძაია-სამადაშვილის მოთხრობა. ისინი დასრულებული, კონცეპტუალურად შემდგარი ნაწარმოებების შთაბეჭდილებას ტოვებენ.

ნიკუშა ანთაძე თავის ნოველაში ძალიან ზუსტად და რელევანტურად შერჩეულ ენას და ლინგვისტურ ერთეულებს იყენებს. თუ უამრავი ქართველი პროზაიკოსის მიერ აღწერილი ქუთაისი, ბურკინა ფასო, კაირო, ლოს ანჯელესი, ჩხორონყუ, შოტლანდია ერთნაირი და ერთფეროვანია, ნიკუშა ანთაძე კარგად იცნობს და გრძნობს იმ კულტურული სივრცის სპეციფიკას, სადაც სიუჟეტს ავითარებს. ის ახერხებს, ნამდვილ, კონკრეტულ ლისაბონში ამოგზაუროს ქართველი მკითხველი და არა სქემატურ, ზოგად ლისაბონში.

თხრობას ოდნავ არადამაჯერებლობას მატებს ის, რომ მოთხრობელი პირველიდან მესამე პიროში გადადის, რაც იმის მანიშნებელი მგონია, რომ ავტორს არ ეყო ოსტატობა, თავდაპირველად არჩეული გზით გაეხსნა ტექსტის კვანძი.

რაც შეეხება ლაშა ბულაძის სოციალურ სატირას – „ბეთჰოვენის ხელკავი“ – მისი მთავარი ნიშანი მკაცრი, დისტანციური თხრობის სტილი და დახვეწილი, კონცეპტუალური ფორმაა.

განსაკუთრებით აღსანიშნავი კი ანა კორძაია-სამადაშვილის „პასტორალია“, რომელშიც მიზანმიმართულად და საინტერესოდ მოქმედებს ერთგვარი „არალიტერატურული“ ენა. მწერალი მიმართავს ნერაში ლაპარაკის პრაქტიკას და მისი ენა და სტილი თავისუფალი და ხალასია.

ამავე დროს, მოთხრობაში გვხვდება ძალიან კარგი ენობრივი თამაში. ერთ მომენტში, როცა საუბრია წარმოადგენაზე, რომელსაც პერსონაჟი ესწრება, ავტორი მოლოდინს, იმიტაციას ქმნის კონტექსტში მოსალოდნელი ფრაზის („წარმოადგენა რომ ძალიან ძნელია“), რომელიც შემდეგნაირად ჩანაცვლდება:

„როგორი თვალები ჰქონდა, ჩემო თავო... წარმოადგენა რომ ძალიან გრძელია და შენ რომ ჩვენი ენა არ იციო?“

თუმცა, ტექსტის მთავარ ღირსებასაცა და იმედგაცრუებასაც მისი ფინალი, უფრო სწორად, უფინალობა წარმოადგენს და უცნაური დასასრულის მოლოდინგანზობებული მკითხველი ხვდება, რომ ტექსტის ფინალის მულამი ის არის, რომ მას ფინალი არა აქვს.

ყველაზე საინტერესო კი ის არის, რომ, ჩემი აზრით, ამგვარ არარსებულ დასასრულს სიუჟეტური გამართლება შეიძლება ჰქონდეს, რაც, თავის მხრივ, ინტერპრეტაციის საგანია.

ამ დაუსრულებელ დასრულებულობას სწორედ სიუჟეტი აქცევს ტექსტად და ტვირთავს სემანტიკით, ზუსტად ისევე, როგორც ეს ჩვენი მცირე მიმოხილვით რეცენზიის შემთხვევაში მოხდება...

„სადღაც“ და „ვიღაც“

ტერენტი გრანელის შაჸოჸაქაღაჸი

ლევან ბრეგაძე

ტერენტი გრანელის პოეზიაში უამრავი განუსაზღვრელობითი მეტყველების ნაწილი გვხვდება. ორ მათგანზე ვილაპარაკებთ: ერთია განუსაზღვრელობითი ზმნიზედა „სადღაც“ და მეორე – განუსაზღვრელობითი ნაცვალსახელი „ვიღაც“.

შედარებისთვის სტატისტიკას მივმართოთ: ილია ჭავჭავაძის პოეზიაში „სადღაც“ არც ერთხელ არ გვხვდება; „ვიღაც“ გვხვდება ათჯერ, ლექსებშიც და პოემებშიც (თენგიზ სანიკიძე, ილია ჭავჭავაძის პოეზიის ლექსიკონი, თსუ გამომცემლობა, 1986);

აკაკი წერეთლის პოეზიაში სულ არის 21 „სადღაც“, აქედან ორიგინალურ ლირიკაში – მხოლოდ 4; „ვიღაც“ გვხვდება 69-ჯერ, აქედან ორიგინალურ ლირიკაში – 14-ჯერ (თენგიზ სანიკიძე, აკაკი წერეთლის პოეზიის ლექსიკონი, წიგნი I, 1982, წიგნი II, 1983);

გალაკტიონთან ამათი რაოდენება მატულობს: მასთან „სადღაც“ – 75 ლექსში 84-ჯერ გვხვდება, ხოლო „ვიღაც“ – 41 ლექსში 51-ჯერ (ვისარგებლეთ ვებგვერდის გალაკტიონ. გე საძიებო სისტემით).

მიუხედავად იმისა, რომ გალაკტიონის პოეტური მემკვიდრეობა ტერენტი გრანელისას მოცულობით ბევრად აღემატება, ტერენტი გრანელის პოეზიაში „სადღაც“ გვხვდება 207-ჯერ, „რღაც“ – 157-ჯერ (ვისარგებლობთ ელექტრონული გამოცემით: ტერენტი გრანელი. პოეზია I, II. გამომცემლობა „ლითერასი“, Lit.ge, 2011)¹.

ამ სიტყვების მნიშვნელობა ტერენტი გრანელთან იმითიც არის ხაზგასმული, რომ ისინი მას ხშირად გააქვს სტრიქონის ბოლოში და რითმაცხ. ზოგჯერ ერთსა და იმავე რითმას რამდენჯერმე იყენებს სხვადასხვა ლექსში. მაგალითად:

სადღაც : დადგა გამოყენებული აქვს 8-ჯერ;
სადღაც : სად ხარ – 5-ჯერ;

სადღაც : საზღვარს – 2-ჯერ;

სადღაც : საყდარს – 2-ჯერ;

სადღაც : ადგა – ერთხელ;

ვიღაც : იღბალს – 7-ჯერ;

ვიღაც : ნიღაბს – 3-ჯერ;

ვიღაც : მიჰყავს – 2-ჯერ;

ვიღაც : მიმიყვანს – 2-ჯერ;

ვიღაც : იქაც – 2-ჯერ;

ვიღაც : იქ ხარ – 2-ჯერ;

ვიღაცები : ხაზები – ერთხელ;

ვიღაცებს : ნალენჯიხაზე (ეგზოტიკური რითმა) – ერთხელ.

გალაკტიონ ტაბიძეს ლექსებში ერთადერთხელ აქვს გარითმული „სადღაც“ („სადღაცა: და მთაცა“ – 1910-იან წლებში დაწერილ უსათაუროში: „თანდათან ბნელდება...“, და ერთხელაც პოემაში „ოთხი დღე“: „ქალაქი, სადღაც / დაბასოფელი / შიშობს, თავს ადგას / დამამხოზელი“), ხოლო – „ვიღაც“ სარითმო სიტყვად ლექსებში გატანილი აქვს 5-ჯერ და ორჯერაც – პოემაში მწყემსი.

ლექსში სიტყვის აქცენტირების ხერხი, გარითმვის გარდა, არის აგრეთვე მისი სტრიქონის თავში გამეორება – ანაფორა. ამ ფიგურასაც ხშირად იყენებს ტერენტი გრანელი. „სადღაც“ ზმნიზედის ანაფორული გამეორების 11 შემთხვევა დაიძებნა. ვნახოთ რამდენიმე მაგალითი:

ნელა მივალ, სიჩუმეა ირგვლივ,

ნელა მივალ, სიჩუმეა, გრილა.

სადღაც ახლა იბადება ფიქრი,

სადღაც ახლა ინისლება დილა.

(*** ნელა მივალ, სიჩუმეა ირგვლივ).

სადღაც საფლავის ვარდი აყვავდა,

სადღაც გულები სიკვდილს ელიან.

ახლა ღამეა, უკვე დაღამდა

და ღამე უფრო საყვარელია.

(*** ვიცი, ქარიშხალს ვერ დავეწვი).

სადღაც ზღვები ღელავდნენ,

სადღაც მხოლოდ ნისლია.

დავიღალე, შენამდე

მოსვლა არ შემიძლია.

(„ლენორას“).

¹ აქაც და გალაკტიონთანაც ვეცადეთ ზუსტად დაგვეთვალა, ცდომილება შეიძლება იყოს + - 2-3.

ახლა ასეა, რა იყო წინათ,
ახლა ეს დარდი უფრო კარგია.
სადღაც ნისლია, **სადღაც** იწვიმა,
სადღაც ღრუბლები ცაზე გარბიან.

(*** ახლა ასეა, რა იყო წინათ).

ახლა ვნახოთ „ვიღაც“:
ვიღაც უცნობი მარხია აგერ,
ვიღაც უცნობის საფლავთან ვდგევარ.

(*** ჩიტი აფრინდა სადღაც მალლობთან).

ვიღაც თავს იხრის,
ვიღაც შენ გეძებს.
შეგყურებ ციხის
მდუმარე კედელს.

(*** შენ ცას ჩაბარდი).

ზოგიერთი ლექსი პირდაპირ დახუნძლულია „სადღაცით“ და „ვიღაცით“. მაგალითად, ლექსის „სიშორეზე“ ყველა, ოთხივე, სტროფში არის „სადღაც“ და ორ სტროფში მასთან ერთად „ვიღაც“.

ლექსის „ღამე ოთახში“ ექვსივე სტროფში არის „ვიღაც“ (სულ რვა), პლუს ერთი „სადღაც“.

აქვს ლექსი, რომელშიც ორივე ეს სიტყვა სათაურშია გატანილი: „სადღაც და ვიღაც“:

სადღაც და ვიღაც

И вижу берег очарованный
И очарованную даль.

А. Блок

ირგვლივ სივრცეა და ფიქრი ბევრი,
ეს ცეცხლიანი სურვილიც მოკვდა.
სადღაც შორს, ტყესთან, მატარებელი
სადგურს კივილით მიუახლოვდა.

სადღაც სანთელი იწვის კუბოსთან
და იბურება ქალაქი ნისლით.
სადღაც დეპემას ღებულობს ფოსტა
და აპარატის რაკრაკი ისმის.

აღბათ ქარები დღესაც გვეძებდა,
რომ კვდება გული – მსოფლიო ღერძი.
იქ, ლაზარეთის საშიშ კედლებთან,
სწუხს ავადმყოფი და სიკვდილს ებრძვის.

ხშირად მიცქერის უღირსი თვალი,
მე შენზე ფიქრი ვერ დავამთავრე.
სადღაც ზის გემზე მწუხარე ქალი
და ზღვიდან უმზერს გადახრილ შთავრეს.

მე ვწუხვარ, რომ აქ არავინ არი,
მოკლდება რიცხვი ჩემი დღეების.
იქ **სადღაც**, ტყეში, შრიალებს ქარი
და კაცებივით დგანან ხეები.

აღბათ იქ **ვიღაც** გარდაიცვალა
(გავიდა ღამე და ვნება მწველი).
ის არ მეყოფა, რაც რომ ვინვალე
და კიდევ სხვაგვარ წამებას ველი.

ყოველივე ზემოთქმულიდან აშკარაა, რომ ამ განუსაზღვრელობით მეტყველის ნაწილებს ტერენტი გრანელის პოეზიაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. განუსაზღვრელობით მეტყველების ნაწილთა ესოდენი სიმრავლე და მათი აქცენტირება პოეზიის მისული გაგების შედეგია. რა არის პოეზია ტერენტი გრანელისთვის? ამას იგი მკაფიოდ გვაუწყებს ლექსში „სადღაც შორს ნაპრალს ნისლი ეწვია“:

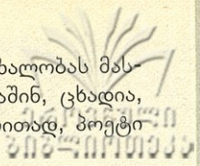
სადღაც შორს ნაპრალს ნისლი ეწვია,
მე დავასვენე ბაღში თვალები.
ჰქრიან ფიქრები და პოეზია
რა არის, გარდა იღუმალების.

სადღაც შორს, ნაპრალს ნისლი ეწვია,
მივდივარ, თბილისს ვტოვებ დროებით.
ჰქრიან ფიქრები და პოეზია
რა არის, გარდა უსაზღვროების.

სადღაც შორს, ნაპრალს, ნისლი ეწვია,
ძვირფასო, ჩემ გულს შენ არ იცნობდი.
ჰქრიან ფიქრები და პოეზია
რა არის, გარდა მარადისობის.

სადღაც შორს, ნაპრალს, ნისლი ეწვია,
მე დავასვენე ბაღში თვალები.
ჰქრიან ფიქრები და პოეზია
რა არის, გარდა იღუმალების.

პოეზია ტერენტი გრანელისთვის ყოფი-
ლა **იღუმალება**, **უსაზღვროება**, **მარადისობა**.
იღუმალებაც განუსაზღვრელია, **მარადისო-
ბაც** განუსაზღვრელია და **უსაზღვროება** ხომ

განუსაზღველია და განუსაზღვრელი... და რა გასაკვირია, რომ ამ პოეტთან განუსაზღვრელობითი მეტყველების ნაწილები ასეთ პატივშია.

ტერენტი გრანელის მსოფლგანცდა პოზიტივისტური მსოფლგანცდის საპირისპიროა. პოზიტივისტებისგან განსხვავებით, მისთვის სამყარო იდუმალეობით არის აღსავსე. ეს ისეთი იდუმალეობაა, რომელიც სამყაროს შემეცნების კვალობაზე კი არ მცირდება, არამედ იზრდება. პარადოქსულად კი უღერს, მაგრამ, რაც უფრო შევიცნობთ სამყაროს, მით უფრო იდუმალი ხდება ის. სამყაროს იდუმალეობის ეს შეგრძნება დაკარგა ადამიანთა უმეტესობამ, რის გამოც მათი ცხოვრება უღიმღამო და მოსაწყენი გახდა.

ეს განცდა (სამყაროს იდუმალეობის განცდა) ასეთი ინტენსივობით ქართველ პოეტთაგან, მგონი, სხვას არავის გამოუხატავს.

ის „სადღაც“, იდუმალეობის ამ განცდის გადმოცემას რომ ემსახურება, მოვნათლოთ სახელით „იდუმალეობის „სადღაც“. მის გარდა ტერენტი გრანელთან არის სხვა დანიშნულებების „სადღაც“, რომელსაც შეიძლება ვუნოდოთ „სინქრონულობის „სადღაც“.

მაგალითი:

ეს გრძნობა უფრო ავიზიზდება
(და შენ შორიდან გედივით სჩანდი).
სადღაც ლამაზი ბავშვი იზრდება
და **სადღაც** ხევში მდინარე ჩადის.

აქ აღწერილი მოვლენები – გრძნობის ავიზიზება, სადღაც რომ ლამაზი ბავშვი იზრდება და სადღაც კიდევ ხევში რომ მდინარე ჩადის – მიზეზმედეგობრივად არ უკავშირდებიან ერთმანეთს. მათ აკავშირებთ სინქრონულობა, თანადროულობა, ერთდროულობა.

მოკლედ, მიზეზ-შედეგობრიობის (კაუზალობის) ნაცვლად ყურადღების გადატანა მოვლენათა სინქრონულობაზე ტერენტი გრანელის პოეზიის თვალში საცემი თავისებურებაა. ამგვარი რამ არცერთ სხვა ქართველ პოეტთან არ შეინიშნება, ეს ტერენტი გრანელის პოეზიის სპეციფიკური კონცეფციაა. ეს თავისებურება მისი პოეზიის ზოგს შეიძლება იზიდავდეს, ზოგსაც განიზიდავდეს, რაც იმაზეა დამოკიდებული, რამდენად მოვახერხებთ კაუზალური აზროვნების ინერციის დაძლევას. მე პირადად, ახალგაზრდობისას მაღიზიანებდა კაუზალობის დემონსტრაციუ-

ლი უგულებელყოფა გრანელის ლექსებში (კაუზალობას მასთან სინქრონულობა რომ ენაცვლება, ამაზე მაშინ, ცხადია, არც მიფიქრია!). ეს უჩვეულო რამ იყო. მაგალითად, მოგვტი გვეუბნება:

ირგვლივ სივრცეა და ფიქრი ბევრი,
ეს ცეცხლიანი სურვილიც მოკვდა.

უმნიშვნელოვანესი რამ – ცეცხლიანი სურვილის სიკვდილი – გვაუწყა. ახლა მკითხველს აინტერესებს რა მოხდა ასეთი, რამ მოკლა ცეცხლიანი სურვილი, მიზეზი აინტერესებს, რამაც შედეგად ცეცხლიანი სურვილის სიკვდილი მოიყოლა. სხვა პოეტები ამ ცეცხლიანი სურვილის სიკვდილის მიზეზებზე იტყობდნენ ან მიგვანიშნებდნენ რამეს. გრანელს კი სულ არაღვლევეს კაუზალურობა, მას აინტერესებს **სხვაგან რა ხდება ამ დროს** და ასე განაგრძობს:

სადღაც შორს, ტყესთან, მატარებელი
სადგურს კვილით მიუახლოვდა.
სადღაც სანთელი იწვის კუბოსთან
და იბურება ქალაქი ნისლით.
სადღაც დეპეშას ლებულობს ფოსტა
და აპარატის რაკრაკი იმისი.

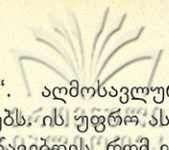
აი ესენი ხდება „სადღაც“ იმ დროს, როდესაც „აქ“, პოეტში, „ცეცხლიანი სურვილი მოკვდა“.

ერთიც ვნახოთ:

იყო შეცდომა და ვერ ვატყობდი,
ძვირფასო, ეს დღე ისევ სულს ღაფავს.
სადღაც სოფელში წევს ავადმყოფი
და **ვიღაც** გლახა საუბრობს ზღაპარს.

(*** დგას ლამეების შავი წერტილი)

„იყო შეცდომა და ვერ ვატყობდი“ – ნუ მოელოთ ამ შეცდომის მიზეზებსა და შედეგებზე საუბარს. მათ ავტორს ეს არ აინტერესებს, მისი ინტერესის საგანი ის არის, როცა თავისი შეცდომა აღმოაჩინა, ამ დროს სხვაგან რა ხდება: 1. მის თვალწინ ღამდება („დღე სულს ღაფავს“), 2. „სადაც სოფელში წევს ავადმყოფი“, 3. ვიღაც გლახა ზღაპარს ჰყვება.

ესოდენ ურთიერთგანსხვავებული ინფორმაციით აღძრული ემოციები, ერთმანეთზე ნაფენილი, ქმნის ტერენტი გრანელის პოეზიის სპეციფიკურ კოლორიტს.

აზროვნების ეს მანერა ტიპობრივია გრანელისთვის და მისი პოეზიის უმნიშვნელოვანეს თავისებურებას წარმოადგენს, მეტისმეტად უჩვეულოს ჩვენთვის.

„ჩვენთვის“-მეთქი, რომ ვამბობ, დასავლურად მოაზროვნე ადამიანს ვგულისხმობ, ადამიანს, რომლისთვისაც მიზეზშედეგობრივი აზროვნებაა დამახასიათებელი. მაგრამ აზროვნების ეს მანერა ერთადერთი როდია. აღმოსავლეთში ასე არ ყოფილა. კარლ გუსტავ იუნგს მოეუხმინოთ, ერთ-ერთ უგამოჩენილეს ფსიქოლოგსა და ფსიქიატრს:

„აღმოსავლეთი აზროვნებისას და ფაქტთა შეფასებისას სხვა პრინციპით ხელმძღვანელობს. ჩვენ სიტყვაც კი არ მოგვეძევა ამ პრინციპის აღსანიშნავად. აღმოსავლეთში, რაღა თქმა უნდა, არის ასეთი სიტყვა, მაგრამ ჩვენთვის ის მართლაცაა ჩინურია. აღმოსავლეთში მას **დაო** ჰქვია. ჩემს მეგობარ მაკ-დაუგოლს ერთი ჩინელი სტუდენტი ჰყავს, რომელსაც მან ერთხელ ჰკითხა, მაინც, ზუსტად რომ ვთქვათ, რა იგულისხმება დაოშიო. ტიპური დასავლური შეკითხვა! ჩინელმა აუხსნა, თუ რა არის დაო, მან კი მიუგო, მაინც ვერ გავიგეო. მაშინ ჩინელი აივანზე გავიდა და ჰკითხა:

- რას ხედავთ?
- ვხედავ ქუჩას, სახლებს, მოსიერნე ხალხს... აი, ტრამვაიმ ჩაიარა.
- კიდევ რას?
- აგერ, იქ მალლობია.
- კიდევ?
- ხეები.
- კიდევ?
- ქარი ქრის.

და ჩინელმა ხელები აღაპყრო და წარმოთქვა: „ესაა დაო“.

ხედავთ? დაო ყველაფერი შეიძლება იყოს. მე სხვა სიტყვას ვხმარობ მის აღსანიშნავად, რომელიც საკმაოდ უბადრუკად ჟღერს – მე მას **სინქრონულობას** ვუწოდებ. როდესაც აღმოსავლელის სული თანადროულად მიმდინარე ფაქტებს აკვირდება, იგი ამ „თანადროულობას“ ისე ღებულობს, როგორც ის არის, დასავლური სული (გონი) კი მას ცალკეულ ნაწილებად ყოფს, ანანევრებს. მაგალითად, ვინმეს ეს ჩვენი შეკრება რომ ეხილა, იკითხავდა: „საიდან გაჩნდა ეს ხალხი?

აქ რისთვის შეკრებილა?“. აღმოსავლურ სულს ეს სულ არ აინტერესებს. ის უფრო ასე იკითხავდა: „რას უნდა მოასწავებდეს, რომ ეს ხალხი აქ შეგროვებულა?“. ეს პრობლემა კი, თავის მხრივ, დასავლურ სულს არ აწუხებს. თქვენ ის გაინტერესებთ, რამაც შეგყარათ და რასაც იქმთ². სულ სხვაა აღმოსავლელი; მისთვის მნიშვნელოვანია ერთად ყოფნა, როგორც ასეთი.

იქნებ ეს ასე გამომეთქვა: დავუშვათ, ზღვის პირას დგახართ, და ტალღებმა გამორიყეს ნახმარი ქუდი, ძველი სკივრი, ცალი ფეხსაცმელი და მკვდარი თევზი, და ყოველივე ეს ახლა ნაპირზე ძევს. თქვენ იტყვიან: „შემთხვევითობაა, სისულელეა!“. ჩინური გონი (სული) კი იკითხავს: „რას ნიშნავს აქ ამ ნივთთა თავმოყრა?“. ჩინელის სული ექსპერიმენტს ატარებს **ერთად ყოფნასა და საქირი მომენტში** თავშეყრაზე, და მას ისეთი ექსპერიმენტული მეთოდი გაჩნია, რომელიც დასავლეთში უცნობია, აღმოსავლურ ფილოსოფიაში კი დიდ როლს ასრულებს. ეს გახლავთ მოვლენათა შესაძლო განვითარების წინასწარმეტყველების მეთოდი, და მას დღესაც იყენებს იაპონელების მთავრობა პოლიტიკურ ვითარებათა განხილვისას. მაგალითად, მსოფლიო ომის დროს გამოიყენეს. ეს მეთოდი ქრისტეს დაბადებამდე 1143 წელს იქნა ფორმულირებული“ (კ. გ. იუნგი. ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები. სიზმრები. გერმანულიდან თარგმნა ირინე ჯიოევმა. თბილისი, 1995, გვ. 90-91).

* * *

როცა ამ ფრაგმენტის ეს ადგილი წავიკითხე: „დავუშვათ, ზღვის პირას დგახართ, და ტალღებმა გამორიყეს ნახმარი ქუდი, ძველი სკივრი, ცალი ფეხსაცმელი და მკვდარი თევზი, და ყოველივე ეს ახლა ნაპირზე ძევს“, იმ წუთას გამახსენდა გრანელის სტრიქონები ლექსიდან „სადაც შორს“: „სადაც შორს იყო გამოსალმება, / სადაც შორს, ზღვასთან სდუმდნენ ნივთები“. რა ნივთები? ზღვის ტალღების მიერ ნაპირზე გამორიყული?! აბა სხვა რა! რას უნდა მოასწავებდეს პოეტისა და მეცნიერის ნააზრევთა ასეთი უცნაური მსგავსება? ესეც ამ ჩვენი სამყაროს აუხსნელი იდუმალების ერთი დასტური ხომ არ არის?

² ლექციის მსმენელებს მიმართავს.

სიყვარულის და სექსის სასონარკვეთილი ალუბი სიკვდილამდე

ელლა კოდალაშვილი

ერთმა ფრანგმა კრიტიკოსმა მიშელ უელბეკს სექსის კარლ მარქსი უწოდა.

ჩემი აზრით, კრიტიკოსს მწერლური სექსუალობის მარქსთან პარალელით ალბათ იმის თქმა უნდოდა, რომ უელბეკისთვის სექსი, ანუ სიყვარული, ისეთივე ლოგიკურად სასრული რამაა, როგორც, კომუნისტების გაგებით, მარქსის თეორიაში – კაპიტალიზმი.

მარქსი ხომ ვითომ იმას ამტკიცებდა, რომ კაპიტალიზმიც ისევე, როგორც წინამორბედი სოციალურ-ეკონომიკური სისტემები, აუცილებლად წარმოშობს დაპირისპირებას და ეს დაპირისპირება, ადრე თუ გვიან, მას დესტრუქციამდე მიიყვანსო. ჰოდა, სავარაუდოდ, აქ გავალო კრიტიკოსმა პარალელი, რადგან უელბეკის რომანში, „კუნძულის შესაძლებლობა“, სექსს, როგორც სასიყვარულო ურთიერთობის არსს, ისეთივე გამოკვეთილი ადგილი უკავია, როგორც სამყაროში ამა თუ იმ საზოგადოებრივ წყობილებას და ისეთივე დესტრუქციული პერსპექტივით სავსე, როგორც ზემოთ აღვნიშნე.

ამ ვრცელ ტექსტში ავტორი თანამედროვე საზოგადოების ყველაზე მგრძობიარე რეცეპტორებს შეეხო. მისი თვალთახედვის უკიდურესობები კი, რომელსაც ნაწარმოებში პატარ-პატარა კონფუსიებად აღვიქვამთ, შეიძლება ითქვას, რომ ერთგვარი დიაგნოზია განწირული სამყაროს მიმართ. სექსი უელბეკ-მწერლის მთავარი სანჯავია და იმავდროულად მახე, რომელშიც შტეყუებულ თუ ჩართულ საზოგადოებას დალუპვა მოელოს. მისი რომანების შესახებ თუნდაც გაკვრით საუბარი ზედმეტი იქნება ჩვენი მკითხველისთვის, რადგან ის იმ იშვიათ ავტორთა რიცხვში აღმოჩნდა, ვინც ქართველ გამომცემელთა თვალთახედვის არეალშია და თითქმის ყველა ნიგნი უკვე ქართულ ენაზე არსებობს. ხოლო, „კუნძულის შესაძლებლობა“ სულ ახლახან გამოსცა ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ.

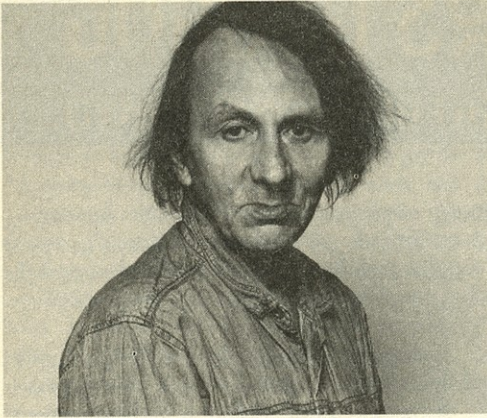
რომანი მერაბ ფიფიამ თარგმნა. მისთვის უცხო არ ყოფილა უელბეკი, რადგან მან

რამდენიმე წლის წინ მისი მცირე რომანის, „ლანსაროტეს“ გადმოქართულებაზე იმუშავა. ადრეც მითქვამს და ახლაც გავიმეორებ, მაშინ მერაბმა ამ ავტორს საკმაოდ კარგად გაართვა თავი, რადგან სექსში გამოუწრთობი ქართული ენისთვის უელბეკისეული ეროტიკული სცენების მორგება იოლი საქმე არ იყო.

რაც შეეხება „კუნძულის შესაძლებლობას“, ეს, „ლანსაროტესგან“ განსხვავებით, საკმაოდ დიდი მოცულობის რომანი, რომლის ენა გაცილებით მძიმე და დატვირთულია, ვიდრე „ლანსაროტეს“ ლალი ფრაზები, ვფიქრობ, მიუხედავად ალაგ-ალაგ საერთო სტილური ქსოვილიდან ამოვარდნისა, მაინც საკმაოდ კარგადაა ამეტყველებული. განსაკუთრებით მომეწონა უელბეკისეული, ჩვეული, ირონიანარევი თხრობა, რასაც, როგორც ამ მწერლის მახასიათებელს, უკვე მიჩვეულია მკითხველი. იმდენად ცოცხალია ტექსტში ეს ირონია, რომ კითხვისას ალბათ ძნელად შეიკავებთ ღიმილს თუ სიცილს. ტექსტის ეს ნიშანი-თვისება ჯერ კიდევ რამდენიმე წლის წინ, რუსული თარგმანის კითხვისას შევნიშნე და ძალიან გამახარა იმან, რომ ქართულ ვერსიაში ის ზედმინევენიტ არის შენარჩუნებული. ეს კიდევ ერთი დასტურია იმისა, რომ ვიფიქრო – თუკი ორმა სხვადასხვა ენაზე მთარგმნელმა ერთი და იგივე ენობრივი და ხასიათობრივი ქსოვილი შეინარჩუნა, ესე იგი, მოკვდავნი, რომელნიც ორიგინალს ვერ ვკითხოვლობთ, ხარისხიან თარგმანს მაინც ვეცნობით. შეგნებულად არ ვამახვილებ ყურადღებას ზოგიერთ ხარვეზზე – ხანდახან უადგილოდ უზრჩეულ მოულოდნელ სიტყვაზე, ან ლექსებზე, რომელიც შევგადაა რომანში გაბნეული და რომელიც სამწუხაროდ მხოლოდ ბნკარედის დონეზეა თარგმნილი მერაბ მიქელაძის მიერ.

დავუბრუნდეთ რომანს. კუნძულის შესაძლებლობა – ესაა დესტრუქციული ჰიპნოზის სიყვარულზე, საყოველთაო სიყვარულზე, როგორც ასეთზე და აგრეთვე ქალისა და მამაკაცის სიყვარულზე. ესაა რომანი სექსის მნიშვნელობაზე და უმნიშვნელობაზე, ესაა რომანი ტკივილზე, ადამიანის გაქრობის ტკივილზე.

რომანში სხვადასხვა ისტორიებია, თუმცა, ქარგა ტრადიციული აქვს, სადაც პარალელურ რეჟიმში ორი ამბის თხრობა ხდება. ერთი მთხრობელი გახლავთ დანიელი – იუმორისტული სექტრების ავტორი, პოპულარული ტიპი, რომელიც მერე პორნოგრაფიულ ფილმებსაც იღებს. მეორე მთხრობელიც დანიელია, მხოლოდ ნეო ადამიანი, მომავლის არსება. თავად რომანი კი ერთგვარი ელექტრონული თუ ციფრული ხიდია ამ ორ სამყაროს შორის, ორ ცნობიერებას შორის, რომელთაგან ერთი მეორის გაგრძელებაა...

რა ელის კაცობრიობას მომავალში. სასრულია თუ არა ჩვენი ფიზიკური არსებობა და მეტაფიზიკური სამყარო ხდება თუ არა ჩვენი რეალური სახე სიკვდილის შემდეგ?

დანიელი, რომელიც არის ცნობილი და პოპულარული კომიკური სეკტრების ავტორი, აქვს ბევრი ფული, ჰყავს ქალები და მიუხედავად მისი ცინიზმისა და ირონიული დამოკიდებულებისა სამყაროს მიმართ, ის გრძნობების ტყვეობაში ხვდება. და როგორც „პრეისტორიული ურჩხული“, სატრფიალო ჯაჭვებისა და ბორკილების ჩხარუნით დაბორიანებს გულგრილ, სიყვარულის უუნარო ადამიანებს შორის, ვისთვისაც სექსუალობა მხოლოდ სასიამოვნო გაართობაა, ეროტიკასა და ცდუნებაზე დაფუძნებული, სადაც გრძნობები საჭირო არაა. სიყვარული „სხვა არაფერი იყო, თუ არა რალაც ფიქცია, სენტიმანტელური მონაჩმახი, რომელიც სუსტებმა გამოიგონეს ძლიერებში დანაშაულის გრძნობის გასაღვიძებლად. რათა ამ უკანასკნელთა ბუნებრივი თავისუფლება და სისასტიკე შეეზღუდა“. და არამხოლოდ ქალის მიმართ, მისი ემოციური სამყარო შეძრულია მომავლის ფიქრებით.

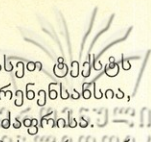
მოხუცებულობა და ავადმყოფობა – აი, რა ელის ადამიანს. ახალგაზრდობა კი სიცოცხლის ერთადერთი მომენტი, რომლის მერე სრული დეკადანსი იწყება. ქვეშაფსია ბებრები კი აღარავის სჭირდება. აქ უელბეკი თავს ესხმის ამერიკელ რეჟისორს, ლარი კლარკს, ეძახის მას გარყვნილს, ბოროტებით მოვაჭრეს, რადგან საზოგადოებრივ დაცვინის მოხუცებს და საერთოდაც, მოხუცების მონინააღმდეგეა და იცავს ახალგაზრდებს. აქ ის პარალელს ავლებს მეორე საინტერესო რეჟისორს, მიხაილ

ჰანეკესთან და მის მორალისტურ შეხედულებებთან. ლარი კლარკი კი, და მისი იმ დროისათვის ახალი ფილმი, „კენ პარკი“ საზოგადოებას პირველყოფილებისკენ მიერეკება, როცა ახალგაზრდა დაუნდობელი და სასტიკია მშობლის მიმართ მხოლოდ იმიტომ, რომ ის დასუსტებულია ასაკისა და ავადმყოფობის გამო. ლარი კლარკი და მისი მარჯვენა ხელი, ჰერმონი კორინი უელბეკის აგრესიული თავდასხმის მსხვერპლი ხდება ამ რომანში. უნიჭო, გარყვნილი, მდაბიო, ბოროტებით მოვაჭრე – ამ ეპითეტებით ამკობს წონასწორობადაკარგული ავტორი, რადგან თავადაც სასონარკვეთილია სიბერის მოახლოების გამო, თავადაც ლარი კლარკისნაირი სასტიკი დამოკიდებულებების პოტენციური მსხვერპლია.

აი, ასეთი მძიმე ფიქრებით შეპყრობილი უელბეკის პროტაგონისტი ელოპიმიტთა სექტაში ხვდება. სექტის მიზანი ბანალურია – უკვდავება. მას ჰყავს მრევლი და აქვს ყველა ის ვიზუალური თუ იდეოლოგიური აქსესუარი, რაც რელიგიურ განმტოვებას შეიძლება სჭირდებოდეს. გარდა ამისა, ჰყავს მეცნიერი და აღჭურვილია ურთულესი ლაბორატორიით, რათა მიაღწიოს უზენაეს მიზანს – ადამიანის უკვდავებას კლონირების გზით.

უკვდავება. აქ იშლება სექტის მამოძრავებელი ძალა – დისკრედიტაციული ფონი, ცინიზმი სიცოცხლის წესების მიმართ, რათა საზოგადოებამ უარი თქვას სიცოცხლეზე, გამრავლებაზე და დემორჩილოს უზენაესი დის კანონებს. კაცობრიობის ერთადერთი მიზანი – გამრავლება სექტის წევრებისთვის აღმაშოთებელი სწრაფვაა. მათი აზრით, ადამიანები უბედურნი არიან, ჭკუა ვერ ისწავლეს და მთელი არსებით ეწინააღმდეგებიან ყველანაირ ცვლილებას. მათ უნდათ, რომ ჰყავდეთ ბავშვები, ეს საშინელი მონსტრები, და საკუთარი ხელითვე გაითხარონ სამარე, რადგან ამით ისინი უბედურების მარადიულობის დასამკვიდრებლად იბრძვიან.

კლონირებული არსებები კი, თავის მხრივ, ზედმეტი ემოციებისგან თავისუფალნი არიან. მათ არა აქვთ საჭმლის მომწელებელი ორგანოები. ისინი იკვებებიან მინერალებით და მზის ენერგიით. არა აქვთ ვენები, ემოციები, გულსტიკივლები და ოცნებები. არ შეუძლიათ სიყვარული. დანიელი, რომელიც ადამიანურ ცხოვრებაში სიყვარულისგან უარყოფილი და დასახირებულია, თავის ნეო ცხოვრებაში ამ მდგომარეობისგან თავისუფლდება. თუმცა, შემდეგი თაობის დანიელი უნებურად ინახავს მესხიერებაში დანიელ პირველის გამოცდილებას. ამ ფანტასტიკურ საბურველში გახვეული გვიყვება ავტორი სიყვარულზე, მის წარმავლობაზე, რადგან სიყვარული მიბმულია სქესობრივ ურთიერთობას. დანიელ პირველი უბედურია. ის კარგავს თავის დიდ პირველ სიყვარულს, იზაბელს, რადგან იზაბელი დაბერდა, და არ უნდა დანიელს სიბერესთან შეხება, არა იმიტომ, რომ იზაბელი არ უყვარს, არამედ იმიტომ, რომ იზაბელის მობერებულ სხეულთან შეხება მას საკუთარ მობერებულ სხეულს შეახსენებს. ხოლო დანიელის ტრაგიზმი სიბერე და სექსუალური უძლეულებაა. ის იყვარებს ახალ ქალს, ესთერს, უფრო სწორად, ეპოტინება ახალგაზრდობას, სექსუალობას და თავს

იტყუებს თითქოს, რომ ისიც ახალგაზრდაა. ეს სიყვარული კი არა, ახალგაზრდობისად-ესი ლტოლვაა, ლტოლვა - ყველაზე ბანალური გაგებით. ესაა სიყვარულის სიყვარული, თორემ თავად ესთერს აქ მხოლოდ „მულიაჟის“ როლი აქვს. „ახალგაზრდა სხეული, ერთადერთი სიმდიდრე, რომლის შექმნის ძალა სამყაროს აღმოაჩნდა, მხოლოდ და მხოლოდ ახალგაზრდებისვე მოსახმარად არის განკუთვნილი, მოხუცებს ისლა დარჩენიათ, მუხლჩაუხრელად იმრომონ და იტანჯონ. ასეთი გახლავთ თაობათა შორის სოლიდარობის ტყემპირიტი არსი. ეს სოლიდარობა სხვა არაფერია, თუ არა წმინდა წყლის ჰოლოკოსტი - დღევანდელი თაობის უმოწყალო ამოყვლეტა მომავალი თაობის საკეთილდღეოდ... ჰოლოკოსტი, რომელიც არანაირ მატერიალურ და ემოციურ კომპენსაციას არ სცნობს“.

ხოლო შემდგომი დანიელი, გრძნობებისგან დაცლილი არსება, რომელსაც არა აქვს უნარი, დანაგრეოს, შესაბამისად, მოკლებულია შენების შესაძლებლობას. სწორედ ამიტომ, თავის მხრივ, განწირულია. თუმცა, ავტორი არ გვაძლევს მინიშნებას, რომელ განწირულებას სწირავს თავად, დანიელ პირველის მეტაფიზიკურ სიკვდილს და ტრაგიზმს? თუ - ნეო დანიელის უგრძნობ სამყაროში დაღუპვას...

ეს, ერთი შეხედვით, უცნაურსათაურია რომანი ნელ-ნელა ცხადდება, როცა თხრობაში კუნძული ლანსაროტე შემოდის. ტექსტის ფინალური ნაწილისკენ თხრობა სევდიანად მიდის, სადაც ნეო დანიელის ტრაგიზმის ფონზე კაცობრიობის არსებობის ფინალია ასახული და შლის ზღვარს ფანტასტიკას, ტრაგედიას, ფილოსოფიას და ეროტიკას, როგორც ლიტერატურულ მიმართულებებს შორის.

ავტორი ლამისაა, ბრაზით ამხელს ყველას და ყველაფერს, რაც მას ტკივილს აყენებს. და ჩვენც, შეუძლებელია, არ მოგვეძალოს ცოტაოდენი ირონია, რადგან თვალნათლივ ჩანს, რომ მთელი ეს ქარტახელი, სასონარკვეთილება და სიკვდილის აჩრდილების ფანტასმაგორული ცეკვა განპირობებულია შუახნის მამაკაცის კრიზისის ვერდაძლევიტ. მწერლის ასაკს არ შეევეხებოდი, მას რომ თავად არ გაეჟღერებინა სუბიექტური ნიუანსები, რაც, ჩემი აზრით, პრობლემის ობიექტური ხედვის რაკურსს ფოკუსიდან აგდებს, თან ცოტათი ინფანტილური და ვულგარული ელემენტებით ტვირთავს. თუმცა, სამართლიანობისთ-

ვის აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როცა კრიზისი ასეთ ტექსტს აწერინებს ავტორს, ეს უკვე კრიზისი კი არა, რენენსანსია, მიუხედავად სუბიექტური და დაუღვინებელი სიმძაფრისა.

მეორეს მხრივ, ეს ნიგნი კარგი მაგალითია ნერს არაფანტასტი მწერალი ფენტეზს. საერთოდ, ამ ჟანრის ლიტერატურაში ნეო ადამიანის თემა გადაღეჭილია და უელბეკი მხოლოდ ფენტეზის არმცოდნე საზოგადოებას თუ გააკვირვებს. თუმცა, სწორედ ის, რომ თავად არ იყენებს იმ ინსტრუმენტებს და გაცვეთილ სამუშაო მეთოდებს, რომელსაც ფანტასტები, უელბეკი სწორედ რომ იგებს და ისევე უბინოდ დააბიჯებს ფენტეზის ჟანრის ტექსტში, როგორც მისი კლონირებული ადამიანი დედამიანის ქერქის ზედაპირზე.

და იქნებ არცაა ფენტეზი. იქნებ ესაა ის ჩიხი, რომელზეც უელბეკი მიგვითითებს და პოსტაპოკალიპტურ ნეო ადამიანთა ცხოვრებაში ხედავს გამოსავალს? რომანის ფინალური ნაწილით ხომ ფაქტობრივად საიქიო ცხოვრების მოსაწყენი ყოველდღიურობა დახატა უელბეკმა. იქ სხეული პირობითობაა, შეიძლება ითქვას, რომ არც არსებობს, რადგან მისი ფიზიოლოგიური მოთხოვნილებები მინიმუმამდეა დაყვანილი. ამოო, გაუსაძლისად ერთფეროვან რუტინულ მსვლელობას, რომელიც უსასრულოდ შეიძლება გავრძელდეს, უელბეკმა სიკვდილის შემდგომი ცხოვრების გაუსაძლისი ერთფეროვნება დახატა და ამით ფრთები დააჭრა იმ ადამიანების ოცნებას, ვისაც გარდაცვალების შემდგომი არსებობა სასოებით ეიმედება.

რომანის სერიოზული ლაფსუსია ის, რომ უელბეკი ერთბაშად წყვეტს ტრაგიკული დანიელ პირველის ცხოვრებას, თითქოს ავტორი დაილალო მისი სასონარკვეთის აღწერით. და დგება ახალ დედამიანზე ახალ დანიელთან ერთად, რომელიც თავის თავს კი არ ჰგავს, არამედ თავად ავტორს, რომელმაც გადაწყვიტა, მშრალად, უემოციოდ გვიბიძგოს ახალი რეალობის აღსაქმელად. ხელოვნურია პასაჟები, სადაც ახალი დანიელი იხსენებს ძველ დანიელს, თხრობა „ენჯელონიკურ“ პულკაციას ემსგავსება. რჩება შთაბეჭდილება, რომ ავტორმა ეს ნაწილი რატომღაც ესკიზის დონეზე დატოვა. ან გამომცემელმა დააჩქარა და მიაფურეჩა (ეს უკანასკნელი მიზეზი, ცხადია, ხუმრობაა. ლ.კ.)

და მიუხედავად იმისა, რომ არც ამერიკა აღმოუჩენია უელბეკს ამ რომანით და არც ფარდობითობის თეორია, ის მაინც ნამდვილი, მაღალი ხარისხის ლიტერატურის კიდევ ერთი ნიმუშია, რომელიც ძალთან მტკიცებულად შეგვახსენებს ადამიანური მოდემის სასრულობას, სიყვარულის სასრულობას და სასონარკვეთას. და ბოლოს, ამდენი სასონარკვეთილების შემდეგ, უელბეკს სწორედ რომ დასცდება ოპტიმისტური ფრაზა, რომელიც მას ყველანაირ ტკივილზე მაღლა აყენებს და მეც ამ ფრაზით დავასრულებ ამ რომანზე საუბარს: „და თუ ეს გარდაუვალია, თუ სიკვდილს ერთ დღესაც თვალი თვალში უნდა გავუყაროთ, დაე, ნუ ექნება მას ჩვეულებრივი, დაძაბუნებული, დამჭქნარ-გამომშრალი სახე, დაე, დაუშვას გამოჩაქლისი - გამოგვეცხადოს სიამოვნებისგან გაბადრული ღმილით!“..

5

ახალი თარგმანები

„ბაკურ სულაკაურის გამოცემლობა“ გამოსაცემად ამზადებს გერმანული მოთხრობის ანთოლოგიას სახელწოდებით „გახლეჩილი ქვეყანა“, რომელიც გერმანიის გაერთიანების 25-ე წლისთავს ეძღვნება. მკითხველს ვთავაზობთ კრებულის შემდგენლის, დავით კაკაბაძის წინასიტყვაობასა და წიგნში შესულ ორ მოთხრობას, გდრ-ელი ჰაინერ მიულერის „რკინის ჯვარსა“ და დასავლეთგერმანელი არნო შმიდტის „ზაფხულის მეტეორს“.

ორი ქვეყანა – ორი ლიტერატურა?

დავით კაკაბაძე

1964 წლის დეკემბერში ბერლინში, მაშინდელი გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის დედაქალაქში, გაიმართა მწერალთა საერთაშორისო სემინარი სახელწოდებით „ორი გერმანული სახელმწიფოს არსებობა და ლიტერატურის მდგომარეობა“. სემინარის მონაწილეებს (ძირითადად კომუნისტურ ბლოკში შემავალი ქვეყნების მწერლებსა და კულტურის დარგის მოღვაწეებს) მიღებული ჰქონდათ „შემდგომი ორგანოების“ მითითება, რომლის თანახმადაც მოხსენებებსა და დისკუსიებში მკაფიოდ უნდა გამოკვეთილიყო ორი გერმანული ლიტერატურის არსებობა: ერთ მხარეს გდრ-ის „პროგრესული“, „ანტიფაშისტური“ სიტყვაკაზმული მწერლობისა და მეორე მხარეს – გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის უმეტესწილად „რეაქციული“, „მილიტარისტული“ ლიტერატურისა; ანუ, სხვაგვარად თუ ვიტყვით, სემინარის მონაწილეებს დაუსახეს ამოცანა, ნათლად წარმოეჩინათ გდრ-ში მიღებული „სოციალისტური რეალიზმის“ უპირატესობა გფრ-ის ლიტერატურისთვის დამახასიათებელი „ფორმალიზმისა“ და „აბსტრაქციონიზმის“, „ბურჟუაზიული დეკადენტურობის“ წინაშე.

სემინარი უნდა ქცეულიყო (თუმცა რამდენიმე თამამი და უკომპრომისო გამოხვედრის გამო ვერ იქცა) დამაჯერებელ პასუხად იმხანად ახალგაზრდა დასავლეთგერმანელი მწერლის, გიუნტერ გრასის განცხადებაზე, რომ „გერმანია პოლიტიკურად, მართალია, ორად არის გახლეჩილი, მაგრამ ის მაინც ინარჩუნებს საერთო ენას, როგორც შემაკავშირებელ ძალას“. როგორც გაირკვა, ნობელის პრემიის მომავალი ლაურეატის ამ პოზიციას ბერლინის ზემოხსენებული სემინარის არაერთი მონაწილეც იზიარებდა. დასავლეთში კი მიმდევრები მას ისე-

დაც მრავლად ჰყავდა. მაგალითად, ცნობილმა გამომცემელმა კლაუს ვაგენბახმა შეადგინა და 1968 წელს გამოსცა გერმანულენოვანი სასკოლო ანთოლოგია, რომელშიც სრულიად უგულბელყოფდა სახელმწიფო საზღვრებს, ფიქრობდა რა, რომ კრებულში შეტანილი ტექსტები ერთიანი სულიერი სამყაროს, ერთიანი გერმანული კულტურის ნაწილი იყო.

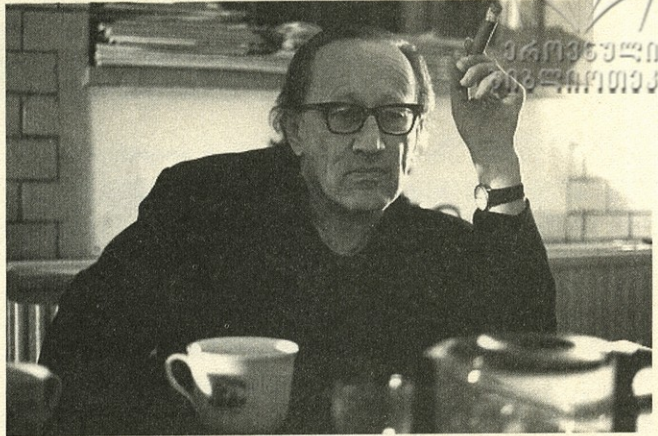
წინამდებარე კრებული, გარკვეულწილად, ვაგენბახის ნამოწეებული ამ ტრადიციის გაგრძელებად შეიძლება მივიჩნიოთ, ტრადიციისა, რომელიც ხაზს უსვამს გფრ-ისა და გდრ-ის ლიტერატურების არსებობას ერთიანი კულტურული მეხსიერების სივრცეში, თუმცა, მეორე მხრივ, იმ განსხვავებებსა და თავისებურებებზეც მიგვანიშნებს, რომლებსაც ლიტერატურულ პროცესზე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ნეოზის გავლენა განაპირობებს.

ერთმანეთისადმი მტრულად განწყობილმა ორმა გერმანიამ დაახლოებით ოთხი ათეული წელი იარსება. აქედან თითქმის 30 წელი ამ ორ სახელმწიფოს ყოფდა 155-კილომეტრიანი კედელი, რომლის 43-კილომეტრიანი მონაკვეთი ბერლინზე გადიოდა. ერთი გერმანია დემოკრატიის პრინციპებზე იყო აგებული, ხოლო მეორე (სწორედ ის, რომელსაც „დემოკრატიული“ ერქვა) დიქტატურასა და ავტოკრატიის ემყარებოდა. შესაბამისად, სხვადასხვაგვარი იყო კულტურის სფეროში სახ-

ელმწიფოს ჩარევის, ხელოვნების ნაწარმოებთა ცენზურის დონე. განა შეიძლება, ორი სახელმწიფოს ესოდენ მკვეთრი იდეოლოგიური განსხვავებულობა არ ასახულიყო ამ ქვეყნებში მიმდინარე კულტურულ ცხოვრებაზე?

და მაინც, არსებობს თუ არა ორი გერმანული ლიტერატურა? ამ კითხვას ორი პასუხი აქვს: „არსებობს“ და „არ არსებობს“. რაოდენ პარადოქსულადაც უნდა უღერდეს, ორივე პასუხი სწორია. თუ საკითხს იდეოლოგიურ ასპექტში განვიხილავთ, ნათლად დავინახავთ ბევრ დასავლელ და აღმოსავლელ ავტორს შორის აღმართულ ვირტუალურ კედელს, რომელიც ზოგჯერ ბეტონის კედელზე უფრო „საიმედო“ და მყარი განმაცალკეებელია. შესაბამისად, თამამად შეიძლება ვთქვათ, რომ გდრ-ის ლიტერატურის არსებობა სულაც არ ყოფილა ეფემერული. ამავდროულად, დღემდე ვერცერთმა ლიტერატურათმცოდნემ ვერ შეძლო მკაფიო გამყოფი ხაზის გავლება გფრ-ისა და გდრ-ის ლიტერატურებს შორის, რაც, სხვა გარემოებებთან ერთად, თუნდაც იმ უბრალო მიზეზითაც შეიძლება აიხსნას, რომ ბევრი აღმოსავლეთგერმანელი ავტორი (ზოგი თავისი ნებით, ზოგი – იძულებით) დასავლეთ გერმანიაში გადასახლდა. დაუთვლიათ კიდევ, რომ გდრ-იდან გფრ-ში საცხოვრებლად გადასულ მეტად თუ ნაკლებად ცნობილ მწერალთა და პოეტთა რიცხვი 100-ს აჭარბებს.

აღმოსავლეთ გერმანიიდან გაძევებულთა შორის სრულიად განსაკუთრებული ადგილი უკავია ვოლფ ბირმანს, დისიდენტ პოეტს, მომღერალსა და კომპოზიტორს, რომელსაც 1976 წლის ნოემბერში გდრ-ის სოციალისტური ერთიანობის პარტიის პოლიტიბიურომ ქვეყნის მოქალაქეობა ჩამოართვა და გფრ-ში საკონცერტო ტურნედან შინ დაბრუნების უფლება არ მისცა. კომუნისტ ლიდერთა ამ გადაწყვეტილებას დიდი საპროტესტო ტალღა მოჰყვა როგორც ქვეყნის გარეთ, ისე (ბევრისთვის მოულოდნელად) მის შიგნითაც. გდრ-ის 12 ცნობილმა მწერალმა იმ დროისთვის მართლაც არნახული სითამამე გამოიჩინა და მთავრობის გაუგზავნა საპროტესტო წერილი, რომელშიც მას გადანეყვეტილებების შეცვლისკენ მოუწოდა. წერილის ხელმოწერები (მათ შორის ჩვენი კრებულის ავტორები ქრისტა ვოლფი, ფოლკერ ბრაუნი, ფრანც ფოუმანი, შტიფან ჰერმლინი, შტიფან ჰაიმი, გიუნტერ კუნერტი, ჰაინერ მიულერი და იურეკ ბეკერი) თავიანთ ოჯახებთან ერთად გდრ-ის საიდუმლო სამსახურის, შტაზის გამუდმებული თვალთვალის ობიექტებად იქც-

ჰაინერ მიულერი

ნენ, ზოგი მათგანი კი ასეთი „თავხედობისთვის“ სამსახურიდანაც დაითხოვეს.

კრებულ „გახლენილ ქვეყანაში“, რომლის სათაურსაც ნაწილობრივ „გახლენილი ზეცის“ ავტორს ქრისტა ვოლფს დავესესხე (1963 წელს დაწერილი მისი მოთხრობა სწორედ ბერლინის კედლის მშენებლობისა და, მასთან ერთად, ქალაქის, ქვეყნის, ოჯახის, სამეგობრო წრის ორად გახლეჩის პრობლემას ეძღვნება), თავმოყრილია 25 „აღმოსავლელი“ და 25 „დასავლელი“ ავტორის ნაწარმოებები. აქ არიან როგორც კარიერისტები და რეჟიმის ყურმოჭრილი მსახურები, ისე დისიდენტები და პოლიტპატიმრები, როგორც მორწმუნე სოციალისტები, ისე ანტიკომუნისტები, როგორც სიცოცხლეშივე ლეგენდად ქცეული მწერლები, ისე გერმანულენოვან სამყაროს მიღმა შედარებით ნაკლებად ცნობილი ავტორები. მათ შორის ვერ შეხვდებით მეოცე საუკუნის დასავლეთევროპული ლიტერატურის ერთ-ერთ ბუმბერაზს, 1955 წელს გარდაცვლილ თომას მანს, რომელიც, გერმანიის გაყოფას, მართალია, მოესწრო, მაგრამ არც გფრ-ში, და არც გდრ-ში არ უცხოვრია – სიცოცხლის ბოლო ორ ათწლეულზე მეტი ემიგრაციაში გაატარა.

ნაწარმოებების შერჩევისას ხელმძღვანელობდი არა ავტორების პოლიტიკური მრწამსითა თუ მორალურ-ზნეობრივი პრინციპებისადმი ერთგულებით, არამედ ლიტერატურული პროდუქციის ხარისხით. 50 მოთხრობიდან 47 იმ პერიოდშია დაწერილი, როცა გერმანია ერთიანი სახელმწიფო აღარ იყო: იგი გაიყო ჯერ საოკუპაციო ზონებად, ხოლო შემდეგ (1949-იდან 1990 წლამდე) – ორ ანტიკონისტურ სახელმწიფოდ. სამ შემთხვევაში (აღფრედ დიობლინის „ბაბუანვერას მკვლელობა“, არნოლდ ცვაიგის „ოტო ტემკეს ბედნიერება“ და ბერტოლტ ბრესტის „აუგსბურგის ცარცის წრე“) არჩევანი განაპირობა კონკრეტული სამი მწერლის შემოქმედებაში დასახლებული ნაწარმოებების მნიშვნელობამ. მოთხრობების ორ მესამედზე მეტი (50-დან 36) საგანგებოდ ამ კრებულისთვის ითარგმნა, ხოლო თავად კრებული ეძღვნება გერმანიის გაერთიანების 25-ე წლისთავს, რომელიც 2015 წლის 3 ოქტომბერს აღინიშნება.

ჰაინერ მიულერი

45-ის აპრილში ერთმა მეკლენბურგელმა ქალაქით მოვაჭრემ, სტარგარდის მკვიდრმა, გადაწყვიტა, მოეკლა ცოლი და თოთხმეტი წლის ქალიშვილი, მერე კი თავადაც გამოსაღმებოდა სიცოცხლეს.

პირველ მსოფლიო ომში თადარიგის ოფიცრად მსახურობდა და იმ დროიდან ჯერაც შემორჩენოდა რევოლვერი და ათი ვაზნა.

როცა ცოლმა სამზარეულოდან ვახშამი გამოუტანა, მაგიდასთან იდგა და იარაღს წმენდდა.

პიჯაკის ლიკლოში რკინის ჯვარი დამეგრებინა, რასაც, ჩვეულებრივ, მხოლოდ დღესასწაულებზე თუ შერებოდა ხოლმე.

ფიურერმა თვითმკვლელობა არჩია, – მიუგო ცოლს მისსავე შეკითხვაზე, მე მისი ერთგულება მმართვესო, დასძინა; შენ, ჩემი მეუღლე, ხარ თუ არა მზად, ამ გზაზეც გამომყვეო; ქალიშვილში ეჭვი არ მეპარება, ვიცი, უღირს სიცოცხლეს მამის ხელით ღირსეულ სიკვდილს ამჯობინებსო.

ქალიშვილს უხმო. მანაც იმედი არ გაუცრუა.

ცოლის პასუხს აღარ დალოდებია, ორივეს უბრძანა, პალტოები ჩაეცვათ: აყალმაცალი რომ არ ატყდეს, ქალაქგარეთ, შესაფერის ადგილას უნდა წაგიყვანოთო. ისინიც დაემორჩილნენ. მერე რევოლვერი დატენა, ქალიშვილის დახმარებით თვითონაც ჩაიცვა პალტო, კარი გადაკეტა და გასაღები ფოსტის ყუთის ჭრილში ჩააგდო.

წვიმდა. ქალაქის ჩაბნელებულ ქუჩებს გარეუბნისკენ მიუყვებოდნენ სამინი: წინ – კაცი, ოდნავ მოშორებით – ქალები. კაცი უკან არც იყურებოდა. ასფალტზე ნაბიჯების ხმა მკაფიოდ ესმოდა.

გზიდან ბილიკზე რომ გადაუხვია და ნიფლნარისკენ წავიდა, თავი მიაბრუნა და თანამგზავრებს გასძახა, ფეხი გამოადგითო. მოშიშვლებულ მინდორზე ქარი უფრო ძლიერად ქროდა, ხოლო წვიმით გაჟღენთილ მიწაზე ფეხის ხმას ვეღარ გაიგონებდი.

კაცმა ხმას აუწია: წინ გამიძეხითო, დაიყვირა. ფეხდაფეხ მიჰყვებოდა ქალებს და ვერ გარკვეულიყო, იმის ემინოდა, ცოლ-შვილი არ გაქცეოდა თუ თვითონ სურდა მათგან თავის დაღწევა. სულ მალე ქალებმა კარგა მოზრდილი მანძილი გაუსწრეს. როცა ისინი თვალს მიეფარნენ, მიხვდა, რომ გასაქცევად სითამამე არ ეყოფოდა; ისიც კი ინატრა, ნეტავ თვითონვე უშველონ თავსო. მერე გაჩერდა და მოშარდა. რევოლვერი შარვლის ჯიბეში ედო, თხელი ქსოვილიდან გრძნობდა მის სიცივეს. აჩქარდა, რათა ქალებს დასწეოდა. სიარულში ფეხზე იარაღი ეხლებოდა. მერე ნაბიჯი შეანელა. მაგრამ როცა რევოლვერის გადასაგდებად ხელი ჯიბეში ჩაიყო, ცოლი და ქალიშვილი დალანდა. შუა გზაზე გაჩერებულიყვნენ და მას ელოდნენ.

თავიდან ტყეში აპირებდა განზრახულის შესრულებას, მაგრამ მიხვდა, რომ სროლის ხმას აქაც ძნელად თუ გაიგონებდა ვინმე.

როცა რევოლვერი ამოიღო და ჩახმახის დამცველი გადასწია, ცოლი აქვითინდა და კისერზე ჩამოეკიდა. ქალი მძიმე იყო და მისი მოცილება გაუჭირდა. მიუახლოვდა ქალშვილს, რომელსაც მისთვის გაყინული მზერა მიეპყრო, რევოლვერი საფეთქელზე მიადო და თვალდახუჭულმა ჩახმახს გამოჰკრა. იმედი ჰქონდა, იარაღი არ გაისვრისო, მაგრამ სროლის ხმა გაიგონა და ისიც დაინახა, როგორ წაბარბაცდა და დაეცა გოგო.

ცოლი ცახცახებდა და ყვიროდა. კაცმა ძლივს დაიმორჩილა. სიჩუმე მესამე გასროლის შემდეგ ჩამოწვა.

მარტო დარჩა.

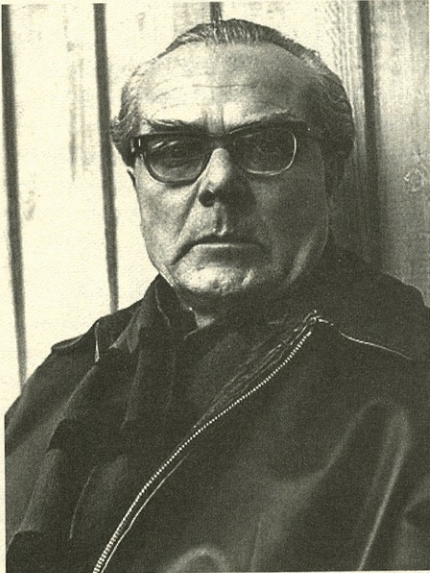
ახლომახლო არავინ იყო, ვინც უბრძანებდა, რევოლვერის ლულა ახლა შენ მიიდე საფეთქელზეო. მკვდრები ვერ ხედავდნენ, ვეღარც სხვა დაინახავდა ვინმე. სპექტაკლი დასრულდა, ფარდა დაეშვა. ისლა დარჩენოდა, იქაურობას გასცლოდა და სახიდან გრიმი მოეშორებინა.

რევოლვერი ჯიბეში ჩაიდო და ქალიშვილისკენ დაიხარა. მერე გაიქცა. სირბილით დაბრუნდა გზაზე და ერთხანს ამ გზით ირბინა, ოღონდ არა ქალაქის მიმართულებით, არამედ დასავლეთისკენ. შემდეგ გზის პირას ჩამოჯდა, ხეს მიეყრდნო და ვითარება აწონდაწონა. მძიმედ სუნთქავდა. დაასკვნა, რომ მდგომარეობა უიმედო სულაც არ ჩანდა.

საკმარისი იყო, სირბილი გაეგრძელებინა, სულ დასავლეთისკენ ერბინა და მახლობელი სოფლებისთვის გვერდი აეკლო. მერე სადმე, რომელიმე დიდ ქალაქში, ყველასთვის შემწხველად დასახლებასაც შეძლებდა, სახელს გამოიცვლიდა, ხალხს ერთ ჩვეულებრივ დევნილად, არაფრით გამორჩეულ და მშრომელ კაცად გააცნობდა თავს.

რევოლვერი გზისპირა თხრილისკენ მოისროლა და ფეხზე წამოდგა. გზას რომ გაუდგა, მაშინდა გაახსენდა, რომ რკინის ჯვრის გადაგდება დაეწყებოდა. ისიც გადააგდო.

ზაფხულის მეტეორი

არნო შვიდტი

შორიდანვე შემომესმა, როგორ ნერვიულად ხაფხაფებდა პიანინო ემელინეს პატარა თათებქევე; ზედაპირზე მსხვილ-მსხვილი ბუმბუტულები ამოდოდა; დროდადრო ბანი დაიბუყბუყებდა (და კვლავ მომეჩვენა, რომ პატარა ბიჭი ვიყავი და ჩემს აკვარიუმთან ვიდექი: პაერის შადრევნებმაც ასე თუხთუხით იცოდნენ ამოფრქვევა. იმავე წამს ქარმა ფარფლივით მოიქნია გახურებული კუდი, მწვანე ბურქები მარაოებივით გადაიშალა და წყალმცენარეებივით გაფითრდნენ. უკვე შაგემანს ვხედავდი: სახეზე ზეთი ჩამოსდიოდა და სტუმრებისთვის ღია ფერის ღვინით სავსე ჭიქები მიჰქონდა – ეტყობა, თეთრი ბორდო იყო, Lacour Blanc მით უკეთესი!).

მოსასალმებლად კადასტრის გადამდგარმა მრჩეველმა შტურენბურგმა მოზრდილი წყვილ-სარქელიანი (წყალსაშიშროებისგან საიმედოდ დაცული) ჯიბის საათი ცხვირთან მომიტანა?! მოსაბოდიშებლად ათასი სტუმარი მოვიმიზუზე, აქეთ გამომცემელი, იქით მუზა („ჯალათები!“ იქედნურად ჩაიქირქილა პოლკოვნიკმა ფონ

დისკაუმ); ბოლოს მაინც მოვახერხე და ისე განადგურებულმა და დანაშაულის გრძნობით აღსავსემ დაიკავე ადგილი, რომ პატიება გარდაუვალი შეიქნა. მეაფთიაქე დეტმერს – პატარა წვერი მის ნაზ-მრგვალ სახეზე ახლა უფრო მეტად მიაგავდა ნეილონისას – „გადაღლილი“ და „ლოყებჩაცვენილიც“ კი ვეჩვენე და, ვბედავ მცირე სარეკომენდაციო მინიშნება მოგანოდოთ ჩემ მიერ შექმნილ უნივერსალურ წაშლ „ვირ-გისანზეო“, მიჩრიაა? მაგრამ ისეთი იქედნური ქირქილი შეესმა, რომ მაშინვე მავედრებელი მლოცველივით შეაერთა ხელები და თავისი ორიგინალურმოუხერხებელი დასაჯდომი მონყო-ბილობის ჩალისგან მონწულ ნიჟარაში შეიყუჟა.

ემელინეს ჯერ ბოლომდე ვერ გამოეთხარა ძირი ბენედეტო მარჩელოსათვის, მხოლოდ შუამდე იყო მისული; მეც ფეხის წვერებზე იქით გავემართე (ვითომ ემელინესთვის ნოტების გადაშლაში მისაშველებლად, სინამდვილეში დროის გასაყვანად: გამორჩეულად არამუსიკალური ვარ, მგონი, აღვნიშნე კიდევ, რომ მუსიკის გაგონებაზე მხოლოდ თევზები თუ გამახსენდება, ან რამე ასეთი).

ნიგნების თარო. ერთი ნიგნის ფერი თვალში მომივიდა და გადმოვიღე: მუქ მწვანე ყუაზე დატანებულ ღია მწვანე ოთხკუთხედში გაკეთებული წარწერა: „ი. ა. ე. შმიდტი, ფრანგული ენის ლექსიკონი. 1855“. ალაღბედზე გადავშალე, გვ. 33: „Auget – ღრმულაკი, რომელშიც აალებადი ძხვი იდება“ – ბარდაყზე ვიპოვინე, სიზმარში ხომ არ ვარ და ხომ არ მეჩვენება-მეთქი: აალებადი ძხვი?!?! (ამ Auget-ს ხომ ველარასოდეს ამოვიგდედი თავიდან; ეს თუჯივით წყალგაუმტარი მეხსიერება ნამდვილი სასჯელია!). –

კვლავ გარეთ (და სიჩუმე; აღარ ცმუკავდა პიანინო). ჩვენს თავზე ზაფხულის კოხტად დავარცხნილი ღრუბლები მისრიალებდნენ. შორს ტბა საღამოს შუქზე ლივლივებდა. ჯერ კიდევ ზაფხული იყო, ზაფხული, ზაფხული (და მაინც უკვე კვლავ მაჟრჟოლებდა, შარავნის ხეების სიკვდილის როკვა რომ გამახსენდებოდა: ნოემბერში, ნოემბერში). ნამცხვარი ამჯერად დოქტორ ვარინგის ქვრავს, ქალბატონ დრ. ვარინგ ქვრ.-ს, მოერთმია; შინ გამომცხვარი; მხოლოდ გეოლოგიურ ინტერესს თუ დაუჟამყოფილებდა კაცს (ეს პოლკოვნიკ ფონ დისკაუს ვუჩურჩულე, რომელმაც მხედრულად დაიგრგვინა: ჩინებულია!).

„უი: აგე!“ ემელინემ მეტეორისკენ გაიშვირა ნამცხვრის ნაჭერი, რომელიც სოლივით მოემწყვდია მუჭში. მეტეორი დაბლა ეშვებოდა და სიბნელებში ლამაზ კვალს ტოვებდა! თავს უფლება მივეცი და, „პერსეიდები“-მეთქი, წავილულულე; შტურენბურგმა გულმონყალედ მხარი დამიჭირა. „რასაკვირველია“, თქვა მან, „ივლისის შუა რიცხვებიდან აგვისტოს შუა რიცხვებამდე. პიკი 11-ში. – მფრინავ სხეულთაგან, მათ გარდა, სანდონი არიან აგრეთვე ორიონიდები (20 ოქტომბერი) და გემინიდები (10 დეკემბერი). ღიას!“

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და მწერალთა სახლის ლიტერატურული პრემია

ლიტერატურული პროცესების წახალისებისა და გააქტიურების მიზნით კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და მწერალთა სახლის მიერ დაარსდა ყოველწლიური ლიტერატურული პრემია, რომელიც ხუთ ნომინაციაში გაიცემა:

- წლის საუკეთესო პროზაული ნაწარმოები (კრებული/რომანი)
- წლის საუკეთესო პოეტური კრებული
- წლის საუკეთესო საბავშვო წიგნი
- წლის საუკეთესო წიგნის დიზაინი
- წლის საუკეთესო დებიუტი

თითო ნომინაციაში გამარჯვებულს გადაეცემა ფულადი პრემია 4000 ლარის ოდენობით. ლიტერატურული პრემიის საკონკურსოდ განიხილება 2015 წელს წიგნად/ელექტრონულ წიგნად ქართულ ენაზე გამოცემული ორიგინალური ლიტერატურული ნაწარმოები;

პრემიაზე წარდგენილი წიგნი უნდა იყოს ტექსტის პირველი გამოცემა; წიგნის კონკურსზე წარდგენა შესაძლებელია მხოლოდ გამომცემლის მიერ; გამომცემლობებმა თითოეულ ნომინაციაში შეიძლება წარადგინონ არაუმეტეს ხუთი წიგნისა. კონკურსის შედეგებს აფასებს მწერალთა სახლის მიერ შერჩეული კონფიდენციალური ჟიური, რომელიც 5 წევრისგან შედგება; ჟიურის შემადგენლობა ყოველწლიურად შეიცვლება და მასში შევლენის მწერლები და ლიტერატორები, რომელთა ნაწარმოებიც ამ წელს საკონკურსოდ არ განიხილება; გამარჯვებულის გამოვლენა მოხდება ფარული კენჭისყრით.

განაცხადის შემოტანის ბოლო ვადაა 2015 წლის 25 დეკემბერი. მოკლე სიას ჟიური 2016 წლის მარტის ბოლოს წარადგენს. კონკურსის გამარჯვებულები კი 2016 წლის მაისში, საზეიმო დაჯილდოების ცერემონიაზე გამოვლინდებიან.

გამომცემლობებმა კონკურსში მონაწილეობისთვის მწერალთა სახლის მისამართზე (მაჩაბლის ქ. 13) უნდა წარმოადგინონ:

- განაცხადი საკონტაქტო ინფორმაციის მითითებით, მწერალთა სახლის დირექტორის, ნატალია ლომოურის სახელზე;

- საკონკურსოდ შერჩეული წიგნები (3 ეგზემპლიარად); ელექტრონული წიგნების წარსადგენად განცხადება, ინფორმაცია და წიგნის ბმული მოგვანოდეთ ელ. ფოსტაზე info@writershouse.ge;

დამატებითი შეკითხვებისთვის დაგვიკავშირდით info@writershouse.ge
ტელ: +99532 297 41 01; 297 41 02

**ქურნალი „ახალი საუწყა“ 2015 წლის ბოლომდე
შეგიძლიათ გამოიწეროთ ელვა.GE-ზე**

თითო ნომრის ფასი - 2 ლარი

მის.: ქ.თბილისი, იოსებოძლის ქ.49

elva@elva.ge

ტელ.: (+995 55 32) 2-38-26-74; 2-38-26-73;

2-38-26-76; (+995 55 32) 38-08-774

01/78

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ახალი

საგნები

NEW

ISSN 0134-9848

9 770134 984002